

Mateu

Mateu 'ga Jejuí 'ga remimu'efera mū. Levi 'ga rer irūa. Jejuí 'ga kwaawe'emauwe 'ga ka'aranūū pyyka 'wyriararete 'ga upe. A'ere 'ga Jejuí 'ga omo'wyr ire 'ga oporowyky rejari awau watau Jejuí 'ga rupi. Ywag ipe Jejuí 'ga jewyr ire Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Mateu 'ga upe. A'eramū 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejuí 'ga ree.

Jejuí 'ga pytunet

(Luka 3.23-38)

- 1** ¹Agamū Jejuí Kristu 'ga pytunera 'gã. Abraão 'ga juapyrera 'ga Davia. Davi 'ga juapyrera 'ga Jejuí Kristua.
- ² Abraão 'ga Isaki 'ga ruwa.
Isaki 'ga Jako 'ga ruwa.
Jako 'ga Juda 'ga ruwa, 'ga rewirera 'gã netee.
- ³ Juda 'ga Peres 'ga ruwa, Sera 'ga retee. 'Gã y ãẽ rera Tamar.
Peres 'ga Esrom 'ga ruwa.
Esrom 'ga Arão 'ga ruwa.
- ⁴ Arão 'ga Aminatape 'ga ruwa.
Aminatape 'ga Nasom 'ga ruwa.
Nasom 'ga Saumō 'ga ruwa.
- ⁵ Saumō 'ga Poasi 'ga ruwa. Poasi 'ga y ãẽ Raape ãẽ.
Poasi 'ga Opete 'ga ruwa. Opete 'ga y ãẽ Rute.
Opete 'ga Jese 'ga ruwa.
- ⁶ Jese 'ga Davi 'ga ruwa. Davi 'ga 'ũina 'wyriaramū judeu 'gã nupe rakue.
- Davi 'ga Uri 'ga remirekofera ãẽ rerekou. 'Gã na'yra 'ga Sarumãu 'ga.
- ⁷ Sarumãu 'ga Ropoãu 'ga ruwa.
Ropoãu 'ga Apiasi 'ga ruwa.
Apiasi 'ga Asa 'ga ruwa.
- ⁸ Asa 'ga Josafa 'ga ruwa.
Josafa 'ga Jorãu 'ga ruwa.
Jorãu 'ga Usiasi 'ga ruwa.

9 Usiasi 'ga Jotâu 'ga ruwa.

Jotâu 'ga Akasi 'ga ruwa.

Akasi 'ga Esekiasi 'ga ruwa.

10 Esekiasi 'ga Manase 'ga ruwa.

Manase 'ga Amom 'ga ruwa.

Amom 'ga Josiasi 'ga ruwa.

11 Josiasi 'ga Jekoni 'ga ruwa, 'ga rewirera 'gã nuwa nanë nũ.

Jekoni 'ga rekoramũ Israeu juapyrera 'gã nee iporomutare'ema 'gã 'ua ojemorypa 'gã nee, 'gã pyyka, 'gã faa, 'gã nerawau Papironi ywy pe.

12 Papironi ywy pe weroo re Jekoni 'ga wa'yramũ.

Jekoni 'ga Saratieu 'ga ruwa 'ga.

Saratieu 'ga Soropapeu 'ga ruwa.

13 Soropapeu 'ga Apiute 'ga ruwa.

Apiute 'ga Eriakĩ 'ga ruwa.

Eriakĩ 'ga Aso 'ga ruwa.

14 Aso 'ga Satoki 'ga ruwa.

Satoki 'ga Akĩ 'ga ruwa.

Akĩ 'ga Eriute 'ga ruwa.

15 Eriute 'ga Eriesa 'ga ruwa.

Eriesa 'ga Matã 'ga ruwa.

Matã 'ga Jako 'ga ruwa.

16 Jako 'ga Jose 'ga ruwa.

Jose 'ga Mari ëë mena. Mari ëë ra'yra 'ga Jejui 'ga. Ëë wi futat 'ga 'ari rakue. Jejui Kristu 'ga Janeruwarete 'ga remimurera te.

17 Abraão 'ga remyminũ juapyret awau ojemomytuna katosi rakue.

Awau owaëma Davi 'ga upe rakue. A'eramũ Davi 'ga remyminũ juapyrera nãnwëjëmĩ ojemomytuna katosi rakue. Awau owaëma Papironi ywy pe 'gã nerooawa upe. Papironi ywy pe weroo re 'gã nãnwëjëmĩ 'gã nemymĩnũ juapyrera ojemomytuna katosi rakue. Awau owaëma Kristu 'ga i'aawa upe.

Jejui Kristu 'ga 'aawet

(Luka 2.1-7)

18 Nan Janeruwarete 'ga Jejui Kristu 'ga muri ywy pe rakue.

Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga mua Mari ëë upe rakue, ëë ra'yramũ rakue. Mari ëë merama 'ga Jose 'ga. A'ere Jose 'ga ëë rerekoe'emauwe Janeruwarete 'ga 'Agesagea kunumĩ muri ëë upe rakue. 19 “Mari ëë ta'yt” 'e kwaapawe Jose 'ga 'jau ojeupe: “Najera'yra rui futat. Nakoi we je ëë ree”, 'jau 'ga ojeupe. “Narekokatui je ëë 'awamũ. Maran ajee je ëë rerekoi 'awamũ 'ũ? Namome'ua'uweri je ëë 'gã nupe. ‘Ta'yr ëë’ 'e kwaawe'emauwe pa je ëë retygi kwy”, 'jau 'ga ojeupe. Jose 'ga esage ma'ea. Aljeteetewi

tee 'ga mama'e apoi rakue. A'eramũ 'ga a'eramũ oporerekowere'emamũ ãẽ ree. A'ere 'ga nafutari ãẽ mojenosã nanẽ nũ. ²⁰Wemiaporam are 'ga wea'aramũ oser enune. 'Ga ser ire Janeruwarete 'ga pyriwara 'ga amũ 'ua ojesaukaa 'ga upe, 'ga fayupaw ipe. A'eramũ 'ga oje'ega Jose 'ga upe, judeu 'gã 'wyrat ymanera 'ga juapyrera 'ga upe, Davi 'ga juapyrera 'ga upe:

—Ku'jywa 'ga 'Agesagea te kunumĩ amut Mari ãẽ upe. A'eramũ ene epy'a'wyre'emamũ ãẽ ree. “Narekoi je ãẽ”, ere awi. ²¹Kũima'ea futat ãẽ ra'yra 'ga. 'Ga 'aramũ ene 'ga re'roka. 'Ga futat 'ut opytuna 'gã tywera moiawamũ 'gã nui. A'eramũ ene Jejui nuga 'ga ree— 'jau ywagipewara 'ga Jose 'ga fayupaw ipe 'ga upe.

(Grego 'gã je'eg imũ aekatu'okat 'ea futat poromũ Jejui 'ea.)

^{22,23}Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega mome'ui Isai 'ga upe rakue. “Anure nipo kũjãmuku ãẽ mũ ra'yramũ. Kunumĩ 'ga 'ar ire nipo 'ga 'jau Emanueu 'jau 'ga upe”, 'jau 'ga Isai 'ga upe rakue. (Epyreu 'gã je'eg imũ *Emanueu* 'ea Janeruwarete 'ga ako jane pyri 'ea futat.) U'eawer imũ etee futat Janeruwarete 'ga Jejui 'ga muri kũjãmuku ãẽ mũ upe.

²⁴Opag ire Jose 'ga awau Mari ãẽ 'wyr ipe, ãẽ rerua oje'wyr ipe, ywagipewara 'ga 'eawer imũ etee futat rakue. ²⁵A'ere 'ga ãẽ ra'yra 'ga 'are'emauewe nokoi futari ãẽ ree. ãẽ ra'yra 'ga 'ar ire Jose 'ga 'ga re'rogi. Jejuja 'ga inuga 'ga ree, ywagipewara 'ga 'eawer imũ etee futat.

Kwara poawa katy awi 'ut ma'e 'gã

2 ¹Perẽ me Jejui 'ga u'aa rakue. Judeja ywy pype Perẽ 'jawa amunawa 'upa. Israeu juapyrera 'gã nupe 'wyraramũ Erote 'ga renamũ Jejui 'ga u'aa rakue. Jejui 'ga 'ar ire kũima'e 'gã amũ 'ua Jerusareg ipe, Erote 'ga rekwaw ipe. Muku awi 'gã nuri. Kwara poawa katy awi 'gã nuri. Jaytata mojoyrũara 'gã. ²Gã poromũ 'ut muku awi. A'eramũ 'gã oporonupa ee judeu 'gã nupe:

—Ma'ape te pẽ'wyrarareterama 'ga 'ari 'awamueuu rai'i? Oroje'wyr ipe ore rekoramũ jaytata yau renyfugamũ ojesaukaa oree ai'i. Esakawe ore 'jau arajaupe ai'i: “Judeu 'gã 'wyrarareterama 'ga u'at ra'e”, 'jau ore arajaupe ai'i. A'eramũ ore arajua koromũ 'ga muorypa arakou— 'jau 'gã Jerusareg ipewara 'gã nupe.

³A'eramũ Erote 'ga opy'a'wyrãmũ ee. “Ma'ape te judeu 'gã 'wyrarareterama 'ga 'ari rai'i” 'e renupawe 'ga opy'a'wyrãmũ ee. “Tÿÿ. Je futat nã'ã al'ÿi 'wyraramũ judeu 'gã nupe re'ã”, 'jau 'ga ojeupe. “Awÿja upe sipo 'gã 'i poromũ 'wei?” 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga opy'a'wyrãmũ akou ee. Jerusareg ipewara 'gã juejue futat nanẽ opy'a'wyrãmũ aipo are nũ. ⁴A'eramũ Erote 'ga mainana 'wyrara 'gã murukaa ojepyrri Moisesi 'ga je'eager are moromul'jara 'gã neewe.

—Ma'ape te Janeruwarete 'ga remimurama 'ga 'ari e'i te 'gã nakue— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵—“Perẽ me nipo 'ga 'ari”, e'i 'gã nakue. “Judeja ywy pype 'up ma'e pype nipo 'ga 'ari”, e'i 'gã nakue— 'jau mainana 'gã Erote 'ga upe.

(Mateu 2.1-8)

6—Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are oje'ega mome'wara 'ga upe rakue:

“Perëi mewaramũ pēē pejejenosōue'em pejeje'wyr awi.
Sikōi'ĩ agawewi pē'wyr. A'letea nipo pē'wyr ipe futat
pē'wyrarareterama 'ga u'at anure.

Poromũ futat nipo 'ga 'ua ajemogou 'wyrarareteramũ
jeremiayuwamũ pē nupe, Israeu juapyreramũ pē nupe”,
'jau 'ga ikwasiarukaa Mikeiasi 'ga upe rakue— 'jau mainana 'wyrara 'gã
imome'wau Erote 'ga upe.

⁷A'eramũ Erote 'ga muku awi 'ut ma'efera 'gã nenũina.

—Pe'je pejejua. 'Gã nemianuwa tywi saporogyta jarejete 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.
A'eramũ 'gã awau oporogytau 'ga upe.
A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Maranime te peesak jaytata yaua rai'i? Ma'e 'ara rupi te peesak rai'i?— 'Jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã jaytata yau resakawera mome'wau esage 'ga upe. ⁸A'eramũ Erote 'ga 'Jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau Perẽi me. “Perẽi me futat ore'wyrirareterama 'ga 'ari”, e'i mainana 'wyrira 'gã jee— 'Jau 'ga jaytata yau resakarera 'gã nupe. — A'eramũ pẽ pejewau 'ga rekaa. 'Ga resag ire tepejot 'ga rekwawa mome'wau jee 'Jau. A'eramũ je nanẽ tewau 'ga muorypa— 'Jau Erote 'ga 'gã nupe.

A'ere o'meramũ te Erote 'ga 'i 'gã nupe. “Ga rekwawa tejeupe 'gã imome'u re too 'ga jukau 'Jau kwy”, e'i te 'ga ojeupe.

^{9,10}Ojeupe 'ga imome'u re 'gã awau nũ. 'Gã waw ipe jaytata yau ojesaukaru'Japa 'gã nupe nũ.

—Kuu. Kweramũ janeremiesagera rekoi ra'e kũi— 'Jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã aku'iramũ jaytata yau are.

Jaytata weny rerawau 'gã nenune. A'eramũ 'gã jaytata reny rewiri etee futat akou. Awau jaytata opytau Jejui 'ga rekwawa 'oga 'arimũ. ¹¹A'eramũ 'gã awau osou 'ga 'wyr ipe. Kunumĩ'i 'ga 'gã esaka 'ga y eẽ retee, Mari eẽ retee. A'eramũ 'gã wapyka wenupy'au Jejui 'ga rowase 'ga muorypa. A'eramũ 'gã wemirerurera okaraemã renũ'Jau imua wepyrũ awi imonou 'ga upe. Ouru, Janeruwarete 'ga upe iapypra jany kasig, mira 'Jawa jany kasig. Mĩmera 'gã imonou Jejui 'ga upe. 'Ga upe 'gã nemirerurera epy ete mama'ea.

¹²Ypytunimũ Janeruwarete 'ga oje'ega jaytata mojopyrũara 'ga amũ upe 'ga fayupaw ipe:

—Pejewyt kasi pejewau Erote 'ga pyu ne— 'Jau 'ga 'ga upe, 'ga fayupaw ipe.

Opag ire ofayup ma'efera 'ga imome'wau opytuna 'gã nupe. A'eramũ 'gã awawe'em Erote 'ga pyu. Amutee pe rupi etee 'gã awau ojewya oje'wyr ipe nũ.

Oka'Jama 'gã awau Egitu ywy pe

¹³Gã o re ywagipewara 'ga amũ ojesaukaa Jose 'ga upe. 'Ga fayupaw ipe 'ga ojesaukaa oje'ega 'ga upe:

—Erote 'ga ifuwet Jejui 'ga ree. Anurenure'i nipo 'ga wemiayuwa 'gã murukari Jejui 'ga rekaa, 'ga jukaawamũ. A'eramũ ene 'awauwe futat 'ga rerawau 'ga y eẽ retee eroka'Jama 'ga wi. Egitu ywy pe pekwap. Peu futat pejepyttau. “Pe'je pejewya Judeja ywy pe”, pejejeupe je'e'emamũ pẽ pejekou Egitu ywy pe etee futat— 'Jau ywagipewara 'ga Jose 'ga upe, 'ga fayupaw ipe.

¹⁴A'erauwe Jose 'ga ojypa, okaraemã mogatyrũmũ. Ypytunimũwe futat 'ga Jejui 'ga rerawau 'ga y eẽ reewe 'gã neroka'Jama erawau Egitu ywy pe. ¹⁵Erote 'ga manũ'emamũ 'gã akou Egitu ywy pe etee futat. Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Oseja 'ga upe rakue: “Egitu ywy awi je teja'yra 'ga muri”, 'Jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga u'eawer imũ etee futat 'gã monoukaa Egitu ywy pe.

Kunumĩakyra apisiawet

¹⁶Erote 'ga jaytata mojoyrũara 'gã napesaka 'ũina numiamũ. A'ere 'gã nooi 'ga pyu. “Tĩyĩ. Nuri futari te 'gã imome'wau jee 'wei. Je morytee pa 'gã nai'i”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga amara'neramũ 'ũina 'gã nee. A'eramũ 'ga wea'aramũ jaytata mojoyrũara 'gã je'eger are jaytata yau resakawer are. A'eramũ 'gã 'jau: “Nomagwawi we kunumĩ 'ga mukũi kwara”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe:

—Pe'je pejewau kunumĩ'i'i apisaupap. Perẽi mewara 'gã na'yra 'gã, ipyriu'i ajemogy ma'e 'gã na'yra 'gã. Mĩmera ki peapisi. Mukũi kwara magwapare'ema 'gã juejue ki peapisi— 'jau Erote 'ga wemiayuwa 'gã nupe.

^{17,18}Ymã te Jeremi 'ga ka'arana kwasiari ee rakue.

“Rama 'jaw ipewara 'gã wapirũ wa'yra 'ga.

Opapap 'gã na'yra 'gã nui.

Rakeu eẽ taetu wa'y'ri are u'arasigeteteramũ.

Ni'arasimawa'uweri te eẽ wa'yra 'gã nee”,

'jau Jeremi 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'jea futat 'ga remikwasiarera. 'Ga remikwasiarer imũ etee futat Erote 'ga kunumĩ'i'i apisaupawukaa wemiayuwa 'gã nupe.

Egitu wyw awi 'gã 'ua nũ

¹⁹Anure, Erote 'ga manũ re, Janeruwarete 'ga ojepyriwara 'ga amũ resaukaa Jose 'ga upe, 'ga fayupaw ipe.

²⁰—Jejuí 'ga ree ifuwet ma'e 'ga amanũ 'awamũ. A'eramũ ene 'ga rerawau erojewya 'ga y eẽ retee pejewewya Israeu juapyreramũ pejeywy pe— 'jau ywagipewara 'ga Jose 'ga upe 'ga fayupaw ipe.

²¹A'erauwe Jose 'ga ojypa, okaraemã mogatyrũmũ. A'eramũ 'ga Jejuí 'ga rerawau 'ga y eẽ reewe, 'gã nerojewya oywy pe nũ. ²²Oywy upe owaemawe Jose 'ga 'wyriara 'ga rera renupa. “Erote 'ga ra'yra 'ga, Akirau 'ga 'ũi 'wyriaramũ Judeja wyw pewara 'gã nupe”, 'jau 'ga amũ Jose 'ga upe. A'eramũ 'ga okyjau 'ga pyri oo awi. A'eramũ ywagipewara 'ga ojesaukaa 'ga upe nũ, 'ga fayupaw ipe nũ. “Garireja wyw pe pekwap”, 'jau 'ga 'ga upe, 'ga fayupaw ipe. A'eramũ Jose 'ga 'gã nerawau Garireja wyw pe. ²³Nasare 'jawa amunawa 'upa Garireja wyw pype. A'eramũ Jose 'ga 'gã nerawau 'gã neropytau Nasare pe. Ymã te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã 'i rakue: “Anure nipo 'gã 'i 'ga remimono 'ga upe, Nasare pe waranup ma'efera 'ga, 'jau nipo 'gã 'ga upe”, 'jau Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nakue. A'eramũ Jose 'ga Jejuí 'ga muaranupa Nasare pe futat, 'gã 'eawer imũ etee futat.

Juã Batista 'ga remimome'ufet
(*Maku 1.1-8; Luka 3.1-18; Juã 1.19-28*)

3 ¹Anure, Jejui 'ga aranuw ire, Juã Batista 'ga awau amunawe'em ipe oje'ega ojepyri oo ma'e 'gã nupe. Judeja ywy pype 'ga rekoi oje'ega 'gã nupe:

²—Peru'arasig tee awi pejetywera. Pepoit tãmējē pejetywer awi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga wemimura 'ga resaukari janee. 'Ga remimurera 'ga 'ã Janejararetea. A'eramū ki pēē pejepoia pejetywer awi 'ga rur enune— 'jau 'ga 'gã nupe.

³Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe, Juã 'ga rekwawam are rakue:

“Amunawe'em ipe nipo 'ga amū awau akou wafukaita 'ga nupe:

Pe'je Jarejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune.

Pepyo esage etee futar iki imonou jarejeupe 'ga ruawamū, 'jau nipo 'ga akou wafukaita amunawe'em ipe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue. “Jarejararete 'ga rapea pekatu'ok imonou 'ga renunewe”, 'jau 'ga 'gã nupe. Aipo 'ga “pejetywer awi pepoit”, e'i te 'ga 'ua janee.

⁴Juã 'ga kameru rawa apopyrera rerekou waitiramū imunepa. Wyra pirera 'ga erekou aku'afaawamū. 'Ga raitya ymāwarera 'ga raity 'jawerimū etee futat, Eliasi 'ga raity 'jawerimū etee futat. 'Ga remi'ua tukut, eit. Mīmera etee 'ga remi'ua rakue. ⁵A'eramū 'gã 'ua Jerusareg awi 'ga je'ega renupa ajatykau. Judeja ywy awi, Jotāuy ka'a awi. Mīmer awi 'gã 'ua ajatykau 'ga je'ega renupa. ⁶Otywer awi 'gã poir ire Juã 'ga 'gã pymiāu 'y pe. Jotāuy pe 'ga 'gã pymiāu. “Awamū je mama'e esage etee iapoi, Jarejuwarete 'ga je'eg imū”, 'jau 'gã oje'epymiāukaa 'y pe 'ga upe.

⁷A'eramū fariseu 'gã satuseu 'gã netee 'ua kwaiwete oje'epymiāukaa Juã 'ga upe. A'eramū 'ga 'gã nesakawe 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramū pēē pejepoia pejepymiāukaa ekoete jee ki 'ei, pejetywer awi opoit ma'e 'jawe 'ū? Pejetywer awi ra'ne pepoit kūi. A'eramū te je pē pymī kūi— 'ga 'i etee 'gã nupe ojee 'gã jatykaramū. A'eramū 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga imara'ne pē nee. Pētywer are 'ga mara'neramū pē nee. A'eramū nipo 'ga pē nerekou tyweaete pētywer are. “Ene'me awi”, pe'je awi etee jee. Al'jea futat nipo 'ga pē nereko tyweretei. “Nore rereko tywera'uweri 'ga”, pe'je awi. Al'jea futat 'ga pē nereko tyweretei— 'jau Juã 'ga 'gã nupe.

⁸—Pe'je pejewau mama'e esage mū apou pejetywer awi pejepoia resaukaawamū kūi— 'jau 'ga oje'ega moywyrafena 'gã nupe.

⁹—“O'meramū 'ga 'i”, pe'je kasi jee ne. “Je 'ã Abraão 'ga juapyrera te. A'eramū 'ga a'eramū je rereko tywere'ema”, pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga ifutar ire amunipo 'ã 'ga ita mu'jagi Abraão 'ga juapyreramū— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁰—Sã'ã ae 'ywa i'a a'wyre'ema iypy mosoga. A'eramū 'ã ae erawau imonou imomoa tata pe. Nan tee futat 'ga pē nereko pejetywer awi pepoire'emamū— 'jau 'ga fariseu 'gã nupe satuseu 'gã netee.

¹¹A'eramũ 'ga 'jau najuejue etee 'gã nupe:

—Je 'ã a'jea futat apymĩ pẽẽ 'y pe tekou pejetywer awi pẽ poira resaukaawamũ. A'ere je rewiri 'ut ma'e 'ga te Jarejuwarete 'ga 'Agesage muri pẽ nupe. Je rewiri 'ut ma'e 'ga te kũima'eeteetea te. Je naani. Je akotee'i ma'ea te. Apoat te je 'ga tekou— 'jau 'ga 'gã nupe. —Werowiaara 'gã nupe 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage muri. Werowiare'ema 'gã te nipo aje 'ga wereko tywerete anure— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. ¹²—Sã'ã ae juowuuran ape 'oga. A'eramũ 'ã ae a'y'i esage mũ'jãu jui. A'eramũ 'ã ae iapefera monou tata pe. Nan tee futat nipo 'ga werowiare'ema 'gã monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata nowewi futari. Nitywi futari imowepara 'ga amũ— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

'Y pe Jejui 'ga pymiawet

(Maku 1.9-11; Luka 3.21-22; Juã 1.31-34)

¹³Jotãuy pe Juã Batista 'ga rekoramũ, Jejui 'ga 'ua owaẽma 'ga upe rakue. Garireja wyy awi 'ga 'ua owaẽma ojepymĩãukaa 'y pe Juã 'ga upe.

¹⁴A'ere Juã 'ga 'i:

—Naani nũ'ũ. Naje rui ene pymiara. Ene te 'ã kũima'eeteetea. Je 'ã naani. Je 'ã akotee'i ma'ea te. A'eramũ je te amunipo 'ã tejepymĩãukaa enee— 'jau Juã 'ga Jejui 'ga upe.

¹⁵A'ere Jejui 'ga 'i 'ga upe:

—A'jea futat ere poromũ jee. A'ere Janeruwarete 'ga ene je pymia futari. A'eramũ jane iapou 'ga remifutar imũ etee futat— 'jau Jejui 'ga Juã 'ga upe. —Nai'i— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'ga pymiãu 'y pe.

¹⁶Opyĩ re Jejui 'ga 'ua awua 'y awi. 'Y awi 'ga wyrauwe ywaga owoka 'ga upe. A'eramũ 'ga 'Uwarete 'ga 'Agesage rura resaka. Pykau 'jawe 'ua ywag awi wapyka 'ga ree. ¹⁷U'agesage jyw ire Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi:

—Koromũ futat jera'yrarete 'ga. Jeremifutararetea 'ga. 'Ga etee futat je muorypararetea ojee— 'jau 'ga oje'ega mua ywag awi 'gã nupe, Jejui 'ga 'ga imome'wau 'gã nupe.

Amunawe'em ipe Jejui 'ga rerawaawet

(Maku 1.12-13; Luka 4.1-13)

4 ¹'Y pe 'ga jepymĩ re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga rerawau erekou amunawe'em ipe, mama'eukwaawa 'wyriara 'ga resakaawamũ.

²Peu akou Jejui 'ga ojemi'ware'ema akou. Kwarẽta 'ara 'ga imagwapa akou ojemi'ware'ema. A'eramũ 'ga opy'arayparamũ akou. ³A'eramũ mama'eukwaawa 'wyriara 'ua 'ga resaka. “Taesak 'ga poira 'uwa 'ga rerowiar awi 'jau kwy”, 'jau akou ojeupe etee futat. “Teje'ega taenuwukat esaka 'ga upe 'jau kwy”, 'jau 'ũina ojeupe etee futat. A'eramũ 'jau Jejui 'ga upe:

—“Ku'jywa 'ga ra'yra je”, ere 'ã. A'eramũ ene ita mul'jaga ejemi'uramamũ— 'jau mama'eukwaawa 'wyriara 'ua Jejui 'ga upe.

⁴Aipo ojeupe 'eramũ Jejuí 'ga 'jau jupe:

—Naani. Naene rũi je arowiat tekou. Tejuwarete 'ga etee te je arowiat tekou. Jeruwarete 'ga e'i oree: “Nawemi'uram are tee rũi ae rekoí”, 'jau oree jepi— 'jau etee 'ga jupe. —“Jeje'ega renupara 'gã etee te ajemogy a'jea futat”, e'i 'ga ikwasiarukaa inuga oree rakue. A'eramũ je 'ga je'ega renupa tekou— 'jau Jejuí 'ga mama'eukwaawa 'wyríara upe.

⁵A'ere mama'eukwaawa 'wyríara Jejuí 'ga rerawau Jerusareg ípe. Jerusarega pype Janeruwarete 'ga mogytaawa 'ũina. A'eramũ 'gã 'jau, Janeruwarete 'ga 'wyrarete, 'jau 'gã Jerusarega upe. Peu futat 'ga rerawau. Janeruwarete 'ga mogytaawa apyte'rarimũ 'ga rerawau erojeupia. Ywatewate 'ga mogytaawa. ⁶A'eramũ mama'eukwaawa 'wyríara 'jau 'ga upe nũ:

—Kul'jywa 'ga ra'yra 'ã ene. A'eramũ ene ewau epoa 'aw awi.

Nerepena'uweri ewau. Jaruete ereo e'aa. Ymã ako Kul'jywa 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe wa'yramũ ene ree ikue.

“Tejepyriwara 'gã je omono enee.

A'eramũ 'gã ojejukau ene ree.

A'eramũ ene ejemokanãje'ema ewau e'aa.

Epya miamũ ene imokanãje'ema ita are”,

'jau ako Kul'jywa 'ga ka'arana kwasiarukaa wa'yra 'ga ree ikue— 'jau mama'eukwaawa 'wyríara Jejuí 'ga upe. “Omorytee pa je 'ga kwy”, 'jau ojeupe numiamũ.

⁷A'ere Jejuí 'ga 'i etee jupe:

—A'jea futat aipo 'ea numiamũ. A'ere je narowiari futari eneje'ega.

Jeruwarete 'ga ka'arana okwasiarukat ajepeja 'ga upe nanẽ nũ: “A'jea futat sipo ajee 'ga jejukai je ree, pe'je kasi jee ne, je rerowiare'ema ne”, e'i 'ga ikwasiarukaa ajepeja 'ga upe rakue— 'jau 'ga jupe. —A'eramũ je eneje'ega mojerowiare'ema— 'jau etee Jejuí 'ga mama'eukwaawa 'wyríara upe.

⁸A'eramũ mama'eukwaawa 'wyríara Jejuí 'ga rerawau 'ga rerojeupia ywytyr apyte'rarimũ nũ. Peu 'ga rerowaẽm ire mama'eukwaawa 'wyríara ywy resaukaa 'ga upe. Mama'ea ípype ajemogy ma'e reewe futat esaukapap 'ga upe. Kamẽsiete futat mama'e resaukaa ywy pypewara resaukapap 'ga upe.

⁹—Ikaturam te 'ã eneremiesaga. Je rowase eapyk ejenupy'ãu je muorypa. A'eramũ je eneremiesagera monoupap enee— 'jau Jejuí 'ga upe.

¹⁰A'eramũ Jejuí 'ga 'jau jupe:

—Ere ejepe'au je wi, ki mama'eukwaawaiwet. Ymã 'ã Jeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari ka'aran are 'ga amũ upe rakue. “Je te 'ã Pẽjararetea. Je te 'ã Pẽnuwaretea. A'eramũ ki pẽẽ jeje'ega tee enupa pejemogyau. Je tee ki je muoryp pejepe pejemogyau”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa 'ga amũ upe rakue— 'jau etee Jejuí 'ga jupe.

¹¹Amojerowiare'emauwe mama'eukwaawa 'wyríara ojepe'au awau Jejuí 'ga wi. 'Ga wi iorauwe ywagipewara 'gã amũ 'ua ojejukau 'ga ree.

Jejuí 'ga porowyky ppyruga
(*Maku 1.14-15; Luka 4.14-15*)

¹²Aipo re Jejuí 'ga Juã Batista 'ga rera renupa. “Juã Batista 'ga 'gã opyyk imonou imunepa imỹina moromunepawa pype” 'e renupa. A'eramũ Jejuí 'ga awau ojewya Garireja ywy pe nũ. ¹³A'ere 'ga nopytai oje'wyr ymaner ipe, Nasare pe. Kafanaũ 'jaw ipe etee 'ga awau opytau. Kafanaũ 'jawa 'upa ypiauu pyri, Garireja 'jawa pyri. Ymã te Sepurõ 'ga juapyrera 'gã 'upa Garireja ywy pype Nafitari 'ga juapyrera 'gã netee 'gã 'upa rakue. ¹⁴⁻¹⁶Ymã te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, Isai 'ga ka'arana kwasiari ee rakue, peuwara 'gã mome'wau rakue. Sepurõ 'ga juapyrera 'gã nekwaw ipewat, Nafitari 'ga juapyrera 'gã nekwaw ipewat, Jotãuy pyriwat, 'yẽ'ẽ pyriwat, Garireja ywy pewat. Mĩmera 'gã 'ga imome'wau rakue. Garireja ywy pe judeue'ema 'gã nekoi judeu 'gã pyri rakue:

“Anure nipo ypytunimũ ajemogy ma'e 'jawewara 'gã mama'e reny 'jawewara resagi.

'Awamũ 'gã nokwaawi Janeruwarete 'ga.

A'ere nipo 'gã anure 'ga kwaawi”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa rakue. Isai 'ga 'eawer imũ etee futat Jejuí 'ga oi peu, Garireja ywy pe Jarejuwarete 'ga mome'wau 'gã nupe.

¹⁷A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pejetywer are ki pẽnea'at peje'arasigamũ pejejemogyau. A'eramũ futat pejepoia pejetywer awi. Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga wemimureramũ je mỹi 'wyraramũ pẽ nupe. Pejetywer awi pepoir ire 'ga pẽ mogyi wemiayuwamũ— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

Jejuí 'ga remimu'e ppy 'gã
(*Maku 1.16-20; Luka 5.1-11*)

¹⁸A'ere Jejuí 'ga awau watau Garireja ypiauu reme'y'warimũ. Aipo pe awau 'ga ipira rewara 'gã nesaka. Simão 'ga, Andre 'ga. Mĩmera 'gã 'ga esaka. Simão 'ga rer irũa Pedroa. Andre 'ga Simão Pedro 'ga rewirera. Jejuí 'ga wesagamũ 'gã taityuu monou etyka 'y pe. ¹⁹A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejesua je rupi. Simu'e pẽẽ 'jau. Naipira rewara rũi pẽẽ 'awamũ. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara te pẽẽ 'awamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁰A'erauwe 'gã taityuu rejaa awau 'ga rupi. ²¹Awaw ipe Jejuí 'ga Tiago 'ga resaka 'ga rewirera 'ga retee, Juã 'ga retee. Sepeteu 'ga ra'yra poromũ. Yaruu pype 'gã 'upa 'uwa 'ga pyri, taityuu momyka. A'eramũ Jejuí 'ga 'gã mo'wya:

—Pe'je pejesua je rupi— 'jau 'ga Tiago 'ga upe, Juã 'ga retee.

²²A'erauwe 'gã ã'jãu yaruu awi, 'uwa 'ga rejaa awau Jejuí 'ga rupi.

Kwaiwete Jejui 'ga 'gã katu'oka
(Luka 6.17-19)

²³Garireja ywy pyterimũ Jejui 'ga awau akou peuwara 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

—Pejetywer awi pẽpõiriweramũ Janeruwarete 'ga pẽtywera moiri pẽ nui. A'eramũ 'ga pẽ mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

'Gã jatykaaw ipe 'ga 'gã mu'jau 'ga ree. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga ikatu'oka. ²⁴“Jejui 'ga ojero'wu ma'e 'gã okatu'ok” 'ea awau uãina Siria ywy pypiaruga. A'eramũ kwe pewara 'gã we futat ikwaapa. A'eramũ kwe pewara 'ga ojero'wu ma'e 'gã nerua 'ga upe. Ojero'wu ma'e, iypip ma'e, ika'na ma'e, iteu ma'e, mama'eukwaawa rerekwat. Mĩmera 'gã 'gã erua Jejui 'ga upe. A'eramũ Jejui 'ga 'gã katu'okapap. ²⁵A'eramũ kwaiwete 'ga awau Jejui 'ga rewiri. Tekapuru ywy awi, Garireja ywy awi, Jerusareg awi, Judeja ywy awi, Jotãu ry owajara katywar awi. Mĩmer awi 'gã 'ua ajatykau Jejui 'ga ree, 'ga je'ega renupa. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oga resaka nanẽ 'gã 'ua ajatykau 'ga ree nũ.

5 ¹Kwaiwete 'gã nesakawe Jejui 'ga ojeupia'i awau ywytyra rupi. A'eramũ 'ga wapyka. 'Ga apygauwe 'ga ree ijemu'ewet ma'e 'gã 'ua wapyka 'ga pyri. ²A'erauwe Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga remifutar are.

Iku'i ma'e
(Luka 6.20-23)

³—Jarejuwarete 'ga upe “Jetywerete je tekou. Ejejuka je ree” 'jara 'gã aku'iramũ ajemogyau.

A'e 'gã Janeruwarete 'ga imogyau wemiayuwamũ.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.

⁴Ojoo'o ma'e 'gã aku'iramũ ajemogyau.

Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gã mojemogypyka'i 'gã mogyau 'gã 'arasig awi.

A'eramũ nipo 'gã aku'iramũ ajemogyau.

⁵Ajuee ipota'wa ma'e 'gã aku'iramũ ajemogyau.

'Gã nupe Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi u'ewer imũ etee futat.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.

⁶A'jea futat Janeruwarete 'ga remifutar imũ etee mama'e are iparuapowet ma'e 'gã aku'iramũ ajemogyau.

A'e 'gã a'jea futat Janeruwarete 'ga opoat mama'e apoukaa wemifutar imũ.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.

⁷Ajuee ajemuaem ma'e 'gã a'jea futat iku'i ajemogyau.

'Gã nee nipo Janeruwarete 'ga jemuaemi.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.

⁸A'jea futat mama'e esage are etee ea'at ma'e 'gã iku'i futat ajemogyau.

“Tamuoryp Jarejuwarete 'ga 'jau”, 'jau nipo 'gã ojeupe.

A'eramũ nipo anure aipo 'gã awau Jarejuwarete 'ga pyri.

A'eramũ 'gã a'e are aku'iramũ ajemogyau.

⁹ Ajaupe ojomota'waara 'gã aku'iramũ ajemogyau.

Anure nipo Janeruwarete 'ga 'i 'gã nupe: “'Agamũ jera'yra 'gã”, 'jau nipo 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau.

¹⁰ Jarejuwarete 'ga remifutara apo are ereko tyweripyrera 'gã nipo aku'iramũ ajemogyau.

A'e 'gã Janeruwarete 'ga amogy wemiayuamũ.

A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau—

'jau Jeju 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

¹¹—Jeremiayuamũ pejemogyramũ nipo je rerowiare'ema 'gã pẽ kurawi. Pẽ nerekou tyweaete je ree. Pẽ je'ẽwu'jaga je ree. A'ere pẽ pejereko tywereteramũ pẽku'i etee futat pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹²—Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e esage monoi pẽ nupe kwaiwete. A'eramũ pẽ pejeku'iramũ etee pejemogyau. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã 'ga je'ega mome'wara 'gã nereko tyweretei rakue. A'eramũ nipo 'ga rerowiare'ema 'gã pẽ nanẽ pẽ nerekou tyweaete 'ga rerowiaaramũ— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pẽẽ 'ã jukyra 'jawe

(Maku 9.50; Luka 14.34-35)

¹³—Jukyra 'jawe pẽẽ. Sã'ã jukyra. Ipyu omosa re 'ã miaro'oa oneme'emamũ. Nan tee futat pẽẽ. Mama'e esage apo re mama'e tywera apoukare'ema 'gã nupe. Sã'ã ae jukyra tyweramũ monoa imỹina imomoa ukupepe. A'eramũ 'ã ipyu wata ma'e 'gã opyruga ee. Nan tee futat pẽẽ. Mama'e tywera aporamũ 'gã mu'jawarũe'em mama'e esage apo are. Nepẽ nerowiari 'gã a'eramũ— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pẽẽ 'ã tata reny 'jawe

(Maku 4.21-25; Luka 8.16-18)

¹⁴—Tata reny 'jawe nanẽ pẽẽ nũ. Tata renya 'ã ypytunaiwa mojesaka. Nan tee futat pẽẽ. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee mama'e apo re pẽ nesakara 'gã neapyoramũ Jarejuwarete 'ga ree. A'eramũ nipo 'gã 'ga muorypa pẽ nee. Ywytyr apyte'rarimũ amunawa apo re ipyriwara 'gã juejue esaka. Nomimarũ 'ga amũ. Nan tee pẽẽ. Pẽ pyriwara 'gã juejue pẽnemiapofera resaka ajemogyau— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe. ¹⁵—Nomonyga'uweri ae arãparĩna mũ imỹina imima mama'e 'ag are. Imonyg ire ae imonoi imỹina ajuesawamũ te. ¹⁶Nan tee futat ki pẽẽ. Jarejuwarete 'ga rerowiare'ema 'gã nowase mama'ea peapo. A'eramũ nipo pẽ nesakara 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa pẽ nee, pẽ nemiapofer are— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Moisesi 'ga remikwasiaret

17—NaMoisesi 'ga remikwasiarera mateepapa rūi je ruri. “Moisesi 'ga remikwasiarer imū kasi mama'ea peapo ne”, na'e rūi je tekou. “Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã je'ega nia'wyrī”, na'ea'uweri je tekou. Naani. Ee pē mueapyo katuawamū te je ruri. 18A'jea futat 'gã nemikwasiarer ymanera resageramū janee 'awamū miamū futat. A'jea futat nateepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega jane wi. Ywaga teepawamū wyw reewe 'eramū miamū futat nateepawa'uweri Janeruwarete 'ga je'ega— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 19—Anure, Jarejuwarete 'ga pyri 'ga je'ega renuparera 'gã jemogyi kūima'eeteeteramū. A'ere 'ga je'ega renupap katuare'ema 'gã naani. 'Ga je'ega renup katuare'ema 'gã ajemogyau akotee ma'e 'jawe 'ga pyri oo re. “Peapo kasi mama'ea aipo 'ga je'eg imū ne” 'jara 'gã nanē ajemogyau akotee ma'e 'jawe 'ga pyri oo re nū. Aipo 'gã namojeupawa rūi 'ga pyri oo re— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 20—Fariseu 'gã, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee mama'e esagea wapo 'me ae reape etee. A'eramū nipo 'gã nesakara 'gã 'jau: “Mama'e esagea 'gã wapo”, 'jau nipo 'gã 'gã nesakara 'gã. A'ere 'gã naJarejuwarete 'ga muorypawamū rūi mama'e apoi. 'Gã 'jawe kasi peko ne. Jarejuwarete 'ga muorypawamū etee mama'e apou 'eramū etee nipo 'ga pē mogyi wemiayuwamū— 'jau 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pēmara'ne kasi pejepytuna 'gã nee ne

21—Ymã te 'ga amū 'i janepy 'gã nupe rakue: “Pejuka kasi 'ga amū ne. Oporojuka ma'e 'ga nipo 'gã weroo amū 'wyrīara 'ga upe. A'eramū nipo 'wyrīara 'ga oporojuka ma'e 'ga jukaukaa 'gã amū nupe, 'ga remijukafera repyaawamū”, 'jau 'ga amū janepy 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. 22—A'jea futat 'gã 'eawera. A'ere 'awamū je 'i pē nupe: Pēmara'ne ekoete kasi pejepytuna 'ga ree ne. Opytuna 'ga ree imara'ne ekoete ma'e 'ga nanē nipo 'gã erawau ekoete 'wyrīara 'ga upe nū. Opytuna kurapara 'ga nanē nipo 'gã erawau ekoete 'wyrīara poara 'gã nupe nū. “Nene'akwaawi te 'ã ene” 'ga amū upe 'eramū Janeruwarete 'ga aipo 'jara 'ga monoi mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. 23—A'eramū ki pēē pejejemogyau esage Jarejuwarete 'ga upe. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe mama'e mū rerooaw ipe pejejea'aramū pejepytuna 'ga ree, pejejee iporomutare'ema 'gã nee 'jau. 24A'eramū ki pejejee iporomutare'ema 'ga upe ra'ne pejewau 'ga mojrūmū pejejeupe. Pejejeupe 'ga mojrū re tāmējē pejewau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe nū, mama'e rerawau 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. 25—“Mama'e tywera 'ga wapo jee”, pejejeupe 'ga amū 'eramū pejewau pejeporogytau 'ga upe, 'ga mota'wau pejejeupe. Kasi a'e pe 'ga pē nerooi 'wyrīara 'ga upe ne. A'eramū 'wyrīara 'ga pē monoukaa jefaruu 'ga upe, pē munewukaa ne. 26Moromunepawa pype pejemono re nipo nepe'ēarūi jui. Mama'e tywera apo mepy re tāmējē te pe'ē jui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Peko kasi pejejuemireko are ne

27—Ymã te 'ã Moisesi 'ga 'i janee rakue: “Peko kasi pejejuemireko are ne”, 'ga 'i janee rakue. 28A'jea futat 'ga 'eawera. A'ere 'awamũ je 'i pẽ nupe: Kũjã mũ resag ire nipo pẽẽ mũ 'jau: “Kuu. Ikatura'mĩ te ãẽ nũ'ũ. Ako pa je ãẽ ree kwy”, 'jau nipo pẽẽ pejejeupe. Aipo 'jara 'ga wemirekoe'em are ako ma'ea futat. Wea'law imũ etee futat aipo 'ga akou wemirekoe'em are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. 29—“Jerea je motywet. ãẽ resage'em ire amunipo 'ã je najerea'ari ãẽ ree teko are”, 'jau nipo pẽẽ pejejeupe. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: “Orereaa ore motywerukat”, 'jau pejejea pemosok imonou imomoa pejejewi. Kasi a'e pe pẽnea pẽ motywerukaru'jaw ine— 'jau 'ga 'gã nupe. —Wea mosoga ay futat wea mosokara 'gã nupe numiamũ. A'ere mama'eukwaawa rapyaw ipe pẽo te naay teepawi pẽ nui. Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ea te nipo ayay futat aipo pype imonopyra 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 30—“Mama'e apoa ore motywerukat”, 'jau pejepoa pemonok imonou imomoa pejejewi. Aepo monoga ay futat numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoara 'gã mama'eukwaawa rapyaw ipe imomopora teayramũ. A'eramũ waywayramũ imonopyra 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Peetyg awi pejejemirekoa (Maku 10.11-12; Luka 16.18)

31—Ymã te Moisesi 'ga 'i rakue: “Pejejemireko retyka ki ka'arana pekwasiarukat 'ga amũ upe ãẽ ree. 'Aetyk je ene tejemirekoferamũ akiko', pe'je ki ikwasiarukaa pejejemirekofera ãẽ ree, imonou ãẽ upe”, 'jau 'ga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 32—A'ere je 'awamũ je 'i pẽ nupe: Peetyk ekoete kasi pejejemirekoa ne. 'Ga amũ ãẽ ree 'ga reko re etee pẽẽ etyka. Kasi a'e pe tekotee 'gã 'i ãẽ upe: “Okou nipo ãẽ amutee 'ga ree ra'e. A'eramũ ãẽ mena 'ga ãẽ retyka”, 'jau nipo 'gã ãẽ upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. —A'eramũ 'gã anure kũima'e ãẽ ree amũ remiarũnamũ 'jau ãẽ upe ne: “Kuu. Emã'ẽ 'ga kũjã tywera ãẽ 'ga wereko wemirekoramũ”, 'jau nipo 'gã ãẽ upe. A'eramũ 'ga ãẽ rereko re nipo amutee 'gã 'jau: “Amutee 'ga remireko ãẽ 'ga wereko”, 'jau nipo 'gã 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pẽ'me kasi Jarejuwarete 'ga upe ne

33—Ymã te Moisesi 'ga 'i janyepy 'gã nupe rakue: “Pẽ'me kasi Jarejuwarete 'ga upe ne. 'Taapo mama'e esagea ene upe 'jau' Jarejuwarete 'ga upe 'jaramũ pẽẽ aipoa etee futat iapou 'ga upe peje'eawer imũ etee futat. A'ere kasi pẽ'me ne”, 'jau 'ga rakue. 34A'ere je 'i pẽ nupe: “Ywaga teepawe'emamũ je mama'e apoi enee”, 'jawe'em pẽẽ pejejaupe, pejeje'ega rerowiarukaawamũ. Pe'je peje'me'emamũ pejejaupe. Ywag ipe Janeruwarete 'ga rekoi. A'eramũ pẽẽ ywaga mome'wau ekoete'em pejejaupe erowiarukaa futatee. 35Ywya nanẽ pẽẽ imome'wau ekoete'em pejejaupe nũ. Ywya 'ã 'ga py rupawa futat. A'eramũ pẽẽ peje'me'emamũ ee nũ.

Jerusareg are nanē peje'me ekoete'emamū nū. Jerusarega jane'wyrirareterete 'ga 'wyraretea te. A'eramū pēē imome'wau ekoete'em pejejaupe erowiarukaa futatee. ³⁶“Mama'ea taapo ene upe 'jau” 'eramū pēē aipo etee futat iapou peje'eawer imū etee futat. Pejeje'ega ekoete'em futat pejejemogyau. “Teakag are je 'i enee mama'ea taapo enee 'jau”, 'jawe'em pēē pejejaupe erowiarukaa futatee. Naene rūi e'awa mosigara. Naene rūi nanē e'awa moūnara nū. A'eramū ki pēē pejeakag are peje'me'emamū pejejaupe. ³⁷“Mama'ea taapo enee 'jau” 'eramū pēē aipo etee futat iapou. Mama'e are pejeparuapowere'emamū pēē “Naani. Najeparuapoweri je ee”, 'jau tāmējē ki pēē pejejaupe. Pē'me kasi pejejaupe ne. Ojeupe pē'me'emamū 'gā pēje'ega rerowiaa. Ojeupe pē'meramū 'gā pēje'ega nuerowiari futari. “I'me ma'e 'gā te ako”, 'jau etee 'gā pē nupe ne. “Janeruwarete 'ga remianuwamū je 'i enee: Mama'ea taapo enee 'jau, a'e je enee”, 'jau nipo 'gā o'me rerowiarukaawamū ajaupe. Mama'eukwaawa 'wyrira i'me ma'ea futat. A'eramū ki pēē peje'me'emamū pejejaupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Pejepyk kasi 'gā nee ne

(Luka 6.29-30)

³⁸—Ymā te 'ā Moisesi 'ga 'i rakue: “Pejepyg iki 'gā amū nee. 'Gā amū nipo pēnea mamuka 'eramū pejejepyka 'ga ree, 'ga rea mamuka. 'Ga amū pejejāja mopen ire pēē 'ga rāja mū mopena, pejejepyka 'ga ree”, 'jau 'ā Moisesi 'ga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁹—A'ere je 'awamū je 'i pē nupe: Pejepyk kasi nanuara 'gā nee ne, a'e je pē nupe. 'Ga amū nipo eneretywape nupāu. A'eramū ki ejetywape nupānamū erowag etee amogaty 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama. ⁴⁰—Eneraitya mū futaa nipo 'ga amū ene rerawau 'wyrira 'ga upe. “Ejaitya emut amū 'ga upe, 'ga mepyawamū”, ere ki 'ga upe, 'jau futatee nipo 'ga ene rerawau 'wyrira 'ga upe. A'eramū ki ejaitya emono etee 'ga upe ejaity poakuwuu reewe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ⁴¹—“Majepei kilometro rupi ene jekaraemā eroo jee”, ejeupe 'ga amū 'eramū ene erawau mukūi kilometro rupi 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee. ⁴²—“Mama'e mū emut jee”, ejeupe 'ga amū 'eramū imonou etee futat 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. —“Ekaraemā mū emut jee ra'ne”, ejeupe 'ga amū 'eramū “naani”, ere kasi 'ga upe ne. Emono futat 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe, 'gā mu'jau ee.

Pēporomutar iki pēē pejee iporomutare'ema 'gā nee

(Luka 6.27-28, 32-36)

⁴³—Pēmu'jara 'gā 'ā e' i pē nupe: “Pēporomutar ete ki pēē pejejekoty'aawa 'gā nee. Pereko esage etee ki 'gā. A'ere ki pejee iporomutare'ema 'gā pereko tywet”, 'jau 'gā pē nupe. ⁴⁴A'ere 'ā je 'i pē nupe: Pereko esage pejejekoty'aawa 'ga. Pejee iporomutare'ema 'gā nee nanē pejejeka esage nū. “Ejejuka esage ki ore rereko tywera 'gā nee”, 'jau etee ki pēē Jarejuwarete 'ga upe 'ga nee. ⁴⁵Aipo apo re nipo pē nesakara 'gā 'i: “A'jea futat. 'Gā Kul'jywa 'ga remiayuwaretea. A'eramū 'gā

'ã 'ga 'jawe 'gã ojee iporomutare'ema 'gã nereko esagei”, 'Jau nipo 'gã pẽ nesaka. Janeruwarete 'ga mama'e esagea wapo pãwẽ pãwẽ janee. Kwara 'ga imuenyu esage ma'e 'gã nupe, ia'wyre'ema 'gã nupe we. Amana 'ga imogyrukaa mama'e esage apoara 'gã nupe, mama'e tywera apoara 'gã nupe we— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'Jau ee. ⁴⁶—Pejejee iporomutat ma'e 'gã nereko esagea etee sipo Janeruwarete 'ga afutat? Pejejee iporomutare'ema 'gã nereko tywera sipo 'ga afutat? Naani. Pẽ mepy sipo 'ga pejejee iporomutat ma'e 'gã nereko esage are? Naani. Nomepyi futari 'ga pẽ nupe. “Itywerete 'wryiara upe ka'aranũũ reroora 'gã”, 'Jau 'ã pẽẽ jepi. A'tea 'gã miamũ wereko esage ojee iporomutat ma'e 'gã. ⁴⁷Pejejee iporomutat ma'e 'gã nupe etee oporogyta ma'eramũ 'ã pejejemogyau Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã 'jawe. 'Ga rerowiare'ema 'gã miamũ oporogytau ojee iporomutat ma'e 'gã nupe. A'eramũ je 'Jau pẽ nupe: 'Gã nupe juejue ki peporogyta. Pejejee iporomutat ma'e 'gã nupe, pejejee iporomutare'ema 'gã nupe. Mímera 'gã nupe pejeoporogytau pejejemogyau— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'Jau ee. ⁴⁸—Janeruwarete 'ga 'ã mama'e esagea etee wapo pãwẽ pãwẽ janee. A'eramũ ki pẽẽ pejejemogyau 'ga 'jawe futat— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'Jau ee.

Pejejueape kasi pemono mama'ea Jarejuwarete 'ga upe ne

6 ¹A'eramũ Jejui 'ga 'Jau akou 'gã nupe, 'gã mu'Jau 'gã neko esage are: —Jarejuwarete 'ga upe mama'e apou kasi peapo amutee 'gã nupe pejejee 'gã moporesakawamũ etee ne. Pẽnemiapo resakara 'gã nipo 'Jau: “Kuu. Esage ma'e 'ga ra'e”, 'Jau nipo 'gã pẽ nupe. A'eramũ nipo nanuaramũ Janeruwarete 'ga pẽ mepyawe'em pẽnemiapofer are. Aipo 'gã 'ea te futat pẽnemiapofera repya ra'e— 'Jau 'ga 'gã nupe. ²—A'eramũ pẽẽ, imama'e'ema 'gã nupe mama'e mono re imonowe'em amutee 'gã neape. Pejejuea tywi pejejaupe mama'e mũ monou miamũ pẽẽ imome'wawe'em pejejaupe, pejejerowiaraipe'ema pejejemiapofer are. Sã'ã ae mama'e esage apoaramũ. Nan tee futat aipo 'gã numiamũ. A'ere 'gã iapoi amutee 'gã ojee 'gã moporesakawamũ etee. Judeu 'gã jatykaaw ipe kwaiwete 'gã ajatykau 'upa. A'eramũ 'gã 'gã neape mama'e monou imama'e'ema 'ga amũ upe. Amunawa myter ipe nanẽ 'gã mama'e monou 'gã nupe nũ. Wemiapoa 'gã iapou mytuna 'gã nemiesagamũ. 'Gã nupe esaukaripyramũ te 'gã iapoi. A'eramũ nipo 'gã nesakara 'gã 'Jau: “Kuu. Esage pa'e 'gã na'e nũ. Mama'ea 'gã omono imama'e'ema 'gã nupe”, 'Jau nipo 'gã 'gã nesakawe. A'eramũ nipo 'gã nesakarera 'gã 'eawera etee futat 'gã nemiapofera repya. Janeruwarete 'ga 'gã mepyawe'em anure— 'Jau 'gã 'gã nupe. ^{3,4}—A'eramũ ki pẽẽ, ikaraemãe'ema 'gã amũ nupe mama'e mono re, imonou jemime futat. 'Gã nupe imonou kasi amutee 'gã nupe pejesaukar etee ne. Pejekoty'aawa 'gã nupe miamũ pẽẽ pejejemiapofera mom'e'wawe'em. Jarejuwarete 'ga upe pejesesakawamũ futat pẽẽ iapou. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga pẽ mepyau pẽnemiapofer are— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jarejuwarete 'ga upe ki pejeje'ega pemono
(Luka 11.2-4)

5—Jarejuwarete 'ga upe pejeje'ega monou ki, 'ga upe etee futat peje'eg. A'ere 'ã 'ga upe oporogyta 'me ma'e 'gã porogyta 'mei etee 'ga upe. Judeu 'gã jatykaaw ipe 'gã 'ã Jarejuwarete 'ga upe oporogytau 'me ajemogyau. Amunawa pyter ipe nanë 'ã 'gã oporogytau 'me ajemogyau 'ga upe nũ. A'ere 'gã amutee 'gã nemianuwamũ tee 'gã porogyta 'me 'ga upe. 'Gã wesakawamũ etee 'gã porogyta 'mei 'ga upe. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'gã mepyawe'em anure— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. 6 A'eramũ 'ga 'jau wenupara 'gã nupe:

—Pejemogy kasi 'gã 'jawe ne. Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytau pejejepe'au'i 'gã nui ra'ne. Pejejetee pejewau peje'yina pejeporogytau 'ga upe. Jarejuwarete 'ga upe ete'i futat peporogyta pejejemogyau. A'eramũ nipo 'ga anure pẽ mepyaou ojeupe pẽporogyta are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

7—Peporogyta ekoete kasi Jarejuwarete 'ga upe ne, 'ga upe pejeporogytau ne. 'Ga rerowiare'ema 'gã oporogyta 'me etee 'ga upe. Oporogytau 'me kwaiwete 'ga upe. “Ojeupe je porogyta kwajamũ nipo 'ga jeje'ega renuwi”, 'jau 'gã ojeupe numiamũ. 8 A'ere kasi peporogyta 'ga upe aipo 'gã 'jawe ne. Pejejea'awa etee peenũi 'ga upe. Ojeupe peporogyta enune 'ga pẽnemifutara kwaawi. A'eramũ ki pẽẽ pejejemifutara etee enũina 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. 9—Nan iki peporogyta 'ga upe:

“Kiapi'ni. Ene 'ã Oreruwaretea. Ywag ipe 'ã ere'yì. A'eramũ ore oroje'ega arajupa enee.

Tene muoryp ki 'gã najuejue etee.

10 Kamësiete ki 'gã najuejue etee tene rerowiat ajemogyau.

Kamësiete tere'yì 'wyrriaramũ oree najuejue etee 'jau.

Ywagipewara 'gã 'ã mama'ea wapo eneremifutar imũ etee futat.

Nan tee futat ywy pewara 'gã iapoa ore arafutat.

11 'Awamũ ki mama'ea emut oree oreremi'uramamũ.

12 Norerea'aru'jawi ore mama'e tywera orojeupe 'ga iapoawer are.

A'eramũ ki ene ejea'aru'jawe'emamũ oretywer are.

13 Ore mamuakat futar iki ape mama'e tywera apoe'em are.

Mama'e tywera jar awi ene ore a'gwau, mama'eukwaawa 'wyrriar awi”, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga upe 'gã porogyta are.

14—'Gã amũ pejejereko tyweawer are pẽẽ 'gã naykae'emamũ Janeruwarete 'ga nanë nepẽ naykai pẽnemiapo tywer are. Imoia etee futat 'ga petywera pẽ nui. 15 A'ere 'ga pejejuaykapawe'emamũ 'ga nanë pẽ nakyaupawe'em ee nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

16—'Ga upe pejeporogytaawa upe iwaëmauwe pẽẽ pejewau pejejemi'ware'ema pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe. Aipoa esage. Aipoa Janeruwarete 'ga amuoryp. A'ere kasi pejejeakwara pemu'arasig ee ne. Janeruwarete 'ga remiayup

'me 'gã 'l'arasig ajemogyau. Weakwara nipo 'gã imotyaiapa ajemogyau. A'eramũ nipo 'gã nesakara 'gã 'jau: “Kwe 'ga ty'lara weroporogyta Kul'jywa 'ga upe ra'e”, 'jau nipo 'gã nesakara 'gã 'gã nupe. A'eramũ 'gã 'eawera etee futat 'gã nemiapofera repya. Janeruwarete 'ga nomepyi futari 'gã ee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'gã mul'jau ee. ¹⁷—A'eramũ pẽe 'ga upe pejeporogytaawa upe iwaẽmauwe pejejowaeita, pejejemoyma pejeje'wyr awi peje'jãue'ẽwe. ¹⁸A'eramũ pẽ nesakara 'gã ty'lara pereko kwaape'ema ajemogyau. A'eramũ Janeruwarete 'ga etee futat ikwaapa 'ũina. A'eramũ 'ga pẽ mepyau ee anure— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mul'jau ee.

Jarejuwarete 'ga ree 'gã mu'eawet

(Luka 11.34-36; 12.22-34; 16.13)

¹⁹—Anure nipo Janeruwarete 'ga pẽ mepyi ojeupe pẽnemiapofer are. A'eramũ ki pẽe pejejea'aramũ pejejeupe imepyram are. 'Au kasi pemomytun pejekaraemã ne. 'Auwara mama'ea teepaw etee. Jypemeruua etee taity a'upap. Itaju apopyrera miamũ eposipopora etee a'upap. Muna'ywa nanẽ amunarũmũ pẽkaraemã are 'jau. A'eramũ atepawamũ etee pẽ nui. ²⁰A'eramũ ki pẽe mama'e apou Jarejuwarete 'ga upe etee. A'eramũ 'ga anure mama'e esage monou pẽ nupe, ojeupe pẽnemiapofera mepyawamũ. Peu te mama'ea nateepawa'uweri. Nitywi futari mama'e mateepaara. Nitywi futari jypemeruua. Naeaposipopori futari mama'ea. Nitywi futari amunarũ ma'ea peu. ²¹Ojeupe pẽe mama'e aporamũ 'ga mama'e mũ m'yigatui pẽ nupe peu ojepyri. Ojeupe pẽnemiapofer imũ etee futat 'ga pẽ mepyau peu. Ojeupe kwaiwete mama'ea pẽe iapo re 'ga kwaiwete futat mama'e m'yigatui pẽ nupe. Ojepyri peo re te nipo 'ga wemim'yigatufera muri pẽ nupe. A'eramũ ki pẽe mama'e apou 'ga upe kwaiwete futat. 'Auwara karaemã momytunara 'gã ea'at 'auwara ako ma'e are etee ajemogyau. A'ere ywag ipe karaemã momytunara 'gã nearamũ Jarejuwarete 'ga ree— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

^{22,23}—Tata reny 'jawe aereaa. Sã'ã tata enya mama'e resaukara janee. Nan tee futat jarejeau jane mama'e resagi. Ea ma'e 'gã wesak katu katu futat mama'ea. Eawep ma'e 'ga te aje 'ã nuesakatui mama'ea. Nan tee futat pẽe. Ea ma'e 'gã 'jawewaramũ pẽe pẽnepyo pejejemogyau jeje'eg are, erowiaa pejejemogyau. A'eramũ pẽe mama'e apou Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee futat. A'ere eawep ma'e 'jawewaramũ nepẽnepyo futari jeje'eg are. Neperowiari jeje'ega. A'eramũ pẽe pejejemifutar imũ etee futat mama'e apou pejejemogyau. Ypytunaiwa pype wata ma'e 'jawe pẽe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁴—Namukũja 'wyrriara 'gã nemiayuwamũ rũ 'ga amũ reko. Noporowykya'uweri 'ga amũ mukũja 'wyrriara upe. Kasi a'e pe 'ga majepeja 'ga ree etee 'ga poromutaramũ akou ne. Ajepeja 'ga ree jẽmĩ oporomutare'emamũ ne. Wemifutara 'ga je'eg imũ etee mama'e apou ne. A'eramũ 'ga wemifutare'ema 'ga je'eg imũ mama'e apowe'em ne. Nan tee futat pẽe. Pejeka'aranũ kwai are etee ea'at ma'eramũ nepẽnearu'lawi Jarejuwarete 'ga ree— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁵—Ma'eramũ 'ã je 'i pẽ nupe: Pẽnep awi mama'e are etee pejejemogyau, je 'i pẽ nupe. “Ma'ja je i'wau 'awamũ”, pe'je awi pejejeupe— 'jau Jejui 'ga 'gã

nupe 'üina. —Pënea'ar awi pejejaity are etee pejemogyau. Jarejuwarete 'ga ree te pejemogyppyk pejemogyau, 'jau je 'ã pë nupe— 'jau 'ga 'gã nupe 'üina. —'Ga te 'ã pë apo rakue. A'eramũ 'ga ojee pejemogyppygamũ mama'ea mua pë nupe. ²⁶Sã'ã wyra'ia. Wyra'ia 'ã nuapoi agawewi mama'ea. Nitywi agawewi 'ã mama'e tymawa. A'etea 'ã Janeruwarete 'ga mama'ea omono jupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Niapoi agawewi wyra'ia 'ga upe. A'etea 'ga ojejukau ee. Pëẽ taetu aje 'ã aeramũ 'ga upe. A'etea sipo 'ga nojejukai pë nee?— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁷—Peko sipo amũ pejeymane'em are ete ea'at ma'eramũ amũ pejeymane'emamũ namutat?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Naani. Nia'wyrí futari aipoa miamũ pë nupe ee pënea'ara. A'etea te nipo pëyman pejemogyau. Pejeywyr are tee pejejea'aramũ miamũ pëmanũ futat. Mama'e are etee pënea'at pë nekoa nepë koga'uweri— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸—A'eramũ ki pëẽ pejejea'are'emamũ pejemogyau pejejaity are ete. Sã'ã 'ywyotyra jũ mewara. 'Ywa 'ã noporowykyi agawewi opotyry are. A'ere 'ã ipotyra esageteeramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁹—Ymã te janepytunera 'ga, Sarumãu 'ga, ikaraemã kwai ma'ea rakue. 'Ga te 'ã taity esage ma'ea rakue. A'ere 'ã 'ywyotyra te 'ga raity esage apyraawi. ³⁰'Ywyotyra 'ã majepëi 'ara rupi etee wesageramũ. A'eramũ 'ã ai'iwe opÿijagamũ. A'eramũ nipo 'ga amũ iapyau. A'etea 'ã Janeruwarete 'ga omokaturam ipotyra jupe— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jupe iapo re sipo 'ga nomonoi mama'e esagea pë nupe? Pëẽ taetu aje 'ã pënesage 'ywyotyra resage apyraapa 'ga upe. Ma'eramũ pëẽ 'ga rerowiaraipe etee 'ü? Pe'je 'ga rerowiaa a'jea futat pejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³¹—Au'je mama'e are etee pënea'ar ire. Pejemuaëm awi pejemem'uram are etee. Pejemuaëm awi nanë pejejaity are etee nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³²—Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã te ajemuaëm mama'e are etee. A'ere kasi pëẽ 'gã 'jawe peko ne. Janeruwarete 'ga pënemifutara okwaap. Ojejúka 'ga pë nee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³³—Jarejuwarete 'ga remifutar are etee pejejea'aramũ pejemogyau. 'Ga je'ega renuw are ki pënea'at. “Ga remifutar imũ sipo je mama'e apoi” 'e are etee ki pejejea'aramũ pejemogyau. Wemifutar imũ mama'e apo are pejejúka re 'ga mama'e esage muri pë nupe, ojejúkau pë nee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁴—A'eramũ ki pëẽ pejemuaëme'ema ai'iwewar are. “Au'je pa 'awauwewara kwy”, pe'je ki pejemuaëme'ema ee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Pëpota'wa ki pejejee

(Luka 6.37-38, 41-42)

7 ¹—“Nepëa'wyrí pëẽ Jarejuwarete 'ga upe”, pe'je kasi 'gã amũ nupe ne. Aipoa 'gã nupe 'e'emamũ Janeruwarete 'ga nanë aipo ne'í pë nupe. “Mama'e tywerete 'ã ereapo ekou”, pe'je kasi 'gã nupe ne. Aipoa 'gã nupe pëẽ 'e'emamũ Janeruwarete 'ga nanë aipo ne'í pë nupe nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'üina. ²—'Gã nupe pë'eawera 'jawerimũ etee futat nipo Janeruwarete 'ga 'í pë nupe. Mama'ea 'gã nupe iapoawera 'jawerimũ etee futat Janeruwarete 'ga iapoi pë nupe— 'jau 'ga 'gã nupe 'üina. ^{3,4}—Najuejue etee futat pëtywet. A'eramũ pëẽ “Itywet ma'ea

pêê” 'jawarũ'em pejejaupe. A'eramũ ki pêê pejejaupe aipo 'e enune pejetywera ra'ne etyka. ⁵“Najetywi je tetywera pyu”, pe'je nipo numiamũ. A'ere pêtyp futat. A'eramũ pêê pejetywer awi ra'ne pejejoia. A'ere pejejewirera tepepoat 'jau. “Ere epoia etywer awi”, tepe'je pejejewirera 'ga upe 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'ũina. —Sã'ã ae 'ywa tuwyrera weape i'aramũ ajuea pewara resage'ema ajau. A'eramũ 'ã ae enuẽmukaa ra'ne wea awi. Ojewi enuẽm ire 'ã ae ojoma'e resaka ajuea awi. Nan tee futat ae otywer awi ra'ne ae poiri. A'ere ojopoaa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁶—Pe'je pejewau kwe pewara 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga ree, a'e je 'awamũ pẽ nupe. Ee iporenuwiwere'ema 'gã nipo e'i pẽ nupe: “Noreporenuwiweri ore 'ga je'eg are”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe. A'eramũ pêê 'ga mome'wau'jape'ema 'gã nupe. Pejewau kamẽsĩete 'gã nui. Amutee 'gã nupe etee pejewau imome'wau nũ. Kasi a'e pe iparuerowariwera'ema 'gã mara'neramũ pẽ nee ne. Kasuru jarũ 'jawe aipo 'gã. Sã'ã kasuru jarũa ujare'emamũ ae murukare'ema ojeypyri. Nan tee futat aipo 'gã. Sã'ã tajaarana. Ojeupe ita esage momor ire ipyruga etee ee. Nan tee futat aipo 'gã— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Esage futat Janeruwarete 'ga

(Luka 11.9-13)

⁷A'eramũ Jejui 'ga 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga upe 'gã porogyta are: —Ojeupe pêê mama'e renũjamũ Janeruwarete 'ga imuri pẽ nupe. “Je poar ape” ojeupe 'eramũ 'ga pẽ poari futari. Kamẽsĩete 'ga pejejoare'emamũ, pejeje'ega pejejemogyau pejejoere'emamũ 'ga upe. Sã'ã mama'e 'ara ae wi. A'eramũ 'ã ae ijaramũ awau ekaa. Esag ire tãmẽjẽ 'ã ae opoia ekar awi. Nan tee futat kasi peojet 'ga upe mama'e renũ awi ne. A'eramũ 'ga mama'e mua pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —'Okwara mopogara 'ga 'jawe ki peko. 'Okwara rawopytymo'wog ire etee 'ga poiri imopog awi. Nan tee futar iki pêê. Pepoit kasi 'ga upe pejeporogyta awi ne. A'eramũ 'ga pẽ poari futari— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁸—“Mama'e emut amũ jee” 'jara 'gã nupe 'ga imuri futari. “Je poar ape” 'jara 'gã 'ga opoat futat. Ojeupe peje'egamũ 'ga je'egi futari pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁹—Pejenosĩ kasi mama'ea 'ga upe enũina ne. Mama'e esage tee te 'ga amut pẽ nupe. Namura'uweri 'ga mama'e tywera pẽ nupe. Sã'ã pêê. “Mama'ea emut amũ jee, Kiapi'ni”, pejeja'yra pejejeupe i'eramũ mama'e katurama etee imonoa pejeja'yra upe. Nan tee futat Janeruwarete 'ga mama'e esagea etee imuri pẽ nupe, “mama'e esagea emut jee” 'eramũ. Ta'yriaramũ sipo ita pemono pejeja'yra upe, mani'oko'o renũjamũ? Naani. ¹⁰Moja sipo pemono pejeja'yra upe, ipira renũjamũ? Naani. Mama'e esagea etee futat pemono pejeja'yra upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹¹—Pêê 'ã aetywera agawewi. A'tea 'ã mama'e esagea etee pemono pejeja'yra upe. Nan tee futat ywag ipe 'ũi ma'e 'ga— 'jau 'ga 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga taetu 'ã esage te. Ma'eramũ sipo 'ga mama'e esage mure'ema pẽ nupe, ojeupe pêê enũjamũ? Amut futat 'ga mama'e esagea ojeupe enũinaramũ pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

12—Pêẽ 'ã Jarejuwarete 'ga remiayuwa. Pefutat 'gã pejejereko esagea. A'eramũ pêẽ nanẽ pejejekukau esage 'gã nee nũ. Aipo are Moisesi 'ga ikwasiari inuga janee rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanẽ ikwasiaa ee rakue nũ— 'jau 'ga 'gã nupe 'ũina.

Mukũi pea
(Luka 13.24)

13,14—Pe'i'i rupi ki pekwap. Pe'i'ia ywag ipe oo ma'ea. A'ere noko ayeteramũ jupi ae oa. Amume'riramũ etee te peo aipoa pe'i'i rupi. Pe'i'i rupi oo ma'eramũ etee te peo Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimũ warãu rũi pejemogyau peu. Peuu rupi ae oa te ajee naayi futari numiamũ. Kwaiwete te 'gã oi peuu rupi. A'ere peuu rupi oo ma'e 'gã oi mama'eukwaawa rapyaw ipe te. Peu futat 'gã oi ajemogyau nakwaparimũ warãu rũi. Peu 'gã awau ajemogyau tywet— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

I'me ma'e are 'gã mu'eawet
(Luka 6.43-44)

15—A'eramũ ki pêẽ pejejea'gwau Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wararũare'ema 'gã nui. 'Ga je'ega nipo 'gã omome'u 'me pê nupe. 'Ga je'ega mome'wara 'jawe futat nipo 'gã numiamũ. A'ere 'gã o'meramũ te 'gã 'i. “Tamomoirukat 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiar awi 'jau kwy”, e'i tee 'gã ajemogyau. A'eramũ pêẽ 'gã nerowiare'ema pejemogyau— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe. 16—'Gã je'eg are ki pekwaap 'gã. Jarejuwarete 'ga je'eg imũ etee 'gã mama'e mome'uramũ pêẽ 'gã kwaapa. “Aipo 'gã a'jea futat 'ga je'ega omome'u”, pe'je ki 'gã je'ega renupa. 'Ga 'eawer imũ moromu'jare'ema 'gã sigaty etee omome'u 'ga je'ega ajemogyau. Sãã y'waa 'ywa. Nooi ae ju'yw are maga rekaa. Nopo'oi ae mamãũũa amyneju 'yw awi. Nan tee kasi peo moromu'jat tywera 'gã je'ega renuwu'japa ne— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe. 17—Y'wa 'yp katurama 'i'a katuram tãmējē futat. Y'wa 'yw a'wyre'ema o'ywa 'jawe etee futat ni'aa'wyri. Y'wa 'yp katurama pekwaap 'i'a esage are. 18 Ni'a katurama'uweri futari y'wa 'ywa tywera. Y'wa a'wyre'ema etee 'ã akã are. Y'wa katurama 'aa o'ywa katurama 'jawe tãmējē futat— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. 19,20—Nan tee futat pêẽ. Jarejuwarete 'ga je'eg are moromu'jat tywera 'gã ia'wyre'ema futat. 'Gã je'eg are pêẽ moromu'jat tywera 'gã kwaapa tãmējē futat. O'me are 'gã mu'e re nipo moromu'jat tywera 'gã wa'wyre'emamũ. Sãã y'wa a'wyre'ema jara 'gã y'wa 'ywa retyga imonoa imomoa tata pe. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga moromu'jat tywera 'gã monoi imomopoa mama'eukwaawa rapyaw ipe anure— 'jau 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Janeruwarete 'ga remiayuwarete
(Luka 13.25-27)

21—“Ore 'ã Jeju 'ga remiayuwa”, e'i futatee nipo 'gã amũ. “Jeju 'ga Orejararetea”, 'jau futatee nipo 'gã. A'ere 'gã nosei futari ywag ipe. Nuapoi futari 'gã mama'ea Jeruwarete 'ga remifutar imũ. Nuenuwi 'gã 'ga je'ega.

A'eramũ 'gã osowe'em ywag ipe. 'Ga je'ega renupara 'gã etee futat oo ajemogyau ywag ipe— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²²—Anure nipo Jarejuwarete 'ga rowase pejemajatykaaw ipe kwaiwete 'gã 'i ekoete jee: “Jarejuwarete 'ga je'eg are ore oi kwe pewara 'gã mu'jau ikue”, 'Jau nipo 'gã jee. “Eneremiayuwa 'Jawe futat ore mama'eukwaawa moia erekwara 'gã nu. Eneremiayuwa 'Jawe futat ore aeremiapoe'ema apou ikue”, 'Jau nipo 'gã jee— 'Jau 'ga 'gã nupe. ²³—A'ere nipo je 'i 'gã nupe: “Pêẽ pekwap futat je wi muku. Jeremiayup 'mea te pêẽ. Mama'e tywera apoarera te pêẽ”, 'Jau nipo je 'gã nupe— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

I'akwaap ma'e

(Luka 6.47-49)

²⁴—Jeje'ega renuparamũ pë'akwaap pejememogyau. Sã'à i'akwaap ma'e 'ga 'oga mÿja ywy ãtã pype. ²⁵Kwaiwete agawewi 'ã amana 'ua. Ywytuu agawewi 'ã erua. A'etea 'ã 'oga nu'ari futari ywytuu upe. 'Y ruwiretea miamũ 'ã owaẽme'ema jupe. A'eramũ 'ã aipoa 'oga awawe'em ppy pe. Nan tee futat jeje'ega renuparamũ pëẽ— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁶—A'ere jeje'ega renupare'emamũ pejemogy i'akwaawe'ema 'ga 'Jawe. I'akwaawe'ema 'ga te ajee 'oga omÿi amũ 'y apopewa pype. ²⁷A'eramũ amanakyr ppy are we 'ga roga awau ppy pe 'ga wi. A'eramũ futat 'ã 'y rypojuaga 'ga roga retyka 'ga wi. A'eramũ nipo jeje'ega renupare'emamũ pëẽ aipoa 'oga apoara 'ga 'Jawe etee futat. Aipo 'ga 'Jawewaramũ nipo pëẽ anure pejepapa— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

^{28,29}Jejuĩ 'ga porogytapaw ire, 'ga renuparera 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree.

—Kuu. 'Ga pa'e aipo e'i ae mu'Jau ra'e nũ— 'Jau 'gã ajaupe. —NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'Jara 'gã 'Jawe rui 'ga porogytai. Moisesi 'ga 'eawer are moromu'Jara 'gã Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat 'gã ae mu'eĩ— 'Jau 'gã ajaupe. —A'ere Jejui 'ga nanarui. U'eawer imũ etee futat 'ga jane mueapyoi ee— 'Jau 'gã ajaupe, oporesagamũ 'ga ree.

Ipito'om ma'e

(Maku 1.40-45; Luka 5.12-16)

8 ¹'Gã nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga 'ua ojypa ywytyr awi nũ. Kwaiwete 'gã 'ua ojypa 'ga reewe te futat. ²Poje ipito'om ma'e 'ga amũ 'ua wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. A'eramũ 'ga 'Jau Jejui 'ga upe: —Je resag ape, ki Ku'lyp. “Jejuĩ 'ga ae katu'okara”, e'i 'gã jee. A'eramũ je tejuja tejesaukaa enee. Je ree ejemuaẽmiweramũ je mokã'ẽ ape— 'Jau 'ga Jejui 'ga upe.

³Aipo ojeupe 'erauwe Jejui 'ga opo monou 'ga 'arimũ:

—Ko ajee je ene mokã'ẽi 'wei— 'Jau Jejui 'ga 'ga upe.

Oje'arimũ 'ga po mono ypyrauwe okã'jãu 'ga pito'oma 'ga wi. A'eramũ futat 'ga pira ojekatu'oka. ⁴'Ga mokã'ẽ re Jejui 'ga 'Jau 'ga upe:

—Eremome'u kasi emokã'ẽawera tekotee 'gã nupe ne. Ere ewau ejesaukaa mainana 'ga upe ra'ne. “Je resag ape. Jepito'oma okã'ẽ je wi”, ere ewau 'ga upe.

“A'jea futat ra'e”, te'i 'ga enee 'jau, ene resag ire 'jau— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe. —A'ere ene ejeymawa mû rerawau 'ga upe. A'eramû 'ga iapyau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa enekã'ëawer are— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe. —Moisesi 'ga 'eawer imû etee futat ene ejeymawa mû rerawau iapyaukaa Jarejuwarete 'ga muorypawamû. Ejeymawa mû rapyukara ene ekã'ëawera resaukaawa futat— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe. A'eramû ipito'om ma'efera 'ga awau ojeupe 'ga 'eawer imû etee futat iapou.

Jefaruu 'ga remiayup
(Luka 7.1-10)

5Kafanãu pe 'gã waëm ire jefaruu 'gã 'wyría'ri 'ga amû 'ua owaëma Jejuí 'ga upe. Tapy'yi amuteea te 'ã 'ga, romanüa te 'ã 'ga. 6A'eramû 'ga 'jau Jejuí 'ga upe: —Jeremiayuwa 'ga ojero'wu 'upa ayrügatugatu 'ga 'upa— 'jau 'ga Jejuí 'ga upe.

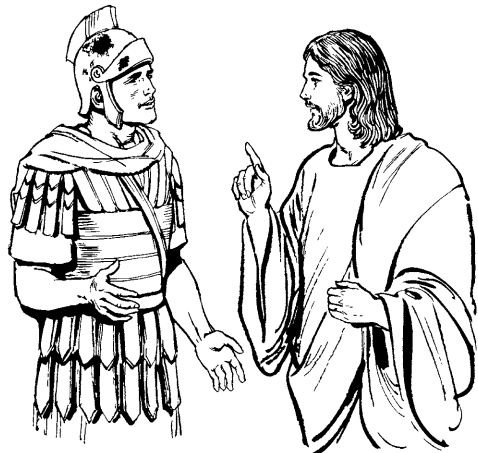
7Aipo ojeupe 'eramû Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere iruukwe. Too ene rupi 'ga katu'oka 'jau— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

8—Naani nü'ü. Ene 'ã küima'eeteetea te. Je 'ã akotee ma'ea te. Eje'eg imû etee futat ekatu'ok 'ga. “Ojekatu'ok futat 'ga” ene 'eramû 'ga jekatu'ogi futari— 'jau 'ga Jejuí 'ga upe. 9—Je 'ã jefaruu. A'eramû je te'wyríara 'ga je'eg imû etee futat mama'e apou tekou jepi. Je 'ã jefaruu 'gã 'wyrí'ria. Sëg jeremiayuwa jefaruu 'gã pytuna. A'eramû jeremiayuwa 'gã jeje'eg imû etee futat mama'e apou ajemogyau. 'Ga amû upe je 'jau: “Ere ewau peu jee”, 'jau je 'ga upe. A'eramû 'ga awau. Ajepeja 'ga upe je 'jau jepi: “Ere ejua 'au je pyri”, 'jau je 'ga upe jepi. A'eramû 'ga 'ua je pyri jepi. Tejeupe oporowyky ma'e 'ga amû upe je 'jau: “Ekwap mama'e apou jee”, 'jau je 'ga upe. A'eramû 'ga jeje'eg imû etee futat mama'e apou jee jepi. A'eramû ene nanë eje'eg imû etee futat jeremiayuwa 'ga katu'oka jee— 'jau 'ga Jejuí 'ga upe.

10Aipo ojeupe 'eramû Jejuí 'ga oporesagamû etee 'ga ree. A'eramû 'ga 'jau wewiri ako ma'e 'gã nupe:

—Israeu juapyrera agawewi 'ã pëë. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe. Inãinãni'í etee futat 'ã pëë je rerowiaa pejemogyau. Ko 'ga judeue'ema agawewi. A'etea 'ga je rerowiat kwaiwete ra'e jepi— 'jau Jejuí 'ga wewiri ako ma'e 'gã nupe. 11—Peapyaka jeje'eg are? Anure nipo kwaiwete 'gã oi osou ywag ipe. Amunap tesirümer awi we futat nipo 'gã oi ajatykau ore ree ywag ipe. Peu futat 'gã jemi'wari ymãwarera 'gã pyri. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mímera 'gã pyri nipo 'gã awau ojemi'waa.

(Mateu 8.5-13)

Judeue'ema 'gã agawewi. A'etea 'gã je rerowiat ajemogyau. A'eramũ nipo 'gã awau ajatykau ore ree peu Jarejuwarete 'ga pyri. ¹²A'ere 'ã judeu 'gã jẽmĩ naani. Ywag ipe oo ma'eramera 'gã futat numiamũ. A'ere 'gã naje rerowiari etee. Amume'ri 'gã etee 'ã je rerowiaa. A'eramũ nipo Jeruwarete 'ga je rerowiare'ema 'gã monou 'gã pe'au muku ojewi. Ypytunaiwayay pype nipo 'ga 'gã monoi. Peu futat nipo 'gã wayrũ ojere'lemamũ ajemogyau. Aya nipo 'gã nerekou, 'gã maema 'gã na'jywa mokãina 'gã mogyau— 'jau Jejui 'ga wewiri ako ma'e 'gã nupe.

¹³A'ere 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyrria'ri 'ga upe nũ:

—Ere ewau ejewya eje'wyr ipe nũ. Je rerowiar ape ekou ra'e jepi.

A'eramũ eneremiayuwa 'ga ojekatu'oka enee nũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nũ. Owaẽma ypy we 'ga wemiayuwa 'ga resaka, jaruete 'ga reko esaka. Jejui 'ga 'eawa rupi we etee futat 'ga remiayuwa 'ga ojekatu'oka.

Pedro 'ga rojo ẽẽ

(Maku 1.29-34; Luka 4.38-41)

¹⁴A'ere Jejui 'ga awau Pedro 'ga 'wyr ipe nũ. 'Ga roga pype osouwe 'ga Pedro 'ga rojo ẽẽ resaka. Iro'y ẽẽ 'upa.

¹⁵A'eramũ 'ga awau ẽẽ popyyka. A'erauwe ẽẽ ro'ya atepawamũ ẽẽ wi. A'erauwe ẽẽ afu'ama okama awi mama'e apou 'ga upe 'ga mojemi'waa.

¹⁶Kaaruwamũ peuwara 'gã kwaiwete mama'eukwaawa rerekwara 'gã nerua Jejui 'ga upe. A'eramũ 'ga mama'eukwaawa moia 'gã nui, oje'eg imũ etee futat. Ojero'wu ma'e 'gã nanẽ 'ga ikatu'oka nũ. ¹⁷Ymã te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga, Isai 'ga 'ga mome'ui rakue:

“Janekaruara 'ga omoit jane wi, jane katu'oka”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. Jejui 'ga remiaporama 'ga imome'wau inuga ka'aran are rakue. A'eramũ 'ga 'gã katu'oka, Isai 'ga 'eawer imũ etee futat.

“Too ene rupi 'jau” 'ga 'eawet

(Luka 9.57-62)

¹⁸Anure kwaiwete 'gã 'ua ajatykau 'ga ree. 'Gã nesakawe Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Kwe katy soo jareyaapa 'jau, 'y owajara katy 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁹'Gã o enunewe Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga amũ 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Too ene rupi 'jau, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ga upe. —Taata tekou ene rewiri kwe pe ene orauwe 'jau— 'jau 'ga 'ua Jejui 'ga upe.

²⁰A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat nipo eneatawet je rupi ki sa? A'ere 'ã je najerogi te tekou a'li kũi. Kasuru'miara te 'ã ok. Ywy kwara 'ã 'ga roga. Wyr'a'i nanẽ 'ã waityramũ nũ. A'eramũ 'ã kaaruwauwe ojewya 'ua waity pype osea. A'ere je nanarũi. Aset ekoete tee futat je tekou. Tekaarupaw ipe je tesea ekoete tee futat tekou.

Je 'ã p̄neki'yra agawewi. A'etea 'ã je najerogi tekou. Jeremiayuwamũ nan tee futat pejemogy nũ. A'etea futat te eneatawet je rupi?— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹A'eramũ Jejuí 'ga rerowiaara 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—Tene ajee jeruwa manũí ra'ne. Tejuwa 'ga manũ re too ene rupi 'jau. 'Ga manũ re nipo a'jea futat tekou wyyapi ene rewiri. Tejuwa 'ga manũa ra'ne je aesak— 'jau 'ga Jejuí 'ga upe.

²²A'ere Jejuí 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani. Ene'me awi. 'Awauwe futat ejot je rupi. Eneruwa 'ga manũ re amutee 'gã totym 'ga enee 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

Ywyrúu muojeawet

(Maku 4.35-41; Luka 8.22-25)

²³A'ere Jejuí 'ga u'aa yaruú pype, wemimu'e 'gã netee. ²⁴'Gã yaapaw ipe wyyruua 'ua erujewi 'gã nupe. 'Y ryjuapia yara matyneema imotypywyka ja'wyja'wy 'gã nupe. A'ere Jejuí 'ga seri etee futat 'upa.

²⁵A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'ga renũina 'ga momaka:

—Ku'jyp! Ere ejua epaka kũí! Sapap jane kũí!— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁶Opag ire 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pejeki'jau nanimenime 'ũ? Maran ajee nepejemogypygyi etee je ree 'ũ? Nepeesagi nipo pejejepype je rekoa ki sa? Je te 'ã areko p̄ẽ. Je rerowia'ri etee 'ã pejepe pejejemogyau— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe.

A'erauwe 'ga fu'ami oje'ega wyyruu upe, tyjapetega upe nanẽ nũ. A'erauwe futat wyyruua wojeramũ. 'Y rajapetega nanẽ wojeramũ nũ.

²⁷A'eramũ 'ga remimu'e 'gã oporesagamũ etee 'ga ree.

—Ma'e p̄ãjẽ 'ga te jane sireko jarejepype nũ'ũ?— 'jau etee 'gã ajaupe. — Ywyrúua te 'ã 'ga amuojet erujewi jarejewi a'í kũí. 'Y rajapetega nanẽ 'ga 'ã imuojea erujewi nũ. Ma'e p̄ãjẽ 'ga te nũ'ũ? Naesagi pa je 'ga amũ je'ega wyytu upe jepi nũ, wyytu muojera erujewi jepi nũ— 'jau 'gã ajaupe oporesagamũ 'ga ree. —Janeruwarete 'ga te wapoukat 'ga upe nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Maku 5.1-20; Luka 8.26-39)

²⁸Garireja ypiauu owajara katy owaẽm ire 'gã oyaruu monou imojekoka Gatara ywy are. Yaruú awi Jejuí 'ga ãm ppyrauwe mukũja 'gã 'ua 'ga rowosõu. Mama'eukwaawa rerekwara 'gã poromũ. Tywy 'arimũ etee futat 'gã nekoí. A'eramũ 'gã 'ua tywy awi Jejuí 'ga repejãna. Mama'eukwaawa 'gã muarũukare'ema 'gã mamara'neu 'gã mogyau. Ipojyte 'gã ajemogyau. A'eramũ 'gã pyriwara 'gã okyjau 'gã nui. Nooi futari 'gã 'gã pyri. ²⁹A'eramũ Jejuí 'ga resakawe mama'eukwaawa werekwara 'gã muafukajukaa Jejuí 'ga upe:

—Ku'jywa 'ga ra'yra 'ã ene. Maran te ore rereko ape? Norowaẽmi we ore orojereko tyweawa upe— 'jau mama'eukwaawa Jejuí 'ga upe.

³⁰Aipo 'eramũ mukuu'i tajaanana ajemogyau ojemi'waa. Kwaiwete tajaanana. ³¹A'eramũ mama'eukwaawa 'jau Jejui 'ga upe:

—'Gã nui ore moir ire ore monoukar ape tajaanana wywyterimũ ore mojejaga— 'jau mama'eukwaawa 'ga upe.

³²—Pe'je ajee pejewau— 'jau Jejui 'ga jupe.

A'erauwe mama'eukwaawa awau ũ'jãu 'gã nui. Awau ojejaga tajaanana pype. A'eramũ tajaanana mama'eukwaawa ojepype ijeagamũ erowawaka erajemogyau. A'eramũ erawau enujãna ywy'amuku rupi eropopoa erawau eropapa 'y pe.

³³A'erauwe tajaanana are omaenun ma'e 'gã awau imome'wau amunaw ipewara 'gã nupe:

—Ekoay Jejui 'ga 'ua tywy 'arimũ ako ma'e 'gã pirowara omoit 'gã nui ko, imonou tajaanana pype ko. A'eramũ tajaanana opapa ko— 'jau 'gã awau imome'wau amunaw ipewara 'gã nupe.

³⁴A'erauwe amunaw ipewara 'gã 'uapap Jejui 'ga resaka. A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Ere ejepe'au oreywy awi. Nenea'wryri ene ra'e. Orereymawa 'ã ereapisipap— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga awau 'gã nui.

Iteu ma'e

(Maku 2.1-12; Luka 5.17-26)

9 ¹A'eramũ Jejui 'ga awau 'gã nui. Awau u'aa yaruu pype, awau oyaapa nũ. Oje'wyr ipe 'ga awau ojewya nũ. ²A'eramũ peuwara 'gã teewi iteu ma'e 'ga rerua Jejui 'ga upe nũ. 'Ga rerua 'ga rupia 'ga rupawa reewe Jejui 'ga upe. “Je rerowiat pa 'gã ajemogyau ra'e”, 'jau Jejui 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Erekyje awi je wi kũ. Enetywera je amoit ene wi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³A'eramũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã 'ga rerowiare'ema ajemogyau. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Awÿja 'agamũ 'ũ? Janeruwarete 'ga etee te janetywera omoit jane wi— 'jau 'gã ajaupe. —Enetywera je amoit ene wi 'eramũ 'ga Jarejuwarete 'ga 'jawe je rekoi 'ga 'i te janee— 'jau 'gã ajaupe 'upa.

⁴A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pẽe poromũ 'jau pejejeupe 'ũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁵—Je upe naayi. Iteu ma'e mafu'amaramũ ae nanẽ ojotywera moiri ajai nũ kũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁶—Pẽneki'yra je 'ã. A'eramũ je tepãjẽ resaukaa pẽ nupe. Iteu ma'e 'ga je amafu'am pẽ neape— 'jau 'ga 'gã nupe. —'Ga fu'ama resaka taje kwaap pejepe 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —“Aeteufera 'ga amafu'am. Aetywera 'ga omoit nanẽ ae wi nũ”, tepe'je 'jau. Jeruwarete 'ga te 'ã opãjẽ amut jee. A'eramũ je petywera moia pẽ nui, iteu ma'e mafu'ama nanẽ nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

—Ere efu'ama jui. Ejupawa pyyka erawau eje'wyr ipe— 'jau 'ga 'ga upe.

⁷Aipo ojeupe 'erauwe iteu ma'e 'ga afu'ama 'gã neape. A'eramũ 'ga wupawa pyyka erawau oje'wyr ipe. ⁸A'eramũ esakarera 'gã ajemogyau okyjau, oporesagamũ 'ga ree. A'e pype 'gã aku'iramũ 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe.

—Kuu. Namafu'ami sipo 'ga 'ga pa, a'e ako je ko re'ã— 'jau 'gã ajaupe.
—Ku'jywa 'ga 'ga amafu'amukat 'ga upe— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã esage ma'eramũ, ki Ku'jyp. Ene 'ã eremafu'amukat 'ga 'ga upe. Epãjã 'ã eremut 'ga upe rai'i— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa ee.

Mateu 'ga mo'wyawet
(*Maku 2.13-17; Luka 5.27-32*)

⁹A'eramũ Jejui 'ga awau watau nũ. Awaw ipe 'ga Mateuramũ je resaka. 'Wyriararete upe ka'aranũ pyykarera je. Jeporowyky je renamũ Jejui 'ga 'ua oje'ega jee:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga jee, je mo'wya ojeupi.

A'erauwe je tepoia teporowyky awi ejaa inuga a'e pe te futat. A'eramũ futat je tewau 'ga rupi, 'ga remimu'eramũ. ¹⁰A'ere je 'ga mo'wya teje'wyr ipe:

—Ere ejua ejemi'waa je pyri. Ere ejemiayuwa 'gã nenũina erua erojemi'waa jerog ipe— 'jau je 'ga upe.

A'eramũ 'gã 'ua ojemi'waa jerog ipe. Orojemi'waaw ipe kwaiwete 'wyriararete 'ga upe ka'aranũ pyykara 'gã 'ua ojemi'waa ore pyri. Mama'e tywera apoara 'gã nanẽ 'ua ojemi'waa ore pyri nũ. ¹¹Poje fariseu 'gã amũ 'ua ore resaka. A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga remiayuwa 'gã nupe:

—Kuu. Ma'eramũ pẽmu'jara 'ga ojemi'waa 'wyriararete 'ga upe ka'aranũ pyykara 'gã pyri 'ũ? Nia'wyrì 'gã kũi. Mama'e tywera apoara 'gã pype nanẽ 'ga reni ojemi'waa kũi. Nojemi'wari noko ae 'gã pyri 'ja. Nia'wyrì 'gã ajemogyau kũi— 'jau 'gã 'gã nupe.

^{12,13}Aipo 'gã 'e renupawe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Gã pyri je rekoi 'gã poaawamũ te nũ'ũ. Je 'ã morofuanugara 'jawewara te ako 'gã nupe. Sã'ã morofuanugara 'ga muaga monoa ojero'wu ma'e 'gã nupe etee. Nomono ekoetei futari 'ga ijero'wue'ema 'gã nupe muaga. Nan tee futat je. Ia'wyrè'ema 'gã katu'okawamũ te je ruri. “Je jeresage”, pe'je 'ã. A'ere je naesage ma'eramũ rũi je ruri pẽ katu'oka. Itywet ma'e katu'oka tee je ruri. Pe'je pejewau pejemul'jau Jarejuwarete 'ga 'eawer are— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Oseja 'ga upe rakue:

“Je upe mama'e mura esage futat jee.

A'ere pejejee pẽpota'wa esagea taetu esageramũ jee.

Nafutari je tejeupe pẽnemimurera, pejejee pejepota'wa esage'em ire”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue— 'jau Jejui 'ga fariseu 'gã nupe.

'Gã jemi'ware'em are 'gã mu'eawet
(*Maku 2.18-22; Luka 5.33-39*)

¹⁴Anure Juã Batista 'ga remiayuwa 'gã amũ 'ua oje'ega Jejuí 'ga upe:
—Juã Batista 'ga remiayuwa mũ ore orojemi'ware'ema futat oroje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe jepi. Fariseu 'gã nemiayuwa 'gã nanẽ ojemi'ware'ema futat oje'ega 'ga upe jepi nũ. 'Ga upe oporogytaawa upe iwaẽmauwe ore orojemi'ware'ema Jarejuwarete 'ga upe oroporogytau jepi. A'ere 'ã eneremiayuwa 'gã nanarũi. Niojeri agawewi 'gã 'ã ojemi'war awi. A'etea 'ã 'gã oje'ega omono Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'gã Jejuí 'ga upe.

¹⁵A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Akokatu ma'e 'gã nekokaturamũ sipo 'gã nekokatu resakara 'gã ty'ara rerajemogyi maraka are? Naani. Maraka teepaw ire tãmẽjẽ te 'gã py'arayparamũ nũ— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. —'Gã nui akokatu ma'e 'gã jepe'aramũ tee esakara 'gã piori ojemi'war awi oporogytau Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejuí 'ga oje'ega 'gã nupe u'ama. —Nan tee futat jeremiayuwa 'gã wojere'emamũ ojemi'war awi ojepyri je rekoramũ. Ojewi je o re te nipo 'gã nojemi'wari ajemogyau. Je o re te nipo 'gã 'arasigamũ ajemogyau je ree. A'eramũ te nipo 'gã nojemi'wari ajemogyau wea'aramũ etee je ree— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

¹⁶—Ymã te 'ã aeypy 'gã pẽ mu'ei mama'e are rakue. A'ere je 'ã 'awamũ pẽ mu'ei nũ. Amutee are je 'awamũ pẽ mu'ei nũ. A'ere nepemojopypea'uweri jeporogyta aeypy 'gã nemimome'ufer are. Jeporogyta are ojemu'e ma'eramũ ki a'ea etee futat pejemu'e. Pemojopype kasi morogyta ymaner are ne. Morogyta ymaner are ojemu'e ma'e 'gã nuapoi jeporogytau mama'ea— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. —Naperugi ae taity ymanera taity yau pyu. Kasi a'e pe taity yau opoejamũ erojefuapygi etee ne. A'eramũ futat taity ymanera otoroka etee nũ— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee. ¹⁷—Y'way yau ae nueko'wogi yrũ ymanera pype. Yrũ yau pype te ae eko'wogi. Yrũ ymana pype sieko'wok 'eramũ ajaiwayramũ erujewi. A'eramũ futat opy'apefugamũ wajaiwamũ yrũ pype. A'eramũ futat wyrũ kakau. A'eramũ ojeko'woka— 'jau 'ga 'gã nupe. —Yrũ yau pype eko'wog ire ojeko'woke'ema. Yrũa kaw'em nanẽ nũ— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau ee. —Nan tee futat nepemojopypea'uweri jeporogytafera morogyta ymaner are— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

Kũjã ãẽ mũ kũjãmuku ãẽ retee
(*Maku 5.21-43; Luka 8.40-56*)

¹⁸'Ga porogyta 'ga renamũ kũima'e 'ga amũ 'ua owaẽma Jejuí 'ga upe. Judeu 'gã 'wyría'ri 'ga amũ 'ua wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:
—Jera'jyr ãẽ amanũ 'awamue futat ko. A'eramũ ene ejua ãẽ resaka. Epoa ãẽ 'arimũ imonoramũ nipo ãẽ ferawi nũ— 'jau 'ga 'ua 'ga upe.
—Ere ajee iruukwe. Taesak ãẽ enee 'jau— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

¹⁹A'eramũ Jejuĩ 'ga afu'ama awau 'ga rupi. 'Ga remimu'eramũ ore nanẽ arawau 'gã nupi nũ.

²⁰Orewaw ipe kũjã ãẽ mũ 'ua Jejuĩ 'ga rupisika, 'ga raity pypireme'ywa ppyka. Ojero'wu ma'e ãẽ. Tusi kwara ãẽ imu'aa akou ojero'wau. Nuogi futari ãẽ ry ãẽ wi. Ymã te ãẽ rekoĩ rakue. ²¹A'eramũ ãẽ 'jau ojeupe etee futat: “Kĩã raity ppygamũ tajekatu'ok 'jau kwy”, 'jau ãẽ ojeupe etee futat. A'eramũ ãẽ 'ua 'ga raity pypireme'ywa etee agawewi ipyyka. A'etea ãẽ ojekatu'ok 'ga raity pypireme'ywa ppyg ypyrauwe futat. ²²A'erauwe Jejuĩ 'ga ojerowaka amã'jãũ ãẽ ree. A'eramũ 'ga 'jau ãẽ upe:

—Erekyje awi kari. Je rerowiar ape ekou ra'e jepi. A'eramũ je ene katu'oka akiko— 'jau 'ga ãẽ upe.

Ãẽ upe aipo 'ga 'erauwe ãẽ ojekatu'oka.

²³A'ere Jejuĩ 'ga ore reruatau nũ. “Jera'jyra ãẽ ree epoa emono” 'jara 'ga 'wyrã upe orowaẽm ire orosou. Orosouwe Jejuĩ 'ga ãẽ ree ajatyka ma'e 'gã nesaka. 'Ga mo'wyarera 'ga ra'jyra ãẽ rapirũmũ ãẽ rerekou. Jumi'ara'nĩ moje'egara 'gã nanẽ 'ga esaka nũ^a Kwaiwete 'gã 'upa 'oga pype. ²⁴A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je peje'jãũ pejewau ukupepe. Namanũĩ ãẽ. Oset tee ãẽ 'upa. Peesag iki je ãẽ momaga— 'jau 'ga 'gã nupe.

Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã 'ga rerekoemãũ etee.

—Ene'me awi nũ'ũ. Amanũ futat akiko— 'jau 'ga 'ga upe.

“Amoferap nipo je ãẽ re'ã”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga poromũ 'jau 'gã nupe, “oset tee ãẽ 'upa”, 'jau etee 'ga 'gã nupe.

²⁵Og awi 'gã mũ'ẽ re 'ga amanũ ma'efera ãẽ poppyka.

—Ere ejua ewya, ky'ri— 'jau Jejuĩ 'ga ãẽ upe.

A'erauwe ãẽ ferawi owya afu'ama. ²⁶A'eramũ 'gã ãẽ moferapawera mome'wau imuãina ojepyriwara 'gã nupe.

Mukũĩ eae'ema 'gã

²⁷Ãẽ moferaw ire Jejuĩ 'ga awau pe awi nũ. 'Ga remimu'eramũ ore arawau 'ga rupi. Orewaw ipe mukũja eae'ema 'gã 'ua ore rewiri wafukaita Jejuĩ 'ga upe: —Jejuĩ! Ene 'ã Janeruwarete 'ga remimurera! Ore resag ape. Epãjẽ mũ ore katu'og ape— 'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

²⁸Og ipe ore se re, 'gã nanẽ awau osou nũ, Jejuĩ 'ga rerowyka. A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je rerowiat te pejepe pejemogyau jepi? “Ore mamã'ẽ 'ga nũ” 'ea te perowiat pejemogyau?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Aruerowiat futat ore ene— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁹A'eramũ Jejuĩ 'ga opo monou 'gã nea are.

—Tejerowiat pejemogyramũ je pẽ mamã'ẽĩ— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁰A'erauwe futat 'gã amã'jãũ. A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

^a9.23 Ajamanũnamũ ipypyra poromũ jumi'ara'nĩa.

—Je mome'lu kasi pejepe kwe pewara 'gã nupe kamẽsĩete ne, jerera muãje'ema kamẽsĩete amunawa pype ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

³¹A'ere 'gã naani. Nuereko katui 'gã 'ga 'eawera, 'ga rera muãina kamẽsĩete peuwara 'gã nupe.

Ije'ege'ema 'ga

³²Jejui 'ga wi 'gã o ypyrauwe 'gã amũ mama'eukwaawa rerekwara 'ga rerua Jejui 'ga upe.

—Mama'eukwaawa mũ 'upa 'ga pir are. A'eramũ 'ga oje'ege'ema akou. Mama'eukwaawa 'ga nomoje'egukari imogou— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

A'erauwe Jejui 'ga imoia 'ga wi.

³³Ojewi Jejui 'ga imoir ire 'ga oje'ega nũ. A'eramũ 'ga resakara 'gã oporesagamũ 'ga ree ajemogyau.

—Niesagi pa jane nanuara Israeu juapyreramũ jarewy pe jepi nũ— 'jau 'gã ajaupe, oporesagamũ 'ga ree ajemogyau.

³⁴A'ere fariseu 'gã nuerowiari 'ga. A'eramũ 'gã 'jau:

—Naani nũ'ũ. Mama'eukwaawa 'wyrriara je'eg imũ tee 'ga 'ga piwara moiri 'ga wi nũ'ũ— 'jau futatee 'gã 'gã nupe.

Jejui 'ga ajemuaẽma 'gã nee

³⁵Pe awi Jejui 'ga awau nũ. Awau 'ga amunawa moymoyka akou. 'Ga remimu'eramũ ore arakou 'ga retee te futat. Judeu 'gã jatykaaw ipe 'ga awau 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree:

—Pejetywer awi pẽpouriweramũ Janeruwarete 'ga pẽtywera moiri pẽ nui. A'eramũ 'ga pẽ mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe akou, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

Ojero'wu ma'e 'gã 'ga ikatu'oka akou. ³⁶Kwaiwete 'gã jatykai 'ga ree, 'ga porogyta renupa. 'Gã nesakawe Jejui 'ga ajemuaẽma 'gã nee. “Karupa'mĩ jare'ema 'jawe 'gã jemogyi. Ojejukawe'emamũ nanẽ nũ. Worypawamũ 'gã ajemogyau. Nitywi futari 'gã poara 'ga amũ”, 'jau Jejui 'ga ojeupe. ³⁷A'eramũ 'ga 'jau wemimu'eramũ oree:

—Inãinãni'ĩ etee Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã jemogyi. A'ere 'ã kwaiwete je te 'gã jemogyi Janeruwarete 'ga kwaape'ema— 'jau 'ga oree. ³⁸—A'eramũ ki pẽẽ pejeje'ega monou Jarejuwarete 'ga upe aipo are: “Emonou'jau'jap ejemiyuwa 'gã emome'waramũ kwe pewara 'gã nupe”, pe'je ki 'ga upe aipo are— 'jau Jejui 'ga oree. —Sã'lã juowuurana. Omonookara ae mũ tywe'emamũ 'ã ototokapaw ekoete. Nan tee futat nipo 'gã 'ga je'ega ojeupe 'gã imome'ue'emamũ 'gã pawĩ etee mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga oree.

Jejuí 'ga remimu'e 'gã
(*Maku 3.13-19; Luka 6.12-16*)

10 ¹Jejuí 'ga wemimu'eramũ ore majatykau ojee, tusiramũ ore majatykau ojee. Opãjêa 'ga imua ore upe ore moporowykyawamũ. —Tepãjêa je amono pê nupe amutee 'gã poaawamũ. Pe'je pejewau mama'eukwaawa moia erekwara 'gã nui. Ojero'wu ma'e 'gã nanê pêẽ ikatu'oka nũ— 'jau 'ga oree ikue.

²⁻⁴'Ga remimonoramũ orepytuna tusi. Simão, Andre, Tiago, Juã, Filipe, Patarumeu, Tome, Mateuramũ je, ajepeja Tiago, Tadeu, ajepeja Simão, Judas. Mímeramũ ore Jejuí 'ga remimu'eramũ. Simão 'ga muküi 'ga rera. Pedro 'ga rer irüa. Ajepeja Simão 'ga rera nanê muküi nũ. Serote 'jau 'ga rer irüa. Andre 'ga Pedro 'ga rewirera 'ga. Tiago 'ga rewirera 'ga Juãnamũ. Sepeteuramũ Tiago 'ga ruwa 'ga Juã 'ga retee. Je Mateuramũ 'wyriara upe ka'aranũü pyykareramũ. Ajepeja Tiago 'ga Aufeu 'ga ra'yra 'ga. Judas 'ga nanê muküi 'ga rera nũ. Iskariote 'ga rer irüa. Kũima'e tywera 'gã nupe 'ga monoara 'ga poromũ. Mímeramũ ore Jejuí 'ga remimonoramũ.

Jejuí 'ga wemimu'e 'gã monoawet
(*Maku 6.7-13; Luka 9.1-6*)

⁵Wemimu'eramũ Jejuí 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. A'ere ki judeu 'gã nupe etee je mome'u pejepe. Judeue'ema 'gã nupe kasi je mome'u pejepe ne. Samari ywy pewara 'gã nupe nanê je mome'wawe'em nũ. ⁶Israeu juapyrera 'gã nupe etee futat pejewau morogyta esage mome'wau. Sã'ã karupa'mĩ ka'jama ujar awi. Nan tee futat Israeu juapyrera 'gã jemogyi. Ymã te 'gã ypya Jarejuwarete 'ga je'ega renuwi rakue. A'eramũ 'gã 'ga kwaapa katu katu rakue— 'jau 'ga oree. —A'ere 'awauwara 'gã nokwaawi futari 'ga. 'Ga remifutara nanê 'gã ikwaape'ema nũ. A'eramũ 'gã ajemogyau karupa'mĩ ka'jama 'jawe— 'jau Jejuí 'ga oree. ⁷—“Otywer awi opoit ma'e 'ga Janeruwarete 'ga omogy wemiayuamũ. A'eramũ ki pêẽ pejepoia pejetywer awi”, pe'je ki pejewau 'gã nupe. ⁸Ojero'wu ma'e 'gã pêẽ ikatu'oka. Amanũ ma'e 'gã pêẽ imoferapa. Ipito'om ma'e 'gã pêẽ imokã'ljãu. Mama'eukwaawa pêẽ imoia mama'eukwaawa rerekwara 'gã nui— 'jau Jejuí 'ga oree. —Tepãjêa je amono pê nupe. A'ere naje mepyi pejepe tepãjêa pejejeupe imono are. A'eramũ pêẽ pejewau 'gã katu'oka ekoete te futat pejejemogyau. “Je mepyi pejepe. Pejekatu'okawera pemepyi jee”, 'jawe'em futat pêẽ 'gã nupe— 'jau Jejuí 'ga oree.

⁹—Ka'aranũüa kasi peroo ne. ¹⁰Pejekaraemã nanê erawawe'em nũ. Pejeyrũ, pejepypapaap. Mímera miamũ kasi peroo ne. Pejepir arewara etee futar iki peroo. Ywyrã nanê pêẽ erawawe'em pejepo pe. Ojeupe peporogytaramũ 'gã pê mojemil'waa. Aipoa esage— 'jau Jejuí 'ga oree.

¹¹—'Gã 'wyrarete upe pejewaẽma pejewau pejeseawa rekaa. “Pe'je pejeju pejesea 'au ore pyri” 'jara 'gã noga pype etee futar iki pejup. Peo kasi kwe pe

pejajemogyau ne. ¹²Gã nog ipe pejewau ki “Awamũ Janeruwarete 'ga nepẽ mu'arasigukari pẽ mogyau”, pe'je pejewau pejesou 'gã nupe. “Arafutar ore Jarejuwarete 'ga pẽ muekõẽãja pẽ mogya”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ¹³—“Pe'je pejesua pejepytau ore'wyr ipe” 'gã 'eramũ ki pe'je 'gã nupe: “A'jea futat. Janeruwarete 'ga aku'i muri pẽ nupe, pẽ mopy'ata'wau a'jea futat”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree. —“Narafutari ore pẽpyta oroje'wyr ipe” 'gã 'eramũ pẽẽ 'jau 'gã nupe: “Janeruwarete 'ga aku'ia namura'uweri pẽ nupe”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁴—A'eramũ nipo pẽẽ pejewau majepeja 'gã amũ 'wyr ipe nũ. A'eramũ nipo 'gã 'jau: “Noreporenuwiweri ore Jarejuwarete 'ga je'eg are”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe. A'eramũ ki pe'je 'gã nupe “Janeruwarete 'ga 'ã wemiayuwamũ pefutat numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee 'ga. A'eramũ nipo 'ga anure pẽ mu'arasiga pẽ mogyau”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree u'lama. —A'eramũ pẽẽ 'gã 'wyrarete awi peje'jãu pejepyapaawa nupãnupãu ajuee, 'yja motototoka jui. “Janeruwarete 'ga pẽ katu'og are ifuwet numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee 'ga”, pe'je ki pejepyapaawa nupãu ajuee 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁵—A'jea futat je 'i. Anure, wowase pẽ majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga Sodom ipewarera 'gã nereko tyweretei Gomora pewarera 'gã netee. Sodom ipewarera 'gã ityweretei Janeruwarete 'ga upe, Gomora pewarera 'ga netee rakue. A'eramũ nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete 'gã tywer are. A'ere “noreporenuwiweri ore Jarejuwarete 'ga je'eg are” 'jara 'gã Sodom ipewara 'gã tywera apyraawi. A'eramũ nipo 'ga taetu 'gã nerekou tyweaete etee te nũ Sodom ipewarera 'gã apyraapa— 'jau Jejui 'ga oree.

Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e

(*Maku 13.1-13; Luka 21.12-19*)

¹⁶—Sã'ã kasurua tajau jarũ pyterimũ isea. A'eramũ 'ã tajaua iu'wau. Nan tee futat pẽẽ. Jarejuwarete 'ga kwaapare'ema 'gã pyterimũ pese. 'Gã amũ nipo amara'neramũ akou pẽ nee. A'ere ki pẽ'akwaap pejajemogyau 'gã nupe. Pejepota'waramũ etee futar iki 'gã nee— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁷—Pejea'gu te ki ajee pejejerowiare'ema 'gã nui. 'Gã amũ nipo pẽ pyyka pẽ nerawau o'wyrria'ri 'gã nowase pẽ moporogytaukaa o'wyrriara upe. Judeu 'gã jatykaaw ipe nipo 'gã amũ pẽ pyyka pẽ nupãnupãu. ¹⁸Je rerowiaaramũ pẽ nekoramũ nipo 'gã pẽ pyygi pẽ nerawau judeue'ema 'gã 'wyrriara 'gã nowase. O'wyrriararete 'gã nowase pejejerooramũ pẽẽ je ree morogyta esage mome'wau 'gã nupe. A'eramũ futat nipo o'wyrriara 'gã nowase pẽ nerawarera 'gã morogyta esagea pẽẽ imome'u renuwi o'wyrriara 'gã neewe futat— 'jau Jejui 'ga oree. ¹⁹—A'ere kasi pekyje pejejerooramũ ne. “Ma'ja 'jau sipo je teje'ega 'gã nupe 'wei”, pe'je kasi ne, pejegyau ne. Janeruwarete 'ga te peje'egawa amut pẽ nupe peu pẽ nerooramũ— 'jau 'ga oree. ²⁰—Napẽẽ tee rui peporogyta 'gã nupe. Pẽnuwarete 'ga 'Agesagea te nipo pẽ mueapyo pẽ'eaw are— 'jau Jejui 'ga oree.

²¹—Je rowiare'ema 'gã nipo wewirera 'ga miamũ futat omono 'gã nupe, ijukaukaa, wewirera 'ga je rerowiar ire. Wa'yra 'gã miamũ nipo 'gã imonou 'gã nupe iapisaukaa. 'Uwa miamũ, oya miamũ 'jau nipo 'gã imonou iapisaukaa

'gã nupe je rerowiaaramũ 'gã jemogyramũ— 'Jau Jejui 'ga oree. ²²—Je rerowiare'ema 'gã oporomutare'emamũ je ree. A'eramũ nipo 'gã je rerowiarawĩ pẽ nee nanẽ oporomutare'emamũ nũ. A'ere Janeruwarete 'ga je rerowiarawi ipoire'ema 'gã nerooi imogyau ojepeyri nakwaparimũ ete rüi futat— 'Jau 'ga oree. ²³—Amunaw ipewara 'gã pejereko tyweramũ, pejeka'jama pejewau 'gã nui. Ajepeja amunaw ipe pejewau je mome'wau. Israeu wywypewara amunawa moyge'emauwe nipo je ruri tejewya nũ— 'Jau 'ga oree.

²⁴—Ojemu'e yau ma'e 'gã amu'jara 'ga nuapyaawi futari. I'wyriat ma'e 'gã o'wyriara 'ga nanẽ nuapyaawi nũ. ²⁵Ojemu'e ma'e 'ga e'i ojeupe: “Tako temu'jara 'ga 'jawe 'Jau kwy”, 'Jau nipo 'ga ojeupe. Ma'eramũ 'ã je 'i pẽ nupe: Je rerowiare'ema 'gã je kurapara te ajemogyau. “Mama'eukwaawa 'wyriara je'leg imũ tee 'ga mama'eukwaawa moia 'gã nui”, 'Jau futatee nipo 'gã jee je kurapa ajemogyau. A'eramũ nipo 'gã pẽẽ taetu je rerowiarawĩ pẽ kurapa— 'Jau Jejui 'ga oree.

Pekyje ki Jarejuwarete 'ga wi

(Luka 12.2-7)

²⁶—Pekyje awi 'gã nui. Nomima'uweri futari ae mama'ea. Anure te nipo imimipyretera jesaukari katu katu 'gã nupe. ²⁷'Awamũ je je'legi pẽ nupe etee futat. A'ere tepeo jeje'ega mome'wau 'gã nupe najuejue etee futat 'Jau— 'Jau Jejui 'ga oree. ²⁸—Pekyje awi pejejee ifuwet ma'e 'gã nui. Pẽ apisi 'gã numiamũ. A'ere 'gã pẽ'aga nomateepawa'uweri. Jarejuwarete 'ga wi te a'jea futat pekyje ete. 'Ga te a'jea futat pẽ mateepap ywawuje futat werowiare'emamũ. Pẽ'aga we futat 'ga imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'Jau 'ga oree. —'Ga te a'jea futat mama'e tywera ojeupe iapoaramũ ae apisi— 'Jau 'ga oree.

²⁹—Janeruwarete 'ga te 'ã pãjẽrete. A'ere 'ga jejuka esagei futari ae ree. Peesak wyra'ia. Wyra'ia 'ã niapoi agawewi. A'etea Janeruwarete 'ga imanũnamũ wesak 'ũina. 'Ga remifutarimũ etee te wyra'ia imanũ. ³⁰Ae taetu aje 'ã ae ate 'ga upe. Ma'eramũ 'ã 'ga jejukai ae ree taetu— 'Jau 'ga imome'wau oree 'ũina. —Pẽ'awa we futat ojemojopyrũmap ajemogyau pẽakag are. Aeakag are ijemogya we futat 'ga okwaapap. “Nojejukai nipo 'ga ore ree?” pe'je kasi ne. Naani. Ojejuka futat 'ga pẽ nee. ³¹A'eramũ ki pẽẽ pejekyjawe'em pejereko tywera 'gã nui— 'Jau 'ga oree.

³²—Pejenosĩ kasi je mome'wau 'gã nupe ne— 'Jau 'ga 'gã nupe. —'Gã nowase pẽẽ je mome'u renosĩ'em ire je nanẽ najenosĩ pẽ mome'wau nũ. “Je Jejui 'ga remiayuwamũ je” pẽẽ 'eramũ je ywag ipe peoramũ je nanẽ futat ywagipewara 'gã nowase a'e 'gã nupe nũ: “Koromũ noko jeremiayuwa 'gã 'ja”, 'Jau nipo je pẽ nupe ywag ipe peoramũ, ywagipewara 'gã nowase pẽ mome'wau enosõue'em 'gã nupe— 'Jau Jejui 'ga oree. ³³—“Je naJejui 'ga remiayuwa rüi” 'Jaramũ je ywag ipe peoramũ pẽẽ 'Jawerimũ etee futat nipo je pẽ nenosõu pẽ mome'wau Tejuwarete 'ga rowase: “Najeremiayuwa 'ga rüi noko 'agamũ”, 'Jau nipo je pẽ nupe pẽ mome'wau 'ga rowase. A'eramũ je aipo 'jarera 'gã monou muku tejewi— 'Jau 'ga oree.

Jejui 'ga ree nipo ae ajamueu

(Luka 12.51-53; 14.26-27)

34—“Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga rur ire nipo ore jamuepawi”, pe'je kasi ne. Naani. Je ree taetu nipo pejamue pejemogyau— 'jau 'ga oree.

35—Küima'e 'ga amũ nipo je rerowiaa. A'ere nipo 'ga ra'yra naje rerowiari. A'eramũ nipo 'gã ajamueu je ree. Kũjã ãẽ mũ nipo je rerowiaa. A'ere nipo ãẽ ra'yra ãẽ naje rerowiari. ãẽ ra'ytatya nanẽ nipo je rerowiare'ema nũ. A'eramũ nipo aipo 'gã je rerowiaara ãẽ mueue je ree. 36 Amumẽ je rerowiaara 'ga pytuna 'gã we futat nipo 'gã nerekou tyweaete je ree. Je rerowiaara 'gã nereko tyweara 'gã 'gã pytuna futat— 'jau Jejui 'ga oree.

37—Pëporomutat 'ã pëẽ pejepytuna 'gã nee. A'eramũ pëẽ mama'e apou 'gã maku'iu. A'ere je 'i 'awamũ pë nupe: Jeremiayuwamũ pejekoweramũ ki pëporomutat je ree, pejepytuna 'gã nee pejeporomutara apyraapa. Pejejuw are, pejeje are, pejeja'yr are. Mïmera 'gã nee pejeporomutara apyraapa. Je ree pejeporomutaramũ ki mama'e apou jeremifutar imũ etee je muorypawamũ. “Ereapo awi nanuara ki sa”, 'jau nipo pëpytuna 'gã pë nupe. A'ere kasi eremojerowiat 'gã ne. Jeje'eg imũ etee futat pëẽ iapou. Kasi a'e pe pëẽ najeremiayuwa rüi ne— 'jau 'ga oree.

38—Anure nipo 'gã pë nereko tyweretei je ree, pë apisau je ree. A'eramũ futat nipo pëẽ mũ je rerowiar awi pejeipoia. A'ere pëẽ je rerowiar awi opoit ma'eramũ najeremiayuwa rüi pejemogy. Jeremiayuwamũ pejekoweramũ jeremifutara etee futat pëẽ iapou, pejekyjawe'em 'gã pejereko tywer awi. “Tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejui 'ga rerowiar awi”, 'jau etee ki pëẽ— 'jau 'ga oree.

39—“Najemanũweri je Jejui 'ga mome'u are” 'jara 'gã nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. “Je naapoa'uweri futari mama'ea Jejui 'ga remifutar imũ” 'jara nanẽ awawe'em ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri nũ— 'jau Jejui 'ga oree. —A'ere “tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je 'ga rerowiar awi” 'jara 'gã oi futari ywag ipe, Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga oree.

Janeruwarete 'ga jane mepyawam

(Maku 9.41)

40—“Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe”, a'e ako je pë nupe ko. Al'jea futat je 'i: Je rerowiarãmũ pë nereko esageara 'gã je nanẽ je rereko esage nũ. Je rereko esageara 'gã je muarera 'ga nanẽ wereko esage nũ. 41 Ojeupe 'ga amũ waẽmamũ nipo 'gã 'jau: “Janeruwarete 'ga 'ga mut janee, ojee jane mul'jawamũ. Ma'eramũ 'ã oreporenuwiweramũ 'ga je'eg are”, 'jau nipo 'gã. “Torojejuka esage 'ga ree nanẽ 'jau nũ”, 'jau nipo 'gã. Al'jea futat je 'i: Anure nipo Janeruwarete 'ga oje'eg are moromu'jarera 'gã mepyi. 'Ga ree ojejuka esage ma'e 'gã nanẽ 'ga omepy nũ, moromu'jarera 'ga repy 'jawe etee futat. Ojeupe 'ga amũ waẽm ire nipo 'gã amũ 'jau: “Koromũ esage ma'e 'ga. Ma'eramũ 'ã ore jejuka esagei 'ga ree”, 'jau nipo 'gã. Al'jea futat je 'i: Anure nipo Janeruwarete

'ga esage ma'e 'gã mepyi. A'eramũ 'ga esage ma'e 'gã nee ojejúka esage ma'e 'gã nanê imepyau nũ, esage ma'e 'gã nepy 'jawe etee futat nũ— 'jau Jejui 'ga oree.

42—A'jea futat je 'i: Anure nipo Janeruwarete 'ga je rerowiaara 'gã nereko esageara 'gã mepyi. 'Yro'ysaga etee agawewi nipo 'gã imonou je rerowiaara 'ga amũ upe, i'yuwei ma'eramũ. A'etea Janeruwarete 'ga 'yro'ysaga monoara 'gã mepyau 'ga upe imonoawer are— 'jau 'ga oree, kwe pe omome'wawamũ 'ga ore monoi.

A'eramũ ore arawau kwe pe 'ga mome'wau oropytuna judeu 'gã nupe.

Juã Batista 'ga remiayup

(Luka 7.18-35)

11 ¹Ojewi 'ga remimu'e 'gã orauwe Jejui 'ga awau ipyriu'iwara 'gã mul'jau 'Uwarete 'ga ree. ²A'e pype Juã Batista 'ga remiayuwa 'gã amũ 'ua owaẽma Jejui 'ga upe. Juã Batista 'ga remiayuwa 'gã Jejui 'ga remiapofera mome'wau 'ga upe moromunepawa pype 'ga renaw ipe rakue. A'eramũ Juã 'ga 'gã amũ monou 'gã moporonuwukaa ee Jejui 'ga upe:

—“Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amũ te ra'u nũ?” pe'je ki pejewau 'ga upe jee— 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe.

³A'eramũ 'gã awau oporonupa ee Jejui 'ga upe:

—“Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? 'Ga amũ te ra'u nũ?” e'i Juã 'ga enee ko— 'jau 'gã awau 'ga upe.

⁴A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejemiesagera mome'wau 'ga upe. ⁵“Eae'ema 'gã 'ga amamã'ẽ akou. Iteu ma'e 'gã 'ga amafu'am. Ipito'om ma'e 'gã 'ga imokã'jãu. Ipyae'ema 'gã 'ga imuapyau. Amanũ ma'e 'gã 'ga imoferapa. Iporiay'i ma'e 'gã nupe 'ga morogyta esage mome'wau akou” pe'je ki, jeremiapofera mome'wau 'ga upe. ⁶“Je rerowiar awi ipoire'ema 'gã niku'ipawi futari ajemogyau”, e'i 'ga enee ko, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁷Ojewi Juã 'ga remiayuwa 'gã o pyyrauwe Jejui 'ga oporonupa Juã 'ga rekwawer are ojepyriwara 'gã nupe.

—Amunawe'em ipe pejewau te maran peesak 'ga rai'i? Ma'ja 'jawe te 'ga rai'i? Sã'ã juowa ywytua erojetyjetyga erekoa. Nan te 'ga rekoi rai'i? Naani te ra'u nũ?— 'jau 'ga 'gã nupe. —Nanarũi futat 'ga rekoi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Najuejue etee futat 'ga rekoi oje'egawer imũ etee futat 'ga oje'ega 'gã nupe ai'i, wesakara 'gã nupe ai'i. “Pejetywer awi pẽpoiweramũ Ku'jywa 'ga imoiri pẽ nui”, 'jau pãwẽ pãwẽ etee futat 'ga akou 'gã nupe. Kũima'eteete 'gã nupe, akotee ma'e 'gã nupe 'jau 'ga akou 'ga mome'wau 'gã nupe ai'i— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁸—Taity esagea sipo 'ga wereko eruatau pẽnemiesagamũ rai'i? Naani. Taity esage ma'e 'gã ako 'log esage pype etee. A'ere Juã 'ga nanarũi. Taity ekoetea etee futat 'ga wereko imunepa. Nu'ari futari 'ga taity esage rerekwar ipe. Ikaraemã kwai ma'e 'gã 'ã waity esage etee te wereko imunepa. A'ere Juã 'ga nanarũi— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe.

9—Juã 'ga 'ã Jarejuwarete 'ga mome'wararete ako rail'i. 10Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Juã 'ga ree inuga rakue. “Koromũ jeje'ega mome'wara 'ga”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa inuga 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe. —“Tomono 'ga ene renunewe 'jau, kwe pewara 'gã mu'jau ene ree 'jau, ene rura futarukaa 'gã nupe 'jau”, 'jau 'ga inuga ikwasiaa ka'aran are rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 11—Aeypy 'gã porogytafera wesageramũ agawewi. A'ere Juã 'ga porogytafera te 'gã porogytafera resage apyraawi Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'awamũ je rerowiaara 'gã te Juã 'ga porogytafera apyraawi. Imu'epyre'ema 'gã agawewi 'ã. A'tea 'gã 'ga ma'e apyraapa Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau. 12—Juã 'ga ra'ne 'ã 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga ree rakue. “Pejetywer awi pẽpõiriweramũ Janeruwarete 'ga petywera moiri pẽ nui, pẽ mogyau wemiayuwamũ”, 'jau 'ã Juã 'ga 'gã nupe rakue. 'Awamũ 'ã je nanẽ aipo 'jau pẽ nupe nũ— 'jau Jejui 'ga 'ũina 'gã nupe. —A'eramũ kwaiwete itywet ma'e 'gã oreje'ega rerowiaa. 'Gã ku'ia 'gã nerekou. “Arowiat je 'gã je'ega. A'eramũ Janeruwarete 'ga jetywera moia je wi, je mogou wemiayuwamũ. Tene 'ga rerowiare'ema 'gã je rereko tyweretei kwy. Napõiri futari je 'ga rerowiar awi”, 'jau nipo 'gã aku'iramũ ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

13—Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'warera 'gã Moisesi 'ga retee imome'ui pẽ nupe rakue. “Anure nipo Janeruwarete 'ga wemimurama 'ga muri, 'ga mogou 'wyririamũ ae upe. Otywer awi opoit ma'e 'gã nipo 'ga imogyau wemiayuwamũ”, 'jau 'gã nakue. Juã 'ga nanẽ Janeruwarete 'ga remimureramũ je mome'wau pẽ nupe rail'i nũ. 14Ymã te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã amũ 'i rakue: “Anure nipo Eliasi 'ga 'jlawewaramũ ra'ne ijesaukari pẽ nupe. 'Ga rewiri etee nipo ajee Janeruwarete 'ga remimura 'ga jesaukari”, 'jau 'gã ikwasiaa ee rakue. A'eramũ je ee iparuerowiarawet ma'eramũ pẽ mueapyou 'gã je'eg are. Juã 'ga futat Eliasi 'ga 'jlawewara. A'eramũ 'ga 'ua Jarejuwarete 'ga remimuramamũ je renune ail'i. 15Ee pejejeapyoweramũ ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

16,17—Ma'ja 'jawe te 'awauwaramũ pẽẽ?— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kunumĩarũ'ema 'jawe futat pẽẽ. Sã'ã kunumĩa. “Soo jarejerokyau 'jau” 'eramũ, “Naani. Najeataweretei je”, 'jau etee 'ã ajaupe. “Pe'je ajee sajeawotee 'ũ”, 'jau 'ã kunumĩa ajaupe nũ. “Najejeawoteeweri futari je”, a'e ako je ko, 'jau ete 'ã kunumĩa ajaupe. Nan tee futat pẽẽ. 18Juã Batista 'ga 'ã ojemi'ware'ema akou Jarejuwarete 'ga upe oporogytau rakue. A'eramũ 'ã pẽẽ “mama'eukwaawa 'ga wereko opir are ra'e”, 'jau 'ã pẽẽ 'ga upe, 'ga jemi'ware'emamũ rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 19—A'ere 'ã je ruri Juã 'ga rewiri nũ. Je 'ã tekou teojere'emamũ tejemi'waa Jarejuwarete 'ga upe teporogytau. A'eramũ 'ã pẽẽ “Emi'uu 'ã 'ga ra'e”, 'jau etee jee nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Itywet ma'e 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e, 'wyrirarete upe ka'aranũ pyykara 'gã jekoty'aawa 'ga ra'e”, 'jau etee 'ã pẽẽ jee nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kunumĩ 'jawe pẽẽ. Juã 'ga ree ra'ne 'ã pẽẽ pejeporomutare'emamũ rail'i. 'Awamũ 'ã pẽẽ je ree nanẽ pejeporomutare'emamũ nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Kunumĩ 'jawe 'ã pejemogy. Jarejuwarete 'ga je'eg imũ mama'ea jane iaporamũ nipo jane pyriwara

'gã 'i janee: “Aljea futat. Janeruwarete 'ga 'ã 'iakwaap. Sã'ã 'ga remiayuwã 'gã neko esagea”, 'jau nipo 'gã janee, janereko esage resag ire— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

Jejuí 'ga je'ega moywyrafenawet

(Luka 10.13-15)

²⁰A'eramũ Jejuí 'ga oje'ega moywyrafena wemiapofera resakara 'gã nupe. 'Gã 'wyr ipe agawewi Jejuí 'ga aeremiapoe'ema apou 'gã nowase. A'etea 'gã nopoiri futari otywer awi. A'eramũ Jejuí 'ga oje'ega moywyrafena 'gã nupe:

²¹—A'e je ki 'ei. Naje moporomutarukari te 'ã pejepe a'i kũ. Pẽporiay'i 'ã pejejemogyau numiamũ a'i kũ. Korasĩ pewaramũ, Pesaita pewaramũ. Mĩmer ipewaramũ 'ã pẽporiay'i pejejemogyau numiamũ. Pẽ'wyr ipe ako je Jarejuwarete 'ga mome'ui tekou pẽ nupe ikue numiamũ. Ojero'wu ma'e 'gã katu'oka ako tekou pẽ neape ikue numiamũ. A'ere ako nepẽporenuwiweri jeje'eg are ikue. Nepẽpoiriweri ako pejetywer awi ikue. Pejetywera retee ako pẽẽ ikue. Tiro pe 'gã katu'og ire amunipo 'ã peuwara 'gã poiri otywer awi rakue. Sidom ipe. Mĩmer imũ 'gã katu'og ire amunipo 'ã peuwara 'gã poiri futari otywer awi rakue. Tanimuga amunipo 'ã 'gã wereko wapyte'rarimũ otywer awi opoira resaukaawamũ. A'ere ako je 'au agawewi iapoi tekou pẽ'wyr ipe ikue. A'etea ako nepepoiri pejetywer awi ikue— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe, wemiapofera resakarera 'gã pyu oje'ega magwamagwapa. ²²—A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga pẽ majatykaawa 'ara rupi Tiro pewara 'gã majatykau wowase. A'eramũ nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete. Sidom ipewarera 'gã nanẽ nipo 'ga erekou tyweaete nũ. 'Gã tywer are wejue nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete etee. A'ere nipo 'ga pẽẽ te pẽ nerekou tyweretei kwaiwete. Pẽẽ te 'ã neperowiari 'ga, 'ga pãjẽ resakareramũ miamũ— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

²³—Pẽporiay'i pejejemogyau numiamũ, a'e je 'ã pẽ nupe, Kafanaũ pewaramũ nanẽ nũ. “Ore Kafanaũ pewaramũ oreresage”, pe'je numiamũ. “A'eramũ ore arawau ywag ipe”, pe'je pejejaupe numiamũ. A'ere je 'i pẽ nupe: Mama'eukwaawa rapyaw ipe oo ma'eramũ futat pẽẽ, a'e je 'ã pẽ nupe— 'jau Jejuí 'ga Kafanaũ pewarera 'gã nupe. —Nepepoiri te 'ã pejetywer awi. A'eramũ pẽẽ pejewau mama'eukwaawa rapyaw ipe futat— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. —Pẽ neape futat je ako pẽnemiapoe'ema apou tekou a'i. A'ere ako nepẽpoiriweri pejetywer awi ikue. Sodom ipe iapo re amunipo 'ã peuwara 'gã poiri otywer awi rakue. A'eramũ amunipo 'ã 'gã 'wyrã atee'pawe'emamũ futat rakue. 'Upa we futat amunipo 'ã 'gã 'wyrã 'awamũ miamũ futat— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ²⁴—Wowase pẽ majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga pẽ nerekou tyweretei te futat kwaiwete Sodom ipewarera 'gã nerekou tywera apyrapa— 'jau 'ga oje'ega moywyrafena Kafanaũ pewara 'gã nupe.

Jejuí 'ga oporopariweramũ jane ree

(Luka 10.21-22)

²⁵A'ere Jejuí 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. Ene ľã mama'e jararetea. Ene ľã ywag ipewara mama'e jara. Ywy pewara jara nanẽ ľã ene nũ. Ene te ľã mama'e jararetea. Nai'akwaap ma'e 'gã etee rũi ľã eremueapyo jeje'eg are. Akotee ma'e 'gã na'ne ľã eremueapyo ee nũ. I'akwaap ma'e 'gã jẽmĩ ľã ene imueapyowe'em ee. ²⁶Ejemifutar imũ etee futat ľã ene akotee ma'e 'gã mueapyo ee. Nanuara futat te ľã erefutat rakue— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

²⁷A'eramũ 'ga 'jau ojepyriwara 'gã nupe nũ:

—Jeruwarete 'ga je mu'akwaap mama'e are ikue. Ma'eramũ je ľã ikwaawi— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau. —Jeruwarete 'ga je kwaap katu katu futat. Nitywi 'gã amũ je kwaaparamũ. Jeruwarete 'ga etee te je kwaap. Je ľã Tejuwa 'ga akwaap katu katu futat. A'ere 'gã nitywi amũ je 'jawewara Jeruwa 'ga kwaapa katu katuara 'gã amũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Ma'eramũ je ľã tejemipyryũmera 'gã mu'ei Tejuwarete 'ga ree. A'eramũ 'gã a'eramũ 'ga kwaapa je pyri— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁸A'eramũ Jejui 'ga 'jau ojepyriwara 'gã nupe nũ:

—Pe'je pejejua jee jeje'ega renupawamũ je pyri. Tejerowiar ire je jejuka esagei pẽ nee. Pẽẽ mũ mama'e poyjuu rupiara 'jawe. Sã'ã ae mama'e poyjuu upiaramũ. Nan tee futat pẽfuakapawamũ. Pejepy'a'wyramũ pejejemogyau mama'e are. A'eramũ pẽẽ pejefuakapawamũ pejejemogyau. Tejerowiar ire je jejukai pẽ nee. A'eramũ nipo pejepy'a'wyre'emamũ mama'e are pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁹—Pejemu'e je ree. Jeje'eg are nanẽ pejejemu'jau nũ. Je te ľã ajemuaẽm pẽ nee. Jeporopoariwet je tekou pẽ nee. Je ree pejejemu'e re nipo pẽẽ pejepy'a'wyre'emamũ mama'e are pejejemogyau. ³⁰Naayi futari jeje'ega renuwa. Ay futat numiamũ. Je futat apoat pẽẽ mama'e apo are teje'eg imũ futat. A'eramũ aye'ema 'jawe akou pẽ nupe. Jeje'ega renuw ire nipo pẽẽ pejeku'iramũ pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Morowykye'em are 'gã mu'eawet

(Maku 2.23-28; Luka 6.1-5)

12 ¹Morowykye'ema mũ rupi Jejui 'ga awau juowuurana ko pyterimũ akou. 'Ga rewiri oo ma'e 'gã opy'arayparamũ ajemogyau. A'eramũ 'gã a'ỹja pa'wau erawau opo pe. A'eramũ 'gã ipe'oka i'wau. ²Gã nesakawe fariseu 'gã amũ 'jau Jejui 'ga upe:

—Kuu. Emã'ẽ 'gã nee ki sa. Eneremiayuwa 'gã opo'o a'ỹja i'wau ra'e ki sa. “Noporowykya'uweri ae morowykye'ema rupi”, e'i nã'ã Moisesi 'ga jepi re'ã. Juowuuran a'ỹja po'oa aeporowykya futat. Ymã te ľã Moisesi 'ga 'i rakue: “Peporowyky kasi morowykye'ema rupi ne”, 'jau 'ga ľã rakue a'ĩ kũi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja te Davi 'ga wapo rakue? Nepemogytai nipo ka'arana 'ga remiapofer are? Ymã te ľã 'ga py'arayparamũ opytuna 'gã netee akou rakue. ⁴A'eramũ ľã 'ga awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe osou rakue. A'e pe

'ga 'ã kanape pyyka i'wau opytuna 'gã netee rakue. Pekwaap 'ã aipoa. Na'gã nemi'ua rui poa numiamũ. Mainana 'gã etee te a'u aipoa rakue. A'etea Davi 'ga a'u opytuna 'gã netee rakue. Ipy'araypat 'gã awau osou peu. A'eramũ 'ga amũ “Nepẽa'wryi pẽẽ” 'jawe'em 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

5—Morowykye'ema rupi mainana nanẽ oporowykyau nũ. Nepemogytai nipo Moisesi 'ga remikwasiarera ka'arana mainana 'gã porowyky are ki sa? Morowykye'ema mü magwamagwapa 'gã wyra rapyau Jarejuwarete 'ga upe. A'ere 'gã amũ “Iro peporowyky morowykye'ema rupi pejejupa” ne'i 'gã 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 6—A'jea futat je 'i: Esage futat Janeruwarete 'ga mogytaawa. Esage futat 'ga mogytaawa pype 'gã nemiapofera— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'ere 'awamũ je rekoï. A'eramũ jeje'ega renuwa wesageramũ futat 'ga mogytaawa pype 'gã nemiapofera apyraapa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 7—Ymã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Oseja 'ga upe rakue: “Je upe mama'e mura esage futat jee. A'ere pejejee pẽpota'wa esagea etee esageramũ jee. Nafutari je tejeupe pẽnemimurera, pejejee pejepota'wa esage'em ire”, 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. Nepẽeapyoi nipo pẽẽ 'ga remikwasiarer are pejejemogyau ki sa. Ee pejejeapyo re amunipo “ã “Nia'wryi pẽnemiapofera” nepe'jei 'gã nupe, a'yja po'wara 'gã nupe. Nuapoi futari 'gã mama'e tywera— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 8—Je 'ã pẽneki'yraretea, Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: “Je 'ã morowykye'ema jara”. A'eramũ je tee pẽ mu'jau morowykye'ema rupi pẽnemiapoe'em are— 'jau 'ga 'gã nupe.

Ipoteu ma'e

(Maku 3.1-6; Luka 6.6-11)

⁹Gã nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe. ¹⁰A'e pe ipoteu ma'e 'ga wapyka 'ũina. A'eramũ Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gã 'jau ajaupe:

—'Awamũ morowykye'ema. Maran sipo 'ga 'awamũ ipoteu ma'e 'ga rerekoï nũ?— 'jau 'gã ajaupe. —'Ga po katu'ogamũ ki sa'e 'ga upe: “Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga porogytafera ra'e”, sa'e ki 'ga upe a'i kũi— 'jau 'gã 'upa ajaupe.

A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Esageay te Moisesi 'ga remikwasiarer imũ ae katu'oga morowykye'ema rupi enee?— 'jau 'gã 'ga upe.

¹¹A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pejejemaw ywy kwara pype i'aramũ sipo nepenuẽmi ywy kwar awi morowykye'ema rupi? Morowykye'ema rupi agawewi nipo i'ari ywy kwara pype pẽ nui. A'etea nipo penuẽm futat jui morowykye'ema rupi. Nepeejara'uweri ywy kwara pype imyina— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹²—Pẽ nupe pẽnemaw repyramũ futat. A'eramũ pẽẽ pejejokau esage futat ee. Ae taetu ajee 'ã ae ate Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ 'ga ajemuaẽma iteu ma'e 'ga ree taetu pejejemaw are pejemuaẽma apyraapa. Ma'eramũ sipo jane jarejopoare'ema morowykye'ema rupi? “Pejopoar iki”, e'i 'ã Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹³A'eramũ 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Epo epopyo— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe futat 'ga opo popywau. A'eramũ futat 'ga po ojekatu'oka 'ga po owajara 'jawe etee futat.

¹⁴A'e resakawe fariseu 'gã awau ũ'jãu jui. Morowykye'ema rupi 'ga katu'ogamũ 'gã amara'neramũ Jejui 'ga ree. A'eramũ 'gã afuwereteteramũ 'ga ree.

—Maran te jane Jejui 'ga rerekoi? Jemime te ra'u jane 'ga jukai nũ?— 'jau 'gã ajaupe.

Janeruwarete 'ga remipyryrmet

¹⁵“Fariseu 'gã ifuwerete te ene ree” 'e renupawe Jejui 'ga awau jui. Kwaiwete 'gã awau 'ga rupi. A'eramũ 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'okapap.

¹⁶'Gã katu'og ire 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je mome'u kasi pejepe 'gã nupe ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁷Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega mome'wara 'ga upe ka'arana kwasiarukari Jejui 'ga ree rakue. A'eramũ Jejui 'ga mama'e apou Isai 'ga remikwasiarer imũ etee futat rakue.

¹⁸“Koromũ je upe oporowyky ma'e 'ga, jeremipyryrũmera 'ga.

Jeremifutararete 'ga. A'eramũ je tekul'iramũ tekou 'ga ree.

Te'agesagea je amono 'ga upe 'ga rerekwaramũ. A'eramũ nipo 'ga jepãjẽ mũ etee futat mama'e apou akou.

Ywy pewara 'gã nupe nipo 'ga jeremiaporama mome'wau akou.

‘Otywer awi opoit ma'e 'gã nipo 'ga imogyau wemiayuwamũ’, 'jau 'ga 'gã nupe najuejue etee.

¹⁹Nimara'nei 'ga ae ree. A'eramũ 'ga oje'egayawe'em.

Wafukaite'ema 'ga kwe pewara 'gã nupe. Ojee etee 'ga ojerowiaraipe'ema.

²⁰Ajemuaãm te 'ga ae ree. Ojero'wu ma'e 'gã nee 'ga opota'waramũ.

Iku'ipap ma'e 'gã nee 'ga ojejukau esage. A'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau nũ.

Afuakaramũ 'ga 'gã nee. 'Jeruwarete 'ga oje'ega pẽ nupe’, 'jau 'ga 'gã nupe, 'ga je'ega 'gã erowiare'emauwe.

A'eramũ nipo 'gã 'ga je'ega rerowiaa ajemogyau.

²¹'Ga ree nipo judeue'ema 'gã jemogypygyi. ‘Anure nipo 'ga jane katu'ogi Jarejuwarete 'ga upe’, 'jau nipo 'gã ajaupe”,

'jau Isai 'ga ikwasiaa Jejui 'ga ree rakue. A'eramũ Jejui 'ga mama'e apou 'ga remikwasiarer imũ etee futat.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Maku 3.20-30; Luka 11.14-23)

²²Anure 'gã amũ mama'eukwaawa rerekwara 'ga rerua Jejui 'ga upe. 'Gã nemierurera 'ga noje'egi futari. Mama'eukwaawa 'ga moje'egukare'ema 'ga mogou. Mama'e resagukare'ema nanẽ 'ga upe nũ. A'eramũ 'gã 'ga rerua

Jejuí 'ga upe. A'erauwe Jejuí 'ga 'ga katu'oka, mama'eukwaawa moia 'ga wi. A'erauwe ikatu'ogipyrrera 'ga je'egi 'gã nupe. Mama'e resaka nanê 'ga akou nũ. ²³A'e resakarera 'gã oporesagamũ ajemogyau Jejuí 'ga ree.

—Tÿÿ. Okatu'ok 'ga 'ga ra'e— 'jau 'gã ajaupe. —Janeruwarete 'ga remimurera 'ga te 'üi? Janeremiapesagera 'ga te 'agamũ 'üi?— 'jau 'gã ajaupe.

²⁴A'e renupawe fariseu 'gã 'jau 'gã nupe:

—Mama'eukwaawa 'wyriara je'eg imũ te 'ga 'ga pirewara moiri 'ga wi— 'jau 'gã 'gã nupe. —Pesepu^b pãjê mü etee 'ga imoiri 'ga wi— 'jau 'gã 'gã nupe.

²⁵Gã 'eawera kwaapawe Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Gã amũ nipo ojo'oka oywy pype ajamueu— 'jau 'ga 'gã nupe. —Maran sipo 'gã amũ a'eramũ ojo'oka oywy pype ajamueu. Ajaupi etee futat ajuapisaupap, ojomateepapa ajaupi etee futat— 'jau Jejuí 'ga u'ama oporogytau 'gã nupe. —Maran sipo a'eramũ majepeja amunaw ipewara 'gã ojo'oka ajaupi tee futat ajuapisawamũ— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe u'ama. ²⁶—Nan iapo re amunipo 'ã mama'eukwaawa remiayuwa ijomateepawi ajaupi etee futat— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ²⁷—“Pesepu pãjê mü 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'gã nui”, pe'je ako jee ko. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Ma'ja pãjê mü ajee pẽnemiayuwa 'gã mama'eukwaawa moiri 'gã nui jepi? NaJarejuwarete 'ga pãjê mü rüi nipo 'gã imoiri 'gã nui jepi?— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁸—Je nanê futat 'ã Jarejuwarete 'ga pãjê mü etee futat je amoit 'ga wi nũ. A'eramũ pẽê a'e are je kwaapa. “Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat ra'e, janeremiapesagera 'ga futat ra'e”, 'jau amunipo 'ã pẽê jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁹—Ose sipo muna'ywa ifuakat ma'e 'ga rog ipe, 'oga jara 'ga fare'emamũ? Naani. Nosei futari. Ifuakat ma'e 'ga far ire etee isei 'ga rog ipe, 'ga karaemã pojekau 'ga wi— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. —Mama'eukwaawa 'wyriara ifuakat ma'e 'jawe. Ipãjê futat numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga te pãjêrete, mama'eukwaawa 'wyriara pãjê apyraap. Ma'eramũ 'ã ae Jarejuwarete 'ga pãjê mü etee mama'eukwaawa moiri 'gã nui— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

³⁰—Je ree iporomutare'ema 'gã najeremiayuwa rüi— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. —Jeporowyky are je poare'ema 'gã nanê naje upe rüi oporowyky. Mama'eukwaawa upe te 'gã porowyky— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ³¹—Ma'eramũ 'ã je 'i pẽ nupe: Janeruwarete 'ga petywera omoit pẽ nui, jui pẽpoiriweramũ, je 'i pẽ nupe. A'ere 'ga nomoiri futari U'agesage kuraparamũ petywera pẽ nui— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ³²—Pẽê mü nipo je kurapa agawewi pejemogyau. A'etea nipo Janeruwarete 'ga petywera moiri pẽ nui, ojeupe peporogytaramũ. A'ere 'ga U'agesage kuraw ire petywera nomoiri futari pẽ nui. Jarejuwarete 'ga 'Agesage pãjê mü etee je mama'eukwaawa moiri 'ga wi. “Pesepu pãjê mü te 'ga mama'eukwaawa moiri 'ga wi” 'jaramũ pẽê Jarejuwarete 'ga 'Agesage kuraparamũ. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga petywera moire'ema pẽ nui.

^b 12.24 Mama'eukwaawa 'wyriara rera muküi tapy'yja je'eg imũ. Satanasi 'jawamũ, Pesepu 'jau nũ.

'Awamũ miamũ 'ga namoiri futari pëtywera pë nui. Anure nanë nipo 'ga imoire'ema U'agesage kuraparamũ pë nui nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Y'wa 'yp
(Luka 6.43-45)

³³—Y'wa 'ywa 'jawe pëë. Y'wa 'yp katurama i'a katuram tãmëjê futat. Y'wa 'yw a'wyre'ema o'ywa 'jawe etee futat ni'aa'wyri. A'eramũ ki pëë y'wa katurama resag ire 'jau jupe: “‘Agamũ 'ywa katurama. Sã'ã i'a katurama tãmëjê”, 'jau ki pëë jupe. A'ere pëë y'wa a'wyre'ema resag ire ki 'jau tãmëjê jupe: “‘Agamũ 'ywa a'wyre'ema. Sã'ã i'a a'wyre'ema”, 'jau tãmëjê pëë jupe esaka— 'jau 'ga 'gã nupe. ^{34,35}—Esage ma'e 'jawe futat pejemogy numiamũ. A'ere pëtywet futat pejejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe. —Maran sipo ajee nanuaramũ pejemogy esage ma'e 'jawe pejeje'ega? Naesage ma'e arũ futat pëë. Esage ma'e 'gã ea'at mama'e esage are etee futat. A'eramũ 'gã mama'e esage are etee futat oporogytau. Ia'wyre'ema 'gã ea'at mama'e tywer are etee futat. A'eramũ mama'e tywer are etee futat 'gã oporogytau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁶—Pëë mü nipo pejeje'ega ekoete pejejemogyau. A'eramũ je 'jau pë nupe: Anure wowase pë majatykaaw ipe nipo Janeruwarete 'ga 'i pë nupe: “Ma'eramũ te ereje'eg ekoete ekou rakue?” 'ga 'i pë nupe. ³⁷Pë'eawer imũ etee futat nipo Janeruwarete 'ga pë mepyau. Mama'e esage mome'wareramũ te nipo ajee Janeruwarete 'ga 'i pë nupe: “Eneresage jee”, 'jau nipo 'ga pë nupe. A'ere nipo 'ga mama'e tywer are tee nipo peporogyta pejejemogyau 'eramũ nipo 'ga 'i pë nupe: “Pëtywet jee”, 'jau nipo 'ga pë nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gã enũinawet
(Maku 8.11-12; Luka 11.29-32)

³⁸A'eramũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã oje'ega 'ga upe, fariseu 'gã netee:

—Oreremiapoe'ema eapo amũ oree. Taruesak 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Awauwaramũ miamũ 'ã nepëa'wyri futari pejejemogyau 'ga upe.

“Oreremiapoe'ema eapo amũ oree”, pe'je 'ã jee numiamũ. A'ere je naapoa'uweri mama'ea pë nupe pënemiesagamũ. Juna 'ga ree etee je pë muea'ari pë mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁰—Sã'ã ipira Juna 'ga mokona rakue. A'eramũ 'ga 'ã muapyt osea ipira reweg ipe rakue. Nan tee futat nipo pënekil'yramũ je seri muapyr etee ywy pe, 'gã tejuka re— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴¹—Ymã te 'ã Juna 'ga rekoi Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ rakue. A'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga 'ga monou ojemome'waukaa Ninewa pewara 'gã nupe rakue. “Kwe pe ekwap je mome'wau Ninewa pewara 'gã nupe”, 'jau 'ga 'ã 'ga upe rakue. Ipira amun ire te 'ã Juna 'ga awau Jarejuwarete 'ga mome'wau Ninewa pewara 'gã nupe rakue. Juna 'ga je'ega renupawe peuwara 'gã opoia otywer awi rakue. A'eramũ nipo 'gã 'jau pë nupe: “Norokwaawi futari ore Ku'jywa 'ga ikue. A'etea ore orojeupe

Juna 'ga 'ga mome'lu ypyrauwe oropoit orotywer awi ikue”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe, Jarejuwarete 'ga rowase pẽ majatykaaw ipe— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe. —Juna 'ga a'jea futat esage ma'ea rakue. A'ere 'ã je te esage ma'ea Juna 'ga apyraapa. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe pejemogyau— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

42—Janeruwarete 'ga rowase pẽ majatykaaw ipe nipo Sepa ywy pewara 'wyrara eẽ nanẽ nipo 'jau pẽ nupe: “NaKu'jywa kĩa remiyauwa rũi agawewi je ikue. A'etea je ojot muku awi Sarumãu kĩa je'ega renupa ikue. Sarumãu kĩa i'akwaawa agawewi kĩa ikue”, 'jau nipo eẽ pẽ nupe. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: A'jea futat Sarumãu 'ga i'akwaap ma'ea rakue. A'ere 'ã je te i'akwaawete ma'ea je reko. Ma'eramũ gatu nipo 'ã naje rerowiari pejepe, a'e je 'ã pẽ nupe— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.

Werekwarera upe mama'eukwaawa jewyawet

(Luka 11.24-26)

43,44 A'eramũ Jeju 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pẽ nui omoir ire nipo mama'eukwaawa ioi ywy akỹme'ema rupi opytaawa mũ rekaa akou. A'eramũ nipo opytaawa mũ resake'emawe 'jau ojeupe etee futat nũ: “Maran te 'ã nooi tejekwawer ipe etee futat tejewya nũ 'i?” 'jau nipo ojeupe. A'eramũ nipo ojewya 'ua werekwarera 'ga resaka. Erekwarera 'wyrar amuteeramũ nipo akowe'em ee. Ijekatu'oguu tuwamũ. 45 A'eramũ nipo opytuna majatykau awau. Sete nipo opytuna rerua. A'ea te nipo itywerete. A'eramũ te nipo erekwarera 'ga te'arareteramũ— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe imome'wau. —Nan tee pẽẽ. Jeje'ega rerowiare'emamũ petywet pejemogyau jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jeju 'ga y eẽ 'ga rewirera 'gã netee

(Maku 3.31-35; Luka 8.19-21)

46 'Ga porogyta pype Jeju 'ga y eẽ 'ua, 'ga rewirera 'gã netee. Ukupepewara 'gã nupe owaẽma.

—Toroporogyta Jeju kĩa upe 'jau— 'jau eẽ 'gã amũ nupe.

47 A'eramũ 'ga amũ 'jau Jeju 'ga upe:

—Eney eẽ 'ut owaẽma enerewirera 'gã netee janee. “Toroporogyta kĩa upe 'jau”, e'i eẽ oree— 'jau 'ga Jeju 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramũ Jeju 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea— 'jau 'ga 'ga upe.

48 A'eramũ Jeju 'ga 'jau ojepyriwara 'gã nupe:

—Maranuaramũ te pẽẽ jey 'jawe jee? Maranuaramũ te pẽẽ jerewirera 'gã 'jawe jee?— 'jau 'ga 'gã nupe.

49 A'eramũ 'ga wemimu'eramũ ore mome'wau 'gã nupe:

—Koromũ jey eẽ 'jawewara 'gã, jerewirera 'gã 'jawewara 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe. 50—Jeruwarete 'ga je'ega renuparamũ pẽẽ jepytunamũ pejemogy, jerewireramũ nanẽ pejemogy nũ. Kũjãmeramũ pẽẽ jerenyamũ pejemogyau

nũ, jeyramũ nanẽ pejejemogyau nũ. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'e apoaramũ jepytunamũ pejemogy jee— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Mama'e a'ÿi tymawet

(Maku 4.1-20; Luka 8.4-15)

13 ¹Aipo 'ara rupiwewe futat Jejui 'ga uẽma 'og awi awau wapyka ypia reme'y'warimũ. Ajatyka ma'e 'gã nupe oporogytau. ²A'eramũ kwaiwete 'gã 'ua ajatykau 'ga ree. ³A'eramũ 'ga awau u'aa wapyka yaruu pype. A'eramũ 'ga yaruu pype u'ar ire 'gã oporogytau ojee ajatyka ma'e 'gã nupe, mama'e mũ mome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. 'Ga renupara 'gã 'upa 'yisiga pype.

—Kũima'e 'ga amũ akou oko pe juowuuran a'ÿja momopoa. ⁴A'eramũ a'ÿja mũ u'aa pe pe 'ga wi. A'ere 'ga imomopor ire wyla'i ruri i'wau etee 'ga wi. ⁵Amumera u'aa wyy a'wrye'ema pype 'ga wi. Kwaiwete ita. A'eramũ 'yja otywe'emamũ jupe. 'Yi tywe'ria te. Jaruete futat opopoa numiamũ. ⁶A'ere nooi apoa kwe pe. A'eramũ kwaraya imomÿijaga etee. Ita rakuwa ijukau etee. ⁷Amumera a'ÿja u'aa juemy pype. A'eramũ jua imoteu etee 'ga wi. A'eramũ jawaiwa iapisau etee. ⁸Amumera a'ÿja te ajee u'at wyy katurama pype. A'eramũ opopoa. A'eramũ wyy esage pype u'at ma'efera te u'aramũ kwaiwete. Ajepeja 'ywa'aa sêg i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sesêta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa trita i'aa— 'Jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁹—Ee pejejeapyoweramũ ki peapyaka katu jeje'eg are— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁰Oporogytapaw ire 'ga uẽma yaruu awi nũ. A'eramũ ore 'ga remimu'eramũ 'ga rerowyka, oroporonupa ee 'ga upe:

—Ma'eramũ te ereporogyta sigaty etee te 'gã nupe? Ma'eramũ ene 'gã mu'jau morogytau etee ki 'ei?— 'Jau ore 'ga upe.

¹¹A'eramũ Jejui 'ga 'Jau ore:

—Tejuwarete 'ga je'eg imũ futat je ruri pẽ mu'jau 'ga ree. 'Awamũ Jeruwa 'ga pẽ mogyi wemiayuwamũ jeje'ega renupa katu katuaramũ, a'e je 'ã pẽ nupe— 'Jau 'ga ore. —A'ere je porogytai sigaty etee te pẽ mu'jau ee. Kasi a'e pe tesirũmera 'gã we ikwaawi erujewi ne, a'e je— 'Jau Jejui 'ga ore. ¹²—Jeje'eg are eapyowet ma'eramũ Janeruwarete 'ga pẽ mueapyoi ee. A'ere 'ga jeje'eg are eapyowere'ema 'gã namueapyoi ee. Ee 'gã neapyoweramũ etee te 'ga 'gã mueapyoi ee— 'Jau 'ga ore. —A'ere ee eapyowere'ema 'gã 'gã amu'eawera moka'jamawi etee. ¹³Jeje'eg are eapyowere'ema 'gã wanup futat jeje'ega numiamũ. A'ere 'gã naeapyoi futari ee. Amã'jãu agawewi 'gã jeremiapofer are. A'etea 'gã naeapyoi ee. Ma'eramũ je 'ã morogytau etee imome'ui pẽ nupe pẽ mu'jawamũ. Imome'u katu re 'gã neapyo ekoeteramũ ajemogyau ee ne— 'Jau Jejui 'ga ore. ¹⁴—Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã nee Isai 'ga upe rakue:

“Jeje'eg are nipo 'gã apyakai agawewi ajemogyau. A'etea nipo 'gã naeapyoi ee. Amã'jãu nipo 'gã mama'e are. A'ere nipo 'gã nuesakatui.

15 U'akwaawe'emamũ nipo 'gã ee. Wapya rawopytyma ete nipo 'gã jui. Wapymĩãu ete nipo 'gã jui nanẽ nũ. 'Kasi janereapyoramũ ee ne', 'jau nipo 'gã.

Ee weapyo re amunipo 'ã 'gã poiri futari otywer awi. A'eramũ amunipo 'ã je 'gã katu'ogi 'gã tywer awi", 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukaa 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga wemimu'eramũ oree.

16—'Gã amũ nipo naeapyoweri futari jeje'eg are. A'eramũ 'gã weapyoe'emamũ futat ajemogyau ee. A'ere 'ã na'gã 'jawe rũi te pẽẽ. Pẽneapyowet te pẽẽ jeje'eg are pejejemogyau. A'eramũ pẽẽ pejejeapyoramũ pejejemogyau ee. A'eramũ pẽẽ a'eramũ pejeku'iramũ pejejemogyau ee. 17 Janepy 'gã 'ã iporesagiwet futat jeremiapo are rakue numiamũ. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã, amumera 'ga remiayuwã 'gã. Mĩmera 'gã iporesagiwet ee rakue numiamũ. Iporenuwewet jeje'eg are rakue numiamũ. A'ere 'ã 'gã manũi erujewi je rure'emaue rakue— 'jau Jejui 'ga oree.

18—Peapyaka ki jeje'eg are. Tamueapyo pẽẽ teje'eg are 'jau— 'jau 'ga oree. 19—Sã'ã y'wa a'yja. Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'ega. A'yja mũ nipo 'ã u'aa pe pe 'ga wi. A'ea nipo 'ã wya'ia 'ua i'wau etee 'ga wi. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga je'ega renupara 'gã amũ. 'Ga je'ega renuwi futari numiamũ. A'ere nipo 'gã naeapyoi ee. A'eramũ mama'eukwaawa 'wryiara 'ua erowiarukare'ema 'gã nupe: "Perowiar awi", 'jau 'ua 'gã nupe. A'eramũ futat 'gã momoirukaa je rerowiar awi— 'jau Jejui 'ga oree.

20—Sã'ã y'wa a'yja mũ 'ara ywy a'wyre'ema pype ipopora numiamũ. A'ere nitywi apoa. A'eramũ 'ã opapapa etee. Nan tee futat nipo 'gã amũ je rerowiaraiwi etee. Kamẽsiete nipo 'gã je rerowiari. A'ere 'gã poiri kamẽsiete je rerowiar awi nũ. Ojeupe mama'eay jesaukarauwe nipo 'gã opoia je wi. 21 A'ere nipo amumera 'gã "Iro ererowiat aipoa?" 'jau nipo 'gã 'ua 'gã nupe, 'gã nerekou tyweaete je rerowiar are. A'erauwe nipo 'gã poiri je rerowiar awi je upe oporogyta awi. "Nia'wryi 'ga porogyta ra'e", ojeupe 'erauwe nipo 'gã poiri je wi— 'jau Jejui 'ga oree ore mueapyou ee.

22—Sã'ã y'wa a'yja 'ara ju pype. A'eramũ 'ã opopoa futat numiamũ. A'eramũ 'ã jua imoteu etee. Nan tee futat nipo 'gã amũ Jarejuwarete 'ga je'ega renuwaiwi etee. A'eramũ nipo 'gã wemifutar are etee wea'aramũ ajemogyau nũ. Wea'aru'jawe'emamũ nipo 'gã jeje'eg are. Ojemuorypaw are etee nipo 'gã wea'aramũ akou. Okaraemã momytun are etee nipo 'gã wea'aramũ akou nũ. A'eramũ futat nipo 'gã wea'aru'jawe'emamũ jeje'eg are. Jeremifutar imũ nipo 'gã mama'e apowe'em futat— 'jau Jejui 'ga oree.

23—Sã'ã y'wa a'yja ywy katurama pype u'at ma'ea. A'ea nipo awau waranupa u'aramũ. Nan tee futat Ku'jywa 'ga je'ega renupara 'gã neapyoramũ ajemogyau ee. Wago'oramũ miamũ 'gã nopoiru'uwari futari je rerowiar awi. Ojemogypyka etee futat nipo 'gã ajemogyau je ree. Janeruwarete 'ga pãjẽ mũ etee futat nipo mama'e esage apou ajemogyau. Sã'ã ywy katurama pype u'at ma'e 'ara. A'eramũ

'ã u'aramũ kwaiwete. Ajepeja 'ywa'aa sêg i'aa. A'ere ajepeja 'ywa'aa sesêta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa trîta i'aa. Nan tee futat jeje'ega renupara 'gã mama'e esage apoi Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat— 'jau Jejui 'ga oree, ore mueapyou ee.

Juowuunan

²⁴A'eramũ Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe najuejue etee futat nũ: —Mama'e mũ je amome'u pẽ nupe. Jarejuwarete 'ga rowase pẽ majatykaaw are je pẽ mu'ei— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Kũima'e 'ga amũ akou juowuu ra'ÿja tyma oko pe. ²⁵A'ere ppytun imũ, 'ga seramũ, 'ga ree iporomutare'ema 'ga ruri juowuunana ra'ÿja tyma juowuu ra'ÿja põ'õ me 'ga wi. A'ere 'ga itym ire awau jui nũ. ²⁶A'eramũ opopoa waranupa awau. Aju'jaju'jawe futat numiamũ. 'Iywa nanẽ nũ aju'jaju'jawe etee futat. A'ere i'a oteei ajau. A'eramũ 'gã i'aramũ tãmêjê esaka. ²⁷A'eramũ ko jara 'ga remiayuwa 'gã 'jau 'ga upe: “Juowuunana nipo eretym eko pype rai'i ki sa. Ma'eramũ nã'ã ipopori eewe re'ã”, 'jau 'gã 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe. ²⁸—A'eramũ ko jara 'ga 'jau 'gã nupe: “Je ree iporomutare'ema 'ga nipo a'ÿja werut ityma jeko pe rai'i. “Tamote'at 'ga koa 'jau' e'i nipo 'ga jee rai'i”, 'jau 'ga 'gã nupe.

—A'eramũ 'ga remiayuwa 'gã 'jau 'ga upe: “Juowuunana jui ipo'oa te erefutat?” 'jau nipo 'gã 'ga upe.

²⁹—A'ere 'ga 'i etee 'gã nupe: “Naani. Pepo'o awi. Kasi a'e pe pemososok eewe te ne. ³⁰Tene ijuwamũ ra'ne. A'ere tamũ'ëukat ajau imonookara 'gã nupe 'jau. 'Pemũ'ê ra'ne juowuunana jui. A'eramũ pẽẽ imono'oga, iku'afaa, erawau iapyau. Iapy re pẽẽ juowuurete monooka erawau ejaa yrũ pype' ta'e 'gã nupe 'jau”, 'jau ko jara 'ga wemiayuwa 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã jemomytunawam

(Maku 4.30-34; Luka 13.18-21)

^{31,32}Imome'upaw ire Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe nũ, 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga remiayuwa 'gã nee:

—Sã'ã y'wa'ÿi'ÿia, mostarda 'jawa. A'eramũ 'ã ae ityma. A'eramũ 'ã opopoa awau o'ywuuramũ. A'eramũ 'ã wyra'ia aja'yrapyau akã are, waity mogyau ee— 'jau Jejui 'ga u'ama 'gã nupe.

Aipo Jejui 'ga 'ea wemiayuwa jemomytunawama upe 'ga 'i poromũ. 'Awamũ 'ga rerowiaara 'gã inãinãni'ÿi etee. A'ere 'gã anure kwaiwete 'gã jemomytuni nipo ajemogyau.

³³A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau ee nũ:

—Sã'ã kũjã u'ÿi mojerawa. A'eramũ 'ã imojopypeawa monou ipype. Inãinãni'ÿi etee agawewi 'ã imonou ipype. A'etea 'ã awua— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Aipo Jejui 'ga 'ea nanẽ wemiayuwa jemomytunawama upe 'ga 'i poromũ.

³⁴Mama'e mũ 'ga omome'u 'gã nupe 'gã mu'jawamũ nũ. Mama'e mũ mome'ue'em ire amunipo 'ã 'ga nimu'jawi futari. ³⁵Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari ee 'ga amũ upe rakue:

“Mama'e mū je amome'u 'gã nupe Tejuwarete 'ga ree 'gã mul'jawamũ.
 Wwy apoe'emauwe 'gã naeapyoi ee. A'eramũ je 'gã mueapyou ee”,
 'jau 'ga ikwasiaa Jejuí 'ga ree rakue. A'eramũ Jejuí 'ga morogyta
 mome'wau 'gã nupe, ee 'gã mul'jawamũ, 'ga remikwasiarer imũ etee futat.

Jejuí 'ga 'gã mueapyoawet

³⁶'Gã nupe oporogytapaw ire Jejuí 'ga awau 'gã nuí. Awau osou 'og ipe nũ.
 'Ga remiayuwamũ nanẽ ore arawau orosou 'ga rupi nũ. A'eramũ ore 'jau 'ga upe:
 —Ore mueapyo ape eporogyta are, juowuu pype opopot ma'e are— 'jau
 ore 'ga upe.

³⁷A'eramũ Jejuí 'ga 'jau ore:

—Sã'ã ae a'yja esage tyma. Nan tee futat je, Jarejuwarete 'ga
 remimureramũ. ³⁸'Awa ywya ko 'jawewara. Je rerowiaara 'gã a'yí
 esagea 'jawewara. Je rerowiare'ema 'gã a'yí esage pype opopot ma'e
 'jawewara. Mama'eukwaawa 'wyríara remiayuwa futat aipo 'gã. ³⁹⁻⁴¹Je
 ree iporomutare'ema 'gã mama'eukwaawa 'wyríara futat. A'eramũ
 mama'eukwaawa 'wyríara je rerowiare'ema 'gã mokwasí'wau jeremiayuwa
 'gã pype. Anure nipo je Jarejuwarete 'ga rowase pẽ majatykaramũ,
 Jarejuwarete 'ga remimureramũ ywagipewara 'gã monou kwe pe mama'e
 tywera apoara 'gã mono'ogukaa. Ojomotywerukaarera 'gã neewe nipo je 'gã
 mono'ogukaa 'gã nupe, mama'eukwaawa rapyawa pype 'gã momopoawamũ.
⁴²Tata rakuwa pype futat nipo 'gã awau ajemogyau. Eukwere nipo 'gã
 jemogyi waemamũ. Wa'yjkãjamũ nipo 'gã ajemogyau ay upe— 'jau 'ga oree
 imome'wau. ⁴³—Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã etee te ywagipewara 'gã
 weroo ywag ipe 'gã mogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'eramũ nipo 'gã najuejue
 etee 'ga remiayuwa 'gã nesaka, 'ga pyri 'gã jemogyramũ. A'eramũ nipo 'gã
 nesakara 'gã 'jau: “A'jea futat 'gã jemogyi Ku'lywa 'ga remiayuwamũ”, 'jau
 nipo 'gã 'gã nesakawe— 'jau Jejuí 'ga oree, ore mueapyou ee.
 —Ee pejejeapyoweramũ ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejuí 'ga oree.

Wemiayuwamũ 'gã neko are 'gã mu'eawet

⁴⁴A'eramũ Jejuí 'ga mama'e mũ mome'wau oree nũ:

—Sã'ã 'ga amũ mama'e epy mũ resaga wwy pype. A'eramũ nipo
 esakarera 'ga 'jau ojeupe: “Kuu. Ymã te sipo 'ã 'ga amũ imimi imỹina
 rakue. 'Awa pa je wwy amut tejee kwy”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. “A'eramũ
 jema'ea futat imimipyrrera 'jau kwy”, 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga
 imỹina gatu ra'ne. A'eramũ nipo 'ga awau okaraemã me'ega ka'aranũ are.
 A'eramũ nipo 'ga ka'aranũ rerawau wwy jara 'ga upe, ojeupe imuawamũ.
 Nan tee futat pẽẽ. Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ pejemogyweramũ pẽẽ
 pejepoia pejemifutar imũ mama'e apo awi— 'jau Jejuí 'ga oree.

^{45,46}A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau oree nũ:

—Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ ae rekoa ita epy 'jawe. Sã'ã ita muara 'ga ita epy resaga. Esakawe nipo 'ga 'jau ojeupe: “Koa je afutat”, 'jau nipo 'ga ojeupe. A'eramũ nipo 'ga okaraemã me'ega ita epy muawamũ— 'jau Jejui 'ga oree. —Nan tee futat pẽẽ. Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ pejemogyweramũ pẽẽ pejeipoia pejemifutar imũ etee mama'e apo awi— 'jau Jejui 'ga oree.

⁴⁷A'eramũ 'ga mama'e mũ mome'wau oree nũ:

—Jarejuwarete 'ga rowase pẽ majatykaaw are je pẽ mu'ei— 'jau 'ga oree. —Taityuu momoara 'gã 'ã taityuu monou imomoa 'y pe. ⁴⁸Ipye kwaiwete pira jagag ire 'ã, 'gã imatãu imua nũ. A'eramũ nipo 'gã ipira renũ'jãu juu. Pira esagea etee nipo 'gã imonou yrũ pype. Pira a'wryre'ema nipo 'gã imomopoa etee. ⁴⁹Nan tee futat Janeruwarete 'ga rowase pẽ majatykaaw ipe ywagipewara 'gã oi mama'e tywera apoara 'gã pe'au esage ma'e 'gã nui, 'gã mojo'oka 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. ⁵⁰Tata rakuwa pype futat nipo 'gã oi ajemogyau akuekuewamũ. Aya nipo 'gã maema 'gã na'jywa mokãina 'gã mogyau— 'jau 'ga oree imome'wau.

⁵¹A'eramũ 'ga oporonupa ee oree:

—Pẽneapyo te pejejeupe jeremimome'u are ra'e?— 'jau 'ga oree.

—Orereapyo ore ee arajemogyau— 'jau ore 'ga upe.

⁵²A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Pejejeupe jeremimome'ufër are pejejeapyoramũ pejemogyau pejemu'jara 'gã 'jawe etee futat. Jarejuwarete 'ga remikwasiarukarer are pejamu'jaramũ nipo pẽẽ. Ymã we te 'ã pẽneapyo Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'ere 'ã 'awamũ pẽneapyo jeje'eg are nũ. A'eramũ nipo pẽẽ 'gã mu'earũmũ 'ga je'eg ymaner are, jeje'ega reewe— 'jau 'ga oree. —Karaemã jara 'jawe pẽẽ pejemogyau. Sã'ã karaemã jara 'ga okaraemã rerekoa. Iymanera 'ga nuetygi futari. Okaraemã momytuna erekou ipyu. Mama'e pyaua nanẽ 'ga 'ã erekou nũ. Nan tee futat pẽẽ. Pẽneapyo jeje'eg are. Jarejuwarete 'ga je'eg ymaner are nanẽ 'ã pejejeapyoramũ pejemogyau nũ— 'jau Jejui 'ga oree.

Nasare pe 'ga oawet

(Maku 6.1-6; Luka 4.16-30)

⁵³Morogyta mome'upaw ire Jejui 'ga awau uẽma amunaw awi. ⁵⁴Oje'wyr ipe 'ga awau, Nasare pe 'ga awau opytawaipa. Peu wekwaw ipe 'ga peuwara 'gã mu'jãu judeu 'gã jatykaaw ipe. A'eramũ peuwara 'gã ajemogyau oporesagamũ 'ga ree:

—Awỹja te 'ga amu'akwaap mama'e are nũ'ũ? Ma'ja pãjẽ mũ sipo 'ga aeremiapoe'ema apoi?— 'jau 'gã ajaupe. ⁵⁵—Ma'eramũ sipo 'ga jane mu'ei mama'e are? NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga ra'yra rũi agawewi 'ga. A'etea 'ga 'ã ifuwet jane mu'e are. A'ere jane nienuwi 'ga porogytaa— 'jau 'gã 'ga upe. —'Yjepana pinara 'ga ra'yra 'ga te 'ã. Mari eẽ te 'ã 'ga ya. Tiago 'ga, Jose 'ga, Simão 'ga, Judas 'ga. Mĩmera 'gã 'ã 'ga rewirera. ⁵⁶'Ga renyra 'gã nanẽ 'ã ajemogyau 'au jane pype nũ. Maran ajee 'ga jane mu'ei 'ũ? Ma'ja pãjẽ mũ sipo 'ga mama'e apoi akou?— 'jau 'gã ajaupe.

⁵⁷Nuerowiari futari 'gã 'ga.

A'ere Jejui 'ga 'i 'gã nupe:

—Sã'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã oa kwe pe 'ga je'ega mome'ua. A'eramũ 'ã kwe pewara 'gã jẽmĩ 'gã je'ega rerowiaa. A'ere 'ã 'gã 'wyr ipewara 'gã jẽmĩ nuerowiari 'gã. 'Gã pytuna 'gã miamũ 'ã 'ga rerowiare'ema ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oje'wyr ipewara 'gã nupe. — Nan tee futat ajee 'ã kwe pewara 'gã jẽmĩ je rerowiari. A'ere 'ã je'wyr ipewaramũ jẽmĩ naje rerowiari pejepe pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁸Nuerowiari wejue 'gã 'ga. A'eramũ 'ga aeremiapoe'ema mama'e apoarũme'em oje'wyr ipe. Inãinãni'ĩ etee 'ga iapoi peu.

Juã Batista 'ga jukaawet
(*Maku 6.14-29; Luka 9.7-9*)

14 ¹Anure Erote 'ga, Garireja ywy pewara 'gã 'wyrriara 'ga, Jejui 'ga rera renupa. 'Ga amũ Jejui 'ga remiapofera mome'wau 'ga upe.

²A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe:

—Juã Batista 'ga nipo 'ut oferapa rai'ĩ nũ. A'eramũ nipo a'e 'ga aeremiapoe'em apou— 'jau 'ga 'gã nupe.

Erote 'ga Juã 'ga jukaukaa 'gã nupe rakue. A'eramũ 'ga wea'aramũ 'ga ree, Jejui 'ga remiapofera renupawe.

^{3,4}Ymã te Erote 'ga wewirera 'ga remireko eẽ pojekai 'ga wi rakue. Erotiasi eẽ pojekau 'ga wi rakue, Filipe 'ga wi rakue. A'eramũ 'ga eẽ rerekou katu rakue. A'eramũ Juã 'ga 'jau 'ga upe: “Nia'wyrĩ nanuara. Ejewirera remireko 'ã erepojeka 'ga wi. Ymã 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: ‘Peko awi pejejemireko are’, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'etea 'ã ereapo nanuara. A'eramũ ene etywereteramũ ekou Jarejuwarete 'ga upe” 'jau Juã 'ga Erote 'ga upe rakue.

A'eramũ Erote 'ga amara'neramũ Juã 'ga ree, 'ga pofaa, 'ga munewukaa moromunepawa pype rakue. ⁵'Ga jukaa 'ga ifutaa numiamũ. A'ere 'ga kyjei judeu 'gã nui. “Juã 'ga 'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara futat”, e'ĩ te 'ã judeu 'gã ajaupe jepi. A'eramũ Erote 'ga okyjau Juã 'ga juka awi.

⁶Anure Erote 'ga maraka apou. U'aawera 'ara rupi 'ga maraka apoi. A'eramũ Erotiasi eẽ ra'yra eẽ ojerokyau maraka are ajatyka ma'e 'gã nowase. A'eramũ Erote 'ga aku'iramũ eẽ jeroky are. ⁷A'eramũ 'ga 'jau eẽ upe:

—Ma'ja te erefutat? Tamono eneremifutara enee 'jau— 'jau 'ga eẽ upe.
—Ma'ja te erefutat? Na'e ekoetei je enee. “Tamono eneremifutara enee 'jau”, a'e te je enee— 'jau 'ga eẽ upe rakue.

⁸A'erauwe eẽ awau ujãna oy eẽ upe 'jau:

—“Ma'ja te erefutat?” e'ĩ kiã jee. “Tomono eneremifutara enee 'jau”, e'ĩ kiã jee. Ma'ja te je aenũ kiã upe?— 'jau eẽ oy eẽ upe rakue.

—“Juã Batista kiã akagera erurukat imonogukaa paratu pype jee”, ere kiã upe kyn— 'jau eẽ wa'yra eẽ upe rakue.

A'eramũ eẽ awau ojewya 'jau 'ga upe:

—Juã Batista kĩa akagera erurukat paratu pype imonogukaa wã nupe jee kĩ'ĩ— 'jau eẽ 'ga upe rakue.

⁹Aipo ojeupe eẽ 'eramũ Erote 'ga u'arasigamũ 'ũina eẽ 'e are. “Ma'eramũ je 'jau eẽ upe ra'e 'ũ: ‘Eneremifutara tomono enee 'jau’, 'jau eẽ upe ra'e 'ũ”, 'jau 'ga ojeupe, u'arasigamũ 'ũina. A'ere 'ga wemimo'wy'wyrera 'gã nemianuwamũ aipo 'ga 'i eẽ upe. A'eramũ 'ga ojenosõu iapoe'em are. “Kasi a'e pe je'me are 'gã nekoĩ ajaupe ne kwy”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga eẽ remienũiwera apoukaa ojeupe. ¹⁰A'eramũ 'ga wemiayuwa 'gã amũ monou Juã 'ga ajuwonogukaa rakue.

—Moromunepawa pype Juã 'ga 'ami. Pe'je pejewau 'ga ajuwonoka. A'eramũ pẽe 'ga akagera rerua paratu pype eẽ upe— 'jau 'ga 'gã nupe rakue.

¹¹A'eramũ 'gã iapou, ojeupe 'ga 'eawer imũ etee futat. A'eramũ 'gã paratu pype Juã 'ga akagera rerua 'ga upe. A'eramũ Erote 'ga imonou Erotiasi eẽ ra'yra eẽ upe. Ojeupe 'gã imurauwe eẽ imonou oy eẽ upe.

—Kweramũ, a'ni— 'jau eẽ oy upe rakue.

¹²“Erote 'ga 'ga jukaukat 'gã nupe” 'e renupawe Juã 'ga remiayuwa 'gã awau 'ga reumera upe erawau imonou inuga ita kwara pype. A'eramũ 'gã awau imome'wau Jejui 'ga upe.

Kanape'i me'yitawet

(Maku 6.30-44; Luka 9.10-17; Juã 6.1-14)

¹³Ojeupe Juã 'ga jukaawera mome'urauwe Jejui 'ga 'jau wemimu'eramũ oree: —Awotywe'eme soo ra'ne 'jau— 'jau 'ga oree.

A'eramũ ore arawau oroyaapa yaruu pype. A'ere 'gã kwaiwete oreo kwaawi.

—Soo 'ga rewiri 'ga porogyta renupa 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau ypia ywyri. ¹⁴Ojekog ire Jejui 'ga uẽma yaruu awi.

Ko'iko'i ete mytuna 'gã 'ua owaẽma oree. 'Gã nesakawe Jejui 'ga ajemuaẽma 'gã nee. Ojero'wu ma'e 'gã 'gã erua 'ga upe. A'eramũ 'ga 'gã katu'oka.

¹⁵Kaaruwamũ ore 'ga remimu'eramũ 'jau 'ga upe:

—Kaarup, ki 'ei. A'ere nitywi mama'ea 'au 'gã nemi'uramũ ki 'ei— 'jau ore 'ga upe. —Emono 'gã jarejewi. Too 'gã amunawa mũ pype wemi'urama mua ojeupe 'jau— 'jau ore 'ga upe.

¹⁶A'ere Jejui 'ga 'i etee oree:

—Naani. Nooi futari 'gã. Pẽe te mama'ea pemono 'gã nupe— 'jau etee 'ga oree.

¹⁷—Nitywi futari mama'ea— 'jau ore 'ga upe. —Sĩku etee kanape'ia.

Mukũ'i'ĩ etee ipira'ia. A'ea niapoi 'gã nupe— 'jau ore 'ga upe.

¹⁸A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Perut ajee jee— 'jau 'ga oree.

A'eramũ ore erawau 'ga upe. ¹⁹A'eramũ 'ga ojee ajatyka ma'e 'gã nupe 'jau:

—Pe'je pejeapyka juo'wi 'arimũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã wapyka. A'ere Jejui 'ga kanape'i pyyka opo pe ipira'i reewe. A'ere 'ga eramã'jäu ywau opo pe. A'eramũ 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ã eneresage oree— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

Aipo 'e re 'ga kanape'i mowowoka ipira reewe 'ga imopēpena imonou wemimu'eramū oree. Omowowogamū ojeme'yita oree. A'eramū ore imonou wapyk ma'efera 'gã nupe. ²⁰A'eramū futat 'gã ojemi'waa. Ojemi'wapaw ire 'gã 'jau:

—Niapoi agawewi akiko. A'etea ojeme'yi 'ga upe 'ga omowowogamū— 'jau 'gã ajaupe. —Janeruwarete 'ga te ome'yi janee. A'eramū jane jarejewegamū rēwējēmī jarejemogyau. Janeruwarete 'ga jarejeupe ime'yje'em ire amunipo 'ã jane ty'ara rerekoi— 'jau 'gã ajaupe.

'Gã jemi'wapaw ire ore emyrera mono'oga yrū pype. Tusi yrupemūū matyneema. ²¹Kwaiwete 'gã ojemi'waa. Sīku miu agawewi kūima'efera 'gã pytuna. A'e pe kūjāmera nū kunumīmera 'gã netee. A'etea 'gã na'upawi kumia. Wewegamū 'gã jui.

'Y rajape 'arimū 'gã ataawet
(*Maku 6.45-52; Juã 6.16-21*)

²²A'ere Jejui 'ga wemimu'eramū ore monou ojewi:

—Pe'je iruukwe je renune. Kwe katy pejewau pejeyaapa— 'jau 'ga oree. —Je apyta ra'ne. Tamono 'gã 'gã 'wyr ipe 'jau nū. A'eramū pēē pejewau je renune— 'jau 'ga oree.

A'eramū ore arawau 'ga wi 'ga rejaa ojetee'i.

²³Ojewi mytuna 'gã mono re Jejui 'ga awau ojeupia ywytyra rupi. Ojetee futat 'ga 'üina oporogytaw 'Uwarete 'ga upe ppytunimū.

²⁴A'e pe ore arawau arakou oroyaapa. Mukuu te ore oi. Poje ywytuua 'ua oree, 'y ryjuapi retee. ²⁵Ku'em ja'wyja'wyrāmū Jejui 'ga 'ua ore rewiri. 'Y rajape 'arimū etee futat 'ga 'ua watau akou. 'Ua 'ga ore rupisika. ²⁶'Y rajape 'arimū 'ga ata resakawe ore orokyjau 'ga wi. Orekyjea ore pifuaka'roka.

—Ajaga nipo kwe 'ut owaēma janee kūi— 'jau ore aruafukaita arajaupe.

²⁷A'erauwe Jejui 'ga 'jau oree:

—Pekyje awi je wi. Je te ojot pē newiri— 'jau 'ga oree.

²⁸A'erauwe Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene futat nipo ereko, ki Ku'jyp? Je futat 'jau, je mono ape je muatau 'y rajape 'arimū eje'jawe— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

²⁹A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ajee ejua— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Pedro 'ga awau ojypa yaruu awi. A'eramū futat 'ga awau watau 'y rajape 'arimū Jejui 'ga repejāna. ³⁰Poje 'ga wea'aramū erujewi ywytu are. A'erauwe 'ga kyjei. A'eramū 'ga awau wypywygamū. A'eramū 'ga wafukaita Jejui 'ga upe:

—Je poar ape, ki Ku'jyp! Jerypywyk je tekou— 'jau 'ga wafukaita, Jejui 'ga upe.

³¹A'eramū Jejui 'ga 'ga poppyka oje'ega 'ga upe:

—Ma'eramũ ene ekyjau ete 'ũ? Ma'eramũ te ene nerejemogypygyi etee je ree? Je rerowia'ri'i tãmjê 'ã ape— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³²A'eramũ 'ga 'ga rerua eru'aa yaruu pype. Ore pype 'gã 'arauwe ywytu wojeramũ. ³³A'arauwe ore 'jau Jejui 'ga upe, yaruu pype ajemogy ma'eramũ:

—A'jea futat. Ene te 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yraretea— 'jau ore 'ga upe, 'ga muorypa.

Genesare ywy pewat

(Maku 6.53-56)

³⁴A'eramũ ore arawau oroyaapa orojekoka Genesare ywy are. ³⁵Jejui 'ga kwaaw ire peuwara 'gã oje'ega monou kwe pewara 'gã nupe:

—Pe'je pejejuwa Jejui 'ga resaka. Ojero'wu ma'e 'gã nerua 'ga upe— 'jau 'gã oje'ega monou 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua 'ga upe. ³⁶A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Tene 'gã eneraity pypireme'ywa pygyi etee agawewi— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'ga raity pypireme'ywa pygyarera 'gã ojekatu'okapap najuejue etee futat.

Judeu 'gã nemiapo

(Maku 7.1-23)

15 ¹Anure fariseu 'gã amũ 'ua Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee Jerusareg awi oporonupa ee Jejui 'ga upe:

²—Ma'eramũ te eneremiayuwa 'gã nuapoi mama'ea jareypy 'gã je'eg ymaner imũ?— 'jau 'ga 'ga upe. —Ymã te 'ã janepygy 'gã 'i ajaupe rakue: “Janeruwarete 'ga janejepoeja afutat. Mama'e 'u enune jarejepoeite'ema 'eramũ janetyweramũ Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau 'gã ajaupe rakue. A'eramũ ore orojepoeita orojemi'war enune 'gã 'eawer imũ etee futat jepi. A'ere 'ã eneremiayuwa 'gã nojepoei ojemi'war enune 'gã 'eawer imũ— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ ajee nepeenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega pejejemogyau 'ũ? Na'ga je'eg imũ rũi nanê pẽẽ mama'e apou nũ. Peje'eawer imũ etee 'ã pẽẽ mama'e apou. A'eramũ kasi pẽẽ jeremiayuwa 'gã ago'wau ekoete pejejemimu'e tywer are ne— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga 'i rakue: “Peanuw etee ki pejejuwa 'ga je'ega. Pejeje eẽ je'ega nanê ianupa etee nũ”, 'jau 'ga 'ã rakue. “Ujara 'gã kurapara 'gã ki peapisi”, 'jau 'ã Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁵—A'ere 'ã pemu'e 'gã 'gã jara 'gã je'ega renuw etee'em are etee pejejemogyau. “Pejejara 'gã nupe mama'e are pejeporomonowere'emamũ ki pe'je 'gã nupe: ‘Pẽ nupewara je amono Jarejuwarete 'ga upe ai'i. A'eramũ je mama'e mũ monowe'em pẽ nupe’, pe'je ki pejejara 'gã nupe”, 'jau 'ã pẽẽ 'gã mu'jau tywet pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁶—Aipo apoaramũ pẽẽ pejejar are iporomutare'emamũ futat. A'eramũ pẽẽ aipo apoaramũ Jarejuwarete 'ga je'ega renupare'emamũ futat nanê nũ. Jarejuwarete 'ga je'eg imũ jẽmĩ 'ã mama'e

apowe'em. Pejejea'aw imũ etee te 'ã pẽẽ mama'e apou ekoete pejejemogyau—
'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 7—“Ore Jarejuwarete 'ga je'eg are oreporenuwiwet jepi”,
'jau futatee 'ã pẽẽ pejejemogyau. A'ere pẽ'me ate. Ymã we te 'ã Janeruwarete 'ga
oje'ega kwasiarukari inuga ka'aran are Isai 'ga upe pẽ nee rakue:

8 “Nomỹi agawewi 'gã weaa je ree. A'etea nipo 'gã e'i ekoete futat:
'Arafutar ore Jarejuwarete 'ga. Oroporenuwiweramũ 'ga je'eg are’,
'jau futatee nanẽ 'gã ajemogyau nũ.

9 ‘Aramuoryw ore Orojuwarete 'ga’, 'jau futatee 'gã jee’, 'jau
Janeruwarete 'ga. “A'ere 'ã 'gã 'meramũ te.

Nomỹi 'gã weaa je ree. Naje rerowiari tãmẽjẽ 'gã.

U'eawer are etee 'gã jamu'ei. A'ere 'gã 'jau ajaupe:

'Jarejuwarete 'ga je'eg are je pẽ mu'ei’, 'jau futatee 'gã ajaupe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are Isai 'ga upe rakue—
'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

10 A'eramũ Jejui 'ga 'jau mytuna 'gã nupe:

—Pe'je pejejua pejeapyakau jeje'eg are. Pejejeapyoramũ ee

pejejemogyau. 11 Napẽ pype oo ma'efera rui pẽ motywet Janeruwarete 'ga
upe pẽ mogyau. Pẽ nui uẽm ma'ea te pẽ motywet Janeruwarete 'ga upe.

Pẽje'egaiwa te pẽ motywet Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

12 A'eramũ ore Jejui 'ga remimu'eramũ 'ga rerowyka arajua
oroporogytau 'ga upe:

—Nafutari fariseu 'gã eneje'ega ra'e— 'jau ore 'ga upe.

13 A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Anure nipo Janeruwarete 'ga 'gã nereko tyweretei 'gã 'eawer are. Sã'ã
koa. Ko jara 'ga 'ã opopot ekoete ma'e ka'a po'oa. Wemitymera etee 'ã 'ga
imuaranuwwukaa oko pype. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga iapoi. Oje'eg are
ajamu'jatywera 'gã nereko tyweri. 14 A'eramũ pẽẽ pejejemuaẽme'ema 'gã nee.
Eae'ema 'jawe 'gã. Eae'ema 'gã ojopopyyk ekoete ajuerawau kwe pe. A'ere nipo
'gã ajueru'ari etee ajuerawau ywy kwara pype. Nan tee fariseu 'gã. Naeapyoi
'gã Jarejuwarete 'ga je'eg are. A'etea 'gã ajamu'e ekoete ee. A'eramũ nipo 'gã
wemimule 'gã nerawau mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga oree.

15 A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore mueapyo ape e'awer are, ki Ku'jyp. “Napẽ pype oo ma'efera
rui pẽ motywet Janeruwarete 'ga upe pẽ mogyau. Pẽ nui uẽm ma'ea
tee pẽ motywet Janeruwarete 'ga upe. Pẽje'egaiwa te 'ã pẽ motywet
Janeruwarete 'ga upe” 'eawer are— 'jau 'ga 'ga upe.

16 A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Pẽẽ nanẽ nipo nepepyygi we pejeakag imũ ra'e ki sa? Ekoay pẽẽ na'e ki
'ei. Pẽẽ nanẽ meewei etee pẽneapyo ee ra'e ki 'ei. 17 Nepẽneapyoi we futat nipo
je'eawer are ki sa? Pejejemi'ua nipo pẽẽ imonou pejejuru pe. A'ere nipo pẽẽ
imokona. Pẽnemi'ua osou pẽnawyrũ pype. A'ere nipo “pẽnemi'ufera okwapa
pẽ nui” 'ea miamũ pẽ motywere'ema Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree.

18—Pêje'egaiwa te a'jea futat pē motywet 'ga upe. Pejejea'aw imū etee pejeje'ega. Pêje'egaiwa te a'jea futat pēwyter a'wyre'ema wesaukat Janeruwarete 'ga upe.
 19Mama'e tywer are etee pejejea'aramū. A'eramū pēē mama'e apou pejejea'ar imū. 'Ga amū nipo wea'aramū akou oporojuka are. A'eramū nipo 'ga oporojukau. 'Ga amū nipo wea'aramū akou wemirekoe'ema kūjā are oko are. A'eramū nipo 'ga okou ēē ree. Kūjā ēē mū nipo wea'aramū akou omene'ema kūima'e are oko are. A'eramū nipo ēē okou 'ga ree. 'Gā amū nipo wea'aramū mama'e tesirū apo are. A'eramū nipo 'ga otyweramū akou Jarejuwarete 'ga upe. 'Ga amū nipo ojokaraemā futaa akou. A'eramū nipo 'gā amunarūmū ee. Wemifutar imū etee o'meramū nipo. Wea'aw imū etee futat nipo 'gā ajuago'wau ajemogyau. Wea'aw imū etee futat nipo 'gā Jarejuwarete 'ga kurapa. 20Poromū te 'gā jemotyweawa Jarejuwarete 'ga upe. Na'gā nemi'ua rūi futat 'gā motywet 'ga upe. 'Gā jepoeje'ema miamū nomotyweri 'gā Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree, ore mueapyou ee.

Judeue'ema ēē
(Maku 7.24-30)

21A'ere Jejui 'ga ore rerawau pe awi nū. Tiro 'jawa pyri ore oi, Sidoma 'jawa pyri 'jau. 22Peu ore rekoramū peuwara ēē mū, judeue'ema ēē mū 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Ene 'ā Jarejuwarete kīā remimurera, Ku'jyp. Ejemuaēm iki je ree, Ku'jyp— 'jau ēē 'ua 'ga upe. —Mama'eukwaawa 'up jera'yra kynā pir are. Ojero'wu etee te kynā. Epe'a kynā wi jee, Ku'jyp— 'jau ēē 'ga upe au'jeteramū.

23A'ere Jejui 'ga ēē je'eg anupare'ema 'jawe etee futat. A'eramū ore 'ga remimu'eramū 'jau 'ga upe:

—Emono ēē jarejewi. Jane rewiri etee 'ā ēē rekoi wafukaita— 'jau ore 'ga upe.

24A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Janeruwarete 'ga je mua Israeu juapyrera 'gā nupe etee. Judeu 'gā karupa'mī ka'jama 'jawe jee. A'eramū 'ga je mua 'gā nupe, 'gā mu'jaukaa ojee— 'jau 'ga oree. —A'ere ēē najudeu arūi. Amutee ēē te— 'jau 'ga oree.

25A'ere 'ā ēē ruri ojea'gwawe'em futat wapyka wenupy'āu 'ga rowase 'jau 'ga upe:

—Je resag ape, Ku'jyp. Ejemuaēm je ree— 'jau ēē 'ga upe.

26A'eramū Jejui 'ga 'jau ēē upe:

—Sā'ā ae kunumīa mama'e 'ue'emamū ae kunumī remi'urama mono'e'ema weymawa upe. Nan tee futat je— 'jau Jejui 'ga ēē upe.

27—A'jea futat ere. A'ere ywyu mama'e 'ar ire wā neymawa i'ui futari— 'jau ēē 'ga upe.

28A'eramū Jejui 'ga 'jau ēē upe:

—Je rerowiat ape ekou ra'e ī. A'eramū je enera'yra ēē katu'oka enee— 'jau 'ga ēē upe.

Aipo 'ga 'e ypyrauwe futat mama'eukwaawa ojepe'au ēē ra'yra ēē wi.

²⁹A'ere Jejui 'ga wemimu'eramũ ore rerawau pe awi nũ. Arawau orowaẽma Garirei ypiauu reme'y'warimũ. A'eramũ ore arawau orojeupia ywytyra rupi. A'eramũ Jejui 'ga wapyka wewiri oo ma'e 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ³⁰Kwaiwete 'gã 'ua owaẽma 'ga upe. Ojero'wu ma'e 'gã 'gã erua 'ga upe 'gã katu'okawamũ. Iteu ma'efet, eae'em, ika'na ma'e, ije'lege'em, ikaruat ma'e. Mĩmera 'gã 'gã werut 'ga upe. A'eramũ Jejui 'ga 'gã katu'okapap. ³¹'Gã katu'oga resakara 'gã oporesagamũ 'gã nee.

—Kuu. Ije'ege'emera 'gã 'ga omoje'egukat! Iteu ma'e 'gã 'ga amafu'amukat! Ika'na ma'e 'gã 'ga ikatu'oka. Eae'ema 'gã 'ga imamã'jäu. Israeu juapyrera 'gã Nuwarete 'ga 'gã katu'ogukaa 'ga upe— 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã Ku'jywa 'ga muorypa ee.

—Ene te 'ã eneresage oree, ki Ku'jyp. Ojero'wu ma'e 'gã erekatu'ogukat 'ga upe ore reape— 'jau 'gã Ku'jywa 'ga upe, 'ga muorypa ee. —Israeu juapyrera 'gã Nuwareteramũ ene 'gã katu'ogukaa 'ga upe oree— 'jau 'gã Ku'jywa 'ga upe, 'ga muorypa 'gã nee.

Kwaturu miu 'gã mojemi'waawet (Maku 8.1-10)

³²Kwaiwete 'gã katu'og ire, Jejui 'ga 'jau wemimu'eramũ oree:

—Ajemuaẽm je tekou 'gã nee. Muapyt 'ã 'gã kaaruwamũ jane pyri. A'eramũ 'awamũ 'gã nemi'urama ateeapawamũ 'gã nui. A'ere je najeporomonoweri 'gã nee tejewi, 'gã nupe mama'e monowe'emamũ. Kasi 'gã oje'wyr ipe awau 'gã manũaiwi ty'ara upe ne kwy— 'jau 'ga 'gã nupe.

³³A'eramũ ore 'jau 'ga upe:

—Amunawe'em ipe jane rekoĩ nũ'ũ. Nitywi mama'ea 'au. Mõ awi sipo ore mama'e muri 'gã mojemi'waawamũ?— 'jau ore 'ga upe.

³⁴A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Marãmaran te pẽkanape'i pytuna?— 'jau 'ga oporonupa ee oree.

—Sete kanape'i pytuna muapyapy'ri etee pira'ia— 'jau ore 'ga upe.

³⁵A'eramũ Jejui 'ga 'jau mytuna 'gã nupe:

—Pe'je pejeapyka ywyu— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã wapyka. ³⁶A'eramũ 'ga kanape'i pyyka opo pe ipira'ĩ reewe. A'eramũ 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oree. Ene te 'ã eneresage oree, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'ere 'ga kanape'i mowowoka imonou wemimu'eramũ oree.

Omowowogauwe ojeme'yita oree. A'eramũ ore imonou wapyk ma'e 'gã nupe. ³⁷A'eramũ futat 'gã ojemi'waa wewegamũ.

—Niapoi agawewi akiko re'ã. A'etea ojeme'yi 'ga upe janee 'ga omowowogamũ— 'jau 'gã ajaupe. —Janeruwarete 'ga te 'ã ome'yi janee. A'eramũ 'ã jane jarejewegamũ rẽwẽjẽmĩ jarejemogyau. Janeruwarete 'ga jarejeupe ime'yje'em ire amunipo 'ã jane ty'ara rerekoi— 'jau 'gã ajaupe.

'Gã jemi'wapaw ire ore emyrera mono'oga ijaga yrũũ pype. Sete yrupemũ ore imatyneema. ³⁸Kwaiwete te ojemi'wat ma'efera 'gã pytuna. Kwaturu miu kũima'efera 'gã pytuna. A'e pe 'ã kũjãmera 'gã pytanamũ nũ, kunumĩmera 'gã netee. Kwaiwete ojemi'wat ma'efera 'gã pytuna.

³⁹'Gã jemi'wapaw ire Jejui 'ga 'gã monou ojewi:

—Pe'je pejewau pejeje'wyr ipe nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

'Gã mono re Jejui 'ga ore reru'aa yaruu pype nũ. A'eramũ ore arawau oroyaapa arawau orojekoka Magatã ywy are.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gã enũinawet

(Maku 8.11-13; Luka 12.54-56)

16 ¹Anure fariseu 'gã amũ satuseu 'gã amũ netee 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. Nuerowiari 'gã 'ga. “NaJarejuwarete 'ga pãjẽ mũ rũi 'ga mama'e apoi akou”, e'ĩ etee 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã 'ua 'ga resaka. A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe: —Aeremiapoe'ema eapo amũ ore reape. Taruesak ene mama'e apoa orojemiesagamũ 'jau ki sa— 'jau 'gã 'ua 'ga upe.

²A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani. Naapoa'uweri je amũ pẽ neape. Naje rerowiari te 'ã pejepe. A'eramũ je mama'e apowe'em pẽ nemiesagamũ— 'jau ete 'ga 'gã nupe. —Kaaruwamũ ywak piraga resaka ki pe'je pejejaupe: “Ai'iwe nipo 'ã nokyri amana”, pe'je ki ywak piraga resag ire. ³A'ere nipo ku'emamũ ywak piragamũ resag ire pe'je pejejaupe: “Awamũ amana ra'e”, 'jau nipo pẽẽ ywak piragũũ resag ire. Ywaga resag ire nipo pẽẽ mũ amana kwaapa futat. A'ere nipo naje kwaawi pejepe. Jeremiapofera resaka agawewi nipo pẽẽ. A'tea nipo naje rerowiari pejepe. “Janeruwarete 'ga futat 'ga mut janee”, 'jawe'em nipo pẽẽ jee jeremiapofera resag ire miamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴—'Awauwaramũ miamũ 'ã nepãa'wyrĩ futari pejejemogyau 'ga upe. “Oreremiapoe'ema eapo amũ oree”, pe'je 'ã jee numiamũ. A'ere je naapoa'uweri mama'ea pẽ nupe pẽnemiesagamũ. Juna 'ga ree etee je pẽ muea'ari pẽ mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

'Gã nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga awau pe awi nũ. 'Ga remimu'eramũ nanẽ arawau 'ga rupi nũ.

Wemimu'e 'gã momoranupawet

(Maku 8.14-21)

⁵Arawau yaruu pype aru'aa. A'eramũ ore oroyaapa arawau. Garireja ry owajara katy ore arawau. A'ere ore 'ga remimu'eramũ kanape'i reroo moka'jami.

⁶Arawaw ipe Jejui 'ga 'jau oree:

—Pejea'gu ki fariseu 'gã nui, 'gã mani'oko'o jopype awi, satuseu 'gã ma'e awi 'jau— 'jau 'ga oree.

⁷Aipo orojeupe 'ga 'eramũ ore 'jau arajaupe:

—Kanape'i rerura jane simoka'jam ra'e. Ma'eramũ 'ã 'ga poromũ 'ga 'i janee— 'jau ore arajaupe.

⁸A'ere Jejui 'ga, arajaupe 'e renupawe, 'ga 'i oree:

—Naje rerowiari tāmējē pejepe pejejemogyau ki 'ei. Ma'eramū nā'ā aipo pe'je pejejaupe re'ā “Kanape'i rerure'em are 'ga 'i poromū janee”, pe'je re'ā— 'jau 'ga oree. —Nakanape'i upe rūi je 'i poromū pē nupe. “Pejea'gu ki fariseu 'gā mani'oko'o jopypeaw awi, satusu 'gā ma'e awi nanē nū”, a'e te je pē nupe kūi. “Morogyta 'gā pejejeupe imowuwut ekoete awi ki pejea'gu”, a'e te je pē nupe kūi— 'jau Jejui 'ga oree. ⁹—Nepēneapyoi we jeje'eg are ra'e. Pemoka'jam nipo jeremiapofera rai'i? Kanape'ia je ime'yitawera rai'i? Sīku etee agawewi ako ai'i. A'etea ako je kanape'ia omowowok imonou siku miu kūima'e 'gā mojem'i'waawamū ai'i. 'Gā jemi'wapaw ire ako pēē emyrera jaga tusi yrū pype ai'i— 'jau 'ga oree. ¹⁰—A'ere ako je sete kanape'i mowowoka kwaturu miu 'gā mojem'i'waawamū ai'i nū. 'Gā jemi'wapaw ire marāmaran yrūa ajee pematyneem emyrera pyu rai'i? Sete yrū etee futat ako ai'i. Pemoka'jam te ra'u jeremiapofera rai'i nū? Ma'eramū sipo ajee jerea'aramū kanape'i pyu jaretywe'em are?— 'jau 'ga oree. ¹¹—Nakanape'ia rūi je amome'u pē nupe “Pejea'gu ki fariseu 'gā mani'oko'o jopypeaw awi” je'ea. A'ere 'ā nepēneapyoi je'eawer are— 'jau 'ga oree.

¹²Aipo orojeupe 'ga 'eramū ore orojeapyoramū 'ga 'eawer are.

—“Pejea'gu ki fariseu 'gā 'e awi, satusu 'gā 'e awi nanē nū” 'e upe te je 'i numiamū— 'jau 'ga oree.

Pedro 'ga Jejui 'ga mome'uawet

(Maku 8.27-30; Luka 9.18-20)

¹³Orojekog ire ore arawau ywyu. Sesariafiripai ywy pe ore arawau. Peu orowaēm ire Jejui 'ga oporonupa ee oree:

—Ma'ja e'i te tekotee 'gā jee, pēneki'yramū jee jepi?— 'jau 'ga oree.

¹⁴—“Juā Batista 'ga te nipo 'ā 'ut oferapa rai'i nū”, e'i 'gā amū enee jepi. Amumera 'gā: “Eliasi 'ga nipo 'ā 'ut ojewya rai'i nū”, 'jau enee jepi. Amumera 'gā: “Jeremi 'ga nipo, 'ga je'ega mome'warera 'ga amū te nipo 'ua oferapa oporogytau akou janee nū”, 'jau 'gā enee jepi— 'jau ore 'ga upe.

¹⁵—Pēē nū. Ma'ja pe'je ajee jee jepi nū'ū?— 'jau 'ga oree.

¹⁶A'eramū Simão Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—“Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat”, aru'e ore jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe. —“Okoeteete ma'e 'ga ra'lyrarete 'ga futat”, aru'e ore jepi— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁷A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Al'jea futat ere poromū, Simão— 'jau 'ga 'ga upe, Juā 'ga ra'lyra 'ga upe.

—Janeruwarete 'ga mama'e esagea wapo enee, 'agamū ene mueapyoukaa je ree. Na'ga amū rūi ene mueapyo je ree. Ywag ipe ako ma'e 'ga, Jeruwarete 'ga futat ene mueapyo je ree— 'jau 'ga Simão 'ga upe. ¹⁸—Enerer irūa Pedroa. Ita enerer irūa. Sā'ā pēē 'oga apoaramū ita 'arimū imyinarāmū itauu monoa ikokaramū. Aipoa te itauua 'oga opyygete etygukare'ema. Nan tee futat ene'eawera “Janeruwarete 'ga remimurera 'ga. Okoeteete ma'e 'ga ra'lyrarete 'ga futat”, ene'eawera. Aipo ene'eawera rerowiaara 'gā je amogy

tejemiyuwamũ. Ene 'ã je amogo tejerowiarukaawamũ kwaiwete 'gã nupe. Anure nipo ene je rerowiaara 'gã 'wyrriaramũ futat ereko. Kwaiwete nipo 'gã je rerowiaa. Je rerowiar ywyapi futat nipo 'gã ajemogyau. Mama'eukwaawa 'wyrriara remiyauwa agawewi nipo afuwereteramũ 'gã nee. A'etea nipo 'gã nopoiri futari je rerowiar awi. Sã'ã 'oga omÿi esage re 'are'ema. Nan tee futat je rerowiaararetea 'gã nopoiru'jawi je wi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹⁹—Sã'ã saawi rerekwara. 'Wyrriararete 'ga woga saawi monou wemiyauwa 'ga amũ upe. A'eramũ aipo 'ga mama'e apou o'wyrriara 'ga upe, o'wyrriara 'gã je'eg imũ etee futat. Nan tee futat je ene mogou 'wyrriaramũ teje'eg irünamũ. Ene futat 'awamũ ereko jeremiyauwa 'gã mu'jau jeremifutar are. “Nan tee siapo 'jau”, 'jau nipo ene ekou 'awamũ. Jeremiyauwa 'gã nupe aipo ene 'eramũ Janeruwarete 'ga nanẽ aipo 'jau enee nü. “Nan siapo awi”, 'gã nupe ene 'eramũ Janeruwarete 'ga nanẽ aipo 'jau enee nü— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁰A'eramũ 'ga 'jau oree nü:

—Je mome'u kasi pejepe tekotee 'gã nupe ne. “Jejui 'ga Janeruwarete 'ga remimurera”, 'jawe'em peẽ 'gã nupe— 'jau 'ga oree.

Amanũawama mome'uawet
(*Maku 8.31-9.1; Luka 9.22-27*)

²¹A'e pe futat Jejui 'ga amanũawama mome'wau pyy oree:

—Too Jerusareg ipe 'jau. Peu futat nipo judeuramũ jane'wyrriari 'gã je rereko tyweri. Jane'wyrriari, mainana 'wyrriat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat. Mĩmera 'gã nipo je rerekou tyweaete je jukaukaa jefaruu 'gã nupe. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi nü— 'jau 'ga oree.

²²Aipo 'ga 'eramũ Pedro 'ga 'ga rorojepe'au'i ore wi, oje'egayau 'ga upe:

—Ene'me awi nü'ũ. Nene rereko tywera'uweri 'gã nü'ũ. Janeruwarete 'ga nene rereko tywerukara'uweri 'gã nupe kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

²³A'eramũ Jejui 'ga ojerowaka amã'jãu 'ga ree:

—Ejepe'a je wi, ki Satanasi. Mama'eukwaawa 'wyrriara ene mu'eukat poromũ jee, ki Pedro. “Tamomoirukat 'ga 'ga Ruwarete 'ga remifutara apo awi 'jau”, e'i te Satanasi ojeupe. A'eramũ poromũ ene mu'jaukaa jee kũi— 'jau 'ga Pedro 'ga upe. —NaJarejuwarete 'ga remifutar imũ rüi ere aipo 'jau jee. Ejemifutar imũ te ere aipo 'jau jee— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁴A'ere 'ga 'jau oree:

—Jeremiyuwamũ pejerekoweramũ ki jeremifutar imũ etee futat mama'ea peapo. Pejekyjawe'em futat pejerekou tywer awi— 'jau 'ga oree. —Pejemanũ awi miamũ pejekyjawe'em futat. “Tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejui 'ga rerowiar awi”, pe'je etee ki— 'jau 'ga oree. ²⁵—“Najemanũweri je Jejui 'ga mome'u are” 'jara 'gã nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau 'ga oree. —“Je naapoa'uweri futari mama'ea Jejui 'ga remifutar imũ” 'jara 'gã nanẽ nooa'uweri ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga oree. —Amumera 'gã te nipo ajee e'i “tene 'gã je jukai kwy. Je napoira'uweri

Jejuí 'ga rerowiar awi', 'jau. Aipo 'jara 'gã etee awau ywag ipe, Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejuí 'ga oree. ²⁶—Okaraemã mono'og are etee ea'at ma'e 'gã ni'akwaawi futari. Kwaiwete agawewi 'gã karaemã. A'ere aipo 'gã miamũ nooi futari ywag ipe. Nomÿi 'gã weaa Jarejuwarete 'ga ree. A'eramũ 'gã awawe'em 'ga pyri. Mama'eukwaawa rapyaw ipe etee 'gã oi. Peu oo re 'gã nuẽmarũ futari jui. Nitywi mama'e mũ mama'eukwaawa rapyaw awi 'gã nẽnũ'jãawamũ— 'jau 'ga oree. ²⁷—Anure nipo pẽneki'yramũ je ruri tejewya nũ. Tejuwarete 'ga renyfuga pype nipo tejua, 'ga pyriwara 'gã netee. A'eramũ futat je pẽ mepyau pẽnemiofer are najuejue etee futat. Teje'eg imũ mama'ea apoarera 'gã je imonou imogyau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. Tejerowiare'ema 'gã nipo je imonou imogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga oree. ²⁸—A'jea futat je 'i. A'eramũ futat nipo je tejua pẽ'wyrirareteramũ te'ÿina pẽ nupe. Pẽẽ mũ nipo je resaka pejemanũ enune, peje'wyrirareteramũ je ruramũ— 'jau 'ga oree.

'Gã neape Jejuí 'ga jesowo'gõkawet
(*Maku 9.2-13; Luka 9.28-36*)

17 ¹Anure seis oser ire Jejuí 'ga awau ywyty'rarimũ. Ore mũ etee 'ga erawau ojeupi. Muapyra 'gã etee 'ga erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, 'ga rewirera Juã 'ga. Mĩmera 'gã etee 'ga erawau erojeupia ywyty'rarimũ ojeupi. ²Peu Jejuí 'ga ojesowo'gõka 'gã neape. 'Ga reakwara wenyfugamũ kwara reny 'jawe. 'Ga raitya nanẽ waparasiãamũ 'ga ree nũ. Iaparasiã enyfuk te 'ga raitya 'ga ree.

³A'erauwe 'gã Moisesi 'ga resaka Eliasi 'ga reewe. Ywag awi 'gã nurioporogytaw Jejuí 'ga upe.

⁴Ywag awi 'ut ma'e 'gã nesakawe Pedro 'ga 'jau Jejuí 'ga upe:

—'Awa esageay janee ra'e. 'Au etee sapyta 'jau, ki Ku'jyp— 'jau Pedro 'ga Jejuí 'ga upe. —Ere futat te je tapÿja apoa pejejeupe? Muapyra tapÿja taruapo pẽ nupe 'jau. Ene upe, Moisesi 'ga upe, Eliasi 'ga upe 'jau— 'jau Pedro 'ga Jejuí 'ga upe.

⁵'Ga porogyta pype ywasiga mũ 'ua ojypa 'gã nee nũ. Enyfug esage te ywasiga. A'e rupi futat Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'gã nupe:

—Koromũ futat jera'yrarete 'ga. Jeremifutararete 'ga. 'Ga 'ã je muorypararetea ojee. A'eramũ ki pẽẽ pejeapyakau 'ga je'eg are— 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywasiga rupi 'gã nupe.

'Ga porogytapaw ire ywasiga ojeupiãpap 'gã nui nũ.

⁶Jarejuwarete 'ga je'ega renupawe Jejuí 'ga remimu'e 'gã piryyjamũ jui. 'Ga je'ega 'gã mogyjau etee. A'eramũ 'gã awau wããpyramũ anuruka ywyu.

⁷A'erauwe Jejuí 'ga awau 'gã nepejãna opo mowyka 'gã nee.

—Pekyje awi. Pe'je pejejua pejefu'ama— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁸A'eramũ 'gã wowowiramũ warekou. A'ere 'gã Jejuí 'ga etee futat esagi 'ga 'amamũ. Ywag awi 'ut ma'efera 'gã awau ojeupia ywasiga rupi 'gã nui nũ.

⁹Ywytyr awi 'gã neruaw ipe Jejuí 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Pemome'ua'ne kasi 'gã nupe ne. Pejejeki'yramũ je feraw ire tãmẽjẽ tepemome'u 'gã nupe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁰A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'eramũ ajee Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã 'i 'ũ: Ymã 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe rakue: “Eliasi 'ga ra'ne nipo ojesaukat 'gã nupe. A'ere nipo 'ga rewiri jeremimonorama 'ga oi ojesaukaa 'gã nupe”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue, 'jau 'gã imome'wau oree jepi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

^{11,12}A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat 'gã 'i. Eliasi 'ga 'jawewara 'ga ra'ne futat ako 'ut ai'i. “Au'je ki mama'e tywera apo re. Pe'je ki pejepoia pejetywer awi. Ku'jywa 'ga tepê mogy wemiayuwamũ 'jau”, 'jau ako 'ga awau pẽ nupe ai'i je renune ai'i. A'ere nepekwaawi futari 'ga. A'eramũ 'gã 'ga rerekou tyweaete wemifutar imũ etee futat. Anure nipo 'gã je miamũ je rerekou tyweaete 'ga 'jawerimũ futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹³Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã weapyoramũ ee ajemogyau.

—Juã Batista 'ga 'ga omome'u janee— 'jau 'gã. —Juã Batista 'ga Eliasi 'ga 'jawewara futat— 'jau 'gã ajaupe.

Kunumĩ 'ga katu'okawet
(*Maku 9.14-29; Luka 9.37-43*)

¹⁴Ywytyr awi ojyw ire 'gã kwaiwete 'gã nesaka ywytyra raimy 'wyr ipe. Poje kũima'e 'ga amũ 'ua, wapyka wenupy'au Jejui 'ga rowase.

¹⁵—Ejemuaẽm jera'yra 'ga ree, ki Ku'jyp. Mama'eukwaawa 'up 'ga pir are. A'eramũ 'ga moyypa— 'jau 'ga Jejui 'ga upe. —Oypiwauwe 'ga 'ari tata pe jepi. 'Y pe nanẽ 'ga u'aa jepi nũ— 'jau 'ga imome'wau Jejui 'ga upe. ¹⁶—Arut futat je 'ga eneremimu'e 'gã nupe esaukaa ko numiamũ. A'ere 'gã nomoiri etee 'ga wi ko— 'jau 'ga imome'wau Jejui 'ga upe.

¹⁷A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Ma'eramũ sipo pẽẽ je rerowiare'ema pejemogyau 'wei? Ymã agawewi nã'ã je pẽ mu'ei re'ã. A'etea nipo 'ã naje rerowiari tãmẽjẽ 'ã pejepi. “Nokoa'uweri je namutamutat pẽ pype”, a'e agawewi je 'ã pẽ nupe jã'nũ'ũ— 'jau 'ga tesirũmera 'gã nupe nanẽ nũ. —Pe'je 'ga ra'yra 'ga rerua jee— 'jau Jejui 'ga ore mũ upe.

¹⁸Kunumĩ 'ga resakawe Jejui 'ga 'jau 'ga pirewara upe:

—Ejepe'a 'ga wi— 'jau 'ga jupe.

'Ga 'e ppyrauwe ojepe'au 'ga wi. A'eramũ kunumĩ 'ga ajarueteramũ.

¹⁹A'eramũ ore 'ga remimu'eramũ arawau 'ga repejãna 'ga pyri katu katu. A'eramũ ore 'ga upe etee oroporonupa ee:

—Ma'eramũ ajee ore norope'aarũi 'ga wi ra'e 'ũ?— 'jau ore 'ga upe.

^{20,21}—Naje rerowiari wejue te 'ã pejepi. A'eramũ pẽẽ a'eramũ 'ga pirewara moirarũme'em 'ga wi— 'jau Jejui 'ga oree. —Mostarda 'jawa ra'yi 'ã sikõsikõ'i agawewi. A'etea 'ã otym ire waranup. Aipoa aranuwa 'jawe pejemogy re amunipo 'ã pẽẽ peapo futat mama'ea. Je rerowiar etee te te nipo 'eramũ tee pearanup— 'jau 'ga oree. —Je rerowia'ri re amunipo 'ã peapo mama'ea

pejemiapoe'ema jepãjẽ mũ. Wwytyra upe amunipo 'ã pẽẽ 'jau: “Ejepe'a 'law awi. Peu'i ewau e'ÿina”, 'jau amunipo 'ã wwytyra upe. Aipo ojeupe pẽẽ 'erauwe amunipo 'ã wwytyra ojepe'au awau pẽ'eawer imũ etee futat. Tejerowiamũ te je tepãjẽ monoi pẽ nupe pẽnemiapoe'ema apoawamũ— 'jau Jejui 'ga oree.

Amanũawama Jejui 'ga imome'wau'japa
(*Maku 9.30-32; Luka 9.43-45*)

²²Anure Jejui 'ga remimu'eramũ ore arajatykau 'ga ree Garireja wwy pe nũ. A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Pẽneki'yra agawewi je 'ã. A'etea nipo Janeruwarete 'ga je pyygukat anurenure'i je ree iporomutare'ema 'gã nupe. ²³A'eramũ nipo 'ga je jukaukaa 'gã nupe. A'ere nipo 'ga imuapya 'ara rupi ete je moferawi nũ— 'jau 'ga oree. A'eramũ ore aru'arasigamũ arajemogyau. Aipo 'ga 'ea ore mu'arasiga.

Pira juru awi ka'aranũ ywope'ia renuẽmawet

²⁴Anure Jejui 'ga wemimu'eramũ ore rerawau Kafanaũ 'jaw ipe nũ. Peu ore waẽmauwe Janeruwarete 'ga mogytaawa upe ka'aranũ pyykara 'gã 'ua oponupa ee Pedro 'ga upe:

—Omepy te pẽ mu'jara 'ga ka'aranũ pyu Jarejuwarete 'ga mogytaawa apokatuawa?— 'jau 'gã Pedro 'ga upe.

²⁵A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Omepy futat 'ga— 'jau Pedro 'ga 'gã nupe.

Pedro 'ga rog ipe osouwe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Maran te enereapyo ee, ki Simão? Awÿja te ka'aranũ amono wwy jara 'ga upe? 'Ga remiyauwa 'gã te omepy wwy jara 'ga upe, wwy are ako ma'e 'gã te ra'u nũ?— 'jau 'ga Simão Pedro 'ga upe.

²⁶—Wwy are ako ma'e 'gã omepy wwy jara 'ga upe. Naywy jara 'ga remiyauwa 'gã nũ omepy— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

—A'jea futat— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —'Ga remiyauwa 'gã nomepyi futari— 'jau Jejui 'ga. —Janeruwarete 'ga futat omogytaawa jara. Je 'ã 'ga remiyauwa.

²⁷A'ere 'ã je ka'aranũ pyykara 'gã mepyi. Kasi a'e pe 'gã je raykai ee ne— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe. —A'eramũ ene ewau ypiauu reme'y'warimũ epinaetyka. Eneremimu'ar ypya pira juru pe ka'aranũ ywope'ia mũ ruwi. A'lea tereroo 'gã mepyau jarejee 'jau— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

A'eramũ Pedro 'ga awau iapou 'ga 'eawer imũ etee futat.

Esage ma'e are 'gã mu'eawet
(*Maku 9.33-37; Luka 9.46-48*)

18 ¹Anure Jejui 'ga remimu'eramũ ore arajua oroporonupa ee Jejui 'ga upe: —Manamũ te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramũ jarejuapyaapa?— 'jau ore 'ga upe.

²Ojeupe aipo ore 'erauwe Jejui 'ga kunumĩ renũina:

—Ere ejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe kunumĩ 'ga amũ 'ua 'ga repejãna 'ga rerowyka. ^{3,4}A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau oree:

—Peesak te kunumĩ 'ga 'ama je pyri?— 'jau 'ga oree. —Kunumĩ 'gã nojerowiaraiwi ojee tee jepi. Ujar are 'gã jemogyppygi. Ujara 'gã je'eg imũ etee 'gã mama'e apoi. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Kunumĩ 'jawewara 'gã etee je amogy 'wyrriaramũ tejepyri. Kunumĩ 'gã 'jawe pejemogy re te je pẽ mogyau 'wyrriaramũ tejepyri. Kunumĩ 'jawewara 'gã etee esage ma'eramũ jee— 'jau Jejuĩ 'ga oree. ⁵—Kunumĩ 'gã nee ojejukau esage ma'eramũ je reewe futat pejejuka esage— 'jau 'ga oree.

⁶—Kwaiwete kunumĩ 'gã je rerowiari ajemogyau. 'Ga amũ nipo je rerowiar awi kunumĩ 'gã momoirukaa 'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'gã nereko tyweretei— 'jau 'ga oree. —Sã'ã ae ita mogo ojojuri. A'eramũ 'ã ae ojomonou ojomomoa 'y'ẽẽ pype ajajukau. A'ere nipo 'y pe imomoripyrrera 'ga reko tyweri'i etee. A'eramũ futat 'ga amanũmũ. A'ere nipo je rerowiar awi kunumĩ 'gã momoirukarera 'gã Janeruwarete 'ga ereko tyweretei futari— 'jau 'ga oree. ⁷—Nateepawi futari nipo ajaupe mama'e tywera apoara 'gã. Iporiay'i aipo 'gã numiamũ. Aipo 'gã te nipo Ku'jywa 'ga wereko tywerete futat imojero'wau etee— 'jau 'ga oree.

⁸—“Jepoa je motywerukat Jarejuwarete 'ga upe. Mama'e tywera apoukaa jee, je motywerukaa Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau ki pejepoa pemonok imonou imomoa pejejewi. Kasi a'e pe pẽpoa pẽ motywerukaru'jaw ine. “Tepyu nanẽ je mama'e tywer apoi rale” 'jaramũ pejepya nanẽ imonoka nũ. Kasi a'e pe pẽpya pẽ motyerukaru'jaw ine nũ. Pẽpo monoga rayramũ futat pẽ nupe. A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera apoaramũ pẽ momopori pẽ monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa te ayrete ma'ea imomoripyrrera 'gã nupe. “Janepoa jane motywet” 'jau pejepoa pemososopap pejewi. A'eramũ te nipo mama'e tywera nepeapou'jawi. A'eramũ te peo ywag ipe. ⁹“Jarejea pyu mama'e resaga jane motywet” 'jaramũ pejejea mosoka imonou imomoa pejejewi. Imosog ire te nipo mama'e tywera nepeapou'jawi— 'jau Jejuĩ 'ga oree. —Wea mosoga ay futat wea mosokara 'gã nupe. A'ere nipo Janeruwarete 'ga te mama'e tywera apoara 'gã momopori imonou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ea te nipo ayay futat aipo pype imonopyrrera 'gã nupe— 'jau Jejuĩ 'ga oree.

Oka'jam ma'ea karupa'mĩa

(Luka 15.3-7)

^{10,11}—Kunumĩ 'gã nupe kasi pe'je ne, “nepeapoi pẽẽ kunumĩ'i”, 'jawe'em pẽẽ kunumĩ'i 'gã nupe, 'jau je pẽ nupe. Ywagipewara 'gã futat kunumĩ are ojejuka ma'ea. Weape futat 'gã kunumĩ rerekoi. Ywag ipe futat 'gã nee ojejuka ma'e 'gã jemogyi Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejuĩ 'ga oree.

¹²—Maran te pekwaap? Wyra jara 'ga amũ sãg karupa'mĩ wereko. Poje karupa'mĩa mũ awau oka'jama 'ga wi. Ma'ja sipo ijara 'ga wapo? Wejat futat 'ga weymawa jũ me, juowa 'wawamũ. A'eramũ 'ga awau oka'jam

ma'e rekaa akou. ¹³Esakawe 'ga aku'iramũ oka'jam ma'efer are. A'e pe 'ga aku'iramũ agawewi futat oka'jame'em are. A'eramũ 'ga oka'jam ma'efer are taetu aku'iramũ. ¹⁴Nan tee futat Janeruwarete 'ga nafutari kunumĩ amũ oa mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejuĩ 'ga oree.

Mama'e tywera apoara 'gã

¹⁵—Je rerowiaara 'ga amũ nipo mama'e tywera wapo enee. A'eramũ ki ekwap eporogytau 'ga upe ejete'e'i ra'ne— 'jau Jejuĩ 'ga oree. —Ojeupe 'ga tywera ene imome'u re nipo 'ga 'jau enee: “A'jea futat ako je mama'e tywera apoi enee ai'i. A'ere je 'awamũ naapou'jawi”, 'jau nipo 'ga enee. A'eramũ ene 'ga mojekoty'aa ejee nũ. ¹⁶A'ere ki 'ga ejaykapawe'emamũ epytuna 'gã amũ eroo ejepi eroporogytau 'ga upe. Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe rakue: “'Ga upe 'ga remiapo tywera mome'uramũ ki pemome'u 'gã amũ nemianuwamũ 'jau. Majepi 'ga remianuwamũ ki pemome'u maranamũ mukũja 'gã nemianuwamũ. A'eramũ 'gã ene'e kwaapa 'jau”, 'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are rakue. ¹⁷A'ere ki mama'e tywera apoara 'ga 'gã je'ega renuwetee'emamũ pẽ mome'u 'ga Jejuĩ 'ga rerowiaara 'gã nupe. A'eramũ 'gã oje'ega 'gã nupe Jejuĩ 'ga rerowiaara 'gã je'ega renuwetee'emamũ pẽ 'jau 'ga upe: “NaJaneruwarete 'ga remiayuwa rui ene. Mama'eukwaawa 'wyrara remiayuwa te ene ra'e”, pe'je ki otywer awi ipoire'ema 'ga upe— 'jau 'ga oree.

¹⁸—A'eramũ je 'jau pẽ nupe: 'Gã amũ nupe “Janeruwarete 'ga petywera omoit pẽ nui”, pẽ 'eramũ 'ga imoiri futari 'gã nui. 'Gã amũ nupe te nipo aje pe'je “Nepẽpouriweri 'ã pejetywer awi. A'eramũ 'ga imoire'ema futat pẽ nui”, pẽ 'eramũ 'ga nomoiri futari 'gã nui— 'jau Jejuĩ 'ga oree.

¹⁹—A'jea futat je'ea: Ojeupe mukũjamũ pẽ mama'e renũjamũ, Jeruwarete 'ga mama'e apoi futari pẽ'ewer imũ. ²⁰Je rerowiaara 'gã ajatykau 'upa je upe oje'ega. A'eramũ je nanẽ tekou 'gã pype nũ. Maranamũ mukũi etee agawewi. Maranamũ muapy'ri etee agawewi nipo 'gã 'upa. A'ete je ako 'gã pype— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe.

Ajaupe 'gã mota'wa are 'gã mu'eawet

²¹A'eramũ Pedro 'ga awau Jejuĩ 'ga rerowyka oporonupa ee 'ga upe: —Tepytuna 'ga mama'e tywera tejeupe iapou'jau'jawanũ sipo je maran tejemota'wau 'ga upe? Sete te sipo je teta'waramũ 'ga upe?— 'jau 'ga 'ga upe.

²²A'ere Jejuĩ 'ga 'i 'ga upe:

—Naani nũ'ũ. Ejeupe 'ga mama'e tywera apou'jau'jawanũ ene nanẽ ejemota'wau'jau'japa etee futat ekou 'ga upe, au'jeteramũ— 'jau Jejuĩ 'ga 'ga upe. ²³—Mama'e mũ je amome'u pẽ nupe pẽ mu'jau pẽmota'wa are— 'jau 'ga oree. —'Wyrara 'ga amũ nipo 'jau ojeupe oporowyky ma'e 'gã nupe: “Pe'je jeremiayuwa 'gã nerua jee. Taje mepy 'gã 'jau. Kwaiwete ako 'gã jekaraemã rerooi imepyawe'em ai'i. A'eramũ 'awamũ pejewau 'gã nerua je mepyawamũ”, 'jau 'ga ojeupe oporowyky ma'e 'gã nupe— 'jau Jejuĩ 'ga imome'wau oree.

24—A'eramũ 'ga upe oporowyky ma'e 'gã awau 'ga remiayuwa 'ga amũ rerua 'ga upe. Kwaiwete karaemã 'ga weroo imepyawe'em rakue. A'eramũ “Je mepy ape”, ojeupe 'wyriara 'ga 'eramũ 'ga 'jau etee 'ga upe “nitywi futari”, 'jau 'ga o'wyriara 'ga upe. 25A'eramũ 'wyriara 'ga 'jau ojeupe oporowyky ma'e 'gã nupe: “Peroo 'ga me'ega tekotee 'gã nupe 'gã nemifajamũ. 'Ga remireko, 'gã na'yt, 'ga karaemã. Mímera peroo ime'ega. A'eramũ pêẽ 'gã nepyfera rerua jee”, 'jau 'ga opoirũ 'gã nupe— 'jau Jejuí 'ga imome'wau oree. 26—O'wyriara 'ga 'e renupawe, 'ga wapyka wenupy'ãu 'ga rowase: “Ejemuaẽm te je ree. Erejeaei awi je ree. Tene je ra'ne. Tamepy ene 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejuí 'ga imome'wau oree.

27—A'eramũ 'wyriara 'ga ajemuaẽma 'ga ree. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe: “Ajemuaẽm je ene ree. A'eramũ je tejea'aru'jawe'emamũ temepye'em are. Ere ewau”, 'jau 'ga 'ga upe. 28A'erauwe imepyare'ema 'ga awau uẽma 'ga rog awi. Awaw ipe 'ga opytuna 'ga amũ rowosõu. Inãinãni'i agawewi 'ga pytuna 'ga 'ga mepyawe'em rai'i. A'etea 'ga 'ga ajue'opyyk 'ga majaetyetyka: “Ere je mepyau 'awamũ”, 'jau 'ga oje'ega moywyrafena 'ga upe.

29—A'eramũ 'ga pytuna 'ga wapyka wenupy'ãu 'ga rowase: “Ejemuaẽm te je ree. Tene je ra'ne. Tamepypap ene 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejuí 'ga imome'wau oree.

30—A'ere 'ga 'i etee 'ga upe: “Naani. Napoiri futari je ene wi”, 'jau etee 'ga 'ga upe, 'ga monou imomoa moromunepawa pype. “Je mepye'emamũ nereẽmi jui”, 'jau 'ga 'ga upe.

31—'Wyriara 'ga poirũ 'gã 'ga resaka. A'eramũ 'gã awau 'ga mome'wau o'wyriara 'ga upe. “Ene 'ã erejemuaẽm agawewi 'ga ree. A'etea 'ga najemuaẽmi opytuna 'ga ree”, 'jau 'gã imome'wau o'wyriara 'ga upe.

32—A'eramũ 'wyriara 'ga 'ga renũina: “Ere ejua. Taporogyta enee 'jau”, 'jau 'ga 'ga upe.

—Ojepyri 'ga rurauwe 'wyriara 'ga oje'ega moywyrafena 'ga upe. “Enetywerete jee 'awamũ. 'Ejemuaẽm je ree' ere ako jee ai'i. A'eramũ ako je tejemuaẽma ene ree ai'i. 33A'etea 'ã nerejemuaẽmi epytuna 'ga ree rai'i. Ejee je jemuaẽma 'jawe ki ejemuaẽma epytuna 'ga ree”, 'jau 'ga 'ga upe— 'jau Jejuí 'ga imome'wau oree.

34—Opytun are wemiayuwa 'ga jemuaẽme'emamũ 'wyriara 'ga amara'neramũ 'ga ree. “Nerejemuaẽmi epytuna 'ga ree. A'eramũ je tejemuaẽmu'jape'ema ene ree”, 'jau 'ga wemiayuwa 'ga upe 'gã monou imu'ama moromunepawa pype. A'eramũ 'ga 'jau moromunepawa raarana 'gã nupe: “Naje mepyí 'ga. Najemuaẽmi nanẽ 'ga opytuna 'ga ree. A'eramũ pêẽ 'ga rerekou tyweate jee, 'ga mayrũmũ jee”, 'jau 'ga 'gã nupe. “Je mepyawe'em 'ga nuẽma'uweri”, 'jau 'ga 'gã nupe— 'jau Jejuí 'ga imome'wau oree.

35—Nan tee futat Jeruwarete 'ga. Pejepyntuna 'gã pê nereko tyweawer are pêẽ au'jeteramũ 'gã nayka re Janeruwarete 'ga nanẽ pê naykau pêtywer are. Pẽnaykaupawe'em pêtywer are. Nomoiri futari 'ga pêtywera pê nui. A'eramũ 'ga pê monou pê nereko tyweate mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejuí 'ga oree, ore mu'jau ee.

Peetyg awi pejejemirekoa
(*Maku 10.1-12; Luka 16.18*)

19 ¹Gã nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga ore reruatau nũ. Garireja ywy awi arawau oroyaapa. Jotãu ry owajara katywara rape rupi arawau. A'eramũ ore orojewya oroyaapa nũ, Judeja ywy pe arajua nũ. ²A'eramũ mytuna 'gã awau ore rewiri. Amumera 'gã ojero'wau. A'eramũ Jejui 'ga ojero'wu ma'e 'gã katu'okapap.

³Poje fariseu 'gã amũ 'ua 'ga rerowyka. “Siesak 'ga je'eg amutee jarejee 'jau”, 'jau 'gã ajaupe. “'Ga je'eg ekoeteramũ, 'Nuenuwi 'ga Moisesi 'ga je'ega ra'e', sa'e 'ga upe 'jau”, 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe: —Jaruate sipo kũima'e 'ga amũ wemireko retygi mama'e'emetete are we?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pënea'ar iki pejejemimogytafer are. “Mama'e apoawamũ Janeruwarete 'ga kũima'e 'ga apoi, kũjã ãẽ reewe rakue” 'eawer are pejejea'aramũ pejejemogyau. ⁵Janeruwarete 'ga te 'ã e'i rakue: “Kũima'e 'ga je aapo kũjã ãẽ reewe. A'eramũ 'ga wemirekoramũ kũima'e 'ga opojo'ogamũ ujara 'gã nui ojemujaa wemireko ãẽ ree etee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. “Ajuee ojemujar ire 'gã jemogyi majepeiteewara 'jawe jee”, 'jau Janeruwarete 'ga rakue. ⁶Ajuereko'e'ewe 'gã mukũi futat 'gã nekoi. A'ere ajuereko re 'gã majepeiteewara 'jawe 'gã nekoi Jarejuwarete 'ga upe. Janeruwarete 'ga wejue werekoukat 'gã ajaupe. A'eramũ pëẽ pejejomoyo'ogukararũme'em pejejau, pejejuereko re— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁷—Ma'eramũ sipo ajee Moisesi 'ga 'i rakue: “Pejejemireko retyka ki ka'arana pekwasiarukat 'gã amũ nupe ãẽ ree. 'Aetyk je ene tejemirekoramũ akiko', pe'je ki ikwasiarukaa pejejemirekofera ãẽ ree, imonou ãẽ upe”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue— 'jau fariseu 'gã 'ga upe.

⁸A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat. Niporenuwiweri wejue pëypy 'gã Jarejuwarete 'ga ree rakue. A'eramũ Moisesi 'ga 'gã mueapyoukaa aipo are rakue. A'ere Janeruwarete 'ga aipo ne'i aepy 'gã nupe rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁹—A'ere a'jea futat je 'i: 'Ga amũ ãẽ ree 'ga reko re etee ki pejejemirekoa peetyk. A'ere kasi ee pejeporetygiwerekemamũ peetyg ine. 'Ga amũ ãẽ ree 'ga reko'e'emamũ pëẽ pejejemireko retyka ekoete'em. Kasi a'e pe pejejemireko'e'em are ako ma'e 'jawe pejemogoukat amutee ãẽ rereko re ne— 'jau Jejui 'ga fariseu 'gã nupe.

¹⁰A'eramũ ore Jejui 'ga remimu'eramũ 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ sipo ae wemireko retyke'ema najemogyi nan etee futat— 'jau ore 'ga upe.

¹¹A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—'Gã amũ nauagi ojetee ajemogyau. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat 'gã amũ remirekoramũ. A'ere 'ga amũ naemirekoi, 'ga remifutar imũ etee futat— 'jau 'ga oree. ¹²—'Gã amũ nipo u'aa oteuramũ. A'eramũ 'gã

wemirekowere'emamũ. Amumera 'gã nipo ojeapi'la oogukaa 'ga amũ upe. A'eramũ 'gã wemirekoe'emamũ futat ajemogyau. Amumera 'gã te nipo ajee naemirekoweri futari. “Jarejuwarete 'ga upe toporowyky 'jau kwy. A'eramũ je tejemirekoe'emamũ tekou”, 'jau nipo 'gã ojeupe. A'eramũ emirekowere'ema 'gã wemirekoe'emamũ futat ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oree.

Jejui 'ga kunumĩ 'gã netee
(*Maku 10.13-16; Luka 18.15-17*)

¹³Anure kũjã 'gã amũ wa'yra 'gã nerua Jejui 'ga upe nũ:
—Orera'yra apyte'rarimũ epo emono a'i kĩ'ĩ— 'jau 'gã erua 'ga upe.
—Jarejuwarete kĩa upe eporogyta wã nee. A'eramũ Janeruwarete kĩa ojejukau esage wã nee, aru'e ore enee kĩ'ĩ— 'jau kũjãmera 'gã 'ga upe.
A'ere ore Jejui 'ga remimu'eramũ ore 'i etee 'gã nupe:
—Perur awi pejeja'yra 'gã 'ga upe 'ga porogyta 'ga 'amamũ.
Nepemaruukari 'ga porogyta— 'jau ore 'ga remimu'eramũ 'gã nupe.

¹⁴A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:
—Naani. Peapo awi nanuara. Tene kunumĩ 'gã nuri je pyri— 'jau etee 'ga oree. —Janeruwarete 'ga kunumĩ 'gã afutat wemiayuwamũ. Kunumĩ 'jawewara 'gã nupe etee Janeruwarete 'ga reni 'wyraramũ. Kunumĩ 'gã ojemogypyky Jarejuwarete 'ga ree. Ojerekokatuukat 'gã 'ga upe. 'Gã 'jawe peko— 'jau 'ga oree.
¹⁵A'eramũ 'ga opo monou kunumĩ 'gã apyte'rarimũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:
—Janeruwarete 'ga ojejuka esage pẽ nee, kunumĩ— 'jau 'ga 'gã nupe.
'Gã apyte'rarimũ opo mono re 'ga awau 'gã nui.

Jarejuwarete 'ga pyri oo are
'ga poronupawet
(*Maku 10.17-31; Luka 18.18-30*)

¹⁶Anure kũima'e 'ga amũ 'ua Jejui 'ga rerowyka'i oporonupa ee 'ga upe:
—Ma'ja te je aapo esage ma'eramũ Jarejuwarete 'ga upe tewawamũ ywag ipe temanũ re?— 'jau 'ga oporonupa ee Jejui 'ga upe.

¹⁷A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:
—Ma'eramũ ene ejua eporonupa ee jee nũ ki 'ei? Mama'e esagerete are ki 'ei?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Janeruwarete 'ga etee futat esage ma'ea. “Ene 'ã Jarejuwarete 'ga 'jawewara futat”, ere te jee?— 'jau 'ga 'ga upe. —Ywag ipe eoweramũ mama'ea eapo 'ga je'eg imũ etee, Moisesi 'ga upe 'ga remikwasiarukarer imũ etee— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹⁸—Maranuara a'eramũ je mama'e apou ki 'ei?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.
—Ymã te 'ã Moisesi 'ga Janeruwarete 'ga je'ega kwasiari inuga ka'aran are janee rakue. A'e are ejea'at.

“Peporojuka awi. Peko awi pejejuemireko are.

Pemunarũ kasi mama'e are ne. Peje'ẽwu'jag kasi 'ga amũ ne.

¹⁹Pejejara 'gã je'ega ki peanuw etee.

Pereko esage ki 'gã pejejeroko esage 'jawe etee futat”, 'jau 'ga 'ã ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. Mímera 'ã erekwaapap— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁰A'eramũ 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Je kunumiawe futat aipoa akwaap ikue. Moisesi 'ga je'eg imũ etee futat je mama'e apoi tekou. Ma'ja'ja jee je aapo 'ũ?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²¹A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere 'awamũ mama'e mũ eapo, 'ga ree eparuerowiar wwyapiweramũ. Ekaraemã eme'ẽmap. A'ere ene ka'aranũũ monou ika'aranũũe'ema 'gã nupe. Aipoa ene iapo re, Janeruwarete 'ga ene monoi ojeypyri ene manũ re. Mama'e esagea te nipo 'ga amut enee anure, ekaraemã 'gã nupe imonoawera mepyaue enee anure. Ekaraemã me'eg ire ene ejua je rewiri— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²²Aipo ojeupe Jejui 'ga 'eramũ 'ga u'arasigamũ etee okaraemã are. Kwaiwete te 'ga karaemã. A'eramũ 'ga oporome'egiwere'emamũ okaraemã are. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe etee futat: “Naani. Naapoa'uweri je nanuara”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramũ 'ga u'arasigamũ awau Jejui 'ga aipo ojeupe 'eramũ.

²³A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimu'eramũ ore:

—Ayay te ikaraemã kwai ma'e 'gã jemogyi Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ— 'jau 'ga ore. ²⁴—Ayay te ikaraemã kwai ma'e 'gã jekatu'ogukari Jarejuwarete 'ga upe. Kwaiwete 'gã karaemã. A'eramũ 'gã okaraemã are etee wea'aramũ. Okaraemã are etee aipo 'gã jemogypygyi akou. NaJarejuwarete 'ga ree rui 'gã jemogypygyi ajemogyau. Jarejuwarete 'ga opoara futare'ema ajemogyau. Jeje'ega renupe'ema futat ajemogyau— 'jau Jejui 'ga ore. —Sã'ã kawaruu 'jawewara kamerua aguja kwara rupi ikwawe'ema. Nan tee futat ayayramũ ikaraemã kwai ma'e 'gã ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Ikaraemã kwai ma'e 'gã nijekatu'ogukariwari futari Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga ore.

²⁵Aipo renupawe ore oroporesagamũ etee 'ga ree arajemogyau.

A'eramũ ore oroporonupa ee arajaupe etee futat:

—Maranuara 'gã tete Janeruwarete 'ga okatu'ok?— 'jau ore arajaupe.

²⁶Aipo ore 'eramũ Jejui 'ga amã'jãu ore ree 'jau ore:

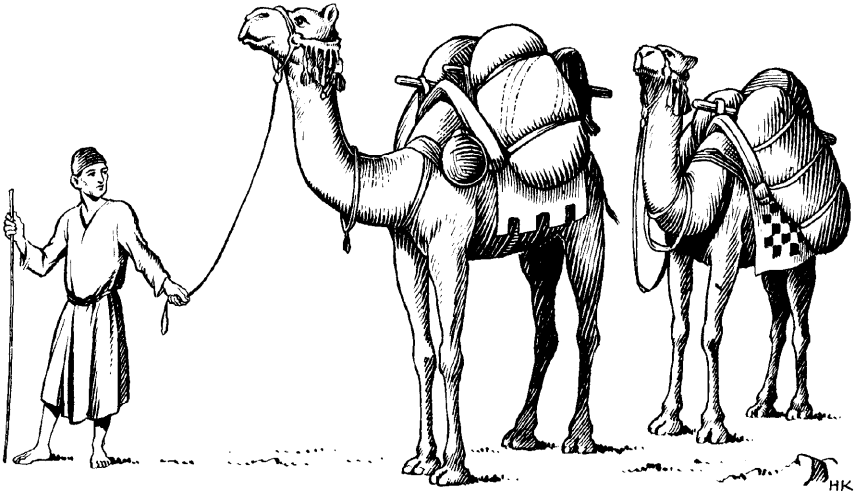
—Pẽ nupe nayrareferi futari. Ayay futat mama'e apoa pẽ nupe. A'ere nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema mũ mama'ea. Mama'ea naayi futari 'ga upe. Ikaraemã kwai ma'ea miamũ Janeruwarete 'ga okatu'ok, “Jekatu'og ape” ojeupe 'gã 'eramũ— 'jau etee Jejui 'ga ore.

²⁷A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore ako aruejat orokaraemã arajua ene rupi ai'i. Oropytuna nanẽ futat ako ore ejaa ai'i nũ. Ma'ja te ore mama'e rejaawera repya?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁸A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ako ai'i. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e momyau nũ. Aipoa 'ara rupi nipo je te'yina pẽneki'yrareteramũ 'wryiarareteramũ pẽ nupe. A'eramũ nipo je pẽẽ nanẽ futat pẽ mogyau

(Mateu 19.24)

'wyrriaramũ tejepyri. Israeu 'ga ra'yra 'gã pytuna tusi. A'eramũ je pẽ monou pẽ mogyau 'wyrria'riramũ 'gã nupe Israeu juapyrera 'gã nupe. A'eramũ Israeu juapyrera 'gã nipo awau pẽ nowase. A'eramũ nipo pẽẽ 'jau mama'e esage apoara 'gã nupe: “Mama'e esage ereapo rakue, Jarejuwarete 'ga je'leg imũ rakue. A'eramũ 'ga ene mepyau eneremiapofer are”, 'jau nipo pẽẽ 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree. —Mama'e tywera apoarera 'gã nupe nipo pẽẽ 'jau: “Mama'e tywera etee ereapo Jarejuwarete 'ga upe rakue. 'Ga je'leg imũ jẽmĩ mama'e apowe'em rakue. A'eramũ 'ga pẽ mepyau pẽnemiapo tywer imũ etee futat”, 'jau nipo pẽẽ 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁹—Amanũ re je ree omama'e rejaarera 'gã juejue awau ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. Peu te 'ga mama'e teepawe'ema muri 'gã nupe kwaiwete, je ree 'gã mama'e rejaawera repyramũ futat mua 'gã nupe. Oy eẽ rejaarera 'gã, 'uwa 'ga rejaarera 'gã, wa'yra 'gã nejaarera 'gã, weki'yra 'gã nejaarera 'gã, wenyra 'gã nejaarera 'gã, okywyra 'gã nejaarera 'gã, wykiera 'gã nejaarera 'gã, woga rejaarera 'gã, oywy rejaarera 'gã. Mĩmera 'gã juejue ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanũ re. 'Gã nupe juejue futat Janeruwarete 'ga mama'e esage muri kwaiwete— 'jau Jejui 'ga oree. ³⁰—'Awamũ 'gã amũ reni 'wyrriaramũ ajaupe. A'ere nipo anure aipo 'gã jemogyi akotee ma'eramũ etee nũ. 'Awamũ 'gã amũ jemogyi akotee ma'e 'gã 'jawe. A'ere anure nipo aipo 'gã jemogyi 'wyrriara 'jawewaramũ nũ. 'Awamũ omama'e rejaarera 'gã akotee ma'e 'jawe etee futat 'gã jemogyi. A'ere nipo anure, 'wyrriarareteramũ je renamũ, je ree omama'e rejaarera 'gã jemogyi 'wyrriaramũ je pyri— 'jau Jejui 'ga oree.

Wemifutar imũ etee Janeruwarete 'ga jane mepyawam

- 20** ¹A'eramũ Jeju 'ga 'jau:
 —Mama'e mũ je amome'u pẽ nupe pẽ mu'jau tejeupe pẽnemiapofera mepy are. Sã'ã uwa ko jara 'ga amũ oa ai'iwetetewe ojeupe oporowyky ma'e 'gã amũ nekara. ²Iporowykye'ema 'gã nesakawe 'ga 'jau 'gã nupe: “Pejot pejeporowykyau jee”, 'jau 'ga 'gã nupe.
 —“Maran sipo ajee ore mepy ape?” 'jau 'gã 'ga upe.
 —“Majepeja ka'aranũũ ywope'i pyu etee futat je tejeupe pẽporowykyawera mepyĩ pẽ nupe”, 'jau 'ga 'gã nupe.
³—A'eramũ 'gã awau 'ga rupi oporowykyau 'ga ko pe. Kwarawyrũ'iramũ ko jara 'ga awau amunawa pyter ipe nũ, iporowykye'ema 'gã amũ nesaka nũ. ⁴A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe: “Pejot pejeporowykyau jeko pe. Kaaruwamũ tamepy pẽẽ 'jau, tejeupe pẽporowykyawer are 'jau”, 'jau 'ga 'gã nupe.
⁵A'eramũ 'gã awau oporowykyau 'ga upe.
 —Aje kwara kwawamũ ko jara 'ga awau, 'gã amũ nerua 'gã moporowykyaukaa ojeupe nũ. Kwara jerewamũ 'ga awau, 'gã amũ nerua nũ. ⁶Kaarup ja'wyja'wyrãmũ 'ga awau amunawa pyter ipe nũ. A'eramũ 'ga iporowykye'ema 'gã amũ nesaka nũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe: “Ma'eramũ pẽẽ pejeporowykyawe'em pejejemogyau 'u?” 'jau 'ga 'gã nupe.
⁷—“Nitywi 'pe'je pejejua pejeporowykyau jee' 'jara 'ga amũ ore”, 'jau 'gã 'ga upe.
 —A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe: “Pe'je ajee pejewau pejeporowykyau jee 'ũ”, 'jau 'ga 'gã nupe.
⁸—Kaarup katu katuramũ ko jara 'ga 'jau opoirũ 'ga upe: “Emepy ki oporowyky ma'e 'gã jee. Kaarup ja'wyja'wyrãmũ oporowyky ma'e 'gã na'ne ki emepy jee. A'ere aje 'ut ma'efera 'gã, a'ere 'ut ypy ma'efera 'gã maapawamũ 'jau”, 'jau 'ga opoirũ 'ga upe.
 —“Nai'i”, 'jau 'ga poirũ 'ga 'ga upe.
⁹—A'eramũ 'ga ka'aranũũ ywope'ia mũ monou kwara ooramũ oporowyky ma'e 'gã nupe. ¹⁰Gã mepy resakawe, oporowyky ypy ma'e 'gã 'jau ajaupe: “Kuu. Ka'aranũũ ywope'ia 'ga omono 'gã nupe jane upe 'ga 'eawera 'jawe etee futat”, 'jau 'gã ajaupe. “Jane upe taetu sipo ajee 'ga imuri kwaiwete'i. Ko'aramuku te ako jane porowykyi ko a'i kũĩ”, 'jau 'gã ajaupe.
¹¹—A'ere naani. Kaaruwamũ oporowyky ma'e 'gã mepy 'jawe etee futat 'ga imonoĩ 'gã nupe. A'eramũ 'gã amara'neramũ ko jara 'ga ree.
¹²—“Ko'aramuku agawewi ako ore porowykyi ko, kwaray pype ko. A'etea 'ga 'ã ore mepy kaaruwamũ oporowyky ma'e 'gã 'jawe etee. Nore mepy esagei ako ape ko”, 'jau 'gã oje'egayau ko jara 'ga upe.
¹³—A'eramũ ko jara 'ga 'jau 'gã nupe: “Naani. Pẽ nupe teporogytau ako je 'i pẽ nupe ko: ‘majepei tee ka'aranũũ ywope'ia tomono pẽ nupe 'jau, tejeupe pẽporowyky mepyawamũ 'jau', a'e ako je pẽ nupe ko. ‘Nai'i', 'jau ako pẽẽ jee

ko. A'eramũ 'ga je'eawer imũ etee futat pẽ mepyau. ^{14,15}Pe'je pejeka'aranũũ pyyka erawau pejejog ipe", 'jau 'ga 'gã nupe. "Jema'ea te 'ã ka'aranũũa. A'eramũ je tema'ea etee futat erekou nan oporowyky'i'i ma'e 'gã mepyau pẽ 'jawe etee futat. Mama'e esage te je aapo 'gã nupe. A'e are 'ã pẽmara'ne je ree?" 'jau ko jara 'ga 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

¹⁶—Nan tee futat Janeruwarete 'ga wemiayuwa 'gã mogyi pãwẽ pãwẽ ojepyri anure— 'jau 'ga oree. —Werowiaar ymanera 'gã, amanũ ja'wyja'wy pype werowiaara 'gã nanẽ 'ga imonou ojepyri futat nũ. Wemifutar imũ etee futat 'ga werowiaaramũ pẽ mogyau ojepyri futat. Aju'jaju'jawe etee futat 'ga 'gã mogyi ojepyri— 'jau Jejui 'ga oree.

Amanũawama Jejui 'ga imome'wau'japa

(Maku 10.32-34; Luka 18.31-34)

¹⁷A'eramũ Jejui 'ga ore rerawau Jerusareg ipe wemimu'eramũ. A'ere mytuna 'gã oi ore rupi. A'eramũ 'ga ore renũina ojeupe:

—Pejepe'a'i 'gã nui ra'ne. Taporogyta pẽ nupe etee 'jau— 'jau 'ga oree.

A'eramũ ore orojepe'au'i mytuna 'gã nui. ¹⁸A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Jerusareg ipe jane oi 'awamũ. Peu futat nipo 'ga amũ pẽneki'yramũ je monoi mainana 'wyraria 'gã nupe, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee— 'jau 'ga imome'wau oree. —A'eramũ nipo 'gã 'jau jee: "Sijukaukat 'ga 'gã nupe 'jau", 'jau nipo 'gã jee. ¹⁹A'eramũ nipo 'gã je monou judeue'ema 'gã po pe. A'eramũ nipo judeue'ema 'gã je kurapa, je nupãnupãu, je monou je mu'ama 'ypeywar are jejywa pypiraa je manamamũ futat. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi etee nũ— 'jau 'ga oree.

Sepeteu 'ga remireko ãẽ 'eawet

(Maku 10.35-45)

²⁰A'ere Sepeteu 'ga remireko ãẽ wa'yra 'gã nerua Jejui 'ga rerowyka'i. A'eramũ ãẽ wããpyramũ 'jau Jejui 'ga upe:

—Mama'e esagea eapo jera'yra wã nupe, Ku'jyp— 'jau ãẽ 'ga upe.

Tiago, Juã. Mĩnamũ ãẽ ra'yra 'gã.

²¹A'eramũ 'ga 'jau ãẽ upe:

—Ma'ja ene ifutaa 'gã nupe je iapoa?— 'jau 'ga ãẽ upe.

A'eramũ ãẽ 'jau 'ga upe:

—Jera'yra wã emuapygukat ejepyri, oree 'wyrarareteramũ e'ỹinaaw ipe. Ejakwatawa katy kĩa amũ emuapygukat. Ajepeja kĩa ejau katy emuapygukat, wã mogyau 'wyraramũ ejepyri— 'jau ãẽ 'ga upe.

²²A'eramũ Jejui 'ga 'jau ãẽ ra'yra 'gã nupe:

—Nepẽneapyoi futari nipo ee ki sa. 'Wyrarareteramũ je reko enune nipo 'gã naje rerekoarũi. Je rereko tywerete te nipo 'gã. Pejereko tywerukat sipo je pyri? Pẽnuag sipo pejereko tywera upe?— 'jau 'ga ãẽ ra'yra 'gã nupe.

—Oreruag futat ore jupe nũ'ũ— 'jau 'gã 'ga upe.

23—A!jea futat nipo 'gã pẽ nereko tyweri anure. A'ere je miamũ namuapygarũ pẽ tejepyri tepoaawamũ. Jeruwarete 'ga etee te okwaap. Wemifutar imũ etee 'gã amũ mũ'jãu 'gã muapygukaa je pyri— 'jau Jejui 'ga 'gã mu'jau ojepyri wapyk ma'e 'gã nee.

24'Gã je'ega renupawe ore amumeramũ Jejui 'ga remimu'eramũ aramara'neramũ mukũja 'gã nee. 25'A'eramũ Jejui 'ga ore renũina ore majatykau ojee. A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Pekwaap judeue'ema 'gã 'wyrriara 'gã nemiapoa. 'Gã 'wyrriara 'gã wemiayuwa 'gã monou kwe pe mama'e apoukaa ojeupe: “Nan iki peapo jeje'egawer imũ etee futat”, 'jau nipo 'wyrriara oje'ega wemiayuwa 'gã nupe. Iapo esage'emamũ nipo 'gã 'wyrriara 'gã nereko tyweretei. A'etea nipo 'ga 'jau ojeupe: “Je 'ã kũima'eeteeteramũ”, 'jau nipo 'ga 'ũina ojeupe— 'jau Jejui 'ga oree. 26,27—A'ere pẽẽ jeremiayuwamũ na'gã 'jawe rũi pejemogy. 'Wyrriaramũ pejejekoweramũ pẽẽ mama'e apou pejejaupe, pejejopoa etee futat mama'e apou pejejaupe. Pejejaupe oporowyky ma'eramũ etee futat pejemogy. A'eramũ nipo je pẽ mogyau 'wyrriaramũ— 'jau 'ga oree. 28—Je 'ã pẽneki'lyraretea agawewi. A'etea je 'ã ojet 'awa ywy pe mama'e apou pẽ nupe. Natejeupe mama'e apoukaa rũi je ruri. Pẽ nupe mama'e apoawamũ te je ruri. Temanũmũ te 'ã je ruri 'au pẽ nupe. Pẽ katu'okawamũ te je ruri 'awa ywy pe. A'eramũ taetu 'gã taje rerowiat 'jau kwy, a'e te je 'ã— 'jau 'ga oree.

Mukũi eae'ema 'gã

(Maku 10.46-52; Luka 18.35-43)

29Jerikoa 'jawa amunaw awi ore oramũ mytuna 'gã 'ua ore rewiri. 30Mukũi eae'ema 'gã 'upa wapyka peyse pe. A'eramũ 'gã kwaiwete 'gã je'ega renupa 'upa.

—Awÿja te poromũ ako?— 'jau 'gã ojepyriwara 'gã nupe.

—Jejui 'ga okwap akou— 'jau 'gã 'gã nupe.

Aipo ojeupe 'gã 'eramũ 'gã wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene 'ã Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera! Ejemuaẽm ore ree. Epãjẽ mũ ore katu'og ape!— 'jau 'gã wafukaita Jejui 'ga upe.

31'A'eramũ mytuna 'gã 'jau 'gã nupe:

—Pepije pejejupa. Aereau toko re'ã— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'ere 'gã jero'wuro'wui etee futat wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene te 'ã Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera. Ejemuaẽm ore ree. Ore resag ape, aru'e ore enee— 'jau 'gã ojero'waro'wau etee wafukaita 'upa.

32'A'eramũ Jejui 'ga opytau pe pe 'gã nee.

—Pe'je ajee pejejua— 'jau 'ga eae'ema 'gã nupe.

A'erauwe eae'ema 'ga 'ua 'ga je'ega repejãna. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja te pefutat pejejeupe je iapoa?— 'jau 'ga 'gã nupe.

33—Taramã'ẽ 'jau nũ, aru'e ore enee, ki Ku'jyp. Orereapaw ore ikue— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³⁴A'eramũ Jejuĩ 'ga ajemuaẽma 'gã nee. A'eramũ 'ga opo monou 'gã nea 'arimũ.

—Amamã'ẽ je pẽẽ nũ— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe.

Aipo 'ga 'erauwe 'gã amã'jãu nũ. A'eramũ futat 'gã awau Jejuĩ 'ga rupi.

Kawaru'i 'arimũ Jejuĩ 'ga ataawet
(*Maku 11.1-11; Luka 19.28-40; Juã 12.12-19*)

21 ¹Jerusarega pyriui ore oropytau amuna'wi pe, Pefaje pe. Pefajea 'upa ywytyra pyri, Oriweira 'jawa pyri. A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau mukũjamũ oree:

²—Pe'je pejewau pejekwapa je renune pejewau pejewaẽma iruupeuwara amunawa upe. Pejesouwe nipo pẽẽ kawaru'i mũ resaka. Nuatai we nipo 'gã amũ i'arimũ. A'ea ki perut iamoiã jee— 'jau Jejuĩ 'ga oree. ³—“Ma'eramũ te peko ee?” pejejeupe 'gã 'eramũ ki “Janejara 'ga te e'i oree ko: Kawaru'ia perut jee ra'ne, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri pẽ nupe nũ”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau 'ga oree.

⁴Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga amũ upe ee rakue:

⁵“Pe'je Jerusareg ipewara 'gã nupe: ‘Owaẽm futat pẽ'wyriararete 'ga ra'e.

Ipota'wa ma'e 'ga. Kawaru'i aranuamueuu 'arimũ 'ga ruri akou', pe'je ki Jerusareg ipewara 'gã nupe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Sakari 'ga upe rakue. A'eramũ Jejuĩ 'ga ore mũ monou kawaru'i rerurukaa ojeupe.

⁶A'eramũ 'gã awau 'ga 'eawer imũ etee erua 'ga upe. ⁷A'eramũ 'gã kawaru'i rerua ta'yra reewe 'ga upe. A'ere 'ga amũ opiara mosoka imonou kawaru'i 'arimũ Jejuĩ 'ga apykawamũ. A'ere 'gã kawaru'i pyyka Jejuĩ 'ga upe 'ga apykawamũ. A'eramũ Jejuĩ 'ga awau Jerusareg ipe kawaru'i 'arimũ. 'Ga remimuleramũ ore arawau 'ga rupi. ⁸Kwaiwete 'gã awau u'jana 'ga renune opiara mososoka, imonou pe rupi imogyau 'ga kwapawamũ. 'Ga ree oporomutaawa resaukaawamũ 'gã iapou. Pinowa nanẽ 'gã imonou pe rupi 'ga kwapawamũ.

Ymã 'gã aipo apou 'wyriararete upe rakue, 'ga ree ipojejuka resaukaawamũ rakue. A'eramũ 'gã a'eramũ iapou Jejuĩ 'ga upe.

—'Ga nipo ako 'wyriaramũ 'awamũ janee— 'jau 'gã ajaupe numiamũ.

⁹'Ga renune oo ma'e 'gã wafukaita 'ga rewiri oo ma'e 'gã netee:

—Au'je katu te 'ã Janeruwarete 'ga resageayramũ janee. Ene 'ã 'ga remimurera futat. Ene 'ã ore'wyriar ymanera juapyreramũ, Davi 'ga juapyreramũ. Janeruwarete 'ga ojejuka esage ene ree. A'eramũ ene eku'iramũ ekou. Janeruwarete 'ga 'ã esage oree. Ene 'ga 'ã ene mua oree— 'jau 'gã wafukaita Jejuĩ 'ga upe.

Arawau orowaẽma Jerusareg ipe. ¹⁰Jerusareg ipe Jejuĩ 'ga reserauwe peuwara 'gã aku'iaiwamũ 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Awỹja te 'agamũ?— 'jau peuwara 'gã ajaupe.

¹¹A'eramũ Jejuĩ 'ga rupi oo ma'e 'gã 'jau 'gã nupe:

—'Agamũ futat Jejuí 'ga, Nasare pe waranup ma'efera 'ga, Garireja ywy pewarera 'ga. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga futat— 'jau 'gã 'gã nupe.

Wyra me'egara 'gã mũ'ëawet

(Maku 11.15-19; Luka 19.45-48; Juã 2.13-22)

¹²Jerusareg ipe owaẽmawe Jejuí 'ga ojypa kawaru'í awi. A'eramũ 'ga awayayau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe wemimu'eramũ ore retee. Irãã'ã wyra me'egara 'gã jemogyramũ. A'eramũ Jejuí 'ga amara'neramũ 'gã nee:

—Pe'je pejewau peje'jãu 'aw awi. Nawyra me'egawa rui te 'ã. Jeruwarete 'ga mogytaawa te 'ã 'oga. 'Au futat jane ruri jareporogytau 'ga upe. A'ere 'ã pẽẽ nanarui pereko. Pemÿi wyra me'egawamũ etee. Pejejeymawa etee 'ã pẽẽ erua ime'ega erupa 'ga mogytaawa 'oga pype— 'jau 'ga 'gã nupe.

Wyra muara 'gã nanẽ 'ga imũ'jãu jui nũ. A'eramũ 'ga ka'aranũũ mojoy'ruara 'gã 'yjepana monou imuewiwya imojerepa 'gã nui. Aipo ka'aranũũ mojoy'ruara 'gã kwe pewara 'gã ka'aranũũ mojoy'rau ajaupe. A'eramũ Jejuí 'ga 'gã 'yjepana monou imuewiwya imojerepa 'gã nui. Ka'aranũũ monou imomopomopoa 'gã nui. Pykau me'egara 'gã kanawaa nanẽ 'ga imojerepa nũ. ¹³A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: "Agamũ jemogytaawa 'oga futat. 'Au futat 'gã nuri oporogytau jee", 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere 'ã pemÿi wyra me'egawamũ etee. Pejejeymawa me'ega pejejaupe pejejeymawa repy rowoupia ekoete 'ã pejejupa 'au pejejaupe. Ma'eramũ pẽẽ 'ga mogytaawa 'oga mÿina pejemunarũawamũ etee 'ũ?— 'jau 'ga 'gã nupe, 'gã mũ'jãu jui.

¹⁴'Ga mogytaaw ipe Jejuí 'ga rekoramũ kwaiwete ojero'wu ma'e 'gã 'ua owaẽma 'ga upe. Eae'em, iteu ma'e. Mĩmera 'gã 'ua owaẽma Jejuí 'ga upe. A'eramũ 'ga 'gã katu'oka.

¹⁵Jejuí 'ga remiapofera resakawe kunumĩ 'gã amũ wafukaita:

—Eneresage futat. Ene 'ã ore'wyriar ymanera juapyreramũ, Davi 'ga juapyreramũ— 'jau kunumĩ 'gã wafukaita Jejuí 'ga upe.

Mainana 'gã nanẽ Jejuí 'ga remiapofera resaka nũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee. A'etea 'gã imara'ne Jejuí 'ga ree aipo kunumĩ 'gã 'e renupawe. ¹⁶A'eramũ 'gã 'jau Jejuí 'ga upe:

—Nereenuwi nipo kunumĩ 'gã 'ea ki sa? "Ene 'ã Janeruwarete 'ga remimurera" 'gã 'ea ki sa?— 'jau 'gã Jejuí 'ga upe.

—Aenup futat je te'ama— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pẽnea'ar iki 'ga amũ remikwasiarer are. Janeruwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are 'ga amũ ikwasiaa rakue: "Kunumĩ 'gã nupe Janeruwarete 'ga ene muorywukari, oy popewara 'gã neewe futat. 'Ene te 'ã eneresage' 'ea 'ga 'gã mu'eukaa", 'jau 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue. Pẽnea'ar iki ee— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

¹⁷A'eramũ 'ga awau 'gã nui nũ. 'Ga remimu'eramũ nanẽ ore arawau 'ga rupi nũ. Petani 'jaw ipe ore arawau orosea.

Y'wa 'ywa upe Jejui 'ga 'eawet
(Maku 11.12-14, 20-24)

¹⁸Ai'iwe ore arawau orojewya Jerusareg ipe nũ. Arawaw ipe Jejui 'ga opy'arayparamũ akou. ¹⁹A'eramũ 'ga y'wa 'ywa repejãna. Peyse pe u'at ma'e repejãna i'a rekaa akã are, figu 'jawa rekaa akã are. A'ere nitywi i'a ee. Oowa etee esaka akã are. A'eramũ 'ga 'jau 'ywa upe:

—Au'je katu katu ki e'a re 'awa y'wa 'ywa mũ— 'jau 'ga y'wa 'ywa upe.

Aipo 'ga 'e ppyrauwe wakã oypiwamũ amanũmũ osiniga. ²⁰Esakawe ore 'ga remimu'eramũ oroporesagamũ ee.

—Kuu. Kamēsiete nipo imanũ osiniga ki sa— 'jau ore arajaupe esakawe. —Ma'eramũ sipo oypiwamũ erujewi 'wei?— 'jau ore arajaupe.

²¹A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—Pënea'ar iki je'eawer are. Je rerowiar ire nanë pejejemiapoe'ema peapo je 'jawe nũ. 'Ywa nipo pëe imosinigukaa je 'jawe je rerowiar wywypiramũ— 'jau 'ga oree. —Wwytyra miamũ futat nipo pëe imojepe'aukaa tenaw awi imonou 'yë'ë rypyter ipe imyina. “Ekwap 'aw awi 'yë'ë rypyter ipe e'yina”, ojeupe pëe 'eramũ nipo awau pë'eawer imũ etee futat— 'jau Jejui 'ga oree. ²²—Je rerowiar ire Janeruwarete 'ga mama'e monou pë nupe, “Mama'ea emut amũ oree”, ojeupe pëe 'eramũ— 'jau Jejui 'ga oree, Jerusareg ipe arawaw ipe.

“Awÿja rer imũ te erejot?” Jejui 'ga upe 'gã 'eawet
(Maku 11.27-33; Luka 20.1-8)

²³Jerusareg ipe orowaëmawe Jejui 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ore retee. Peu wekwaw ipe Jejui 'ga ojeypyriwara 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. 'Gã mu'jau mainana 'wyriara 'gã 'ua judeu 'gã 'wyria'ri 'gã netee oporonupa ee 'ga upe:

—Awÿja rer imũ te erejot rakue? Awÿja pãjë mũ te mama'ea ereapo? Awÿja te ene mut oree rakue?— 'jau 'gã 'ua oporonupa ee Jejui 'ga upe.

²⁴A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je ajee pëe na'ne imome'wau jee 'ũ. Tejeupe pëe imome'u re je nanë tajemome'u pë nupe 'jau nũ— 'jau etee 'ga 'gã nupe. ²⁵—Awÿja je'eg imũ ajee Juã Batista 'ga ruri ae pymiãu 'y pe rakue 'ũ? Jarejuwarete 'ga je'eg imũ te 'ga ruri rakue? Kũima'e 'ga amũ je'eg imũ te ra'u nũ?— 'jau Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe u'ama.

A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'ja sa'e te jane 'ga upe?— 'jau 'gã ajaupe etee futat. —“Jarejuwarete 'ga je'eg imũ 'ga ruri”, ojeupe jane 'eramũ te 'ga 'i janee nũ a'i kũi, “A'etea neperowiari 'ga”, 'ga 'i janee nũ a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe. ²⁶—“Kũima'e 'ga je'eg imũ 'ga ruri”, jane 'eramũ te tekotee 'gã jane apisi etee ita pyu nũ a'i kũi. “Juã 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat janee”, e'i 'gã jepi. A'eramũ nipo 'gã aipo jane 'eramũ amara'neramũ jane ree ne nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

27 A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Norokwaawi ore Juã 'ga muarera 'ga nũ'ũ— 'jau 'gã o'meramũ 'ga upe.
A'eramũ Jejui 'ga nanẽ 'jau 'gã nupe nũ:

—A'eramũ je nanẽ temuarera 'ga mome'wawe'em pê nupe nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Mukũja 'ga ra'yra 'gã

28 A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Morogyta je amome'u amũ pê nupe. Maran te pênea'at pejemogyau ee? Kũima'e 'ga amũ mukũi 'ga ra'yra. A'eramũ 'ga 'jau tuwi ma'e 'ga upe: “Ekwap eporowykyau ko pe jee 'awamũ, kisit”, 'jau 'ga 'ga upe. 29 A'ere nipo 'ga 'i 'uwa 'ga upe: “Naani. Nooi je. Najeporowykyweri je enee ko pe 'awamũ”, 'jau 'ga 'uwa 'ga upe. A'ere nipo anure 'ga 'arasigamũ 'uwa 'ga upe u'eawer are. A'eramũ nipo 'ga awau anure oporowykyau 'ga ko pe akou. 30 Ajepeja wa'yra 'ga upe nanẽ nipo 'ga 'jau nũ: “Ekwap eporowykyau jeko pe, kisit”, 'jau nipo 'ga wa'yra 'ga upe. A'eramũ 'ga ra'yra 'ga 'jau 'ga upe: “Nai'i. Too teporowykyau enee 'jau”, 'jau nipo 'ga 'uwa 'ga upe. A'ere 'ga nooi futari— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

31—Maranuara te 'ga ra'yra 'ga wapo mama'ea 'uwa 'ga remifutar imũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Tuwi ma'e 'ga.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat ere poromũ. A'eramũ je 'jau pê nupe: Nia'wryi agawewi 'wryiararete 'ga upe ka'aranũ ppykara 'gã, kũjãmene'ema 'gã netee. Nuerowiari futari 'gã Jarejuwarete 'ga rakue. A'etea 'gã jẽmĩ je rerowiat ajemogyau 'awamũ. Tejerowiamũ je 'gã tywera moia 'gã nui. A'eramũ nipo 'gã awau ywag ipe ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri. A'ere 'ã pêẽ naani. “Jarejuwarete 'ga ore aruerowiat arajemogyau”, 'jau futat te 'ã pêẽ pejemogyau numiamũ. A'ere 'ã naje rerowiari pejepe pejemogyau. A'eramũ nipo pêẽ pejewawe'em ywag ipe. 32 Juã Batista 'ga 'ã pê mul'jau agawewi Jarejuwarete 'ga remifutar are rakue. “Pe'je pejepoia pejetywer awi. Au'je ki mama'e tywera apo re. Mama'e esagea etee futar iki peapo Jarejuwarete 'ga remifutar imũ”, 'jau 'ga 'ã pê nupe rakue. “A'eramũ 'ga pê mogyau wemiayuwamũ”, 'jau 'ga 'ã pê nupe rakue numiamũ. A'ere 'ã neperowiari 'ga 'eawera rai'i. Ia'wrye'ema 'gã etee 'ã 'ga rerowiaa rai'i, opoia otywer awi rai'i. A'eramũ 'ã Janeruwarete 'ga 'gã mogyau wemiayuwamũ. A'ere 'ã neperowiari 'ga. Ia'wrye'ema 'gã otywer awi 'gã poira resag ire miamũ 'ã pêẽ 'ga rerowiare'ema pejemogyau rai'i— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Ko raaran a'wrye'ema 'gã (Maku 12.1-12; Luka 20.9-18)

33 A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Peapyaka jeje'eg are. Mama'e mü je amome'u pẽ nupe, pẽ mu'jawamũ ee pẽ mueapyoawamũ— 'jau 'ga 'gã nupe. —Kũima'e 'ga amũ y'wa 'ywa rakã otym oko pe, uwa 'jawa 'ywa rakã otym oko pe. Kwaiwete 'ga uwa rakã tyma. A'ea tee futat 'ga ityma ipype. A'eramũ 'ga oko osõu. A'ere 'ga y'wa apikawa apou. Y'wa tyarũnamũ 'gã iapikau y'wayramũ. A'eramũ futat 'ga y'wa apikawa apou. A'ere 'ga 'og ywate apou iaarana 'ga upe. A'eramũ 'ga 'gã amũ monou oko raaranamũ imỹina ojeupe. “Y'waa mü jema'ea futat. Emyreramũ te aje pẽma'e futat pẽporowykyawera repya futat”, 'jau ijara 'ga 'gã nupe. A'ere 'ga awau watau 'gã nui. A'eramũ 'ga namutamutat awau akou muku 'gã nui. ³⁴Y'wa tyarama upe iwaẽmauwe ijara 'ga wemiayuwa 'gã amũ monou oma'ea uwa 'a piaramũ. ³⁵A'ere ko raarana 'gã 'gã pyygi etee 'gã nerekou tyweaete. 'Ga amũ 'gã inupãnupãu etee. 'Ga amũ 'gã ijukau etee. 'Ga amũ 'gã ijukau ita pyu. ³⁶A'eramũ ko jara 'ga wemiayuwa 'gã monou kwaiwete. A'ere ko raarana 'gã nãñewẽjẽmĩ 'gã nerekoĩ nũ 'gã pyygi etee 'gã apisau. ³⁷A'eramũ ko jara 'ga 'jau ojeupe: “Teja'yra 'ga pa je omono kwy. 'Ga nipo 'gã opojeup re'ã. Jera'yra 'ga ree nipo 'gã pojyramũ re'ã”, 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

³⁸—A'eramũ 'gã 'ga ra'yra 'ga resakawe 'jau ajaupe: “Wa'yra 'ga 'ga amut y'wa piaramũ ra'e. 'Ga futat 'uwa 'ga py'rau ko jaramũ 'uwa 'ga manũ re. A'eramũ jane 'ga jukau jui. A'eramũ janema'ea futat koa 'ga ruwa 'ga manũ re kũĩ”, 'jau nipo 'gã ajaupe. ³⁹A'eramũ 'gã 'ga pyyka 'ga rerawau enuẽma ko awi 'ga jukau— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁴⁰A'eramũ Jejui 'ga oporonupa ee mainana 'wyriara 'gã nupe:

—Maran sipo ko jara 'ga wa'yra jukaarera 'gã nerekoĩ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴¹A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—'Ga futat oo ko raarana 'gã apisau nũ'ũ. A'ere nipo 'ga 'gã amũ monou 'gã py'rau oko raaranamũ nũ. Aipo 'gã te nipo y'wa mono ijara 'ga upe y'wa tyarama rupi— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴²A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—A'jea futat pe'je poromũ. Pẽnea'ar iki 'ga amũ remikwasiarer are. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amũ upe rakue:

“Mĩa ita nia'wyrui ra'e, 'jau nipo itaoga apoara 'gã ajaupe, ita monou imomoa ajauĩ.

A'ere nipo 'ga amũ aipoa ita eroyrũmyrera ita pyygi etee imonou imỹina tenawera pype 'oga ppywotypawamũ.

Janeruwarete 'ga imỹjukaa 'gã nupe rakue.

A'eramũ 'ga remiapofera wesageayramũ futat ore”,

'jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are inuga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴³—A'jea futat je 'i. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga Israeu juapyreramũ pẽ mũ'ẽi wemiayuwamũ rakue. A'ere 'ã nepeenuwi futari 'ga. Nepefutari 'ga peje'wyriarareteramũ. A'eramũ nipo 'ga wenupara 'gã mogyau wemiayuwamũ pẽ py'rau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁴—'Ga amũ nipo u'aa ita 'arimũ. A'e 'ga open futat. A'ere 'ga amũ 'arimũ ita 'ar ire a'e 'ga

ku'ljo'jogi futari. Nan tee futat Janeruwarete 'ga oje'ega renupare'emamũ pẽ nereko tyweretei— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁵'Ga je'ega renupawe mainana 'wyrriara 'gã fariseu 'gã netee 'Jau ajaupe: —Mama'e mũ mome'uramũ 'ga 'i janee poromũ— 'Jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã amara'neramũ akou 'ga ree. ⁴⁶A'eramũ 'gã oporopyygiweramũ 'ga ree. A'ere 'gã kyjei mytuna 'gã nui.

—“Jejui 'ga te 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wararetea ra'e”, 'Jau 'gã ajemogyau ajaupe. A'ere nipo 'gã jane apisi etee Jejui 'ga jane ipyygamũ— 'Jau 'gã ajaupe, okyjau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nui.

Maraka pe imo'wy'wyrirera 'gã

(Luka 14.15-24)

22 ¹Mama'e mũ Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe 'gã mu'Jau nũ:

²—Morogyta mũ je amome'u pẽ nupe pẽ mu'Jawamũ Tejuwarete 'ga rerowiaara 'gã nee. Janeruwarete 'ga 'ã 'wyrirarete 'ga 'jawe janee— 'Jau 'ga 'gã nupe. —Sã'ã 'wyrirarete 'ga maraka apoa wa'yra 'ga remirekoramũ. Kwaiwete 'ga 'ã kumi apoukaa wemiayuwa 'gã nupe.

³Erojyw ire 'ga 'Jau wemiayuwa 'gã amũ nupe: “Pe'je pejewau 'gã nupe kwe pe, jeremimo'wy'wyrera 'gã nerua jee”, 'Jau 'ga 'gã nupe 'gã monou kwe pe. A'ere 'wyrriara 'ga remimo'wy'wyrera 'gã nioweri maraka pe. ⁴A'eramũ nipo 'wyrriara 'ga amumera 'gã wemiayuwa 'gã monou wemimo'wy'wyrera 'gã nupe. “Pe'je jeje'ega rerawau 'gã nupe. ‘Pe'je pejejua pejemim'waa ore pyri, e'i 'ga pẽ nupe ko. Kwataua je aapisiukat ai'i. A'eramũ je eyrukaa 'gã nupe. A'eramũ pẽẽ pejejua pejemim'waa ore pyri, e'i 'ga pẽ nupe ko', pe'je ki 'gã nupe”, 'Jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe oje'ega rerawaukaa— 'Jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁵—A'eramũ 'ga remiayuwa 'gã awau 'ga remimo'wy'wyrera 'gã nupe. A'ere 'gã ojeupe aipo 'gã 'eramũ 'gã 'i etee 'gã nupe: “Naani. Najeoweri je”, 'Jau etee 'gã 'gã nupe. A'eramũ 'gã awau etee oporowykyau 'gã nui. ⁶Amumera 'gã 'wyrriara 'ga remiayuwa 'gã pyyka inupãnupãu 'gã apisau. ⁷A'eramũ 'wyrriara 'ga amara'neramũ akou 'gã nee. A'eramũ 'ga 'gã amũ monou wemiayuwa 'gã apisara 'gã apisau. 'Gã apisi re 'gã 'gã 'wyrriara 'gã 'gã 'wyrriara 'ga wemiayuwa 'gã amũ nenüina nũ. “Mama'ea ako je aapo maraka are ko numiamũ. A'ere 'ã jeremimo'wy'wyrera 'gã nia'wyrri futari. ⁹A'eramũ pẽẽ pejewau 'gã 'wyrarete rukawõ'õ rupi ajemogy ma'e 'gã mo'wy'wya jemaraka are”, 'Jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹⁰—A'eramũ 'ga remiayuwa 'gã awau amunawarete rukawõ'õ rupi ajemogy ma'e 'gã majatykau erawau werekwara 'ga maraka pe. Esage ma'e 'gã 'gã erawau ia'wyre'ema 'gã netee. 'Gã waẽmauwe 'wyrriara 'ga remiayuwa 'ga amũ taity esage monou imunewukaa 'gã nupe. A'eramũ 'gã awau ojejaga 'wyrriara 'ga roga matyneema. ¹¹Poje 'wyrriara 'ga 'ua ajatyka ma'e 'gã nesaka. A'eramũ 'ga taity esage rerekware'ema 'ga resaka. ¹²A'eramũ 'ga 'Jau 'ga upe: “Ma'eramũ te neremunewi taity esagea?” 'Jau 'ga 'ga upe.

—Taity esage rerekware'ema 'ga noje'egi 'ga upe.

13—A'eramũ 'wyrriara 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe: “Pepyyk 'ga, 'ga po faa 'ga py faa 'jau. A'ere pẽẽ 'ga monou imomoa ukupepe. Ypytunaiwa pype pẽẽ 'ga momoa. Peu ajemogyaw ipe nipo 'ga waemamũ akou wa'jywa mokãina akuwa rerekou”, 'jau 'ga 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

14—Aipoa morogyta je amome'u pẽ nupe, pẽ mu'jau Jarejuwarete 'ga remiayuwarete 'gã nee. Mytuna 'gã nupe Jarejuwarete 'ga 'i: “Tejerowiar ire je pẽ mogyi tejemiayuwamũ”, 'jau 'ga mytuna 'gã nupe. A'ere inãinãni'ĩ etee 'gã 'ga rerowiari. A'eramũ 'ga inãinãni'ĩ etee 'gã mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga upe fariseu 'gã 'eawet
(*Maku 12.13-17; Luka 20.20-26*)

15 A'eramũ fariseu 'gã amũ awau 'ga wi.

—Siesak Jejui 'ga ra'ne 'jau— 'jau 'gã ajaupe. —Tesirũgatu 'ga rekoramũ sipyyk 'ga 'jau. 'Gã amũ simono imoporogytaukaa 'ga upe ra'ne 'jau. Morogyta 'gã nupe imowuwuramũ sipyyk 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

16 A'eramũ 'gã wemimu'e 'gã amũ monou Jejui 'ga upe imoporogytaukaa. Erote 'ga remiayuwa 'gã amũ netee Jejui 'ga upe 'gã monou imoporonuwukaa ee:

—A'jea futat 'ã ereporogyta a'jeteetewi— 'jau 'gã 'ga upe. —Nereporogyta ekoetei futari te 'ã. A'jea futat 'ã erejeka pãwẽ pãwẽ ae ree. A'jea futat te 'ã ore mu'e ape mama'e are. Eneje'eg are 'gã amũ oporenuwiwere'emamũ agawewi. A'ere 'ã mama'e a'jea etee eremome'u— 'jau 'gã oporonupa 'me Jejui 'ga upe. 17—A'eramũ ene 'awamũ 'jau ore: Jane 'ã judeua. Simono te jane ka'aranũña 'wyrriararete 'ga upe, Sesa 'ga upe? Naani te ra'u nũ?— 'jau 'gã 'ga upe. —Najudeu arũi te 'ã 'wyrriararete 'ga. Tapy'yĩ amuteea te 'ã 'ga. Romanũa te 'ã 'ga. A'etea te jane simepy 'ga?— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

18 A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. “Jeje'ega renupa 'gã nuri numiamũ. ‘Siesak 'ga mama'e mũ momo'ua sigaty jarejee 'jau' e'i 'gã jee numiamũ”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepeporonuwi tee pejejua ee jee. “Simowuwut ekoete jarejaupe 'ga 'eawera jarejaupe 'jau”, pe'je te jee— 'jau 'ga 'gã nupe. 19—Ka'aranũũ ywope'ia pemut amũ jee ra'ne, Sesa 'ga mepyawa mũ jee ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã amũ imonou 'ga upe.

—Kweramũ ajee 'wei— 'jau 'ga imonou 'ga po pe.

20 A'eramũ Jejui 'ga ka'aranũũ ywope'i resaukaa 'gã nupe:

—Awỹja ra'agawa te 'up ee? Awỹja rera ajee 'awamũ 'up ee nũ'ũ?— 'jau 'ga esaukaa 'gã nupe.

21—'Wyrriararete 'ga ma'ea futat— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Ga ra'agawa rerekwara 'ga ma'ea futat. A'eramũ pẽẽ imonou 'ga upe etee futat. A'ere Jarejuwarete 'ga mama'ea pemono 'ga upe etee futat—'jau 'ga 'gã nupe.

²²A'e renupawe 'ga upe ee oporonup ma'efera 'gã oporesagamũ etee 'ga ree: —Kuu. I'akwaap 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã awau 'ga wi.

Oferap ma'e are 'gã mu'eawet
(*Maku 12.18-27; Luka 20.27-40*)

²³Ko'iko'i satusu 'gã amũ 'ua oporogytau Jejui 'ga upe ee nũ. Aipo 'gã e'ĩ ajaupe: “Amanũ re ae noferawu'jawi nũ. Amanũmũ ae teepawamũ ywawuje futat”, 'jau agawewi satusu 'gã ajaupe jepi. A'etea 'gã 'ut oporonupa ee Jejui 'ga upe. ²⁴A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—“Moromu'jara 'ga”, e'ĩ 'gã enee jepi. A'eramũ ene ore mueapyou katu mama'e are. Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Kũima'e 'ga amũ nipo amanũ wa'yre'emauwe. A'eramũ nipo 'ga manũ re 'ga rewirera 'ga 'ga remirekofera ẽẽ rerekou. A'eramũ nipo 'ga aja'yrapyau ẽẽ pype. A'eramũ nipo 'ga ra'yr ypy 'ga amanũ ma'efera 'ga ra'yre'era 'jawe futat”, 'jau 'ã Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁵A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe nũ:

—A'ere nipo kũima'e 'ga amũ 'ga ra'yra sete. A'eramũ nipo u'at ypy ma'efera 'ga kũjã mũ rerekou. A'ere nipo 'ga wa'yre'emauwe 'ga manũ jui. A'eramũ wemireko ẽẽ reja wewirerera 'gã nupe. ²⁶A'eramũ nipo imanũ re a'e rewirerera 'gã amũ ẽẽ rerekou ipy'rau nũ. A'ere a'ea nanẽ imanũ nũ wa'yre'emauwe nũ, ẽẽ reja wewirerera 'gã nupe nũ. A'eramũ nipo 'gã ojopy'rapy'rau etee ẽẽ ree, ajamanũnamũ. A'ere 'gã nata'yri'ĩ futari ẽẽ pype. ²⁷Ojee 'gã jomoypaw ire nipo ẽẽ nanẽ amanũmũ nũ. ²⁸A'eramũ nipo 'ga ae moferapawa 'ara rupi manamũ sipo ẽẽ menaretea?— 'jau 'gã Jejui 'ga upe. —'Gã juejue futat ẽẽ wereko kũi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

²⁹A'eramũ Jejui 'ga aipo ojeupe 'gã 'eramũ 'jau 'gã nupe:

—Pẽ'me awi. Nanarũi. Nepẽneapyoi Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are ra'e. 'Ga pãjẽa nanẽ 'ã pẽẽ ikwaape'ema ra'e nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁰—'Au etee te 'gã nemirekoramũ kũi. A'ere 'gã oferaw ire naemirekou'jawi kũi. Ywagipewara 'gã 'jawe etee futat 'gã jemogyi. Niporerekoweru'jawi 'gã kũjã are. Kũjãmera 'gã nanẽ omenariwere'emamũ futat nũ kũi, kũima'e 'gã 'jawe etee futat nũ kũi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ^{31,32}—Nepẽneapyoi nipo Jarejuwarete 'ga 'eawer are. Ymã te 'ã 'ga 'ĩ rakue: “Je te 'ã 'gã Nuwaretea ako. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mĩmera 'gã Nuwaretea je ako”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa rakue. 'Gã manũ re 'ga poromũ 'jau rakue. A'ere 'gã 'aga namanũ futari, atepawe'emamũ futat 'gã 'aga. A'eramũ Janeruwarete 'ga poromũ 'jau Moisesi 'ga upe. 'Gã 'aga

tywe'em ire amunipo 'ã 'ga aipo ne'ia'uweri Moisesi 'ga upe. Ako ma'e 'gã nupe etee te 'ga aeruwamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

³³Aipo 'ga 'e renupawe mytuna 'gã oporesagamũ etee 'ga ree.

—Kuu. Nomoryteea'uweri futari ae 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

Janeruwarete 'ga 'eaweraretea
(*Maku 12.28-34; Luka 10.25-28*)

³⁴Aipo ojeupe 'ga 'eramũ satusu 'gã ajemogyau etee futat.

Noporonuwu'jawi futari 'gã ee 'ga upe nũ. A'eramũ fariseu 'gã amũ 'jau ajaupe: “Satusu 'gã noporonuwu'jawi futari ee 'ga upe nũ”, 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'ga amũ awau oporonupa aipo 'ga 'eawer are Jejui 'ga upe.

³⁵Moisesi 'ga je'eager are moromu'jara 'gã poromũ awau oporonupa Jejui 'ga 'eawer are 'ga upe: “Je pa 'ga omorytee kwy”, 'jau 'ga ojeupe numiamũ.

³⁶A'eramũ 'ga poromũ awau oporonupa 'ga 'eawer are 'ga upe: —Ene te 'ã ore mu'e ape Jarejuwarete 'ga ree. A'ere 'ã kwaiwete

Janeruwarete 'ga u'eawera kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue.

Maranuara te ajee 'ga 'eaweraretea?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

“Tomojenosĩ Jejui 'ga 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe numiamũ.

A'ere Jejui 'ga ikwaawi futari ojee. “Tamu'akwaawukar eme 'ga, e'i 'ga jee numiamũ”, 'jau Jejui 'ga ojeupe. A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

³⁷—“Je te 'ã Pëjararetea. Pëporomutat je ree pejeptytuna 'gã apyraapa”, e'i 'ã Janeruwarete 'ga pë nupe rakue. “Mama'ea peapo jee, jeremifutar imũ. Pejejea'aramũ pejejemogyau je ree 'gã nee pejejea'ara apyraapa. Aipo aporamũ nipo pejeporomutaramũ je ree”, e'i futat Janeruwarete 'ga pë nupe— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³⁸—Aipoa te 'ga 'eaweraretea— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³⁹—Ajepeja 'ga 'eaweraretea nanë nũ. “Pëporomutat pejejepyriwara 'gã nee pejejee pejeporomutara 'jawe”, e'i 'ga 'ã ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁴⁰—Aipoa 'ga remikwasiarera renupara 'gã wenup katu katu 'ga remikwasiarera ajemogyau. Ajepeja 'ga remikwasiarera moromu'jau ajuee aejejuka esage are etee futat. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã nanë oporomu'jau aipo are nũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyret
(*Maku 12.35-37; Luka 20.41-44*)

⁴¹Ojee fariseu 'gã jatykaramũ Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe:

⁴²—Maran te pëneapyo Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ree? Awÿja juapyrera te 'ga?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Davi 'ga juapyrera 'ga— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

⁴³—Ma'eramũ sipo ajee Janeruwarete 'ga 'Agesagea Davi 'ga mu'eukari “Jejara 'ga” 'ga mu'eukari ajuapyrera 'ga upe? ⁴⁴Ymã te 'ã Davi 'ga ka'arana kwasiari 'ga ree rakue:

“Jeruwarete 'ga 'jau Jejararete 'ga upe rakue:
 ‘Eapyk 'au je pyri. Je 'jawe futat ene.
 Enepājēretea je 'jawe. A'eramū ene eapyka je yse katy.
 Anure nipo je ene mogoi 'wyraramū 'gã nupe najuejue etee futat.
 Ene ree iporomutare'ema 'gã 'arimū je ene magwawukari.
 A'eramū ene je iapoe'emauwe eapyka 'au je yse katy', 'jau 'ga
 Janejararete 'ga upe”,

'jau Davi 'ga ikwasiaa rakue— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe. ⁴⁵—Janeruwarete
 'ga remimurera 'ga ree 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ma'eramū sipo ajee
 'ga 'i, “Jejararete 'ga”, 'jau ajuapyrera 'ga upe nū— 'jau Jeju 'ga 'gã nupe.
⁴⁶Aipo 'ga 'e renupawe 'gã ajemogymogyau etee futat. Ojenosou 'gã 'ga
 wi. A'eramū 'gã oporonuwu'jape'ema ee 'ga upe.

Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat
 (Maku 12.38-40; Luka 11.39-52; 20.45-47)

23 ¹A'eramū Jeju 'ga oje'ega wemimu'eramū oree, mytuna 'gã nupe
 we futat:

²—Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã weapyoramū Moisesi
 'ga remikwasiarer are fariseu 'gã netee. ³A'eramū ki pēē 'gã je'ega renupa
 etee futat 'gã pejemu'eramū. A'eramū ki pēē mama'e apou 'gã pejemu'eawer
 imū etee futat. A'ere kasi pejemu'e 'gã nemiapo are ne. Nuapoi futari 'gã
 pē mu'eawer imū mama'ea. A'eramū pēē pejejemu'jawe'em 'gã nemiapo
 are. ⁴“Nan iki peapo”, 'jau nipo 'gã pē nupe numiamū. A'ere nipo 'gã nepē
 poari mama'e apo are u'eawer imū. ⁵Tekotee 'gã nupe ojesaukaawamū te 'gã
 mama'e apoi. “Je te 'ã a'jea futat
 kūima'eteetea”, 'jau nipo 'gã ajaupe.
 A'eramū nipo 'gã mama'e apou ekoete
 ajemogyau ojesaukaawamū 'gã nupe.
 “Tiporesagete 'gã je ree 'jau”, 'jau nipo
 'gã ajemogyau. Jane 'ã kūima'eferamū
 juejue Jarejuwarete 'ga je'ega kwasiaa
 ka'ara'nī pe ree. A'eramū jane
 imonou yrū'i'i pype ifaa jareakag are.
 A'eramū jane jarejeapykag are erekou,
 jarejwaypy are nanē erekou nū.
 A'ere 'ã fariseu 'gã imonoi yrūūū pype.
 Aipo 'gã erekou ifaa imyina weapykag
 are, ojywa are 'jau. “Tiporesak 'gã ore
 ree 'jau kwy”, 'jau 'gã 'ã ajemogyau.
 “Gã te a'jea futat Jarejuwarete 'ga
 ree iporomutarete ma'ea ra'e, te'i 'gã
 janee jane resaka 'jau”, 'jau 'gã akou

(Mateu 23.5)

ojeupe. Jane 'ã kũima'eramũ juejue taity pẽũ'i sireko jarejasi'y'warimũ. A'e pyu jane 'ã jareakaga au'jau Jarejuwarete 'ga upe jareporogytauwe. A'ere 'ã fariseu 'gã imopypireme'ytyra fukuĩ oma'ea. “Tiporesagete 'gã jane ree 'jau”, 'jau 'gã 'ã ajaupe. A'eramũ 'gã taity pypireme'ytyra fuku rerekou— 'jau Jejui 'ga oree.

6—Maraka apoaw ipe ojemi'waaw ipe nanẽ 'gã na'ne wẽjẽmĩ awau wapyka. Kũima'eteete 'gã apykaw ipe etee 'gã wapygiweramũ. Jarejatykaaw ipe nanẽ 'gã kũima'eteete 'gã apykaw ipe etee wapygiweramũ nũ. 7 Amunawa pyterimũ awaw ipe nanẽ 'gã kũima'eteete 'gã 'jawe wapeje'ega 'gã ifutaa. “Moromu'jara 'ga” ojeupe 'ga amũ 'eramũ 'gã aku'iramũ ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oree.

8—A'ere kasi pejemogy 'gã 'jawe ne. “Ga 'ã ore mu'jara”, 'gã mu'eukare'ema pejejeupe. Majepẽ tee tup ma'e 'jawe futat pẽẽ pejeju'jaju'jawe etee pejemogy. Majepẽ tee futat je pẽ mu'jaramũ— 'jau 'ga oree. 9—Kiapi'ni pe'je nanẽ kasi pejejuwe'ema 'ga amũ upe ne. Majepẽ tee Pẽnuwaretea. Ywag ipe ako ma'eramũ etee futat Pẽnuwaretea. 10“Ga nanẽ 'ã ore'wyriara”, 'gã amũ mu'eukare'ema nanẽ pejejeupe nũ. Janeruwarete 'ga remimureramũ etee te je pẽ'wyriaramũ je rekoĩ— 'jau Jejui 'ga oree. 11—A'jea futat je 'i. Pejejaupe mama'e apoaramũ pẽẽ eteete ma'ea Jarejuwarete 'ga upe. 12“Je te 'ã kũima'eteetea” 'jara Janeruwarete 'ga imogyau tywet. A'ere 'ga “Je nakũima'eteete arũ” 'jara 'gã etee 'ga mogyau kũima'eteeteramũ 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

13,14 A'eramũ Jejui 'ga 'jau fariseu 'ga nupe nũ, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe we futat:

—Pẽporiay'i pejejemogyau numiamũ. Esage ma'e 'jawe futat nipo pẽẽ numiamũ. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga pẽ nereko tyweri futari. Nepefutari te 'ã Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ pejejemogya. A'eramũ nipo pẽẽ 'ga remiayuwamũ 'gã jemogy futare'ema nanẽ nũ. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pẽ nerekou tyweaete— 'jau 'ga 'gã nupe.

15—Pẽporiay'i pejejemogyau numiamũ— 'jau Jejui 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe, fariseu 'gã nupe nanẽ 'ga 'jau nũ. —Kwe pe 'ã peo amunawa moymoyka kwe pewara 'gã amũ mu'jau pejejee etee. Pejejemiao are te 'ã pemu'e 'gã. A'eramũ nipo pẽẽ 'gã mu'jau pejejemiao are te. “Pe'je pejejemul'jau je ree”, 'jau nipo pẽẽ 'gã nupe numiamũ. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga wowase pẽ majatykaaw ipe nipo 'ga 'i pẽ nupe: “Je rerowiat 'me etee pejepe. A'eramũ pẽẽ pejea'wyre'emamũ jee”, 'jau nipo 'ga pẽ nupe, pẽ monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'eramũ nipo 'ga pẽ nee ojemu'e ma'efera 'gã nupe 'jau: “Je rerowiat 'me are etee pejemu'e. A'eramũ pẽẽ pejea'wyre'emamũ jee. A'eramũ je mama'eukwaawa rapyaw ipe pẽ momopoa”, 'jau nipo 'ga pẽ nee ojemu'e ma'e 'gã nupe, 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau 'ga 'gã nupe.

16—Pẽporiay'i futat pejejemogyau numiamũ. A'ere pẽẽ Jarejuwarete 'ga ree moromu'jat tyweramũ pejemogy. Nepẽneapyoi agawewi 'ga je'eg are. A'etea nipo pẽẽ 'gã mu'jau 'me ee— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Jarejuwarete 'ga mogytaawa renamũ je mama'e apoi enee 'e ekoete re nepeapoi futari mama'ea ee pejeparuapowere'emamũ”, 'jau pẽẽ 'gã nupe. “A'ere ki Jarejuwarete 'ga

mogytaawa pypiara ouru apopyrera renamũ je mama'e apoi enee peje'e re mama'ea peapo futat peje'eawer imũ. Kasi a'e pe pejemotywet Jarejuwarete 'ga upe ne, mama'e apoe'em ire ne", 'jau 'ã pẽẽ pejejemogyau pejejaupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁷—A'eramũ taetu nipo peje'akwaawe'emetyg etee te. Maranuara sipo esage ma'eramũ Janeruwarete 'ga upe? 'Ga mogytaawa tee esage ma'eramũ 'ga upe. Ouru apopyrera 'ui 'ga mogytaawa pype. A'eramũ wesageramũ 'ga upe. Omogytaawa pype tene'em ire amunipo 'ã 'ga naea'ari ee— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁸—“Jarejuwarete 'ga upe wyra rapyawa ruwamũ je mama'e apoi enee 'e ekoete re nepeapoi futari mama'ea peje'eawer imũ ee pejeparuapowere'emamũ”, 'jau pẽẽ pejejemogyau. “A'ere ki Janeruwarete 'ga upe jeremimonofera 'up wyra rapyawa 'arimũ 'e re mama'ea peapo futat peje'eawer imũ. Kasi a'e pe pejemotywet Jarejuwarete 'ga upe ne”, 'jau 'ã pejejemogyau 'gã mu'jau tywet. ¹⁹Peje'akwaawe'emamũ futat nipo pẽẽ pejejemogyau. Maranuara ajee esage ma'eramũ Janeruwarete 'ga upe? Mama'ea jane imyina wyra rapyawa 'arimũ Jarejuwarete 'ga upe imonopyramũ. A'eramũ 'ã wyra rapyawa i'arimũ 'up ma'e retee wesageramũ 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁰—“Janeruwarete 'ga upe wyra rapyawa ruwamũ je mama'e apoi enee” 'jaramũ pẽẽ i'arimũ 'up ma'e upe nanẽ futat pe'je poromũ nũ. ²¹“Jarejuwarete 'ga mogytaawa renamũ je mama'e apoi enee” 'jaramũ pẽẽ Jarejuwarete 'ga upe nanẽ futat pe'je poromũ. Omogytaawa pype futat 'ga reni. A'eramũ pẽẽ aipo 'jaramũ 'ga upe futat 'jau pejejemogyau aipo 'jaramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ²²—“Ywaga ruwamũ je mama'e apoi enee” 'ga upe 'jaramũ nanẽ Jarejuwarete 'ga renawa upe futat pe'je nũ. Ywaga ipe futat 'ga renawaretea. A'eramũ aipo 'jara 'gã 'ga renawa upe futat 'jau poromũ. 'Ga renawa renũinara 'gã Jarejuwarete 'ga futat wenũi. Wenawa 'arimũ futat 'ga reni. A'eramũ 'ga renawa renũinara 'gã 'ga futat enũina— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²³—Pẽporiay'i pejejemogyau numiamũ— 'jau 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe, fariseu 'gã nupe nanẽ nũ. —Pẽẽ 'ã esage 'me ma'ea te. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pẽ nerekou tyweaete petywer are. Nepekoarũi futari te 'ã 'ga upe. A'eramũ nipo 'ga pẽ nerekou tyweaete petywer are. Mama'ea pẽẽ imojo'oka pejepe 'jawe pejejeupe. Ko pypiara nanẽ pẽẽ imojo'oka nũ. A'eramũ pẽẽ majepeja monou Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ emyrera pẽma'ea. Kumi kasiga miamũ pẽẽ imojo'oka imonou Jarejuwarete 'ga upe. Nanuara te esage 'ga upe numiamũ. A'ere namia etee rui peapo. “Mama'ea pemojo'ok amũ imonou jee” 'ga 'eawera 'ã pẽẽ enupa. Aipoa pẽẽ iapoa Janeruwarete 'ga afutat. A'ere 'ã ajepeja 'ga 'eawera nepeenuwi futari. “Pejuereko esage ki” 'ga 'eawera nepeenuwi. “Pẽpota'wa esage ki pejejee” 'ga 'eawera nepeenuwi. “Pejejaupe peje'eawer imũ etee futat pẽẽ mama'e apou pejejaupe” 'ga 'eawer imũ jẽmĩ 'ã mama'e apowe'em— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Pejuereko esagea te esage Janeruwarete 'ga upe. 'Gã nee pẽpota'wa esagea nanẽ esage 'ga upe nũ” 'ea te esage ete 'gã upe. Mĩmera pẽẽ iapoa Janeruwarete 'ga afutarete. Peenupaw iki 'ga 'eawera 'ga je'ega— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁴—'Ga 'eawera jẽmĩ 'ã nepeapoi. A'eramũ 'ã pẽẽ 'ga 'eawere'ema jẽmĩ iapou— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

25—Pêporiay'i pejejemogyau numiamũ— 'Jau 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe, fariseu 'gã nupe nanẽ nũ. —Pêẽ 'ã esage 'me ma'ea te. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pê nerekou tyweaete pêtywer are. Sã'ã ae y'a kupe pireja futat numiamũ. A'ere 'ã ae waipy katy nokatu'logi. Nan tee futat 'ã pêẽ. Pêpira esageay futat numiamũ. Pejauk futat pejepiky'la awi numiamũ. A'eramũ 'ã pêpira ojekatu'oka futat numiamũ. A'ere pêywytera nia'wryi. Nepepoiri futari mama'e tywera apo awi— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe oporogytau 'ũina. 26—Pê'akwaawe'ema pê nereko, a'e je 'ã pê nupe jã'nũ'ũ. Janeruwarete 'ga 'ã pê katu'oga futaa numiamũ. Napêpira katu'og are tee rũi 'ga fueweramũ. Pêywytera katu'oga we futat 'ã 'ga afutat numiamũ. Pêporiay'i 'ã pejejemogyau numiamũ— 'Jau 'ga oje'ega moywyrafena 'gã nupe. —Pejetywer awi pepoir ire amunipo 'ã 'ga pê katu'logi. A'eramũ amunipo 'ã pêẽ pejejesageramũ pejejemogyau 'ga upe, a'e je 'ã tekou pê nupe— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

27—Pêporiay'i pejejemogyau numiamũ. Pêẽ 'ã esage 'me ma'ea te— 'Jau 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe. Fariseu 'ga nupe nanẽ 'ga 'Jau nũ. —A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pê nerekou tyweaete pêtywer are. Sã'ã teumera rupawa ita kwara. A'eramũ 'ã pêẽ ita pitupa ipitupawa parasiga pyu. A'eramũ 'ã 'I'arimũ etee okaturaturamamũ. A'ere 'ã ita kwara pype teumera nema ete. 28Nan tee futat pêẽ. Esage ma'e 'Jawe futat pejemogy numiamũ. A'ere mama'e tywera peapo, o'meramũ te pe'je pejejemogyau— 'Jau Jejui 'ga oje'ega moywyrafena 'gã nupe.

29—Pêporiay'i pejejemogyau numiamũ— 'Jau Jejui 'ga Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nupe, fariseu 'gã nupe nanẽ nũ. —Esage 'me ma'e ate pêẽ. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pê nerekou tyweaete pêtywer are. Pêypy 'gã 'ã Jarejuwarete 'ga mome'wara 'gã je'ega nuenuwi etee rakue. Ma'eramũ 'ã 'gã 'gã apisi rakue. A'eramũ 'ã pêẽ iapisipyrrera rywy mojewaka. Ita esage apopyrrera pyu imogyau ekoete iapisipyrrera 'arimũ. “Ita esagea simowyt esage ma'efera 'gã nee jarejea'awamũ 'Jau”, 'Jau futatee 'ã pêẽ pejejaupe rakue— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. 30—“Ymã we jarejeko re amunipo 'ã jane nipoari jareypy 'gã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã apisi are. Niapisikari amunipo 'ã jane 'gã”, 'Jau futatee 'ã pêẽ pejejaupe, pejejerowiaraipe 'ã pejejee. 31A'ere 'ã pê'me ate. A'ere 'ã pejeypy 'gã 'Jawerimũ etee futat pejemogy— 'Jau 'ga 'gã nupe. 32—Pejeypy 'gã 'Jawerimũ etee pejejemogy re nipo pejemogy mama'e apou 'gã 'Jawerimũ etee futat. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga pê nerekou tyweaete 'gã 'Jawerimũ etee futat. 33Moja 'Jawe pêẽ. Sã'ã moja ae u'ua ae jukau 'ã. Nan tee futat pejomomoirukat Jarejuwarete 'ga rerowiar awi. A'eramũ nipo anure Janeruwarete 'ga pê monou pê mogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe pêtywer are— 'Jau Jejui 'ga oje'ega moywyrafena 'gã nupe. 34—Anure nipo je teje'ega mome'wara 'ga monoi pê nupe. I'akwaap ma'e 'gã, pê mu'jara 'gã. Mĩmera 'gã nipo je imonou pê nupe. A'ere nipo pepyyg etee 'gã amũ iapisau. Amumera 'gã nipo pêẽ imonou imu'ama 'ypeywar are iapisau. Amumera 'gã nipo pêẽ inupãnupãu etee pejejatykaaw ipe. A'eramũ nipo 'gã oka'jama awau kwe pe.

Ajepeja amunaw ipe nipo 'gã awau. A'ere nipo peo etee 'gã newiri 'gã nerekou tyweru'ljapa nũ. ³⁵A'eramũ nipo a'e are futat Janeruwarete 'ga werowiaara 'gã nepyaa pẽ nerekou tyweaete. Pẽypy 'gã nemiapofer are we futat nipo 'ga pẽ nerekou tyweaete. Pẽypy 'gã 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã apisau ekoete rakue. Ywy apo ypyrauwe 'ã 'gã 'ga rerowiaara 'gã apisi rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'ũina. —Apeu 'ga ra'ne 'ã 'gã ijukau ypy ypy rakue. Nuapoi agawewi 'ga 'ã mama'e tywera rakue. A'etea 'ga 'ã 'ga jukau ekoete rakue. Ma'eramũ 'gã 'ã 'awamũ taetu Jarejuwarete 'ga rerowiaara 'gã apisi kwaiwete. 'Awamue 'ga 'ã Sakari 'ga, Pereki 'ga ra'yra 'ga jukau rai'i nũ. Jarejuwarete 'ga rukawõ'õ me agawewi 'ga 'ami. A'etea 'ã 'gã 'ga jukau rai'i— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁶—A'jea futat je'ea. Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga pẽ nereko tyweretei 'gã nepyaa, iapisipyrera 'gã juejue epyaa— 'jau Jejui 'ga oje'ega moywyrafena 'gã nupe.

Jejui 'ga u'arasigamũ Jerusareg ipewara 'gã nee

(Luka 13.34-35)

³⁷A'eramũ 'ga 'jau Jerusareg ipewara 'gã nupe:

—Jerusareg ipewaramũ futat te 'ã pẽẽ Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã apisaramũ pejup— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Sã'ã wyrasokwẽa kwanũ resakawe wa'yra renũja imajatykau wakape 'wyrripe. Nan tee futat je— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Tajejuka esage Jerusareg ipewara 'gã nee 'jau, je 'i pẽ nupe numiamũ. A'ere 'ã nepefutari etee. ³⁸A'eramũ 'awamũ Janeruwarete 'ga opoia futat pẽ nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —A'eramũ nipo pẽ nee iporomutare'ema 'gã 'ua pẽ'wyrarete pojekau pẽ nui. ³⁹'Awamũ 'ã je nanẽ tewau pẽ nui nũ. A'eramũ pẽẽ 'awamũ je resagu'ljape'ema. “Esageay Janeruwarete 'ga remimurera 'ga”, 'jawe'ewe pẽẽ je resagu'ljape'ema futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama.

Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e

(Maku 13.1-37; Luka 21.5-33; 17.26-30, 34-36)

24 ¹'Gã nupe oporogytapaw ire Jejui 'ga wemimu'eramũ ore renũ'jãu Jarejuwarete 'ga mogytaaw awi. Jui aru'ẽ re ore 'jau 'ga upe:

—Kuu. Ikaturam te Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga jã'nũ'ũ— 'jau ore 'ga upe.

²A'eramũ 'ga 'jau oree:

—A'jea futat esageramũ numiamũ. A'ere nipo anurenure'i jane ree iporomutare'ema 'gã nuri imonou etyka. Nomỹ'i futari nipo 'gã itaa mũ aju'arimũ— 'jau 'ga oree.

³Arawau wwytyr ipe. Oriweira 'jaw ipe ore arawau orojeupia wwytyra 'arimũ. A'eramũ Jejui 'ga wapyka opytu'wau. Nitywi futari 'ga amũ ore pyri. A'eramũ ore 'ga rerowyka 'jau 'ga upe:

—“Jane ree iporomutare'ema 'gã 'ut Janeruwarete 'ga mogytaawa monou etyka”, ere ako oree ko. Maranime te 'gã nuri imonou etyka? Maranime sipo ene ejua nũ? Ma'ja ra'ne sipo ajee ojesaukat oree ene rur enune? Maranime sipo mama'e teepawamũ?— 'jau ore 'ga upe.

⁴A'eramũ Jejuí 'ga 'jau oree:

—Je renune 'ut ma'e 'gã nipo i'me ma'ea. Perowiat kasi 'gã 'mea ne. ⁵Anure nipo kwaiwete 'gã nuri “Janeruwarete 'ga je mut pê katu'okaramũ”, 'jau nipo 'gã 'ua pê nupe. A'ere kasi perowiat 'gã ne. O'meramũ te nipo 'gã 'i. Kwaiwete nipo 'gã 'gã moryteeu ojee— 'jau Jejuí 'ga oree. ^{6,7}—Anure nipo amutee amunaw awi 'gã nuri 'wyriararete 'ga rowajaa, 'ga remiayuwa 'gã neewe futat. A'ere kasi aipo renupa pêpiryyi ne. Nan futat nipo mama'e teepaw enune. A'ere nipo naporomũ rũi mama'e mateepaawa. Naporomũ etee rũi futat nipo mama'e rekoí— 'jau Jejuí 'ga oree. —Akou'jau'jap futat nipo mama'ea. Amunap tesirũmera pypewara 'gã we futat nipo ajuowajat. Ywya we futat nipo oyyi peu peu peu 'jau. Ty'ara nipo amunawa pype peu peu 'jau. A'eramũ 'gã nipo kwaiwete ty'ara rerekou. ⁸Sã'ã kũjã wa'yra ray ypyrauwe wa'yra 'a ja'wyja'wy kwaawa. Aypyperauwe 'ã i'ara kwaapa. Ëẽ wi u'aa ja'wyja'wy taetu 'ã wayreteramũ ãẽ upe. Nan tee futat nipo pêẽ. Aipo ijeapo resakawe je rura pekwaap. “Owaẽm 'ga ruawa upe ra'e”, 'jau nipo pêẽ pejejaupe. A'ere nipo je rur enune mama'e tywera jeapoí kwaiwete— 'jau 'ga oree.

⁹—Je rure'emaue nipo 'gã je rerowiaaramũ pê nerekou tyweaete. Oporomutare'emamũ jeremiayuwamũ pê nee. A'eramũ nipo pê nee iporomutare'ema 'gã pê pyyka pê monou pê munepa moromunepawa pype. A'eramũ nipo 'gã pê nerekou tywerukaa 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã pê apisaukaa 'gã nupe. ¹⁰Aipo jeaporamũ nipo 'gã kwaiwete opoia je rerowiar awi. Je wi opoir ire nipo 'gã oporomutare'emamũ je wi ipoire'ema 'gã nee. A'eramũ nipo 'gã 'gã monou 'gã nee ifuewerete ma'e 'gã po pe— 'jau Jejuí 'ga oree.

¹¹—A'ere nipo 'gã kwaiwete 'ua o'meramũ tekotee 'gã nupe. “Je te 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ”, 'jau futatee nipo 'gã 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã 'gã moryteeu ojee. A'ere 'gã o'meramũ te 'gã 'i. A'eramũ nipo 'gã kwaiwete 'gã nerowiaa. ¹²A'eramũ nipo mama'e tywera apoara 'gã ojeme'yita ajemogyau. Mama'e tywera etee nipo 'gã iapou'jau'japa nũ. A'eramũ nipo 'gã kwaiwete opoia je ree oporomutar awi. ¹³A'ere nipo Janeruwarete 'ga je rerowiar awi ipoire'ema 'gã nerooi imogyau ojepyri nakwaparimũ warãu rũi futat— 'jau 'ga oree.

¹⁴—Mama'e teepawe'emaue nipo pêẽ je rerowiaaramũ pejewau je mome'wau 'gã nupe. “Jejuí 'ga rerowiaara 'gã Janeruwarete 'ga 'gã omogy wemiayuwamũ”, 'jau nipo pêẽ pejewau je mome'wau 'gã nupe, amunawa moymoyka. Kwe pewara 'gã jerera renupaw ire te nipo mama'e teepawamũ. A'eramũ futat nipo tejua— 'jau 'ga oree.

¹⁵—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ijeaporama kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue, Danieu 'ga upe rakue. “Anure nipo 'gã amũ mama'e tywetywera apoi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. A'eramũ nipo 'gã anurenure'li iapou Danieu 'ga 'eawer imũ etee futat. (A'eramũ je 'ga remikwasiarera ka'arana mogytaaramũ ee pêneapyoa futaa)— 'jau Jejuí 'ga oree.

¹⁶⁻²¹A'ere Jejuí 'ga 'jau oree nũ:

—Anure nipo 'gã amũ nuri 'auwara rerekou tyweaete. Ywy apo ypyramũ nitywi futari ae rereko tyweara aipo 'jawe rakue. A'ere nipo anure mama'earũ'em ete jesaukari. 'Auwara 'gã nipo ajemogyau tywetywet futat. A'eramũ pẽẽ Judeja ywy pe ako ma'eramũ 'gã nesakawe pejeka'jama pejewau ywytyr ipe. Kasi a'e pe 'gã pẽ apisi ne. Pejejopewuu apyte'rarimũ wapyk ma'eramũ pẽẽ pejewawe'em pejesowe'em pejekaraemã ppyke'ema. Pejeka'jamayayau etee futat pejejemima 'gã nui. Ko pewaramũ nanẽ pẽẽ pejejewyre'ema pejejog ipe pejejaity mojoyy'rawe'em— 'jau Jejui 'ga oree. —Iporiay'i nipo ta'yryrũ ma'e kũjã ajemogyau, ta'yky'ri ma'ea nanẽ nipo nũ. Nujãnarũ eweguu ma'ea. Ta'y'ri'i ma'ea nanẽ nujãnarũ nũ— 'jau 'ga oree. —A'eramũ ki nanuar are pejeporogytaw Jarejuwarete 'ga upe ee: “Eremurukat kasi 'gã 'ara ro'ysaga rupi oree ne. Morowykye'ema rupi nanẽ ene 'gã murukare'ema nũ. Morowykye'ema rupi ore noroka'jama'uweri. Ymã te 'ã Moisesi 'ga 'i oreyppy 'gã nupe rakue: ‘Peata kasi morowykye'ema rupi ne’, 'jau 'ã 'ga rakue. A'eramũ ore oroka'jamarũ'em morowykye'ema rupi 'gã nui”, pe'je ki Jarejuwarete 'ga upe ee— 'jau Jejui 'ga oree. 22—A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera 'gã nupe iapoukaru'jau'jaw ire nipo 'ga 'gã muojeri 'gã mogyau jui nũ. Kasi a'e pe ywy pewaramũ pepap najuejue etee ne. A'ere Janeruwarete 'ga pẽẽ mũ mũ'jãu 'gã nui pẽ katu'oka. Wemimũ'emeramũ pẽ nee Janeruwarete 'ga 'gã muojeri 'gã mogyau jui nũ— 'jau Jejui 'ga oree.

23,24—Je jewyre'emauwe nipo kwaiwete 'gã nuri o'meramũ pẽ nupe. “Je Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ”, 'jau futatee nipo 'gã 'ua pẽ nupe. Amumera 'gã nipo 'ua 'jau “Janeruwarete 'ga je mut. Je 'ga remimurera futat”, 'jau futatee nipo 'gã pẽ nupe. Pẽnemiapoe'ema we futat nipo 'gã iapou pẽ neape je rerowiar awi pẽ momoirukaawamũ. “Simomoirukat 'gã Jarejuwarete 'ga rerowiar awi 'jau”, e'i te 'gã pẽ nupe. A'eramũ nipo 'gã mama'e apou pẽ neape ojerowiarukaawamũ pẽ nupe. A'ere kasi a'e are miamũ perowiat 'gã ne. Pẽ nupe nipo 'gã amũ 'jau: “Koromũ Kristu 'ga”, 'jau nipo 'gã amũ pẽ nupe. A'ere kasi perowiat 'gã ne. “Kwe pe Kristu 'ga oi”, 'gã 'eramũ pẽẽ 'gã nerowiare'ema. 25Pemoka'jam kasi je'eawera ne. Ijeapoe'emauwe je imome'ui pẽ nupe, ee pẽ mueapyoawamũ— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

26—“Jũ me Kristu 'ga rekoi. Pe'je pejewau 'ga resaka”, 'gã 'eramũ kasi peo jũ me ne. O'meramũ te 'gã 'i pẽ nupe. “Pe'je pejejua Kristu 'ga resaka. 'Au 'ga jemimi 'ũina ore pyri”, 'gã 'eramũ kasi perowiar ine. O'meramũ te 'gã 'i. 27Pejejekil'yramũ je jewyramũ nipo najuejue etee je resak pejepe. Sã'ã tupã werawa. A'eramũ 'ã ae najuejue etee esaka. Nan tee futat nipo je jewyramũ najuejue etee je resak pejepe. Najemimi futari je tejewya tejua nũ— 'jau Jejui 'ga oree ikue. 28—Je rura nipo pẽẽ najuejue etee ikwaapa. Sã'ã uruwua mama'e nema kwaawa. A'eramũ 'ã 'ua ajatykau ee. Nan tee futat nipo pẽẽ ikwaapa. Je jewyru'jawamũ nipo pẽẽ je kwaapa katu katu futat— 'jau Jejui 'ga oree imome'wau ikue.

29—Ae rereko tyweawa 'ara kwaw ire nipo kwara owepa. Jaya nanẽ nipo owepa nũ. Jaytataa nipo ototoka ywag awi 'ua. Ywag ipewara nipo ooyita nũ.

Kwat, jay, jaytata. Mímera nipo oyyita— 'Jau Jejui 'ga oree imome'wau ikue. ³⁰— Ywag ipe nanē nipo mama'e ojesaukaa pē nupe nū. Aipo resaga nipo pēē je rura kwaapa. “Anurenure'i nipo Jejui 'ga ruri”, 'Jau nipo pēē pejejaupe. Aipo resaka nipo je rerowiare'ema 'gā okyjau. 'Gā kyjea nipo 'gā nerekou— 'Jau Jejui 'ga oree. —A'erauwe nipo pēnek'i'yrāmū je tejuā tejewya. Ywasiga rupi nipo tejuā tejypa. A'eramū nipo ywy pewara 'gā je resaka najuejue etee futat. Tepājē mū nipo je ruri, tejenyfuga pype futat nipo tejuā tejypa— 'Jau 'ga oree ikue. ³¹—A'e pype futat nipo pēē jumi'aranūū py renupa. Jumi'aranūū pyrauwe nipo Janeruwarete 'ga ywagipewara 'gā monou wemiayuwa 'gā majatykaukaa. “Pe'je pejewau amunawa moy moyka jeremiyuwa 'gā majatykau 'gā nerua jee”, 'Jau nipo 'ga 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā awau 'gā nerua 'ga upe— 'Jau Jejui 'ga imome'wau oree ikue.

³²A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau oree nū, ore mu'Jau ee:

—Mama'ea je amome'u pē nupe pē mu'Jau tejuaw are— 'Jau 'ga oree. —Sā'ā ae siaka'gywa potyramū amana jewyra kwaawa. Ipotyrauwe 'ā ae amana jewyt ja'wyja'wy kwaapa. ³³Nan tee futat ki je'eawer imū mama'e jeaporamuerauwe pe'je pejejaupe: “'Ut ja'wyja'wy Jejui 'ga janee 'wyrīaramū akou ra'e”, pe'je ki pejejaupe. ³⁴A'jea futat je 'i. Je'eawer imū mama'e jeapo resakara 'gā papawe'emaue nipo je ruri tejewya nū— 'Jau Jejui 'ga oree. ³⁵—Ywaga nipo atee pawamū futat. Ywya nanē nipo atee pawamū futat nū. A'ere nipo jeremimome'ufera nateepawa'uweri futari. Je'eawer imū etee futat nipo aipoa ojeapou— 'Jau Jejui 'ga oree ikue.

³⁶—Nitywi futari je ruawa kwaapara 'gā amū. Nepekwaawi futari je ruawa. Ywagipewara 'gā miamū nokwaawi. Je miamū nanē nakwaawi tejuawa 'ara. Jeruwarete 'ga etee te okwaap. ^{37,38}A'ere nipo anure je ruru'Jawi erujewi pē nupe. Je kwaapare'ema 'gā nipo aipoa 'ara rupi ajemogyau oporowykyau. Ojemi'waa, wemirekoramū 'Jau nipo ajemogyau. Wemiapo apo are tee futat wea'aramū ajemogyau— 'Jau Jejui 'ga 'gā nupe u'ama. —Janeruwarete 'ga ree jēmī nipo 'gā wea'are'emamū ajemogyau. Sā'ā Nue 'ga rekoramū 'gā jemogya rakue. Janeruwarete 'ga ree 'gā 'ā wea'are'emamū ajemogyau rakue. ³⁹Nokwaawi futari 'gā Janeruwarete 'ga remiaporama rakue. Poje 'ga 'ā amana mua erujewi 'gā nupe rakue, 'gā apisaukaa 'y pyu rakue. Nan tee futat nipo je ruri erujewi 'gā nupe. Wemiapo are etee 'gā nea'at 'gā jemogyramū nipo je tejuā erujewi 'gā nupe— 'Jau Jejui 'ga oree ikue.

⁴⁰—Je jewyramū nipo mukūja 'gā akou oporowykyau oko pe. A'eramū nipo majepeja 'ga je rerowiaa. A'eramū nipo 'ga awau ojeupia je repejāna. Ajepeja 'ga nipo naje rerowiari. A'eramū nipo a'e 'ga awawe'em. ⁴¹Kūjāmera 'gā nanē nipo 'upa mukūi ygu'ai nū. A'eramū nipo majepeja ēē awau je repejāna. A'eramū nipo ajepeja ēē awawe'em. ⁴²Je ruawa 'ā nepekwaawi futari. A'eramū ki pēē pejetywer awi pejepoia pejejemogyau je rapesaka— 'Jau Jejui 'ga oree ikue. ⁴³—Sā'ā 'oga jara 'ga muna'ywa rura kwaawe'ema. Muna'ywa rura kwaaw ire amunipo 'ā 'oga jara 'ga woga rarūi 'ūina. A'ere 'ga nokwaawi futari muna'ywa rura wog ipe. ⁴⁴Nan tee futat nepekwaawi

pejeki'yramū je ruawa. A'eramū ki pēē pejemogyau au'jeteramū je rapesaka pejeojere'emamū futat je rerowiamū— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

⁴⁵A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau oree, ore mu'jau 'uaw are nū.

—'Wyriara 'ga remiayuw esage 'ga i'akwaap ma'ea. O'wyriara 'ga je'eg imū etee futat 'ga mama'ea wapo. A'eramū 'wyriara 'ga wata enune wemiayuw esage 'ga m̄ina wemiayuwa 'gā nesakawamū. “Aata je. A'eramū je ene m̄ina 'gā nesakawamū”, 'jau 'wyriara 'ga wemiayuw esage 'ga upe. “Mama'ea ki emono 'gā nupe 'gā nem'uramamū”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramū nipo 'ga 'wyriara 'ga awau watau 'gā nui. Anure nipo 'ga ojewya 'ua nū. ⁴⁶Ga 'eawer imū etee mama'e apo re nipo 'wyriara remiayuw esage 'ga aku'iramū 'ūina o'wyriara 'ga resakawe. ⁴⁷'Wyriara 'ga nanē nipo aku'iramū wemiayuw esage 'ga ree nū. 'Ga porowyky resag ire nipo 'ga 'ga m̄ina okaraemā are ojejuka ma'eramū. ⁴⁸A'ere nipo ajepeja 'wyriara 'ga remim̄imera 'ga 'i ojeupe: “Mukuu nā'ā je'wyriara 'ga oi re'ā, oporomukuramū re'ā”, 'jau nipo 'ga ojeupe. ⁴⁹A'eramū nipo 'ga opytuna 'gā nupā are etee futat 'ūina. A'eramū nipo 'ga awau ojemi'waa kawīajaiwa 'wara 'gā pyri. A'eramū nipo 'ga kawīajaiwa rykua 'gā pyri. ⁵⁰Aipo aporamū nipo 'ga 'wyriara 'ga 'ua owaēma erujewi 'ga upe. Wapesage'emeteramū nipo 'ga 'ua owaēma erujewi 'ga upe. ⁵¹A'eramū nipo 'wyriara 'ga wemiayup tywera 'ga mopēpēpena 'ga monou tata pe i'me ma'e 'gā pyri. Peu nipo 'ga waemamū akou waljywa mokāina akuwa rerekou— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

—Jeje'eg imū etee futat mama'e apoaramū pēē 'wyriara remiayuw esage 'ga 'jawe jee. Jeje'eg imū etee mama'e apoare'emamū pēē 'wyriara remiayup tywera 'ga 'jawe jee. A'eramū ki pēē pejemogyau 'ga remiayuw esage 'ga 'jawe. A'eramū nipo je tejua 'jau pē nupe: “Pēē 'ā jeremiayuw esageramū. Pe'je pejejua pejesou jeruwa 'ga rog ipe je rupi”, 'jau nipo je pē nupe— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

Teis kūjāmuku 'gā mome'uawet

25 ¹A'ere Jejui 'ga mama'e mū mome'wau oree ore mu'jawamū nū. 'Wyriaramū Jarejuwarete 'ga omogo are 'ga ore mu'jau.

—Anure nipo Janeruwarete 'ga je mogoi 'wyriaramū pē nupe— 'jau 'ga oree.

—A'eramū nipo pēē je ruramū pejewau je rupi, Jeruwarete 'ga pyri. A'ere nipo 'gā amū nooi futari. Sā'ā maraka apoaw ipe oo ma'e 'gā. Opytuna 'gā nekokaturamū 'gā 'ā maraka apoa. A'eramū 'ā kūjāmuku 'gā awau akokatu ma'e 'ga rapesaka maraka pe okwap ma'e 'gā napesaka. Teis 'ā kūjāmuku 'gā awau 'gā napesaka 'upa. “Ko rupi nipo wā kwawi”, 'jau 'gā 'upa. “A'eramū jane jarejupa 'au wā napesaka. Wā nuramū soo wā nupi maraka pe 'jau”, 'jau 'gā ajaupe 'upa. A'eramū 'gā 'upa peyse pe. ²Sīku nipo i'akwaap ma'e 'gā kūjāmuku 'gā. Sīku wējēmī i'akwaawe'ema 'gā 'upa nū. ³I'akwaawe'ema 'gā arāparīna ppyka erawau. A'ere 'gā nueroo miarakawenana tyramū ojeupe. ⁴I'akwaap ma'e 'gā te ajee miarakawenana weroo tyramū ojeupe. ⁵A'ere nipo akokatu ma'e 'gā poromukuramū 'ua 'gā nupe. A'eramū nipo 'gā wopejamū 'upa— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

6—A'eramũ nipo ppyaje 'ga amũ 'ua wafukaita 'gã nupe. “Kwe 'gã nuri. Pe'je pejejuwa pejepaka pejewau 'gã nowosõu”, 'jau nipo 'ga 'ua 'gã nupe. 7A'erauwe nipo kũjãmuku 'gã opaka arãparĩna monyka. 8A'eramũ nipo i'akwaawe'ema 'gã 'jau: “Miarakawenana pemut ara oree. Orema'ea owep ja'wyja'wy ore wi”, 'jau nipo 'gã miarakawenana rerekwara 'gã nupe. 9A'ere nipo miarakawenana rerekwara 'gã 'i etee 'gã nupe: “Naani. Pẽ nupe ore imono re orema'e wewi ne. Pekwap ara mua pejejeupe”, 'jau etee nipo 'gã 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

10—A'eramũ nipo i'akwaawe'ema 'gã awau miarakawenana mua. A'ere nipo miarakawenana muaw awi 'gã jewyra'ne'emauwe akokatu ma'e 'gã nuri. A'eramũ nipo miarakawenana ojeupe erawarera 'gã etee awau akokatu ma'e 'ga rowsõu. A'eramũ nipo 'gã osou maraka apoaw ipe 'gã nupi. 'Gã nesepaw ire nipo maraka'ywa 'ga 'okwara motypa 'gã nee.

11—A'ere'ere'i nipo miarakawenana muaw awi ojewyt ma'efera 'gã 'ua owaẽma. A'eramũ nipo 'gã 'upa wafukaita ukupepe 'ga upe. “Kul'jyp. 'Okwara eawopytymo'wok oree. Torose orosou ore nanẽ 'jau nũ”, 'jau nipo 'gã 'upa 'ga upe.

12—A'ere nipo akokatu ma'e 'ga 'i etee 'gã nupe: “Pe'je pejewau ore wi. Najepytuna rũi pẽẽ”, 'jau etee nipo 'ga 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga oree imome'wau.

13Imome'upaw ire Jejui 'ga 'jau oree:

—Nan tee futat nipo nepekwaawi je ruawa 'ara. A'eramũ ki pẽẽ pejemomõita etee pejemogyau je rur are— 'jau 'ga oree.

Kũima'e 'ga remiayuwa 'gã mome'uawet
(Luka 19.11-27)

14A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau oree, ore mul'jawamũ nũ, 'wyriaramũ Jarejuwarete 'ga omogoram are wẽjẽmĩ nũ.

—Anure nipo Janeruwarete 'ga je mogoi 'wyriaramũ pẽ nupe. Mama'e mũ je amome'u pẽ nupe, pẽ mul'jawamũ ee— 'jau Jejui 'ga oree. —Kũima'e 'ga amũ nipo awau watau oje'wyr awi. Oo enune nipo 'ga wemiayuwa 'gã nenũina 'gã mua oporogytau 'gã nupe. “Oo je teatau pẽ nui”, 'jau nipo 'ga wemiayuwa 'gã nupe. “Jekaraemã pearũ jee”, 'jau nipo 'ga wemiayuwa 'gã nupe. 15A'eramũ nipo 'ga ka'aranũũ ywope'i monou 'gã nupe. I'akwaap ma'e 'ga upe nipo 'ga imonou kwaiwete. Sĩku ka'aranũũ ywope'i monou 'ga upe. Mukũi tee nipo 'ga ka'aranũũ ywope'i monou i'akwaa'wi ma'e 'ga upe. I'akwaawe'ema 'ga upe 'ga majepei tee imonou. “Pemomytun jeka'aranũũa jee”, 'jau nipo 'ga 'gã nupe. 'Gã nupe imonopaw ire nipo 'ga awau watau 'gã nui.

16—'Ga o ppyrauwe sĩku ka'aranũũ ywope'i rerekwara 'ga ojeupe 'ga remimurera rerawau mama'e mua ipyu. A'ere 'ga imuripyrrera rerawau kwe pe ime'ega. Epyfera apyraapa ime'ega 'gã nupe. Aipo aporamũ 'ga o'wyriara 'ga ka'aranũũ ywope'i momytuna 'ga upe. 17Mukũi ka'aranũũ ywope'i rerekwara 'ga nanẽ nãnwẽjẽmĩ futat iapou nũ. Ojeupe 'ga remimurera momytuna 'ga upe nũ. 18A'ere majepei tee erekwara 'ga

nanarũi iapoi. Uẽma ypy we 'ga ywy rywykaita 'ga poroywera mimawamũ. A'ere 'ga ityma imonou imĩina— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree ikue.

19—Anure wata ma'efera 'ga 'ua ojewya 'gã nupe nũ. A'eramũ 'ga wemiayuwa 'gã nenũina. “Maran sipo 'gã jeka'aranũũ rerekoi rail'i? Ome'yi sipo 'gã nai'i?” 'jau 'ga ojeupe.

20—A'eramũ 'ga wemiayuwa 'gã nenũina. A'eramũ 'ga remiayuwa 'gã 'ua ajatykau 'ga ree, 'ga ka'aranũũ mome'wau 'ga upe. Siku rerekwara 'ga tãmẽjẽ 'ua 'jau 'ga upe: “Siku ako ka'aranũũ ywope'i eremut jee ikue. A'eramũ je erawau imomytuna enee ikue kũi. 'Awamũ teis eneka'aranũũ ywope'ia”, 'jau nipo 'ga erua 'ga upe.

21—A'eramũ nipo 'ga 'jau wemiayuwa 'ga upe: “A'jea futat. Ene 'ã jeremiayuw esagea futat”, 'jau nipo 'ga 'ga upe. “Inãinãni'i agawewi je ako imonoi enee ikue. A'ere 'ã ereme'yi jee rail'i. A'eramũ je ene mogou teka'aranũũ pyykaramũ tejeupe. Ere ejua eku'iramũ je pyri”, 'jau nipo 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

22—A'ere mukũja rerekwara 'ga 'ua nũ: “Mukũi ako ka'aranũũ ywope'ia eremut jee ikue. A'eramũ je ime'yita enee ikue. 'Awamũ irũpãwẽ eneka'aranũũ ywope'ia”, 'jau 'ga 'ga upe imome'wau.

23—A'eramũ 'ga 'jau aipo 'ga wemiayuwa 'ga upe: “A'jea futat. Ene 'ã jeremiayuw esagea futat ra'e”, 'jau 'ga 'ga upe. “Mukũi agawewi ako je imonoi enee ikue. A'ere 'ã ereme'yi jee rail'i. A'eramũ je ene mogou teka'aranũũ pyykaramũ tejeupe. Ere ejua eku'iramũ je pyri”, 'jau nipo 'ga 'ga upe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

24,25—A'ere majepeí tee ka'aranũũ ywope'i rerekwara 'ga 'ua 'jau 'ga upe nũ: “Kweramũ eneka'aranũũia. Namomyi etee je eneka'aranũũia. Akyje etee je ene wi. Akwaap je ene jepi. Enemara'ne 'ã ene. Emepy ekoetea te te 'ã erefutat ka'aranũũ pyu. A'eramũ 'ã ene eporowyky are jẽmĩ ejea'are'emamũ. A'eramũ je tekyjau ene wi ail'i, eneka'aranũũ momyawewem ene wi ail'i. A'eramũ je eneka'aranũũ ywope'i auwana imima ywy kwara pype ail'i”, 'jau 'ga 'wyriararete 'ga upe.

26—A'eramũ nipo ka'aranũũ jara 'ga amara'neramũ 'ga ree. “Nenea'wyri futari te 'ã ene. Nenepokagi tãmẽjẽ futat te 'ã ene”, 'jau nipo 'ga 'ga upe. “Erekwaap futat te 'ã jemara'nea jepi. A'jea futat ere aipo 'jau jee. 'Emepya te 'ã erefutat ka'aranũũ pyu. A'eramũ 'ã ene eporowyky are jẽmĩ ejea'are'emamũ”, ere ako jee ko. A'jea futat ere jee. Ka'aranũũia etee je afutat”, 'jau 'wyriararete 'ga aipo 'ga upe. 27“Ma'eramũ sipo ene imomytune'ema jee rail'i? Je upe imomytun are efuwere'emamũ amunipo 'ã eremono ka'aranũũ rerekwara 'gã nupe rail'i kũi? A'eramũ amunipo 'ã 'gã jeka'aranũũ momyawera mepyau enee jee rail'i kũi”, 'jau 'wyriararete 'ga aipoa kũima'e 'ga upe.

28—A'eramũ 'ga 'jau ajepaja wemiayuwa 'gã nupe: “Pe'je jeka'aranũũ pyyka 'ga wi. Imonou teis ka'aranũũ ywope'i rerekwara 'ga upe. 29'Ga je'eg imũ ereko esageara 'gã opyygu'jap futat”, 'jau 'ga 'gã nupe. “'Ga je'eg imũ ereko esageare'ema 'gã te ajee wemirerekofera miamũ futat noppygu'jawi”, 'jau 'ga 'gã nupe. 30“Nia'wyri futari 'ga. A'eramũ pẽẽ 'ga pyyka 'ga monou

imomoa ypytunaiwa pype. Peu futat nipo 'ga 'üina waemamũ wa'lykãjamũ”, 'jau 'ga wemiayuwa 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau oree.

Werowiare'ema 'gã nui werowiaara 'gã mojo'okawam

³¹A'ere Jejui 'ga 'uawa mome'wau oree:

—Anure nipo Pëneki'yramũ je rekoi 'wyriaramũ pẽ nupe. A'eramũ nipo je tejua tejewya nũ. Tejenyfuga pype futat nipo tejua nũ. Ywagipewara 'gã juejue nipo 'ua je rupi. A'eramũ nipo je teapyka 'wyriararete renawa 'arimũ.

³²A'eramũ nipo 'awa ywy pewarera 'gã najuejue etee futat 'ua ajatykau je rowase. A'eramũ nipo je tejerowiaara 'gã mojo'oka tejerowiaare'ema 'gã nui. Sã'ã wyra jara 'ga weymawa mojo'oga. Karupa'mĩ mojo'oga karupana'nĩ awi. Nan tee futat nipo je ywy pewarera 'gã mojo'ogi ajau.

³³Tejerowiaaramũ pẽ nupe nipo je 'i: “Ko katy pekwap, jejakwatawa katy”, 'jau nipo je tejerowiaaramũ pẽ nupe. A'eramũ nipo je tejerowiaare'ema 'gã nupe nipo je 'jau: “Kwe katy pekwap je wi”, 'jau nipo je 'gã nupe.

³⁴—A'eramũ nipo je 'jau tejerowiaaramũ pẽ nupe: “Je rerowiaara pejemogy. A'eramũ Jeruwarete 'ga pẽ maku'iu. A'eramũ pẽe 'awamũ pejejua 'au je pyri. Ymã te 'ã, ywy apoe'ewe, Janeruwarete 'ga 'i jee ikue: ‘Anure nipo je ene rerowiaara 'gã mogyi 'wyriaramũ ene pyri’, 'jau 'ga jee ikue. A'eramũ pẽe 'awamũ pejeapyka 'au je pyri. 'Ga 'ã pẽ mogi 'wyriaramũ je pyri”, 'jau nipo je tejerowiaaramũ pẽ nupe. ³⁵“Jepy'arayparamũ ako pẽe je mojemi'waa ai'i. Je'lyuwejamũ ako pẽe 'y mua jee ai'i. Napëpytuna rui agawewi futat je. A'etea ako pẽe je mua pejeje'wyr ipe ai'i. ³⁶Jeraitye'emamũ ako pẽe taity mua jee ai'i. Jekaruaramũ ako pẽe je fuanuga ai'i. Moromunepawa pype je renamũ ako pẽe pejewau je pyri ai'i”, 'jau nipo je tejerowiaaramũ pẽ nupe.

³⁷—A'eramũ nipo pẽe pejepronupa ee jee: “Maranime sipo ore ene mojemi'wari rai'i? Maranime sipo ore 'y monoi enee nanẽ rai'i nũ?

³⁸Maranime sipo ore ene muri oroje'wyr ipe rai'i nũ? Maranime sipo ore taity monoi enee rai'i? ³⁹Maranime sipo ore ene fuanugi rai'i? Maranime sipo ore arawau ene resaka moromunepawa pype ene renamũ rai'i?” 'jau nipo pẽe pejepronupa ee jee— 'jau Jejui 'ga oree.

⁴⁰—A'eramũ nipo je 'wyriarareteramũ te'ýina 'jau pẽ nupe: “A'jea futat je 'i. Je rerowiaara 'gã amũ ako okaraemãe'emamũ ikue. A'eramũ ako pẽe mama'e monou 'gã nupe ikue. Je rerowiaara 'gã nupe mama'e mono re pẽe je upe mama'e muara 'jawe futat jee”, 'jau nipo je tejerowiaaramũ pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

⁴¹—A'eramũ nipo je 'jau tejerowiare'ema 'gã nupe: “Pe'je pejewau je wi. Janeruwarete 'ga pẽ mono pẽ mogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe. Aipoa tata 'ga wapo mama'eukwaawa 'wyriara upe tee rakue numiamũ, emiayuwa reewe numiamũ. A'ere 'ã pẽe je rerowiare'emamũ mama'eukwaawa remiayuwamũ futat pejemogy. A'eramũ Janeruwarete 'ga pẽ monou pẽ mogyau eewe futat iapyaw ipe”, 'jau nipo je 'gã nupe. ⁴²“Nepemuri 'ã mama'ea jee. Naje mojemi'wari nanẽ ako pejepe jepy'arayparamũ ai'i. Je'lyuwejamũ

nanē ako pēē 'y mure'ema jee ai'i. ⁴³Naje muri nanē ako pejepe pejeje'wyr ipe ai'i, pejejepyri je ruramū ai'i. Jeraitye'emamū nanē ako pēē taity pe mure'ema jee ai'i. Jekaruaramū nanē ako pēē je fuanuge'ema ai'i. Moromunepawa pype je renamū nanē ako pēē pejewawe'em je pyri ai'i", 'jau nipo je 'gā nupe.

⁴⁴—A'eramū nipo 'gā oporonupa ee jee: “Maranime sipo ore ene resagi enepy'arayparamū rai'i? Maranime sipo ore ene resagi ene'yuwejamū rai'i nū? Maranime sipo ore ene mure'ema oroje'wyr ipe rai'i? Maranime sipo ore ene resagi eneraitye'emamū rai'i? Maranime sipo ore ene resagi enekaruaramū rai'i? Maranime sipo ore ene resagi moromunepawa pype ene renamū rai'i?” 'jau nipo 'gā oporonupa ee jee.

⁴⁵—A'eramū nipo je 'wryiarareteramū tel'jina 'jau 'gā nupe: “A'jea futat je 'i. Je rerowiaara 'gā ikaraemāe'ema 'gā nupe mama'e monoe'em ire pēē je upe mama'e muare'ema 'jawe futat”, 'jau nipo je 'gā nupe.

⁴⁶—A'eramū nipo aipo 'gā awau ajemogyau mama'eukwaawa rapyaw ipe. Je rerowiaara 'gā etee te nipo oo osou ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimū rūi— 'jau Jeju 'ga imome'wau oree ikue.

Jeju 'ga ree ifuwet ma'e 'gā

(Maku 14.1-2; Luka 22.1-2; Juā 11.45-53)

26 ¹Imome'upaw ire Jeju 'ga 'jau wemimu'eramū oree:

²—Ikoai'i maraka apoawa 'ara rekoi, Pasikwa 'jawa rekoi. Aipo rupi futat nipo 'gā Pēneki'yramū je pyygi je jukaawamū. Je rekoa futat nipo 'gā ipokutuka je monou je mu'ama 'ypeywar are— 'jau 'ga oree.

³A'e pe a'eramū peramū mainana 'wryiara 'gā 'upa ajatykau judeu 'gā 'wryia'ri 'gā netee. Mainana 'wryiararete 'ga rog ipe 'gā 'upa, Kaifasi 'ga rog ipe 'gā ajatykau 'upa.

^{4,5}—Maran te jane Jeju 'ga rerekoi? Jemime te jane 'ga pyygi?— 'jau 'gā ajaupe 'upa. —Jerusareg ipewara 'gā iporomutat 'ga ree. A'eramū jane 'gā nowase jarekowe'em 'ga ree maraka apoaw ipe— 'jau 'gā ajaupe. —Kasi a'e pe wowase 'ga rerekoramū 'ga remiayuwa 'gā jane apisi ne. Jemime te sireko 'ga 'jau. 'Gā nowase atywi te jane 'ga jukai— 'jau 'gā 'upa ajaupe.

Jeju 'ga ree jany kasiga reko'wokawet

(Maku 14.3-9; Juā 12.1-8)

⁶Petani pe Jeju 'ga akou, Simão 'ga rog ipe, ipito'om ma'efera 'ga 'wyr ipe. ⁷Poje kūjā ēē mū 'ua 'ga rerowyka. Jany kasiga ryrūa ēē erua. Itasiga apopyra aipo yrūnamū, aripasi 'jawa apopyra. Jany kasig epy epy ete poromū. 'Ga jemi'wat 'ga renamū ēē ojany kasiga rerua eko'woka 'ga akag are. ⁸Ēē remiapo resakawe ore Jeju 'ga remimu'eramū aramara'neramū ee. A'eramū ore 'jau arajaupe:

—Ma'eramū sipo ēē imomy ekoetei 'wei? ⁹Epy te 'ā 'aga jany kasiga a'i kūi. A'eramū amunipo 'ā ēē ime'ega ka'aranūū are janee. A'eramū

amunipo 'ã ã epyfera mua janee. A'eramũ amunipo 'ã jane imojo'oka ikaraemã'e'ema 'gã nupe 'jau kũ— 'jau ore arajaupe.

¹⁰A'ere Jejui 'ga arajaupe ore'eawera kwaawi. A'eramũ 'ga 'jau ore: —Ma'eramũ pejemara'neramũ ã ree 'ũ? Mama'e esagea te ã wapo jee— 'jau 'ga ore. ¹¹—Ikaraemã'e'ema 'gã nooa'uweri futari pẽ nuĩ. A'eramũ pẽ anure mama'e monou 'gã nupe. A'ere je te nako fukui futari pẽ pype— 'jau 'ga ore. ¹²—Je tymaw ipe je ree eko'wogipyrama futat jany kasiga numiamũ. A'ere ã 'awauwe eko'wogi je ree, je manũ'e'mauwe. Tene ã iapoi jee— 'jau Jejui 'ga ore.

¹³—A'jea futat je 'i. Anure nipo 'gã je mome'ui kwe pewara 'gã nupe. Amunawa tesirũmera moyka nipo 'gã awau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Je mome'uramũ nipo 'gã ã remiapofera nanẽ imome'wau 'gã nupe nũ. A'eramũ nipo 'gã anure najuejue etee futat wea'aramũ ã remiapofer are— 'jau Jejui 'ga ore.

Mainana 'wryiara 'gã nupe Judas 'ga 'eawet

(Maku 14.10-11; Luka 22.3-6)

¹⁴A'ere Jejui 'ga remimu'eramũ ore mũ oi oporogytau mainana 'wryiara 'gã nupe. Judas Iskariote 'ga futat poromũ oo oporogytau 'gã nupe:

¹⁵—Taesaukat Jejui 'ga pẽ nupe 'jau. A'eramũ sipo pẽ ma'ja mua jee 'ga resaukara repyramũ?— 'jau 'ga awau 'gã nupe.

—Trĩta prata apopyrera ka'aranũ ywope'ia simono enee 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã trĩa ka'aranũ ywope'ia monou 'ga upe, Jejui 'ga ojeupe esaukaawamũ.

¹⁶A'eramũ Judas 'ga wea'aramũ akou ee. “Ojete 'ga rekoramũ tomono 'ga 'gã nupe 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga Jejui 'ga rerekou weape.

Ae a'wre'ema 'gã nupe

'ga monoara 'ga

(Maku 14.12-21; Luka 22.7-13, 21-23; Juã 13.21-30)

¹⁷Awau owaẽma mani'oko'o jopype'ema 'wawa upe, Pasikwa 'jawa apoawa upe. A'eramũ Jejui 'ga remimu'eramũ ore 'jau 'ga upe:

—Ma'ape te jane jemi'wari? karupa'mĩ ro'o reyri jarejee?— 'jau ore 'ga upe. —Awỹja rog ipe ore erawau eya ki 'ei?— 'jau ore 'ga upe.

¹⁸A'eramũ Jejui 'ga 'jau ore:

—Pe'je pejewau Jerusareg ipe jarejekoty'aawa 'ga rog ipe. A'e futat je 'ga upe ai'i. A'eramũ pẽ pejewau 'jau 'ga upe: “Ku'jywa 'ga ore mut 'au. 'Nako fukui je 'gã nupe. A'eramũ je enerog ipe tejemi'wariweramũ tejemimu'e 'gã netee. Karupa'mĩ eyr are jeporo'uweramũ tejemimu'e 'gã netee enerog ipe', e'i 'ga enee”, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga ore.

¹⁹A'eramũ ore arawau iapou Jejui 'ga 'eawer imũ etee futat. Maraka are ore iapou, Pasikwa 'jawa maraka are.

²⁰Kaaruwamũ Jejuí 'ga awau ojemi'waa wemimu'eramũ ore retee.
²¹Orojemi'waaw ipe Jejuí 'ga 'jau oree:

—A'jea futat je 'i. A'jea futat nipo pēē mũ je mono pejepe je ree iporomutare'ema 'ga nupe je jukaukaa— 'jau 'ga oree.

²²Aipo renupawe ore aru'arasigamũ 'ga je'eg are. A'eramũ ore oroporonupa majepeinume ee 'ga upe aipo 'ga 'eramũ:

—Je upe te ere poromũ?— 'jau ore 'ga upe.

Majepeinumenu ore oroporonupa ee 'ga upe.

²³A'eramũ Jejuí 'ga 'jau oree:

—Je pyri ojemi'wat ma'eramũ futat nipo pēē mũ je monou 'gã nupe— 'jau 'ga oree. ²⁴—Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã amũ nupe rakue, jemanũ are rakue. Pēneki'yra agawewi je 'ã. A'etea je ree iporomutare'ema 'gã je jukaukat 'gã nemikwasiarer imũ etee futat. A'ere 'gã nupe je monoara 'ga tywereteramũ te akou. Iporiay'i 'gã po pe je monoara 'ga numiamũ. A'ere nipo Janeruwarete 'ga rereko tyweretei. Ma'eramũ gatu nipo 'ã 'ga jeuwi rakue 'ja— 'jau Jejuí 'ga oree.

²⁵A'eramũ ae a'wyre'ema 'gã po pe 'ga monoarama 'ga, Judas 'ga, oroporonupa ee 'ga upe:

—Je upe te ere poromũ, ki Ku'jyp?— 'jau futatee Judas 'ga 'ga upe.

—Ēē. Ene upe futat je 'i— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

Mani'oko'o'ia y'way reewe 'gã nupe imonoawet
(Maku 14.22-26; Luka 22.14-23; 1 Korĩtu 11.23-25)

²⁶Orojemi'waaw ipe Jejuí 'ga mani'oko'o'i pyyka. A'ere 'ga eramã'jãu ywau eroje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mani'oko'o'ia eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga mani'oko'o'i mowoka imonou oree.

—Mani'oko'o'ia pepyyk i'wau. Koromũ jero'oa— 'jau 'ga oree.

²⁷A'ere 'ga y'way ryrũ pyyka nũ, eramã'jãu ywau nũ. A'eramũ futat 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nũ:

—Au'jete y'waya eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga imua oree.

—Pe'je itykua pãwē pãwē. ²⁸Koa y'way jerya futat. A'ere'ere'i nipo 'gã amũ je jukai jery reko'woka. Aipoa jery jeko'woga pētywera omepy. Jemanũ are futat Jeruwarete 'ga pē katu'ogi kwaiwete. 'Awamũ karupa'mĩa nepejukau'jawi pejetywera mepyawamũ. Poromũ futat ako 'ga je'eg ymanera ai'i. A'ere 'awamũ 'ga je'eg yaua. 'Awamũ jerya tee pē pirei pētywer awi— 'jau 'ga oree. —Jemanũ are tee Jeruwarete 'ga pētywera moia pē nui je rerowiaaramũ. 'Awamũ poromũ futat Janeruwarete 'ga je'eg yaua 'awamũ. A'ea 'ga je'ega nimojopy'ruawi futari 'awamũ— 'jau 'ga oree.

²⁹—A'jea futat je 'i. Je natykuru'ljawi futari 'aga y'waya pẽ pyri. Anure tãmējẽ te nipo je itykuri pẽ pyri, Tejuwarete 'ga pyri pẽ neroo re tãmējẽ nũ— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

³⁰Ga porogytapaw ire ore aramaraka'aga 'ga retee Jarejuwarete 'ga muorypawamũ. Aramaraka'ag ire ore arawau ywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe.

Pedro 'ga momoranupawet

(Maku 14.27-31; Luka 22.31-34; Juã 13.36-38)

³¹Arawaw ipe Jejui 'ga 'jau oree:

—'Awamũ futat nipo pekwasio' je wi je rejaa je mu'ama ojetee'i— 'jau 'ga oree. —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe ee rakue: “Tajuka karupa'mĩ are omaenun ma'e 'ga 'jau kwy. A'eramũ 'ga reymawera 'gã awau okwasi'wau kwe pe 'jau kwy”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue. A'eferupi tee futat nipo pekwasio' pejewau je wi— 'jau 'ga oree. ³²—A'ere je temanũ re je ferawi nũ. Teferaw ire nipo je oi Garireja ywy pe pẽ nenune— 'jau 'ga oree.

³³A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—'Me te pa 'ga poromũ 'jau nũ. Je naejara'uweri futari ene mogou ojetee'i kũi. 'Gã te nipo opyamũ ene wi ene rejaa ojetee'i kũi. A'ere je naejara'uweri ene kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁴—A'jea futat sipo ere— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Je te a'jea futat a'e enee nũ'ũ: 'Awa ypytuna rupi nipo je kwakuw ape muapyapyt katu 'gã nupe. “Nakwaawi je 'ga”, 'jau nipo ene wyrasokwẽ je'lege'emauwe— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³⁵A'ere Pedro 'ga fuakaramũ 'ga upe:

—Naani futari nũ'ũ. Na'ea'uweri futari je aipo 'jau nũ'ũ. “Nakwaawi je 'ga”, na'ea'uweri je. “Tene 'gã je jukai 'ga reewe futat”, a'e ete nipo je. Nakwakuwa'uweri futari je ene— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

Ore juejue nanẽ Pedro 'ga 'eawera rupi etee futat 'jau 'ga upe.

'Uwarete 'ga upe 'ga 'eawet

(Maku 14.32-42; Luka 22.39-46)

³⁶Jejui 'ga awau owaẽma Getsemani 'jaw ipe, wemimu'eramũ ore retee. A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—'Au ete pejup ra'ne. Iruupeu'li je oi teporogytau Tejuwarete 'ga upe ra'ne— 'jau 'ga oree.

³⁷A'ere 'ga muapyra 'gã etee erooi ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juã 'ga. Mĩmera 'gã etee 'ga erawau ojeupi. Tiago 'ga, Juã 'ga retee Sepeteu 'ga ralyra 'gã. Jejui 'ga 'arasiga 'ga mopy'aywyrafenayau 'ga mogou. ³⁸A'eramũ 'ga 'jau muapyra 'gã nupe:

—Je'arasiga nipo 'ã je juka. Peser awi ete pejejupa. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe je pyri— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹A'eramũ 'ga ojepe'au'i 'gã nui. Awau 'ũina peul'i wenupy'ãu wapyka weakwara rerawau enũina ywy are futat erujaa oporogytau 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. 'Wyria'ri 'gã imara'ne je ree. 'Gã nipo 'ã je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ã 'gã nuapoa'uweri nanuara je ree. A'ere 'ã najeremifutar imũ rũi te ereapoukat. Ejemifutar imũ etee te 'ã ereapoukat 'gã nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁴⁰Oporogytapaw ire 'ga afu'ama awau muapyra 'gã pyri. A'ere 'gã seri 'upa. A'eramũ 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Peset te pejejupa? Pejeje'ega te nepemonoi'i Jarejuwarete 'ga upe je pyri? A'e'ja'wiramũ miamũ sipo nepeporogytai Jarejuwarete 'ga upe?— 'jau 'ga 'ga upe. ⁴¹—Peser awi. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ pẽ peje'fuakaramũ mama'e tywera apowe'em. Kasi a'e pe nepẽ'fuakari ne. A'eramũ pẽ mama'e tywera etee iapou 'ga upe ne. Nepẽ'paruapoweri agawewi nipo mama'e tywer are. A'etea nipo peapo. 'Ga upe peje'porogytawe'em 'eramũ mama'e tywera etee futat peapo pejekou— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴²Aipo 'ga upe 'e re Jejui 'ga awau 'gã nui nũ oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nũ:

—Kiapi'ni. Je ree iporomutare'ema 'gã ifuwet je ree. 'Gã te nipo 'ã je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ã 'gã nuapoi. A'ere 'ã najeremifutar imũ rũi te ereapoukat. Ejemifutar imũ etee te 'ã ereapoukat 'gã nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

⁴³A'ere 'ga awau ojewya wemimu'e 'gã pyri nũ. Nãnẽwẽjẽmĩ 'gã 'upa nũ. Osea etee 'gã 'upa nũ. Wopepyejamũ etee 'gã ajemogyau. A'eramũ 'gã osea 'upa 'ga ruramũ nũ. ⁴⁴A'eramũ Jejui 'ga awau oporogytau'japa 'Uwarete 'ga upe nũ. ⁴⁵'Uwarete 'ga upe oporogyta re 'ga 'ua nũ. Nãnẽwẽjẽmĩ 'gã osea 'upa nũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Peser etee futat nipo pejejupa nũ ki sa? Au'je pejeser ire. 'Awamũ futat 'gã Pẽnẽki'lyramũ je monoi ae a'wyre'ema 'gã po pe. ⁴⁶Pe'je iruukwe soo 'gã nekoaa 'jau. Kweramũ ae a'wyre'ema 'gã po pe je monoara 'ga ruri— 'jau 'ga oree.

Jejui 'ga pyykawet

(*Maku 14.43-50; Luka 22.47-53; Juã 18.3-11*)

⁴⁷Jejui 'ga porogytapawe'emaue Judas Iskariote 'ga 'ua. Jejui 'ga remimu'eferamũ ore mũ poromũ. Kwaiwete 'gã nerua erojemorypa Jejui 'ga ree. A'eramũ mainana 'wyriara 'gã kwaiwete 'gã mua Judas 'ga rupi. Judeu 'gã 'wyria'ri 'gã nanẽ kwaiwete 'gã mua 'ga rupi. Jyuaa 'gã erua muap. Mĩmera 'gã erua erojemorypa 'ga ree. ⁴⁸Mainana 'wyriara 'gã nupe oporogytau Judas 'ga 'jau 'gã nupe rail'i: “Oo nipo je Jejui 'ga retywape pytea pẽ neape. A'eramũ pẽ a'e are 'ga kwaapa 'ga retywape pyteramũ. A'erauwe futar iki pẽ pejewau 'ga pyyka 'ga rerawau”, 'jau 'ga 'gã nupe rail'i. ⁴⁹A'eramũ 'ga owaẽma ppy we awau Jejui 'ga rerowyka 'jau 'ga upe:

—'Au te ereko, ki Ku'jyp?— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ futat 'ga 'ga retywape pytea.

⁵⁰A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ejemifutara eapo etee futat— 'Jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'erauwe Judas Iskariote 'ga remireroofera 'gã 'ua Jejui 'ga ppyka, 'ga pofaa.
⁵¹A'ere Jejui 'ga remimu'eferamũ ore mũ ojyuu rekyita kũima'e 'ga amũ ree,
 'ga namĩ monoka. Furuk. Mainana 'wyriararete 'ga remiayuwa 'ga namĩ yypa.

⁵²Aipo 'ga namĩ yywamũ Jejui 'ga 'Jau 'ga upe:

—Ereapo awi nanuara. Ere ejy monou imunepa yrũ pype kũi— 'Jau 'ga 'ga upe. —Jyuu pyu ajajukaara 'ga te anure 'gã tajuka jyuu pyu 'Jau— 'Jau 'ga 'ga upe. ⁵³—“Nopoari nipo 'ga ruwa 'ga 'ga”, pe'je nipo kũi. Ojeupe je enũi re amunipo 'ã Jeruwarete 'ga je poari futari. Kwaiwete amunipo 'ã 'ga ywagipewara 'gã mua je poaa— 'Jau 'ga 'ga upe. ⁵⁴—A'ere je naenũi 'ga upe. Wemifutar imũ 'ga iapoa etee futat je afutat. Ymã te Jeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã amũ nupe je ppyg are rakue. A'eramũ je 'gã nemikwasiarer imũ etee futat mama'e jeapo futaa tejee— 'Jau 'ga oree.

⁵⁵A'ere 'ga 'Jau opyykara 'gã nupe:

—Ma'eramũ peẽ ma'eramũ pejejua muawa pyu je nupãu ekoete 'ũ? muna'ywa 'Jawe 'ũ? Ma'eramũ peẽ muawa we erua jyuu reewe jepiara rupi 'ũ? Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã mu'e je rekoramũ miamũ ako naje ppygi pejepe ai'i— 'Jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁶—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe jemanũ are ikue. A'eramũ 'ã peẽ iapou 'ga remikwasiarer imũ etee futat— 'Jau 'ga 'gã nupe.

A'e renupawe ore Jejui 'ga remimu'eramũ orokwasil'wau 'ga wi, 'ga rejaa, orokal'jama 'gã nui. Orokyjau 'gã oropyyg awi. A'eramũ ore orokal'jama 'gã nui.

Anasi 'ga rog ipe 'ga reroowet

(Maku 14.53-65; Luka 22.54-55, 63-71; Juã 18.13-14, 19-24)

⁵⁷A'ere Jejui 'ga ppykara 'gã 'ga rerawau mainana 'wyriararete 'ga rog ipe, Kaifasi 'ga rog ipe. Peu futat judeu 'gã 'wyria'ri 'gã ajatykau Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerawau 'gã nupe. ⁵⁸Pedro 'ga awau 'gã newiri. A'ere 'ga nuerowygi Jejui 'ga. Mukuu etee futat 'ga akou 'ga wi. Awau 'ga owaẽma mainana 'wyriararete 'ga roga upe. A'ere Pedro 'ga nooi osou. Ukupepe etee futat 'ga awau akou 'oga osoma pype mainana 'ga remiayuwa 'gã pyri, Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã pyri nanẽ nũ. Jejui 'ga rereko renuw are Pedro 'ga oporenuwiweramũ akou. A'eramũ 'ga akou mukuuli etee futat 'ga rereko renupa.

⁵⁹Ojeupe 'gã Jejui 'ga reruramũ mainana 'wyriara 'gã oje'ẽma'e 'gã netee 'ga remiapo tywera mome'waramũ rekaa. Judeu 'gã 'wyria'ri 'gã ajatykau 'gã nee nũ.

—Sijuka futat 'ga 'Jau— 'Jau 'gã ajaupe. —A'ere jane nijuka ekoetei 'ga. Kasi a'e pe mytuna 'gã mara'neramũ jane ree ne. A'eramũ peẽ i'me ma'e 'gã amũ nerua. Jejui 'ga remiapo tywera 'gã tomome'u 'me jane 'Jau— 'Jau 'gã ajaupe.

⁶⁰A'eramũ kwaiwete 'gã 'ua o'meramũ Jejui 'ga ree. A'ere 'gã naju'jaju'jawe rũi imome'ui 'gã nupe. ⁶¹Poje mukũja 'gã 'ua o'meramũ 'gã nupe:

—Ore aruenup 'ga je'ega ai'i. “Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi etee imowyri nũ”, 'jau 'ga oreremianuwamũ ai'i— 'jau 'gã imome'wau mainana 'wyrirarete 'ga upe.

⁶²Aipo ojeupe 'gã 'e renupawe mainana 'wyrirarete 'ga afu'ama 'jau Jeju 'ga upe:

—Ma'ja ere te 'gã nupe? Nereje'egi te 'ã 'gã nupe aipo 'gã 'eramũ ai' kũi?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶³A'ere Jeju 'ga pigi etee u'ama. A'eramũ mainana 'wyrirarete 'ga 'jau 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga remianuwamũ ere jee: Ene te Jarejuwarete 'ga remimurera? Ene futat te 'ga ra'yraretea?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶⁴—A'jea futat ere poromũ. Je te 'ã Pëneki'yraretea. Anure nipo je apygi Pãjërete 'ga yse katy, 'ga jakwatawa katy. Peu je renamũ nipo pëe je resaka. Anure nipo je ruri tejewya ywag awi ywasiga rupi— 'jau Jeju 'ga 'ga upe.

⁶⁵A'erauwe mainana 'wyrirarete 'ga waity monoroka amara'nea resaukaawamũ.

—A'jea futat 'ga Jarejuwarete 'ga kurawi akou ra'e— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Jane futat te 'ã Jarejuwarete 'ga kurawa sienup 'awamũ jarejemogyau. Na'gã amũ rui futat 'ã omome'u janee— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁶⁶—Ma'ja pe'je te 'ga upe?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Sjukaukat futat jane 'ga— 'jau 'gã 'ga upe. —Jarejuwarete 'ga te 'ã 'ga akurap.

⁶⁷A'eramũ futat 'gã onymuna 'ga reakwar are, opo afuapyka erofaa 'ga ree. ⁶⁸Amumera 'gã 'jau 'ga nupã re 'ga upe:

—“Je te 'ã Jarejuwarete 'ga remimurera”, ere 'ã oree. A'eramũ ene 'jau oree: Awÿja ene nupãu 'awamũ 'ũ?— 'jau 'gã 'ga upe, 'ga rerekoemãu erekou.

Pedro 'ga Jeju 'ga kwakupa

(*Maku 14.66-72; Luka 22.56-62; Juã 18.15-18, 25-27*)

⁶⁹A'e pe Pedro 'ga 'ũina ukupepe. Poje mainana 'wyrirarete 'ga remiayuwa ëe mũ 'ua 'ga pyri 'jau 'ga upe:

—Ene Garireja ywy awi 'ut ma'efera kĩa rewiri ako ma'eferamũ ene, 'jau je rã, Jeju kĩa rewiri ako ma'eferamũ ene, 'jau je rã— 'jau ëe 'ga upe.

Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã pyri 'ga renamũ ëe 'jau 'ga upe.

⁷⁰—Tee. Naani nũ ï. Nakwaawi je 'ga nũ ï. A'eramũ awÿja upe ene 'jau ekou ï— 'jau futatee 'ga ëe upe, ojepyriwara 'gã nemianuwamũ. —Nakwaawi je ene'ea nũ ï— 'jau 'ga ëe upe.

⁷¹A'erauwe 'ga afu'ama awau 'oga osoma rokwara katy. Poje peu oporowyky ma'e ëe mũ 'ga resaka nũ. A'eramũ ëe 'jau ojepyriwara 'ga upe:

—Ko kĩa Jeju kĩa rewiri ako ma'efera kĩa futat. Nasare pe waranup ma'efera kĩa rewiri ako ma'efera kĩa futat— 'jau ëe 'ga upe.

⁷²A'eramũ Pedro 'ga 'jau nũ:

—Kuu. Ene'me awi ï. Manamũ te je aipoa kũima'e 'ga kwaawi 'i ï— 'jau futatee 'ga ëe upe.

⁷³A'ere peu u'am ma'e 'ga amũ 'jau 'ga upe nũ:

—A'jea futat eẽ 'i enee. Ene futat 'ga rewiri ako ma'eferamũ— 'jau 'ga 'ga upe. —Sã'ã ene Garireja ywy pewara 'gã je'ega rerekoa. A'eramũ ene 'ga rewiri ako ma'efera futat— 'jau 'gã Pedro 'ga upe.

⁷⁴—“Nakwaawi je 'ga' a'e je akiko. Janeruwarete 'ga remianuwamũ te 'ã je 'eu'jawi. Nakwaawi je 'ga, 'jau. Nakwaawi je aipo pẽ'ea nũ'ũ. A'eramũ pẽẽ ma'ja upe 'jau pejejemogyau 'ũ?— 'jau 'ga 'gã nupe. —Te'me re je Jarejuwarete 'ga tejereko tywera futari tejee nũ'ũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe wyrasokwẽ je'egi. ⁷⁵A'erauwe Pedro 'ga wea'aramũ Jejui 'ga 'eawer are. “Wyrasokwẽ je'ege'emaue nipo ‘Nakwaawi je 'ga’ ereu'jau'jap 'gã nupe” 'eawer are Pedro 'ga wea'aramũ. A'eramũ 'ga ojenosõu aipo u'eawera rerawau enujãna pe awi. A'eramũ futat 'ga u'arasigamũ wea'aramũ ee.

—Ma'eramũ je aipo 'jau ra'e 'ũ?— 'jau 'ga 'ũina u'arasigamũ. —Mama'e esage na'ga 'ã wapo jee jepi re'ã. A'etea pa je 'ã aipo a'e ekoete 'gã nupe ra'e nũ— 'jau 'ga ojeupe.

A'eramũ 'ga ajaa'wau awau u'eawera raykau.

Piratu 'ga upe Jejui 'ga reroowet
(*Maku 15.1; Luka 23.1-2; Juã 18.28-32*)

27 ¹Ai'iwetetewe mainana 'wyriara 'gã judeu 'gã 'wyria'ri 'gã netee oje'ega ajaupe:

—“Je te 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yraretea”, e'i ako Jejui 'ga janee ko. A'eramũ jane 'ga jukaukaa 'gã nupe— 'jau 'gã ajaupe.

²A'eramũ 'gã 'ga faa, 'ga rerawau Piratu 'ga rog ipe. Romanũ 'gã opytuna 'ga amũ monou 'wyriaramũ 'ga m'yina judeu 'gã nupe rakue, Piratu 'ga monou 'wyriaramũ 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerawau Piratu 'ga upe.

Judas 'ga jejukaawet
(*Atos 1.18-19*)

³“Sijukaukat Jejui 'ga 'gã nupe 'jau” 'e renupawe Judas Iskariote 'ga u'arasigamũ 'gã nupe 'ga monoawer are. A'eramũ 'ga Jejui 'ga resaukaawera repyfera rerawau erojewya mainana 'wyriara 'gã nupe, judeu 'gã 'wyria'ri 'gã nupe nanẽ nũ.

—Kweramũ trita ywopel'ia je upe pẽnemimurera. ⁴Mama'e tyweretea je aapo ai'i. Nuapoi futari 'ga mama'e tywera. A'etea je 'ga omono ekoete pẽ nupe ijukaukaa ai'i— 'jau 'ga awau 'gã nupe.

—Tee. Ene te futat te 'ã ere 'gã nupe rail'i— 'jau etee 'gã 'ga upe.

⁵Aipo ojeupe 'gã 'eramũ Judas Iskariote 'ga ka'aranũũ ywopel'i monou imomopoa ywyu 'gã nowase. A'eramũ 'ga uẽma awau ojejukau tupaama pyu.

⁶Judas Iskariote 'ga emauwe mainana 'wyriara 'gã wowase 'ga remimomoporera ka'aranũũ ywopel'i mono'oga.

—Koa ako jane ka'aranũũa simono Jejui 'ga resaukaawamũ 'ga upe ai'i. A'eramũ koromũ 'ga repyfera futat— 'jau 'gã ajaupe. —“Aerepyfera perur

awi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe”, e'i 'ã Moisesi 'ga rakue. A'eramũ jane imonowarũ'em Jarejuwarete 'ga mogytaawa ka'aranũũ ryrũ pype— 'jau 'gã ajaupe. —Maran ajee jane erekoi 'ũ?— 'jau 'gã ajaupe.

—Ywya simut ape judeue'ema 'gã nywyrãmũ kũĩ— 'jau 'gã ajaupe.

7 Oporogytapaw ire 'gã erawau japepo apoara 'ga upe, 'ga ywy muawamũ.

—'Awa ywya judeue'ema 'gã nywya— 'jau 'gã ajaupe.

8 Ka'aranũũ ae repyfera 'gã imonou 'gã nupe ywy muawamũ ojeupe.

A'eramũ 'gã aipo ywy re'roka, “wy rupap” 'jau 'gã e'roka.

9,10 Ymã te 'ã Jeremi 'ga oje'ega kwasiari aipo are rakue:

“Ywya pemut 'ga repyfera pyu. Japepo apoara 'ga ywya pemut, ere ki 'gã nupe”, 'jau Ku'jywa 'ga jee ikue.

“A'eramũ je 'ga 'eawera mome'wau 'gã nupe.

‘Trĩta ka'aranũũ ywope'ia simono 'ga muawamũ 'jau', 'jau 'ga rakue.

A'eramũ 'gã 'ga repyfera pyu ywy mua, Ku'jywa 'ga 'eawer imũ etee futat”, 'jau Jeremi 'ga ikwasiaa rakue.

A'jea futat 'ga remikwasiarera. Ywya 'gã imua Jejui 'ga repyfera pyu, Jeremi 'ga 'eawer imũ etee futat.

Jejui 'ga upe Piratu 'ga poronupawet (Maku 15.2-5; Luka 23.3-5; Juã 18.33-38)

11 Ojeupe Jejui 'ga rerurãmũ Piratu 'ga oporonupa ee 'ga upe:

—A'jea te ene 'wyriaramũ judeu 'gã nupe?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

—A'jea futat— 'jau 'ga 'ga upe.

12 A'eramũ mainana 'wyriara 'gã 'ga je'ẽwu'jaga judeu 'gã 'wyria'ri 'gã netee. A'ere 'ga noje'egi futari oje'ẽwu'jagamũ.

13 A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'ga upe:

—Nereenuwi te 'gã je'ega? Ma'eramũ nã'ã nereje'egi 'gã nupe re'ã?— 'jau 'ga 'ga upe.

14 A'ere Jejui 'ga noje'egi futari 'gã nupe. O'meramũ te 'gã 'i. A'eramũ 'ga oje'ege'ema 'gã nupe. A'eramũ Piratu 'ga oporesagamũ etee 'ga ree. “Ma'eramũ sipo 'ga noje'egi?” 'jau 'ga ojeupe.

'Gã nupe Jejui 'ga monoawet (Maku 15.6-15; Luka 23.13-25; Juã 18.39-19.16)

15 Mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka apoawa rupi Piratu 'ga moromunepawa pype imunewipyrera 'ga amũ muẽma judeu 'gã nupe jepi, 'gã nemienũiwera 'ga 'ga imuẽma 'gã nupe jepi. 16 A'e pe a'eramũ Parapasi 'ga 'ũina moromunepawa pype. Oporojuka ma'e 'ga. Judeu 'gã nemiesagete 'ga. 17 A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Maranuara te je amuẽm pẽ nupe? Jejui 'ga, Ku'jywa 'ga remimurera 'jawa 'ga te ra'u pefutat nũ? Parapasi 'ga te ra'u pefutat nũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁸Piratu 'ga mainana 'wyrriara 'gã kwaapa futat. “Werekoay pa 'gã 'ga ra'e. A'eramũ pa 'gã a'eramũ 'ga rerua jee ra'e”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. “A'ere mytuna 'gã poromutaramũ 'ga ree. A'eramũ nipo 'gã 'jau: 'Jejui 'ga emut oree', 'jau nipo 'gã jee”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. ¹⁹'Wyrriara kanawa 'arimũ Piratu 'ga 'ũina oporogytau 'gã nupe. Poje 'ga amũ 'ua 'ga remireko eẽ je'lega rerua 'ga upe: “Epoit kiã wi. Nuapoa'uweri kiã mama'e tywera. Afayup je kiã ree ko. Jefayuwa je mopiryyi ko. A'eramũ ene epoa kiã wi. Erereko tywet kasi kiã ne”, 'jau eẽ oje'ega mua omena 'ga upe, Piratu 'ga upe.

²⁰A'e pype mainana 'wyrriara 'gã judeu 'gã 'wyrriari 'gã netee mytuna 'gã mojerowiarukaa oje'eg are.

—“Parapasi 'ga ki emuẽm imua oree”, sa'e 'ga upe 'jau. “A'eramũ ene Jejui 'ga jukaukaa jefaruu 'gã nupe”, sa'e 'ga upe 'jau— 'jau 'gã mytuna 'gã nupe, 'gã mojerowiarukaa ee.

²¹A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Maranuara 'ga te pefutat je imuẽma pejejeupe?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Parapasi 'ga te ki emuẽm imua oree— 'jau 'gã 'ga upe.

²²A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Maran te jane Jejui 'ga rereko? “Ku'jywa 'ga remimurera” 'jawa 'ga rereko?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Ejukaukat 'ga 'ypeywar are— 'jau 'gã 'ga upe.

²³A'eramũ Piratu 'ga oporonupa ee 'gã nupe:

—Ma'ja te 'ga wapo ajukaawamũ pẽ nupe rai'i?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'gã afukafukai tee ajemogyau:

—Ejukaukat futat Jejui 'ga 'ypeywar are 'gã nupe— 'jau 'gã wojere'emamũ futat wafukaita 'ga upe.

²⁴Niporenuwiweri 'gã 'ga je'eg are. A'eramũ 'gã ojopy'rapy'rau etee futat wafukaita Piratu 'ga upe. A'eramũ Piratu 'ga 'jau ojeupe: “Amono pa ajee je 'ga 'gã nupe kwy. Kasi a'e pe 'gã ore apisi ne kwy”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau wemiayuwa 'ga amũ upe:

—'Ya erut ara jee— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'y rerua 'ga upe. A'eramũ Piratu 'ga ojepoeita mytuna 'gã nowase.

—Peesak je jepoeja. Je najeporojukaweri 'ga ree. “Nuapoi 'ga mama'e tywera”, a'e je ako pẽ nupe ko— 'jau Piratu 'ga 'gã nupe. —Je apoit futat 'ga wi, 'ga monou pẽpo pe. A'eramũ je tejepoeita pẽ nowase 'ga wi tepoiawa resaukaawamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁵A'eramũ mytuna 'gã 'jau 'ga upe:

—“Ejukaukat 'ga”, aru'e ore enee. Ore te 'ã arajukaukat 'ga 'gã nupe. A'eramũ nipo a'e are Janeruwarete 'ga ore rerekou tyweaete orera'yra 'gã neewe— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁶A'eramũ Piratu 'ga Parapasi 'ga muẽmukaa moromunepaw awi 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'jau jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je Jejui 'ga rerawau 'ga nupãu jea'gue'em futat. 'Ga nupãmaw ire pëẽ 'ga rerawau 'ga mu'ama 'ypeywar are— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ 'ga peu etee futat amanũmũ u'ama 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jefaruu 'gã Jejui 'ga rerekoemãawet

(Maku 15.16-20; Juã 19.2-3)

27'Ga nupã jea'gue'em ire jefaruu 'gã Jejui 'ga rerawau 'ga rerosou Piratu 'ga rog ipe nũ. A'eramũ 'gã opytuna 'gã majatykau 'ga ree. 28'A'eramũ 'gã 'ga raity mosoka 'ga wi. 'Wyriara raity piraga pyu 'gã 'ga kupe piasa. 29'A'ere 'gã juapekagũũ muapãina akagyrunãmũ iapou 'ga upe. A'eramũ 'gã imonou imunepa 'ga akaga pype. A'ere 'gã ywyrã'i'i monou 'ga po pe. A'ere 'gã wapyka wenupy'ãu 'ga rowase 'ga rerekoemãawamũ etee.

—Pemã'ẽ judeu 'gã 'wyriararete 'ga ree ki sa. 'Wyriara raity piraga 'ga wereko imunepa 'awamũ. 'Wyriara akagyruã nanẽ 'ga wereko nũ. Ywyrã'i'ia nanẽ 'ga wereko opo pe. 'Wyriararete 'ga nipo ki sa— 'jau 'gã ajaupe 'ga jaita 'ga rerekoemãu.

A'ere 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Ene te 'ã 'wyriararetea judeu 'gã nupe ra'e. 'Awamũ ereko 'wyriarareteramũ nakwaparimũ rũi futat 'gã nupe— 'jau 'gã Jejui 'ga upe, 'ga rerekoemãu erekou.

30'A'ere 'gã onymuna 'ga ree. Ywyrã'i'i 'gã ekyita 'ga po awi, 'ga akaga nupãu ipyu. 31'A'ere 'gã 'ga rerekoemã re taity piraga moia 'ga wi nũ. A'ere 'gã 'ga raity munepa 'ga wi nũ. A'ere 'gã 'ga rerawau 'ga jukaaw ipe.

'Ypeywar are Jejui 'ga monoawet

(Maku 15.21-32; Luka 23.26-43; Juã 19.17-27)

32'Jerusareg awi Jejui 'ga renuẽma ypy we 'gã Simão 'ga rekoa, Sirene wpy pewara 'ga rekoa. A'eramũ jefaruu 'gã 'jau 'ga upe:

—'Ypeywara erokwap 'ga upe— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'gã iupirukaa 'ga upe. 33'Awau 'gã owaẽma *Gogata* 'jaw ipe. ('Gã je'eg imũ *Gogata* 'ea Aeakagera 'jawewara 'ea futat poromũ).

34'Ga rerowaẽm ire 'gã muaga monou y'way pype 'ga upe numiamũ. A'ere 'ga reapyoramũ ee. A'eramũ 'ga itykure'ema. 35'A'ere 'gã 'ga jywa pypiraa 'ypeywar are. A'ere 'gã itaju pyu 'ga pokutuka 'ypeywar are. A'ere 'gã 'ga py maju'aaaju'arimũ ikutuka itaju pyu. A'ere 'gã 'ga mafu'ama 'ga monou 'ga mu'ama 'ypeywara reewe futat. 'Ga rekoa futat 'gã imonou imu'ama 'ypeywar are ipokutuka. 'Ypeywar are 'ga mu'am ire 'gã 'ga raityfera mojo'oka ajaupe. Ita'i 'jawewara 'gã imomopoa 'upa ywyu. A'eramũ 'gã ijewag are 'ga raity mojo'oka. Sã'ã ae jugu momora. Nan futat 'gã ita'i 'jawewara momopori 'upa 'ga raityfera mojo'okawamũ. 36'Ga raityfera mojo'og ire 'gã wapyka 'upa 'ga rarũmũ. 37'A'ere 'gã 'yjepa'nĩ are ikwasiaripywera monou inuga ikutuka 'yw are 'ga apyte'rarimũ. “Koromũ futat judeu 'gã 'wyriararetea” 'ea 'gã imonou ikwasiaa 'yjepa'nĩ are. A'ere 'ga resakara 'gã 'ga jukaawera kwaawi.

³⁸Ga reewe 'gã mukūja muna'ywa 'gã monou imu'ama 'ypeywar are. Muna'ywa pō'ō me 'gã Jejui 'ga mu'ama. ³⁹Gã pyu okwap ma'e 'gã Jejui 'ga rerekoemāu 'ga kurapa:

⁴⁰—“Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. A'ere nipo je imuapyra 'ara rupi imowyri nū”, ere 'ã rai'i. A'eramū ene ejua ejypa 'ypeywar awi. Ejepoat ejetee futat— 'jau 'gã 'ga upe. —“Jarejuwarete 'ga ra'yramū je”, ere 'ã jepi. A'eramū ene ejua ejypa 'ypeywar awi— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴¹Mainana 'wyrriara 'gã, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã, judeu 'gã 'wyrriari 'gã. Mīmera 'gã nanē 'ga rerekoemāu 'upa nū.

⁴²—Opoat 'ga 'gã jepi. A'ere 'ga nojepoara'uweri futari. Israeu juapyreramū jane'wyrriararetea e'i na a'e 'ga jepi re'ã? Siesag iki ajee 'ga rura 'ga jywa 'wei. 'Ga jyp 'ga ruramū sirowiat 'ga 'jau 'wei— 'jau 'gã ajaupe.

⁴³—“Jarejuwarete 'ga ree je jemogypygyi”, e'i 'ga 'ã akou jepi. Siesak 'ga 'ga poara 'jau. “Je 'ã 'ga ra'yra”, e'i 'ga 'ã akou jepi— 'jau 'gã 'ga rerekoemāu 'upa 'ga jaita.

⁴⁴Ga pyri imu'amipyrrera 'ga amū nanē 'ga kurapa nū.

Jejui 'ga manūawet

(Maku 15.33-41; Luka 23.44-49; Juã 19.28-30)

⁴⁵Kwara okwapa aje owepa. Ypytuna 'jawe futat opytunaiwamū. Kwara ajerewamū tāmējē awau weny jesagamū nū.

⁴⁶Kwara renye'emauwe Jejui 'ga wafukaita oje'eg imū futat.

—*Eli eli lama sabactani*— 'jau 'ga oje'eg imū.

Oje'eg imū 'ga 'eawera: “Kiapi'ni, Kiapi'ni, ma'eramū te erepoit je wi?” 'ga 'ea futat poromū 'ga afukaja.

⁴⁷Aipo 'ga 'e renupara 'gã amū 'jau:

—Eliasi 'ga 'ga wenūi— 'jau 'gã ajaupe.

⁴⁸Ga pyriwara 'gã amū ujana amynejuranū pyyka imonou imunepa y'waynana pype. A'ere 'ga imonou iupia 'ywa rapefã are imonou Jejui 'ga upe 'ga remipyteramū. ⁴⁹A'ere amumera 'gã 'i:

—Tene ra'ne. Siesak Eliasi 'ga rura 'ga mosoga 'ypeywar awi ra'ne 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁵⁰A'ere Jejui 'ga wafukaju'japa nū. A'eramū futat 'ga amanūmū.

⁵¹A'eramū futat Janeruwarete 'ga mogytaawa my'jawa rowopypea taitya otoroka opojo'ogamū mytera rupi. Ywate awi we futat 'ua opojo'ogamū ywyu. Ywya otomoga 'ga manūnamū, itauu nanē ojekajekau nū. ⁵²Teumera monoawera nanē ojeawopytymo'woka nū. Janeruwarete 'ga remiaywa 'gã kwaiwete oferapa ũ'jãu ita kwar awi. ⁵³A'ere oferap ma'efera 'gã Jejui 'ga feraw ire etee te 'gã oi osou Jarejuwarete 'ga 'wyrarete pe, Jerusareg ipe. Kwaiwete Jerusareg ipewara 'gã 'gã nesaka.

(Mateu 27.45-54)

⁵⁴Jejui 'ga manūnamū 'ga rarūarera 'gā 'ga manū resaka. Jefaruu 'gā, o'wyriara 'ga retee 'ga manū resaka. Mama'e tesirūgatua nanē 'gā esaka ywy yyja reewe. A'eramū 'gā okyjau ajemogyau. A'eramū 'gā 'jau:

—A'jea futat 'ga Ku'jywa 'ga ra'yra futat ra'e— 'jau 'gā ajaupe.

⁵⁵A'e pype nanē Jejui 'ga rewiri ako ma'efera 'gā kūjāmera 'gā 'upa muku'i 'ga manū resaka nū. Garireja ywy awi 'ga rupi 'ut ma'efera 'gā futat. 'Ga rewiri futat 'gā akou mama'ea 'ga upe iapoaramū. Poromū kūjāmera 'gā 'up 'ga manū resaka. ⁵⁶Ēē mū rera Mari Matarena, ajepeja ēē rera Mari. Aipoa Mari ēē Tiago 'ga y ēē Jose 'ga retee. Sepeteu 'ga ra'yra 'gā y ēē nanē akou 'gā pyri nū.

Ita kwara pype Jejuí 'ga monoawet
(*Maku 15.42-47; Luka 23.50-56; Juã 19.38-42*)

^{57,58}Kaaruwamũ Jose 'ga, Arimateja pewarera 'ga awau Jejuí 'ga reumera renũina Piratu 'ga upe.

—Amanũ Jejuí 'ga ko. 'Ga reumera toroo inuga ita kwara pype 'jau—
'jau 'ga awau Piratu 'ga upe.

A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere 'ga rerawau inuga ipype— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ Piratu 'ga oje'ega monou jefaruu 'gã nupe: “Pemut Jejuí 'ga reumera imojypa 'ypeywar awi imonou Jose 'ga upe”, 'jau 'ga oje'ega monou 'gã nupe. Jose 'ga Jejuí 'ga rerowiaara 'ga futat. Ika'aranũũ kwai ma'e 'ga. ⁵⁹'Ga poromũ Jejuí 'ga reumera weroo iauwana inuga taity yau pyu, linu 'jawa pyu. ⁶⁰A'eramũ 'ga 'ga reumera monou inuga ita kwara pype. Ita kwar yaua poromũ. Jose 'ga futat iapoukaa rakue. Ojeupe futat 'ga iapoukaa rakue numiamũ. A'ere 'ga Jejuí 'ga reumera monoi inuga oma'eramera pype futat. 'Ga mono re 'ga itapewuu mojerepa imonou imĩina ita kwara rawopytymawamũ. A'ere 'ga awau jui. ⁶¹Mari Matarena eẽ ajepeja Mari eẽ retee wapyka 'upa ita kwara rowase.

Ita kwara raarana 'gã

⁶²Ai'iwe mainana 'wyrriara 'gã fariseu 'gã netee awau oporogytau Piratu 'ga upe:

⁶³—Orerea'ar ore Jejuí 'ga 'meawer are. Amanũme'ẽwe 'ga 'meramũ ore ikue: “Anure nipo je manũ. A'ere nipo imuapya 'ara rupi je ferawi nũ”, e'i futatee 'ga ikue— 'jau 'gã imome'wau Piratu 'ga upe. ⁶⁴—A'eramũ jefaruu 'gã amũ iarũmũ ore. Kasi a'e pe 'ga remiayuwera 'gã nuri 'ga reumera rerawau imima kwe pe ne. A'eramũ 'gã 'jau ne: “Oferap futat 'ga u'ewer imũ etee futat ra'e”, 'jau futatee nipo

(*Mateu 27.62-66*)

'gã 'ga reumera mim ire ne. Aipo 'e re taetu 'gã 'mea 'ga 'meawera apyraawi ne— 'jau 'gã Piratu 'ga upe. —“Je te 'ã Ku'jywa 'ga remimurera”, e'i futatee 'ga ako ikue. A'ere 'ga 'me ate 'ga rekoramũ rakue. A'eramũ 'ga reumera mimarera 'gã 'mea 'ga 'meawera apyraapa ne— 'jau 'gã Piratu 'ga upe.

⁶⁵A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je ajeje jefaruu 'gã amũ rerawau iaaranamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁶⁶A'eramũ 'gã jefaruu 'gã nerawau ita kwar ipe. A'ere 'gã ita kwara rawopytymawa mojewaka. “'Gã amũ ipe'aramũ torokwaap 'gã iawopytymo'wokawera imojewakawer are 'jau”, 'jau 'gã jefaruu 'gã nupe. A'ere judeu 'gã awau imojewag ire. Jefaruu 'gã etee ejaa iarũmũ.

Jejuí 'ga ferapawet

(Maku 16.1-10; Luka 24.1-12; Juã 20.1-10)

28 ¹Ikoai'i, ku'emaíw are, Mari Matarena eẽ awau ajepeja Mari eẽ retee ita kwara resaka. ²Poje wyw oyyita 'gã nee. Janeruwarete 'ga pyriwara 'ga amũ 'ua ojypa ywag awi 'gã nupe, ita kwara rawopytymawa pe'au jui 'gã nupe. A'ere 'ga 'ũina i'arimũ 'gã nupe. ³Wenyfugamũ 'ga tupã werawa 'jawe. 'Ga ryrũa nanẽ waparasiyramũ 'ga ree nũ. ⁴Ywag awi 'ut ma'efera 'ga resakawe ita kwara rarũara 'gã okyjau oyyita 'ga wi. A'eramũ 'gã ajemogymogyau etee amanũ ma'e 'jawe. ⁵A'eramũ ywag awi 'ut ma'efera 'ga 'jau kũjãmera 'gã nupe:

—Pekyje awi je wi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jejuí 'ga resaka te 'ã pejot, 'ypeywar are amanũ ma'efera 'ga resaka te 'ã pejot. ⁶A'ere 'ga nitywi 'au. Oferap ako 'ga ko, u'ewer imũ etee futat ko. Pe'je pejejua 'ga rupawera resaka— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau osou esaka. ⁷A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pe'je pejewau pejejãna imome'wau 'ga remimu'e 'gã nupe. “Oferap kĩa awau Garireja wyw pe pẽ nenune. Peu nipo kĩa peesak”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau 'ga kũjãmera 'gã nupe. —A'jea futat je imome'ui pẽ nupe— 'jau 'ga kũjãmera 'gã nupe.

⁸A'erauwe kũjãmera 'gã awau ù'jãu ita kwar awi. Awau ujãna Jejuí 'ga remimu'eferamũ orepiara rupi. “Pekwap imome'wau” 'e ppyrauwe 'gã ujãna awau orepiara rupi. Okyjau futat 'gã ywag awi 'ut ma'e 'ga wi numiamũ. A'ere 'gã ku'iramũ etee ajemogyau awau ujãna. ⁹'Gã waw ipe Jejuí 'ga 'ua 'gã nekoaa.

—'Au te peko ra'e? Pẽpy'ata'waawa owaẽm pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe kũjãmera 'gã 'ua 'ga rerowyka anuruka 'ua 'ga py ppyka opou. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage oree, Ku'jyp— 'jau 'gã 'ga upe 'ga rowase wããpyramũ 'upa.

¹⁰A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekyje awi. Pe'je pejewau je mome'wau jeremimu'efera 'gã nupe. “Pe'je pejewau Garireja wyw pe. Peu tajesaukat pẽ nupe 'jau”, e'i kĩa pẽ nupe ko, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

¹¹A'e pype ita kwara rarũarera 'gã amũ awau osou Jerusareg ipe.

Mainana 'wyrriara 'gã nupe 'gã awau, wemiesagera mome'wau 'gã nupe.

¹²Ojeupe 'gã imome'u re mainana 'wyrriara 'gã judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã majatykau ojee. A'eramũ 'gã ojeupe imome'upyrera mome'wau ajaupe:

—Ma'ja te jane siapo 'awamũ?— 'Jau 'gã ajaupe.

—Simono kwaiwete ka'aranũia iarũarera 'gã nupe kũi— 'Jau 'gã ajaupe.

^{13,14}A'ere 'gã iarũarera 'gã nenũina oporonupa ee 'gã nupe. Imome'u re 'gã 'Jau 'gã nupe:

—Pemome'u kasi 'gã nupe ne. Pẽ'me oree. “Ypytunimũ ore serauwe Jejui 'ga remiyauwa 'gã amũ nuri amunarũmũ 'ga ree ra'e”, pe'je oree peje'meramũ— 'Jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ esakarera 'gã 'Jau 'gã nupe:

—Tee nũ'ũ. Mama'e rarũaramũ ae nosera'uweri nũ'ũ. “Oroser ore jui ra'e” 'e renuw ire 'wyrriara 'ga amara'neramũ ore ree ne nũ'ũ— 'Jau 'gã 'gã nupe.

—Naani. 'Wyrriara 'ga pẽ nenuw ire ore je'egi 'ga upe pẽ nupe. A'eramũ 'ga amara'ne'emamũ pẽ nee— 'Jau etee 'gã 'gã nupe nũ. —Simepy pẽẽ pẽ'meramũ 'Jau— 'Jau 'gã 'gã nupe.

¹⁵A'eramũ 'gã aipo 'gã 'eramũ 'gã mojerowiaa etee.

—Nai'i— 'Jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ka'aranũũ pyyka 'gã nui.

A'eramũ 'gã awau o'me mokwasi'wau kwe pe. A'eramũ kwaiwete judeu 'gã 'gã 'me rerowiaa ajemogyau.

Jejui 'ga remimu'efera 'gã 'ga resaka

(Maku 16.14-18; Luka 24.36-49; Juã 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁶“Garireja ywy pe pekwap Jejui 'ga resaka”, 'Jau ywagipewara 'ga kũjãmera 'gã nupe rai'i. A'eramũ ore Jejui 'ga remimu'eferamũ arawau Garireja ywy pe. Peu oroo re ore arawau ywytyr ipe, 'ga 'eawer ipe etee futat. ¹⁷Jejui 'ga resakawe ore 'ga muorypa arajemogyau.

—Ene te 'ã eneresage, ki Kul'jyp— 'Jau ore 'ga upe 'ga resakawe.

'Ga resaka agawewi ore arajemogyau. A'etea 'gã amũ nuerowiari 'ga.

¹⁸Jejui 'ga 'ua ore rerowyka oje'ega oree:

—Janeruwarete 'ga je mogo 'wyrriaramũ najuejue etee futat pẽ nupe 'awamũ. Ywagipewara 'gã nupe, ywy pewaramũ pẽ nupe nanẽ nũ— 'Jau 'ga oree. ¹⁹—A'eramũ je 'Jau 'awamũ pẽ nupe: Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe najuejue etee futat. Amunawa moy moyka pejewau je mome'wau 'gã nupe, je rerowiarukaa 'gã nupe. Je rerowiar ire pẽẽ 'gã pymĩãu 'y pe. 'Gã pymĩãu pẽẽ iapou Jarejuwarete 'ga rer imũ, 'Ga ra'yrareteramũ je rer imũ, 'Ga 'Agesage 'ga rer imũ. Mimeramũ ore rer imũ ki pẽẽ 'gã pymĩãu 'y pe. ²⁰A'eramũ pẽẽ 'gã mu'Jau jeje'eg are. “Peenup katu katu ki 'ga je'ega”, pe'je ki 'gã nupe. Kwe pe pejewau pejejemogyau pejejea'aramũ je'e are. “Ywy teepawe'emamũ je rekoĩ pẽ pyri au'jeteramũ futat” je'e are pejejea'aramũ pejejemogyau au'jeteramũ futat— 'Jau 'ga oree.